

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE SÖZLÜK'TE MESLEK ADLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hamit ÖZÇELİK

**Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ

ARALIK – 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE SÖZLÜK'TE MESLEK ADLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hamit ÖZÇELİK
(Y1312.250005)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ

ARALIK – 2016

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.250005 numaralı öğrencisi **Hamit ÖZÇELİK**'in "TÜRKÇE SÖZLÜK'TE MESLEK ADLARI" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.07.2016 tarih ve 2016/15 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *gönlüğü* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :28/12/2016

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Günay KARAAĞAÇ

.....
Günay Karaağaç

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ

.....
Hacı Ömer Karpuz

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Dinara DÜŞEBAYEVA

.....
Dinara Düşebayeva

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türkçe Sözlük’te Meslek Adları” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(01.12.2016)

Hamit ÖZÇELİK

ÖNSÖZ

Dil, insanlığın sahibi olduğu en değerli hazinedir. İnsan, evrende dili ile tüm diğer varlıklara üstünlük kurmuştur. Dil, tamamen insana ait ve tabiat taklidi olan birkaç yansıma söz dışında, ortak saymacalar sisteminden oluşur. İnsanlık, bu saymacalar sistemi sayesinde, geçmişini geleceğe taşıyarak aynı yolu bir kez daha yürümek zorunda kalmamıştır. İnsanın dili ile elde ettiği bu ayrıcalık, onu tarihi bir varlık haline getirmiştir. İnsan, insanlık tarihi boyunca dil ile kayıt altına aldıklarını sözlükler aracılığıyla gelecek nesillere miras bırakmıştır. Bu bağlamda sözlükler, insanlığın geçmiş olduğu yolların neticesidir. Sözlükler, sosyal bir mirası temsil eder. Biz, çalışma konumuzu, insanlık için böylesine önemli olan sözlüklerden seçtik. Çok geniş bir alana sahip olan sözlük konusunu sınırlandırmak için sözlüklerde ve insanın toplumsal hayatında önemli yeri olduğuna inandığımız meslek adlarını Türkçe Sözlük ile sınırlandırdık. Bu bağlamda çalışma konumuzun başlığı “Türkçe Sözlük’te Meslek Adları” oldu. Bu başlık konumuzun kapsam ve sınırlarını ortaya koymaktadır.

Çalışmamıza konu olan meslek adları, insanın toplum hayatı çevresinde gelişen ve medeniyetin inşasında önemli yeri olan sosyal bir olgudur. İnsanlık, hayatı kolaylaştırmak için giriştiği çabaların sonucunda ve şehir hayatıyla birlikte meslekleri keşfetmiştir. Meslekler sosyal hayat içerisinde gelişmiş, çeşitlenmiş ve insanlar için para kazanma yoluna dönüşmüştür. İnsanlık tarihi boyunca sayısız meslek ortaya çıkmış, birçoğu tarih sahnesinden silinmiş ve birçok yeni meslek de hayatımıza girmeyi beklemektedir. Böylesine değişken bir yapıya sahip olan meslekler, sözlüklerin de en hareketli unsurlarından olmuştur. Meslek adlarının bu değişkenliği ve hareketliliği bana cazip gelmiş ve beni bu konuda çalışmaya sevk etmiştir.

Çalışmamda, toplumların genel sözlüklerinde önemli bir yere sahip olan meslek adlarını, Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük’üne bağlı kalarak tespit ve tasnif etmeye çalıştım. Çalışmamın konu olan meslek adları, Türkçe Sözlük’ün Kasım 2011 baskısında bulunan 77.005 madde başı esas alınarak tespit edilmiştir.

Çalışma konumuyla ilgili benden önce çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Meslek alanıyla ilgili bu çalışmalar genellikle, Eski Türkçenin yazılı dönemlerine ait meslekler, yöresel ve geleneksel meslekler üzerine yapılan çalışmalar olmuştur. Türkçe Sözlük kapsamında meslek adlarıyla ilgili yapılan ilk çalışma benim çalışmam olacaktır. Ümit ederim ki yaptığım bu çalışmayla birlikte meslek adları ile ilgili akademik çevrelerde ve tüm toplumda bir farkındalık yaratabilirim. Benden sonra bu alanda çalışmak isteyen arkadaşlarıma değerli bir kaynak bırakabilirim. Bu çalışmayla birlikte Türkçe Sözlük’te meslek adlarının daha ayırt edilebilir bir yapıya kavuşacağını temenni ediyorum.

Tez çalışmam boyunca karşılaştığım zorlukları aşmamda bana yardımcı olan ve tez çalışmamın her aşamasında engin tecrübelerinden yararlandığım hocam Prof. Dr. Günay Karaağaç’a şükranlarımı arz ederim.

Aralık - 2016

Hamit ÖZCELİK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xv
ABSTRACT.....	xvii
1. GİRİŞ	1
1.1. İnsan, Dil, Tarih ve Meslek.....	2
1.2. Türkçe Sözlük	4
1.3. Sözlük Yapısı	6
1.4. Meslek Dili.....	8
1.5. Meslek Adı	9
2. TÜRKÇEDE MESLEK ADI YAPMA YOLLARI.....	11
2.1. Addan Yapılan Meslek Adları	11
2.1.1. -ci ⁸ eki ile yapılanlar:	11
2.1.1.1. -ci ⁸ ekinin kullanımları:.....	14
2.2. Eylemden Yapılan Meslek Adları.....	15
2.2.1. -ici ⁴ eki ile yapılanlar:	15
2.2.1.1. -ici ⁴ ekinin kullanımları:	16
2.2.2. -man / -men eki ile yapılanlar:	16
2.2.2.1. -man / -men ekinin kullanımları:.....	17
2.2.3. -gıç ⁸ eki ile yapılanlar:	17
2.2.3.1. -gıç ⁸ ekinin kullanımları:.....	17
2.2.4. -ar/-er eki ile yapılanlar:	18
2.2.4.1. -ar/-er ekinin kullanımları:	18
2.3. Söz Dizimi Yoluyla Yapılan Meslek Adları	18
3. TÜRKÇEDE YABANCI KÖKENLİ MESLEK ADLARI	21
3.1. -î nispet Eki ile Yapılmış Meslek Adları.....	21
3.2. -dar Eki ile Yapılmış Meslek Adları.....	22
3.3. -kâr/-ger Eki ile Yapılmış Meslek Adları	22
3.4. -ist (Fr. -iste, İng. -ist) Eki ile Yapılmış Meslek Adları.....	23
3.5. -ör (Fr. eur, İng. er) Eki ile Yapılmış Meslek Adları	24
3.6. -log (Fr. -logue) Eki ile Yapılmış Meslek Adları.....	24
4. MESLEK ADLARININ KAVRAMLAŞTIRILMASI	27
4.1. -lık ⁴ Eki ile Meslek Adlarının Kavramlaştırılması.....	27
4.1.1. -lık ⁴ ekinin kullanımları:	28
5. TÜRKÇE SÖZLÜK'TE TESPİT EDİLEN MESLEK ADLARI.....	31
6. SONUÇ.....	193
KAYNAKLAR	199
ÖZ GEÇMİŞ.....	201

KISALTMALAR

Alm.	: Almanca
Ar.	: Arapça
ask.	: askerlik
bk.	: bakınız
Bulg.	: Bulgarca
biy.	: biyoloji
den.	: denizcilik
ekon.	: ekonomi
Erm.	: Ermenice
esk.	: eskimiş
Far.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
hlk.	: halk ağzında
huk.	: hukuk
İng.	: İngilizce
İsp.	: İspanyolca
İt.	: İtalyanca
Jap.	: Japonca
Lat.	: Latince
Mac.	: Macarca
Moğ.	: Moğolca
MTS.	: Misalli Türkçe Sözlük
müz.	: müzik
sin.	: sinema
sp.	: spor
Rus.	: Rusça
Rum.	: Rumca
T.	: Türkçe
tar.	: Tarih
tek.	: teknik
TS.	: Türkçe Sözlük
TV	: televizyon
Ven.	: Venedikçe
Yun.	: Yunanca
vb.	: ve benzeri

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 1.1 : Sözlük Yapısı.....	7
Çizelge 2.1 : $-ci^8$ Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları.....	13
Çizelge 2.2 : $-ici^4$ Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları.....	15
Çizelge 4.1 : $-lk^4$ Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları.....	26
Çizelge 5.1 : Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı.....	170
Çizelge 5.2 : Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı.....	180

TÜRKÇE SÖZLÜK'TE MESLEK ADLARI

ÖZET

Meslekler, toplumların sosyal hayatlarının bir parçasıdır. Bir toplumda icra edilen meslek adlarına bakılarak o toplumun tarihi, kültürü ve etkileşimde bulunduğu toplumlarla ilgili bilgi sahibi olmak mümkündür. Mesleklerin çeşitliliği ve niteliği, toplumların medeniyet seviyesiyle doğru orantılıdır. Bu bağlamda insan ve toplum hayatının ayrılmaz parçası olan meslekler ve buradan doğan meslek adları, bu çalışmanın ana eksenini oluşturmuştur.

Türkçe Sözlük'te meslek adlarını konu alan bu çalışma, insan, dil, toplum ve buradan doğan meslek adları ekseninde ortaya çıkan ürünün Türkçe Sözlük'te almış olduğu halin incelemesidir. Bu bağlamda Türkçe Sözlük'te bulunan meslek adları tespit ve tasnif edilmiştir.

Bu çalışma, Türk Dil Kurumu Yayınları Türkçe Sözlük'ün 2011 baskısı içinde bulunan 77.005 madde başından tespit edilen 1438 meslek adına dayanmaktadır. Sözlükte bulunan 77.005 madde başı içindeki 1438 meslek adı tespit edilerek örnekleriyle birlikte herhangi bir değişiklik yapılmadan çalışmamıza alınmıştır. Bazı meslek adlarıyla ilgili Türkçe Sözlük'te yapılan açıklamaların yetersiz olduğu görülmekle birlikte herhangi bir düzeltme yapılmamıştır.

Elinizdeki çalışma altı bölümden oluşmuştur. Giriş bölümünde, insan, tarih ve meslek ekseninden yola çıkılarak, sözlükçülük, sözlük yapısı ve buradan meslek dili ve son olarak da meslek adı ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, Türkçede meslek adı yapma yollarından hareketle Türkçenin meslek adı yapan ekleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, Türkçede yabancı kökenli meslek adlarının kendi orijinal ekleri üzerinde durulmuş ve bu meslek adları üzerine getirilen Türkçe meslek adı yapan eklerin durumu incelenmiştir. Dördüncü bölümde, meslek adlarını kavramlaştıran, ad tamlaması şeklinde kurulmuş, söz dizimi kaynaklı meslek adları dışında tüm meslek adlarına getirilebilen *-lık⁴* kavram eki üzerinde durulmuştur. Beşinci bölümde, Türkçe Sözlük'ten alınan 1438 meslek adı sözlükteki halleri aynen korunarak ve madde başı olarak örnekleriyle birlikte verilmiştir. Altıncı ve son bölüm olan sonuç bölümünde ise tespit edilen 1438 meslek adının dillere göre ve almış oldukları eklere göre sayımı tablolar halinde dizin şeklinde verilmiş, bu çalışma neticesinde ulaşılan bilgiler değerlendirilmiştir.

Türkçede meslek adları, addan meslek adı yapan (*-ci⁸*) ve eylemden meslek adı yapan (*-ici⁴*; *-man²*; *-ar²* ve *-gici⁴*) ekleri ile karşılanmıştır. Bu ekler bir işi yapanı, yani özneye ait meslek bilgisini verirken, (*-lik⁴*) kavram eki ile de bu meslek bilgisi soyutlaştırılarak genel bir meslek adına dönüştürülmüştür ve kavramlaştırılmıştır. Bu

bağlamda Türkçe Sözlük' ten aldığımız meslek adlarının (-ci⁸; -ici⁴; -man²; -ar²; -gıç⁴) eklerini almış hallerine ek olarak -lık⁴ kavram ekini almış halleri de alınmıştır. Bu çalışmada, 1438 meslek adı incelenmiştir. Bu meslek adlarının öncelikle hangi dilden geldiği tespit edilmiş, Türkçe olan meslek adları ise ad ya da eylem oluşlarına ve aldıkları meslek ekine göre değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Türkçe Sözlük'te: 498' i Türkçe , 333'ü Fransızca, 236'sı Arapça, 124'ü Farsça, 77'si İtalyanca, 31'i Yunanca, 31'i İngilizce, 8'i Rumca, 6'sı Almanca, 4'ü Moğolca, 3'ü Bulgarca, 3'ü Ermenice, 2'si Macarca, 2'si Venedikçe, 2'si İspanyolca ve 1'i Japonca meslek adları yanında iki dilli olan (T. + Fr., T. + Ar., Ar. + Far., vb.) 77 meslek adı tespit edilmiştir.

Türkçe Sözlük'te tespit edilen tüm meslek adları gerek köken ve gerekse de almış oldukları eklere göre tasnif edilmiştir. Bu meslek adları tablolar halinde dizinleştirilmiş ve buradan elde ettiğimiz sayısal veriler üzerine istatistiki bilgiler oluşturulmuştur.

“Türkçe Sözlük'te Meslek Adları” adlı çalışmamızda, tüm bu sayısal ve sözel verilerden yola çıkılarak meslek adlarının Türkçe Sözlük'te almış olduğu hal incelenmiştir. Bu inceleme ışığında meslek adları gerek yapı bakımından, gerekse de köken bakımından değerlendirilmiştir. Bunun yanında Türkçenin yabancı dillerden almış olduğu meslek adlarının, Türkçe Sözlük' e girerken nasıl bir değişime uğradığı ve Türkçe meslek adı ekleriyle nasıl karşılandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe Sözlük, Meslek, Meslek adı, Meslek adı ekleri*

PROFESSION NAMES IN THE “TÜRKÇE SÖZLÜK”

ABSTRACT

Professions are part of social life of societies. It is possible to get informed about the history, culture and interacting societies of a society by looking into professed profession names. Diversity and quality of professions are in accordance with civilization status of societies. Therefore, professions that are inseparable units of human and social life and, hence, profession names constitute the basis of this study. This study that focuses on profession names in the Türkçe Sözlük is the scrutiny of evolution of the end product that emerged on the basis of human, language, society and henceforth profession names in the Türkçe Sözlük. So, profession names in Türkçe Sözlük were determined and classified.

This study is based on 1438 profession names detected from 77.005 entries in the Turkish Language Institution Türkçe Sözlük 2011 edition. One thousand four hundred and thirty eight profession names detected in 77.005 entries were carried into our study. Even though explanations for some profession names in the Türkçe Sözlük were considered to be inadequate, no corrections were made.

The study consisted of six sections. In the Introduction section, general information about lexicography, dictionary structure and profession jargon and lastly profession name were presented on the basis of human, history and profession axis. In the second section, Turkish suffixes that makes profession names were dwelled on following ways of making profession names in Turkish. In the third section, original suffixes of foreign origin profession names were dwelled on and the situation of additional Turkish profession making suffixes were analyzed. In the fourth section, possessively constructed *-lik⁴* concept suffix which may be added to all profession names apart from syntax oriented profession names was elaborated. In the fifth section, 1438 profession names which were taken from the Türkçe Sözlük as they are were listed with their examples. In the sixth, final, section, classification of 1438 profession names on the basis of language of origin and suffixes added were presented in tables and index, the results of the study were discussed.

Profession names were met with suffixes that make noun from noun (*-ci⁸*) and noun from verb (*-ici⁴*; *-man²*; *-ar²* ve *-giç⁴*). While these suffixes gave information about a person and hence profession information of the subject, this profession information was abstracted with (*-lik⁴*) concept suffix and turned into a general profession name and conceptualized. Therefore, profession names created via *-lik⁴* concept suffix in addition to *-ci⁸*; *-ici⁴*; *-man²*; *-ar²*; *-giç⁴* suffixes were taken together.

In this study, 1438 profession names were scrutinized. Firstly, language of origin of these profession names were determined, Turkish profession names were elaborated

in terms of being a noun or verb and profession suffix added. In this context, 498 Turkish, 333 French, 236 Arabic, 124 Persian, 77 Italian, 31 Greek, 31 English, 8 Romaic, 6 German, 4 Mongolian, 3 Armenian, 3 Bulgarian, 2 Venecian, 2 Hungarian, 2 Spanish, 1 Japan, and 77 bilingual profession names were determined. All profession names which were found in the Türkçe Sözlük were classified in terms of language of origin and suffixes added. These profession names were indexed in tables and derived numeric data were converted into statistical information.

In our “Profession Names in the Türkçe Sözlük” study, evolution and situation of Turkish profession names were scrutinized on the basis of all these numeric and verbal information. Based on this scrutiny, profession names were analyzed from the perspective of grammar and society. Besides, the quality of change for foreign origin profession names during entrance to the Türkçe Sözlük and how they were met with Turkish profession name suffixes were analyzed from the perspective of grammar.

Keywords: *the Türkçe Sözlük, Profession, Profession name, Profession name suffixes*

1. GİRİŞ

Tarih öncesi devirlerden beri alet yapma becerisi gösteren insanlık, toplumsal hayatla birlikte bu becerilerini diğer insanların hizmetine sunmuş ve bu vesileyle meslekler ortaya çıkmıştır. Mesleklerin ortaya çıkışı yerleşik hayatla paralellik göstermiştir. Daha önceki devirlerde bireysel ihtiyaçları karşılamak için ortaya çıkan çalışmalar, toplum hayatıyla birlikte meslek halini almış, insanlar için geçim ve kazanç yoluna dönüşmüştür. Şehirlerdeki medeni hayatın gelişmişliğine göre mesleklerin çeşitliliği artmıştır. Toplumlar arasında iletişimin ileri bir noktaya geldiği günümüzde meslekler, oldukça hızlı bir şekilde değişmektedir. Bu manada meslekler, bölgesel olmaktan çıkıp evrensel bir niteliğe kavuşmuştur. Bu çalışma, toplumlar arasında oldukça hareketli bir yapıya sahip olan meslek adlarından sadece Türkçe Sözlük'te mevcut bulunanlar üzerine yapılmıştır.

Çalışma kapsamında, Türkçe Sözlük'teki meslek adları alınarak bu meslek adlarının köken bilgisi ve yapı özellikleri bağlamında tespitler yapılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, Türkçe Sözlük'te yeterince aydınlatılmadığını gördüğümüz meslek adlarını daha görünür bir hale getirmek olmuştur.

Türkçe Sözlük üzerine yaptığım bu çalışma sürecinde, maddelerin açıklamaları ile ilgili sorunlu gördüğüm bazı noktalara dikkat çekmek isterim. Öncelikle çalışma konum olan meslek adlarının yazımında Türkçe Sözlük'te herhangi bir ayrıma gidilmediğini gördüm. Bu durum aslında benim çalışmamın çıkış noktalarından birisidir. Bana göre, Türkçe Sözlük'te madde başları açıklanırken meslek adı olan maddelerin belirtilmesi daha uygun olurdu. Çünkü bu çalışmanın bana gösterdiğine göre meslek adları, Türkçe Sözlük'ün en önemli ve gerek köken, gerekse de yapı bakımından en hareketli maddelerini oluşturmaktadır. Ümit ederim ki benim bu çalışmam vesilesiyle Türkçe Sözlük'ün gelecek baskılarında meslek adlarının yazımında gereken düzenlemeler yapılacaktır. Burada Türkçe Sözlük'ün yazımıyla ilgili ve konumuzla alakalı bazı eleştiriler getirdim. Amacım Türkçe Sözlük'ün

yazımının bu çalışmalarla birlikte daha iyi bir noktaya gelmesine elimden geldiğince destek vermektir.

Çalışmada yöntem olarak önce, Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük (2011) yayını içinde bulunan 77.005 madde başı tek tek taranmış ve bu çalışma sonucunda 1438 meslek adı tespit edilmiştir. Tespit edilen bu meslek adları sözlükteki açıklamaları ve örnekleriyle birlikte aynen alınmıştır. Daha sonra bu meslek adları üzerinde gerek köken ve gerekse yapı açısından tespitler yapılmış ve bu bağlamda sayısal verilere ulaşılmıştır. Bu meslek adları, yapılmış oldukları ekler ve kökenleri açısından tasnif edilmiştir. Türkçe olan meslek adları ise ad ya da eylem oluşlarına göre incelenmiştir.

“Türkçe Sözlük’te Meslek Adları” adlı çalışmanın kapsamı Türkçe Sözlük’teki meslek adlarıyla sınırlıdır. Çalışmanın ana eksenini tespit ettiğim 1438 meslek adı üzerine kurulmuştur.

1.1. İnsan, Dil, Tarih ve Meslek

İnsan, düşünme yetisine sahip bir varlıktır. Düşünme eylemi, toplumsal uzlaşmaya dayalı olan dil kurallarının ışığında ve yine toplumsal mirası temsil eden sözlük birimleri arasında yapılan bireysel bir gezintidir. Düşünme bireysel olmasına rağmen, kullandığı malzeme toplumsal ve sosyaldir. Bu bağlamda insan, düşünme yetisiyle ve sosyal malzemenin ışığında yeni bir dünya kurar. Kurulan bu dünyanın inşasında meslekler önemli bir yere sahiptir.

Evrendeki tüm varlıklar çevresindeki tüm diğer varlıklarla bir bütündür ve bu bütünün içerisinde var olur. İnsanlığın evrendeki tüm diğer parçalarla etkileşiminden doğan bütün ise kültürü oluşturur. Kültür, belirli bir insan topluluğu tarafından oluşturulan ve sürdürülen yerleşik kazanımlar, kurallar ve uygulamalar bütünüdür.

Evrenin bir parçası olan insan, evrendeki tüm diğer varlıklardan bilgiyi biriktirebilmesiyle ayrılır. Bu bilgi birikiminin adı tarihtir. Tarih insana bugünden ve buradan ayrılarak, geçmişe ve geleceğe yolculuk etme imkânı verir. İnsanlık bu ayrıcalığı dil denilen saymacalar dünyasıyla elde etmiş ve tamamen sembolik olan yazıyla da ölümsüzleştirmiştir. İnsanı biriktiren bir varlık haline getiren, onu gelenek ve tarihe sahip kılan dildir. (Karaağaç, 2002).

Tarih ve gelenek, süreklilik ve bilgi birikimi anlamına gelir. İnsanlık tarih sayesinde aynı yolu bir kez daha yürümek zorunda kalmaz. İnsanın tarihsel bir varlık haline gelmesi ve geçmiş bilgi birikimini yeni nesillere aktarması, insan başarılarının temelini oluşturur. Bu bağlamda dil, en yalın algılamalardan, en karmaşık tekniğe, bilime ve buna bağlı olarak meslek adlarına temel oluşturur.

Dil ile ayrılmaz bir bütün oluşturan diğer unsur ise yazıdır. Yazı, tarihsel birikimi hızlandırmış, dünyayı daha hızlı dönmeye zorlamış, bilgi kayıplarını engellemiş ve biriktirmeyi temin etmiştir. Günümüz insanının insan-insan (konuşma) ve insan-varlık (öğrenme) iletişimlerinin büyük kısmını yazı ile koruyor olması, yazıya anlaşılması güç bir üstünlük sağlamaktadır. Yazının yaygınlık kazanmadığı eski devirlerde, insan bilgilerinin büyük bölümü, kendi deneyimleriyle ulaşılmış 'kazanılmış' bilgilerden oluşurken, günümüz insanının bilgilerinin büyük kısmı, kendisine yazıyla ulaştırılan 'edinilmiş' bilgilerden oluşmaktadır. (Karaağaç, 2012).

Bilimden sanata, felsefeden edebiyata, kısacası bütün insan başarılarının arkasında toplumsal hayat vardır. İnsan, toplum hayatı yaşayabilme becerisini, dil sayesinde başarmıştır. Dil denilen saymacalar sistemi, toplumda yaşayan bireyleri birbirine bağlar ve onları hayvan topluluklarından ayıran organik bir bağ oluşturur.

İnsanların birlikte yaşama arzusu, toplumda yeni müesseselerin teşkiline zemin hazırlamıştır. Meslekler de insanların birlikte yaşamasından kaynaklanan ihtiyaçların giderilmesi bağlamında doğmuştur. Bireyin kendi yaşamını devam ettirmek için giriştiği yollar meslek olarak adlandırılmaz. Zira emek verilen bir uğraşın, meslek olabilmesi için onun bir topluluğa hitap ediyor ve o toplumun ihtiyacını karşılıyor olması gerekir. Bu manada meslekler, toplum hayatı içinde teşekkül eder. Toplumların dil ve tarih sayesinde biriktirdikleri, onların devamlı bir gelişim ve değişim içinde olmasını tetikler. Toplum hayatı geçmiş birikimlerle geleceği tasarlamayı bir ödev gibi devamlı irdeler. Bu bağlamda toplumsal hayat dinamik bir yapı gösterir. Bu dinamiklik içerisinde toplumun ihtiyaçlarından doğan yeni meslekler ortaya çıkar ve yine toplumun kullanımından düşen meslekler ise ölür ve kaybolurlar.

Toplum hayatı, değişik yer ve zamanlara ait insanların birbirlerine kendi bilgilerini ve ürünlerini sunmalarından ibarettir. Mesleklere, yaşlara, yaşanılan coğrafyaya, hatta cinsiyete göre, daha doğrusu geçilen yollara göre oluşan kişi dillerine dayalı

tam bir çeşitliliğin yaşandığı sosyal yapılarda ve bu yapıları oluşturan dillerde, herkes birbirine bir şeyler öğretmektedir. Farklı sosyal yapıların da birbirlerine öğretebilecek bir şeyleri mutlaka vardır. Dolayısıyla, her kişi ve topluluk, kendisinden farklı tarihi ve coğrafi ortamlarda yaşayan, farklı bilgilenme yollarından geçmiş bir başka kişi ve topluluktan, akraba veya komşu kavimlerden bir şeyler öğrenir ve dolayısıyla bu öğrendiklerinin adlarını kendi diline taşır, onların dillerinden alıntılar yapar. İşte meslek adları, toplumlar arasında yaşanan bu dil alıntılarının merkezindedir. Bir toplumda doğan ve gelişen meslek, o mesleğe ihtiyacı olan bir başka topluma aktarılır. Bu aktarma sürecinin merkezinde ise dil vardır. Toplumlar mesleklerle birlikte diğer toplumların sözlüklerine meslek adlarını da bu alış veriş sırasında aktarır. (Karaağaç, 1997).

Toplumların geçtiği yollar onların dillerinde, kültürlerinde ve tarihlerinde izler bırakır. Bu bağlamda meslekler de toplumların geçtiği yollardan ayrı düşünülemez. Geniş otlaklara sahip bir bölgede yaşayan toplumda hayvancılık ve buna bağlı mesleklerin gelişmesi doğalken; deniz kıyısında olan bir toplumda denizcilik ve buna bağlı mesleklerin teşekkül etmesi doğaldır. Burada görüldüğü üzere, toplumlar ve buna bağlı olan meslekler yaşanılan çevrenin etkisindedirler.

1.2. Türkçe Sözlük

Türklerde İslamiyet'in etkisiyle birlikte gelişmiş eski bir sözlükçülük geleneği vardır. Elimizdeki yazılı en eski kaynak XI. yüzyılda *Kaşgarlı Mahmut*' un Arapça yazılmış *Divanü Lügâti't-Türk*' üdür. Bu eserde, Türkçenin söz varlığının yanında, biçim bilgisini ve Türk dünyasını da tanırız. *Divanü Lügâti't Türk*, Türk dili ve edebiyatının ilk örneklerini ihtiva etmesinin yanında, XI. yüzyıldaki yüksek Türk kültür ve medeniyetini yansıtmaya bakımından da Türkçe için temel eserlerden biridir.

Divanü Lügâti't-Türk'ten aşağı yukarı altmış yıl sonra Harezmi sahasında hazırlanmış olan *Mukaddimetü'l Edeb*, Arapça öğrenmek isteyenlere yararlı olabilecek bir eserdir. Türk soyundan olmakla birlikte Arap sözlükçülük geleneğinde önemli bir yere sahip olan *Zemahşerinin* yazmış olduğu bu eser Harezmi Türkçesi için dil malzemesi içermesi yönünden önemlidir.(TS. 2011, XV).

Kuzey Karadeniz’de yaşamış olan Kuman Türklerinin söz varlığını ihtiva eden *Codex Cumanicus*’ un XIII. Yüzyıl sonlarına doğru hazırlandığı tahmin edilmektedir. Kuman Türklerinin dil malzemesinin Latin harfleriyle ortaya konulduğu bu eser de sözlükçülük tarihi açısından önemlidir.

Türklerde sözlükçülük geleneği, Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe ve nihayet Türkçe-Türkçe sözlüklerle günümüzde de devam etmektedir. Günümüze gelene kadar bu alanda birçok eser yayımlanmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: *Mustafa bin Şemsettin*’ in *Ahter i Kebir* ‘i, *Mütercim Asım*’ın *Kāmusül Muhīt*’i(*Arpça-Türkçe*) ve *Burhanı Kātī*’si (*Farsça-Türkçe*), *Ahmet Vefik Paşa*’nın *Lehçe i Osmānī*’si, *Şemsettin Sami*’nin *Kāmus i Türkī*’sidir. Cumhuriyet dönemine kadar yapılan bu çalışmalar sözlükçülük alanında önemli yere sahiptir. Biz burada sadece isimlerini zikretmekle yetineceğiz.

Cumhuriyet döneminde de sözlükçülük alanında önemli çalışmalar yapılmıştır. Bazıları şunlardır: *Hüseyin Kâzım Kadri*’nin *Büyük Türk Lûgati* (1. Cildi 1927, 2. 1928 de Arap harfleriyle basılmış, 3. ve 4. cildi ise yazarın ölümünden sonra 1943 ve 1945’te yayımlanmıştır).

Burada iki önemli kaynaktan bahsetmeliyiz. Bunlardan birincisi: Anadolu’nun en ücra noktalarına kadar uzanan, kalabalık derlemeci topluluğunun gerçekleştirdiği çalışmadır. Öncelikle 1932-1934 yılları arasında 153.000 fişe dayandırılarak çıkarılan 6 ciltlik “*Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*” 1939 yılında yayımlanmaya başlanmış, ardından 600.000 fişin kullanıldığı 12 ciltlik “*Derleme Sözlüğü*” (1963/1982) bastırılmıştır. Bu eser, Türk dili tarihi, sesbilim ve biçimbilim çalışmaları için oldukça değerli bilgileri ihtiva etmesi açısından önemli bir kaynaktır.

İkinci çalışma ise, bizim de bu çalışmamızın ana kaynağı olan Türkçe Sözlük’ tür. İlk baskısı 1945 yılında yapılan bu çalışmada Türkçenin ve Türk sözlükçülüğünün günümüzdeki temel eseridir. 2011 yılında 11. baskısını yapan Türkçe Sözlük’te, dilde yaşanan gelişmelerin yansıtıldığı söz, terim, deyim, ek ve anlamdan oluşan 122.423 söz varlığı, 77.005 madde başı, 15.287 madde içi olmak üzere toplam 92.292 söz, Türk edebiyatından seçilmiş 34.672 örnek cümle, 1.454.903 sözden oluşan sözlük metni bulunmaktadır.

1.3. Sözlük Yapısı

Bir dilin bütün kullanımlarını veya o dilin belli bir bölümünün sözlerini içeren esere sözlük denir. “Herhangi bir dile, bölge veya meslek diline, bir kişiye veya bir esere ait sözlerin toplamı, o dil, bölge, meslek, kişi veya eserin sözlüğünü oluşturur.” (Karaağaç, 2013, 760). Sözlükler, toplumların geçtiği yollardan bağımsız düşünülemez. Tamamen saymaca ve öğretilmelerden oluşan dil, sözlük ve dil bilgisi diye adlandırdığımız yapıların kaynağıdır. Dil dediğimiz yapı ise insan yapıp etmelerinin bir sonucudur. Tüm bu insan yapıp etmelerinin tamamını veya bir bölümünü ihtiva eden sözlükler, toplumlar arasında yaşanan alışverişin de göstergesidir.

Toplumlar da kişiler gibi yeni bir bilgiye ulaşmak için geçmiş birikimlerini kullanır. Yeniye giden bu yolda yapılan, eski bilginin ses-biçim veya anlamının değiştirilmesinden ibarettir. “Bir dilin kullanıcıları, yeni bir bilgiye kendileri ulaşmışsa bunu, eski bir bilgiyle ilişki kurarak ve yeni bilgiyi doğururken, o dilin ses-biçim veya anlam yapısında gerçekleştirdikleri değiştirmelerle yeni bilginin adını da, elde ederler. Böylece bir toplumun dilinin iç öğeleri, o toplumun yeni bilgi eski bilgi ilişkisini gösterir.” (Karaağaç, 2013, 760).

Dillerin söz varlığı iki kaynaktan beslenir. Birinci kaynak, o dilde hâlihazırda bulunan öğelerin ses ve anlamlarında yapılan değiştirme ile yeni öğelere ulaşma iken, ikinci kaynak, başka dillerden almadır. Bu bağlamda, tüm dillerin söz varlıkları, iç öğeler ve dış öğelerden oluşur.

Değiştirme, hem ses biçim hem de anlam yapılarında gerçekleştirilebilir. Değiştirme, bir dilin, büyük kısmı tüm dillerde ortak olan her türden türetme, yer değiştirme, ön, iç ses, son ses türeme ve düşmeleri ile ünlü ve ünsüz değişimleri gibi, düzensiz ses biçim değiştirmeleri şeklinde olabilir. Bunun yanında, genişleme-daralma, iyileşme-kötüleşme, eksiltme, vb. yollarla yapılan anlam değiştirmelerini de kapsar.

Sözlüklerde yer alan sözlük birimleri ve anlamlar, aşağıdaki değiştirme yollarından birine aittir. Her yeni bilgiye ad oluş, sözlüklerde, aşağıdaki yollardan biriyle gerçekleşir:

Çizelge 1.1: Sözlük Yapısı

Kaynak: (Karaağaç, 2012, 545).

1.4. Meslek Dili

Herhangi bir mesleğe ait dil kullanımı, meslek dili olarak ifade edilir. Bu bağlamda her mesleğin kendine ait bir dili vardır. Bu kendine has dil kullanımı bazen, genel dilin dışına taşabilen bir yapı gösterir. Bu ortak ve ölçünlü dilin dışına taşan kullanımlar, genel sözlüklerin söz ve anlamca beslendikleri kaynaklardır.

Toplumların yapıları, mesleklerin bileşkesinden oluşur. Toplumların birbiriyle alış verişleri ve ticari etkileşimleri, meslek dili üzerinde doğrudan bir etki yapar. Dünyanın şu anda bulunmuş olduğu maddi yapı ve son derece hızlı gelişen teknoloji, toplumlar arasındaki etkileşimi oldukça hızlandırmıştır. Dünyanın iletişim anlamında bu kadar küçüldüğü bir ortamda, dil dediğimiz yapay olgu, bu etkileşimin odak noktasında bulunur. Bu bağlamda, meslek dili ve buna bağlı olarak meslek adlarının, dünyanın sürüklenmiş olduğu bu teknoloji ve iletişim rüzgârından etkilenmemesi mümkün değildir. Teknolojiyi üreten toplumlar, teknolojiyi ithal eden toplumlara, bu teknolojik ürünlerle birlikte dil unsurlarını da ithal etmektedir. Bu nedenle teknolojiye yaşanan hızlı değişim, toplumların mesleklerinde de hızlı bir değişimi tetiklemektedir. Eski meslekler çok hızlı bir şekilde yerlerini yeni mesleklere bırakmaktadır. Bu bağlamda meslek adları ve buna bağlı olarak da meslek dili sürekli bir değişim yaşamaktadır.

Günümüzde, geçmişte yaşayan birçok mesleğin, artık yapılamadığı görülmektedir. En yakın tarihimiz olan, Osmanlı Devleti zamanında toplumsal hayatta yeri olan birçok mesleğin adı yeni nesillere ulaşamamıştır. Bu durum meslek adlarının takibini ve buna bağlı olarak tasnifini zorlaştıran bir olgudur. Çalışmamızda da görüleceği üzere 1438 meslek adından 498'i Türkçedir. Bu da göstermektedir ki meslek adları aslında toplumlar arası bir yapı göstermektedir.

Meslek dilinde durum biraz daha farklılık gösterebilmektedir. Çünkü meslek ithal olsa bile, mesleği icra edenler büyük oranda yerlidir. Bu bakımdan meslek üzerine kurulan dilin, genel dile daha yakın olması beklenir. Burada mesleği icra edenin eğitim durumu da kullanılan dili etkilemektedir. Bir doktorun, bir mühendisin ve bir hâkimin kullandığı mesleki dille saniyede bir tamircinin, bir marangozun kullandığı meslek dili arasında genel dil açısından bir farklılık vardır. Çünkü bazı meslekler evrensel nitelikte olabildiği gibi bazı meslekler de yerel nitelik taşıyabilir. Bu bağlamda meslek evrenselleştikçe kullanılan dil genel dilden uzaklaşırken meslek

yerelleştikçe kullanılan dil genel dile yaklaşır. Bundan dolayı, meslek dili, toplumsal yaşamdan sonuna kadar etkilenen ve aynı zamanda genel dilin dışına taşabilen bir dil kullanımını olarak karşımızda duracaktır.

1.5. Meslek Adı

İnsanların, kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve kendi yaşamlarını daha da kolay bir hale getirmek için giriştiği ve bu girişimi, tüm diğer insanların kullanımına sunma biçimine, meslek denir. Meslek adı ise, verilen tüm bu emeklerin sonucunda ortaya çıkan çalışmaların, dil denilen yapay dünyada ve mensubu olduğu dilin genel kuralları içinde adlandırılmasıdır. İnsanlık, her dönemde ortaya çıkardığı yeni bilgiye kendi damgasını vurmuştur. Meslek adları da hayat bulduğu toplumun damgasını taşır.

İnsanlık tarafından tarih boyunca ortaya çıkarılan meslekler, yine insanlık tarafından ortaya çıkarılan dil dediğimiz yapay dünyada adlandırılmıştır. Bu adlandırmalar toplumdan topluma ve dilden dile farklılık göstermektedir. Ancak toplumların birbiriyle girmiş oldukları iletişim süreci mesleklerin ve buna bağlı olarak meslek adlarının da aynı olduğu durumları da beraberinde getirmiştir. Bu benzeşmedeki temel unsur, mesleğin ortaya çıktığı ilk toplumun dili ile adlandırılmasıdır. Yani mesleği ortaya çıkaran toplum, o mesleği kendi dil kurallarıyla adlandırır. Bir anlamda mesleğe kendi damgasını vurur.

“Türkçe ve yabancı meslek adlarının, Türk toplumunun sosyal ve ekonomik hayatında ayrı bir önemi ve yeri bulunmaktadır. Meslek adlarındaki çeşitliliğin, iş kollarındaki dallanışın örneklerinden bazıları bugün dönemini tamamlamış, kullanımdan düşmüştür. Bunları Osmanlı dönemi söz varlığında bulmaktayız. Son yüzyılda da kullanımdan çıkan meslek kollarının adları vardır. İslamiyet öncesi döneme ait meslek adlarıyla ilgili dil malzemesi de az değildir. Bütün bu veriler Türklerin tarih boyunca çeşitli mesleklerle ilgili olduğu, söz konusu iş kollarında mal ürettikleri, ticaret yaptıkları ve o alanlarda uzmanlaştığını göstermektedir.”(Zülfikar, 2007, 174).

Toplumların ürettikleri, yaşadıkları sosyal çevre ve coğrafyadan ayrı düşünülemez. Türk toplumu da gerek İslamiyet’ten önce ve gerekse İslamiyet’ten sonra yaşamış olduğu coğrafyanın ve sosyal çevrenin etkisini hissetmiştir. Oldukça hareketli bir

tarihi olan Türk toplumunun bu bağlamda dili de aynı derecede hareketli olmuştur. İslamiyet'le birlikte Farsça ve Arapçanın etkisini hisseden Türk dili, Osmanlı döneminde ve günümüzde Avrupa dillerinin etkisini hissetmiştir ve hissetmektedir. Ticari ve ekonomik hayatın etkisiyle birlikte, saydığımız bu diğer toplumların dillerinden birçok meslek adı Türk diline girmiştir.

2. TÜRKÇEDE MESLEK ADI YAPMA YOLLARI

Türkçede meslek adı yapan ekleri öncelikle addan meslek adı yapan (-ci⁸ ve -lık⁴) ve eylemden meslek adı yapan (-ıcı⁴, -man², ar² ve -gıç⁴) ekler olarak iki gruba ayırabiliriz. Bunun yanında Türkçe Sözlük’ te söz dizimi yoluyla yapılan meslek adları da bu bölümde ele alınmıştır. Bu bağlamda Türkçe Sözlük’ te oldukça çeşitli ve zengin meslek adları karşımıza çıkar.

2.1. Addan Yapılan Meslek Adları

2.1.1. -ci⁸ eki ile yapılanlar:

-ci⁸ eki, Türkçenin başlangıçtan beri addan ad yapma eklerinden biri olarak kullanılmaktadır. Türk dilinde tarih boyunca varlığını sürdürmüş olan en işlek eklerinden biri olan -ci⁸ ekinin Köktürk metinlerinde: *armakçı (aldatıcı)*, *bedizçi (ressam)*, *sığıtçı (ağlayıcı)*, *tamgaçı (damgacı, mühürdar)*, *yagıçı (savaşçı, kumandan)*, *yerçi (rehber, kılavuz)*, *yulugçı (yağmacı)*; Uygurcada: *tarıkçı (çiğçi)*, *tapıgçı (hizmetçi, çalışan)*, *sürçi (bayacı, badanacı)*, *titigçi (duvarcı, sıvacı)*, *yirtçi (terzi)* gibi zengin örneklerini görmekteyiz. Bu ekle yapılmış kelimelere ilk İslami eser olan *Kutadgu Bilig’* de rastlamaktayız: *tamgaçı (damgacı)*, *yadguçı, yükçi (hamal)*, *tapugçı (hizmetçi)*, *tarıgçı (çiğçi)* bunlardan birkaçıdır.

Arapça ve Farsça meslek eklerinin Türkçeye girmeye başladığı yıllarda Türkçenin bu tür kelimeler karşısındaki direnmesini gösteren bir örneği *Kutadgu Bilig’* de bulmaktayız. Dil tarihi açısından önemli olan bu tür örneklerden biri “*cefakâr*”dır. Bunun yerine *Kutadgu Bilig’*de “*cefacı*” kelimesini görüyoruz. Bu kelime ekin doğu kökenli kelimelere getirilişinin ilk örnekleri olarak değerlendirilebilir. Türkçe ifade etme gayretiyle bazen de *Kutadgu Bilig’* de yardımcı fiil kullanılmıştır. Örnek olarak: “*ziyankâr*” yerine “*ziyan kılguçı*” biçiminin ilk eserlerde bulunuşu, yabancı kelimelere karşı duyulan tepkinin bir başka göstergesidir. Bu uygulamalara rağmen zamanla etkisinde kalınan kültür dillerindeki aynı görevdeki ekler, Türkçe -ci⁸ ekinin önüne geçebilmiş ve onun dile giren yeni kavramları karşılmasına, yeni türetmeler

yapmasına engel olmuştur. Bu tarihlerden sonra yabancı meslek adlarının Türkçeye girişi hızlanmıştır. Kaşgarlı Mahmut, *Divanü Lugâti't-Türk* adlı eserinde bu ekle yapılmış kelimeler üzerinde durur ve şu örnekleri verir: “Hısımlar, dünürler arasında gelip giden adama Oğuzlar *yorigcı* derler... Bütün Türk dillerinde olduğu gibi *çifçiye* > *tarıgçı* derler. Verdiği öteki örneklerden birkaçı ise şunlardır: *yazıgçı* > yazıcı, *otacı* > eczacı, *sawçı* > sözcü, *tafarçı* > davarcı, *tapugçı* > hizmetçi, *terçi* > işçi, ırgat, *timci* > meyhaneci, *ügitçi* > değirmenci vb.

Avrupa’da ortaya çıkan Rönesans hareketiyle birlikte, bilim ve teknik alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan dil malzemeleri, Türkçeyi de etkilemiştir. Bu durum başlangıçta Arapça kök ve eklerle karşılaşmaya çalışılmıştır. Cumhuriyet Dönemi’nde yabancı kaynaklı kelimeleri Türkçe kök ve eklerle karşılama girişimi de uzun sürmemiştir. Bu hareketlerden sonra da her alanda Batı kökenli kelimelerin Türkçeye girdiğini görmekteyiz. İlk dönemde Fransızca ve ardından İngilizce konuşan halklarla girilen diyalogla birlikte, başta tıp olmak üzere birçok bilim alanında meslek adları Türkçeye girmiştir. Batıdan alınan bu meslek adlarından bazıları *-cı*⁸ ekiyle karşılanabilmiştir.

*-cı*⁸ meslek eki, Türkçede başlangıçtan beri varlığını sürdürmüş işlek bir ektir. İslamiyet’in kabulüyle birlikte Farsça ve Arapçadan Türkçeye birçok meslek adı girmiştir. Bu dönemde yabancı meslek adları *-cı*⁸ eki ile karşılanmaya çalışılmıştır. Bu eğilim Cumhuriyet Dönemi’nde de devam etmiştir. Tüm bu gelişmelerle birlikte *-cı*⁸ eki ile karşılanamamış ve herhangi bir değişikliğe uğramadan sözlüğe girmiş meslek adlarını da görmekteyiz.

*-cı*⁸ eki genellikle bir mesleğe sahip olanların adlarını yapmaya yaradığı için çoğunlukla meslek eki olarak adlandırılmıştır. Ancak bu tanım ekin bütün kullanımlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır.

*-cı*⁸ ekinin işlevi ile ilgili açıklamalardan biri XV. Yüzyılda Ali Nazima’nın *Miftah* adlı eserinde karşımıza çıkar. Burada, “*Bazı ismün ahırına lahik olur, kuzeger; bardakçı*” diye bir açıklama görürüz.

Hüseyin Cahit, *Türkçe Sarf ve Nahiv* adlı eserinde “*cı* isimlere ilave olunursa kesp ve sanat sahibi bir adama delalet etmek üzere yeni bir isim vücuda gelir.” şeklinde bir tanımlama getirmiştir.

Şemsettin Sami bu eki sözlüğüne madde başı olarak almış ve şu tanımlamayı yapmıştır: “cı iltihak ettiği kelimenin hafif veya sakil heceli oluşuna göre y’si ince veya kalın okunur. İsimlere ve asıl fiile lahik olup yapan ve satan manasını ifade eder. Avcı > av eden; balıkçı > balık tutan; etmekci > etmek yapan ve satan; satıcı > sokakta öteberi gezdirip satan adam; bileyici > bıçak ve sair bileyen adam (her asıl fiile cı edatı ilave olunamayacağından mesela Kāin tercemesinde ‘olmak’ dan olucu demek ve her ismifail Arabiyi bu edatla tercüme etmek abestir.)”(Sami, 490).

Görüldüğü üzere -cı⁸ eki ile ilgili tanımların ortak noktası bir mesleğe işaret etmesidir. Bu durumu ekin Türk tarihinin ilk dönemlerinden beri meslek adı yapmada kullanılan işlek bir ek olmasına bağlamak mümkündür.

Çizelge 1.2: -cı⁸ Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları:

ESKİ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Eski Türkçe	çı / çİ
Eski Anadolu Türkçesi	çı / çİ
Kıpçakça	çı / çİ
Çağatayca	çı / çİ
ÇAĞDAŞ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Türkiye Türkçesi	çı / çİ / çu / çü / cı / ci / cu / cü
Azeri Türkçesi	çı / çİ / çu / çü
Türkmence	çı / çİ / cı / ci
Tatarca	çı / çé
Kazakça; Karakalpakça; Nogayca	şı / şİ
Altayca	çı / çİ
Kırgızca	çı / çİ
Başkurtça	sı / sé / sü / sū
Kırım Türkçesi	çı / çİ
Karaçay Balkarca; Kumukça	çı / çİ
Uygurca	çİ
Özbekçe	çİ
Hakasça	cı / ci / çı / çİ
Tuvaca	çı / çİ / çu / çü; jı / ji / ju / jü; çın / çİn
Yakutça	cıt / cİt, cut / cüt; çİt / çİt, çut / çüt; hıt / hit, hut / hüt; nıt / nİt / nıt / nüt; sıt / sit / sut / süt
Çuvaşça	şı / şİ

Kaynak: (Karaağaç, 2012, 261, 262).

2.1.1.1. -ci⁸ ekinin kullanımları:

- Ad kök ve gövdesinin işaret ettiği varlığı üreteni, yapanı, satanı veya kısacası, o varlıkla uğraşanı bildirir: *av* > *avcı*; *bağ* > *bağcı*; *cam* > *camcı*; *demir* > *demirci vb.*
- Düşkünlük ve alışkanlık adları yapar: *akşam* > *akşamcı*; *bozgun* > *bozguncu*; *ezber* > *ezberci*; *kavga* > *kavgacı*; *vurgun* > *vurguncu vb.*
- Bir işi görev olarak üstlenen kişi anlamı katar: *göz* > *gözcü*; *konuşma* > *konuşmacı*; *söz* > *sözcü vb.*
- Kelimeye bir görüşü, düşünüşü benimseyen kimse, fanatiklik anlamı katar: *cumhuriyet* > *cumhuriyetçi*; *milliyet* > *milliyetçi*; *varoluş* > *varoluşçu vb.*
- Kelimeye sahiplik anlamı katar: *hisse* > *hisseci*; *miras* > *mirasçı*; *sermaye* > *sermayeci*; *yatırım* > *yatırımcı vb.*
- Yer adları yapar: *Sabuncu*, *Bostancı*, *Cebeci*, *Ayrançı...*

Arapça ve Farsça bazı eklerin Türkçeleştirilmesinde bu ekten faydalanılmıştır.

- Farsçada fail adı yapan *-kâr/-ger* ekini karşılar: *bestekâr/besteci*, *sanatkâr/sanatçı*, *kimyager/kimyacı...*
- Farsça *-dar* sahiplik adları yapan ekle türetilmiş kelimelerin bir kısmını karşılar: *kindar/kinici*.
- Arapça *-î* nispet sıfatlarıyla yapılmış kelimelerin bir kısmını karşılar: *kemani/kemancı*, *hesabi/hesapçı...*
- Arapça isim-fiillerin çoğu bu ekle Türkçeleştirilmiştir: *mukallit/taklitçi*, *mümessil/temsilci*, *naşir/yayımcı*, *muharip/savaşçı*.

Görüldüğü gibi *-ci⁸* ekinin Türkçe de yaygın bir kullanım alanı vardır. Bu yaygın kullanımın altında ekin Türkçenin ilk dönemlerinden beri kullanılması yatmaktadır. Bu bağlamda *-ci⁸* eki ile kurulmuş birçok kelime ve kavram Türkçe Sözlük'te yer almıştır.

Türkçe Sözlük'te *-ci⁸* ekini almış 1067 meslek adı tespit edilmiştir.

2.2. Eylemden Yapılan Meslek Adları

2.2.1. -ic⁴ eki ile yapılanlar:

-ic⁴ eki birleşik ve işlek bir ektir. Eskiden beri kullanılan ve eylemi çok yapanı veya olanı, eylemi meslek edineni bildirir. -ic⁴ eki Türkçenin tarihi dönemlerinde bazı değişikliklere uğramıştır. -ic⁸ eki tarihi dönemlerden bu güne bir yapı değişikliği göstermezken -ic⁴ ekinde “g” sesi Batı Türkçesi Dönemi’nde erimiştir.

Muharrem Ergin, ekin Eski Türkçedeki fiilden isim yapma ekleri -g ve ...,gu/-gü ile isimden isim yapma eki -cı/-çi'den oluştuğunu (-ı-gcı/-i-gçi ve -guçı/- güçi) belirtmektedir. Tahsin Banguoğlu'na göre ise canlı bir -güçi birleşik isim-fiil ekinden gelmektedir. Batı Türkçesinde eklerin sonundaki ve başındaki g'nin düşmesi ve ç'nin sedahlılaşmasıyla Eski Anadolu Türkçesinde -ıcı / -ici / -ucu / -üci şekline girmiştir: *bilici, öldürici, korkucu, satıcı*. Eski Anadolu Türkçesinden sonra yuvarlak şekli düzleşmiş (-ıcı/-ici), son zamanlarda ise sesli uyumuna bağlanarak çok şekilli olmuştur.

Çizelge 1.3: -ic⁴ Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları

ESKİ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Eski Türkçe	ıgçı / igçi / uğçı; guçı / güçi
Eski Anadolu Türkçesi	uçi / üçi
Kıpçakça	guçı / güçi
Çağatayca	guçı / güçi
ÇAĞDAŞ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Türkiye Türkçesi	ıcı / ici / ucu / ücü
Azeri Türkçesi	ıcı / ici / ucu / ücü
Türkmence	ıcı / ici / ucu / ücü
Tatarca	uvçı / üvçi
Kazakça; Karakalpakça; Nogayca	uvşı / üvşi
Altayca	aaçı / eeçi; ooçı / ööçi
Kırgızca	uvsı / üvsi
Başkurtça	uvçı / üvçi
Kırım Türkçesi	ıcı / ici / ucu / ücü
Karaçay Balkarca	vçı / vçi
Uygurca	guçı / güçi / kuçı / küçi
Özbekçe	vçı; guçı / güçi / kuçı / küçi
Hakasça	cı / cı / çı / çı
Tuvaca	çı / çi / çu / çü; jı / ji / ju / jü; çın / çin
Yakutça	ççı / ççi, ççu / ççü, aaççı / eeççi, ooççu / ööççü

Kaynak: (Karaağaç, 2012, 285, 286).

2.2.1.1. -ıcı⁴ ekinin kullanımları:

- İşlevi itibariyle çokluk, aşırılık, devamlılık belirtir.
- Sıfatlar ve isimler yapar: *gezici, bölücü, atıcı, yüzücü, koşucu, binici, yırtıcı, üzücü, çekici, yorucu, kalıcı, dolandırıcı, izleyici vb.*
- Meslek isimleri yapar: *bakıcı, satıcı, sunucu, sürücü, örücü...*
- Aygıt, araç isimleri yapar: *alıcı, arıtıcı, çözücü, gösterici, ısıtıcı, kurutucu, patlayıcı, susturucu, yapıştırıcı, verici...*
- Nesne ismi yapar: *uyuşturucu...*
- Birleşik kelime yapımında kullanılmıştır: *gönül açıcı, ara bulucu, can sıkıcı vb.*
- Yabancı kelimelere karşılıklar türetilmiştir: "*müessis*" *kurucu*; "*muharrik*" *kışkırtıcı*; "*hami*" *koruyucu*; "*sami*" *dinleyici*; "*kari*" *okuyucu*; "*müdür*" *yönetici*; "*müstahsil*" *üretici*; "*müstehlik*" *tüketici*; "*muvakkat*" *geçici*; "*sâri*", *bulaşıcı*; "*münebbih*" *uyarıcı*; "*muhafazakâr*" *tutucu...*
- Terim yapmakta kullanılmıştır: "verici" *tıp*. "başkasına aktarılmak üzere kan, doku veya organ veren kimse", "taşıyıcı" *tıp*. "kendisi hastalığa yakalanmaksızın o hastalığın sebebi olan mikrobu taşıyan (kimse veya hayvan)".

Türkçe Sözlük'te -ıcı⁴ ekini almış 43 meslek adı tespit edilmiştir.

2.2.2. -man / -men eki ile yapılanlar:

Türkçede -man / -men eki ile kurulmuş meslek adları oldukça nadirdir. Bu ekin meslek adı eki olarak kullanılması genellikle yabancı kelimeleri Türkçeleştirmekten kaynaklanmış gözükmektedir. Eylem köklerine getirilen bu ekin görevini aslında, bu çalışmada değindiğimiz -ıcı⁴ eki de karşılayabilmektedir: "çevirmen>çevirici, düzeltmen>düzeltilici, eğitmen>eğitici, eleştirmen>eleştirici, okutman>okutucu, öğretmen>öğretici". Bu yeni türetmelerde ekin bilinen *Ici, UcU, An*, ekleriyle görevde işlevi yerine batı dillerinden -man "adam, insan" anlamı hakim olduğu için bu şekiller zaman zaman eleştiriye uğramışsa da eski türetmelerde de 'iş yapan kimse' anlamı vardır. *Danışman, öğretmen, sayman* gibi sözlerin tutması da ekin yadırganmadığını gösterir." (Korkmaz, 2003, 58).

İşlek olmayan bir fiilden isim yapma eki olmasına rağmen fonksiyonu bakımından çeşitlilik gösterir.

2.2.2.1. -man / -men ekinin kullanımları:

- Meslek ismi yapar: *öğretmen, çevirmen, danışman...*
- Yer belirten isim yapar: *sekmen* "basamak"...
- Fiilin belirttiği işten, durumdan etkileneni gösteren isimler yapar: *şişman, azman...*
- Alet, araç ve eşya isimleri yapar: *değirmen, eğirmen* "iplik eğirmede kullanılan araç", *çekmen* "şişe çekmekte kullanılan araç", *sokman hlk.* "bir çeşit uzun konçlu çizme"...
- Bu ekle yeni kelimeler türetilmiştir: *çevirmen, eğitmen, eleştirmen, danışman, sayman, seçmen...*

Türkçe Sözlük'te man/men ekini almış 16 meslek adı tespit edilmiştir.

2.2.3. -gıç⁸ eki ile yapılanlar:

-gıç⁸ ekiyle Türkçe Sözlük'te sadece bir meslek adı tespit edilmiştir. Eylemlerden ad ve sıfatlar yapar. Eskiden beri görülen bir fiilden isim yapma ekidir. İşlek olmayan bir ektir. Tahsin Banguoğlu'na göre Eski Türkçedeki -ğaç² adlarının bir değişimi gibi görünürler. Önceleri sadece yuvarlak sesli almış şekilleri vardı. Eski Anadolu Türkçesindeki *dalgıç* kelimesi gibi. Son zamanlarda sesli uyumuna bağlanmıştır.

Fonksiyonu itibariyle yapan, olan veya yapılan nesnelere karşılaman isimler yapar. Bir büyültme manası vardır. *Dalgıç, delgiç* "ucu sivri demirli, ağaçtan tutacak yeri olan ve tütün dikmeye yarayan araç", *başlangıç, bilgiç, hlk. süzgiç, ezgiç* "boyaları ezmeye yarayan demir veya porselen alet".

2.2.3.1. -gıç⁸ ekinin kullanımları:

- Eylemlerden nitelik ve araç gereç adları yapar: *baskıç, başlangıç, bilgiç, süzgiç, tepkiç, çalgıç, oturguç, kesgiç, delgiç, örgüç, sorguç* gibi.
- Fiilden berkitme sıfatları yapar: *bilgiç, dalgıç, yüzgiç, sorguç, yaygiç* gibi. (Banguoğlu, 1986).
- Yapan, olan veya yapılan çeşitli varlıkların adlarını yapar.

Türkçe Sözlük'te -gıç⁸ ekini almış 1 meslek adı tespit edilmiştir.

2.2.4. -ar/-er eki ile yapılanlar:

-ar/-er eki Eski Türkçeden beri kullanılan bir isim-fiil eki olup bazı kelimelerde kalıplaşarak fiilden isim yapma eki haline gelmiştir. Tahsin Banguoğlu, bu ekin eski -gar/-ger ekinden gelmiş olabileceğini söylemiş, bunun yanı sıra Eski Türkçe devresinde ekin -ar/-er şeklinde görüldüğünü de ifade etmiştir. Eski Türkçede *uçar* "uçucu, kuş", Orta Türkçede *konar* "misafirhane", *açar* "anahtar" ve Osmanlı Türkçesi'nde *keser*, *göçer* "göçebe" kelimeleri bulunmaktadır. Türkçe Sözlük'te bu ekle yapılmış meslek adı sadece "yazar" dır. Bu ek Türkçede işlevi bakımından çeşitlilik gösterir.

2.2.4.1. -ar/-er ekinin kullanımları:

- Bir kişinin özelliğini belirten isimler yapar: *yazar*, *sanatsever*, *yurtsever*, *vatansever*.
- Alet isimleri yapar: *biçerdöver*, *alkol ölçer*, *gazölçer*, *bilgisayar*, *uçaksavar*.
- Somut isimler yapar: *çapar* "atlı haberci", *döner*, *çakar hlk.* "ufak fener", *yüzer* "yüzmekte olan", *akar hlk.* "akan, akıcı", *çeker* "çekici araç".
- Soyut isim ve sıfatlar yapar: *geçer* "beğenilen", *atar hlk.* "sancı", *değer*, *umar hlk.* "çare".
- Hem somut hem soyut isim ve sıfat yapar: *uyar hlk.* "uygun; eş olan kimse".
- Yanındaki kelimeyi niteleyerek isimler ve terimler yapar: *döner kapı*, *döner sermaye*, *döner kebab*, *döner kule*, *döner sahne*, *akarsu*, *yanar dağ*, *çalar saat*, *güler yüz*, *bakar kör*, *giderayak*, *koşar adım sp.* "hafif tempolu koşu", *atar damar*, *yazar kasa*, *akaryakıt*, *geçer akçe*.

Ayrıca birçok yabancı kelimeye bu ekle karşılıklar türetilmiştir: para miktarı >*tutar*, masraf> *gider*, muharrir> *yazar*, fiyat> *eder*, menfaat> *çıkır*, kâfi >*yeter*. İkileme de yapmaktadır: *yanardöner*, *yazar bozar*, *konargöçer*, *yazarçizer*.

Türkçe Sözlük'te -ar/-er ekini almış 2 meslek adı tespit edilmiştir.

2.3. Söz Dizimi Yoluyla Yapılan Meslek Adları

Dil kullanımı, sözlük ve söz diziminden oluşur. Bu iki olgu, dil dediğimiz bir bütünün iç içe geçmiş iki eksenidir. Sözlük, geçmişin; söz dizimi, ise şimdinin ve geleceğin dilidir. Bir başka ifadeyle, sözlük, dilin geçmişteki; söz dizimi ise, şimdi ve gelecekteki eksenidir. İnsan demek, söz dizimi öğelerinin kılavuzluğunda sözlük

birimleri arasında dolaşan varlık demektir. Bireyin insan kimliği ile yaptığı her şey, sosyal olan söz dizimi kurallarının kılavuzluğunda ve yine sosyal sözlük birimleri arasında yaptığı bireysel ve özel gezintidir. Düşünmek, duygulanmak, resim veya müzik yapmak, kısacası, kişinin insan varlığıyla yaptığı her eylem, bir söz dizimden başka bir şey değildir. (Karaağaç, 2012).

Bütün sözlük birimleri, genelleştirilip kavramlaştırılarak elde edilmiş yapılardır. Bir bütün halinde genelleşip kavramlaşan söz dizimi birimleri de birer sözlük birimidirler:

Sözlük Birimleri	Kök Sözcükler
	Gövde Sözcükler
	Söz Dizimi Kaynaklı Sözcükler <ul style="list-style-type: none">• Birleşik Söz• Deyim• Atasözü

Kaynak: (Karaağaç,2012).

Söz dizimi kaynaklı sözcükler en kısa tanımıyla, nedenli olarak bir araya getirilen, iki ya da daha fazla sözün nedensizleşerek tek söz haline gelmesi olarak ifade edilebilir. Bir araya getirilen bu sözcüklerin, kavramlaşarak kalıplaşmasından birleşik sözcükler, atasözcükleri ve deyimler doğar. Sözcüklerin bu söz dizimi sürecinde genelleşip nedensizleşmesi, bireysel olmaktan çıkıp toplumun malı haline gelmesi, onları sözlük birimlerine dönüştürür.

Türkçe Sözlük' te karşılaştığımız söz dizimi kaynaklı meslek adları birleşik söz yapısındadır. Birleşik sözcükler, bir kavram veya varlığı karşılamak üzere anlam değerlerini kaybeden iki ya da daha fazla sözün birleştirilmesiyle oluşan yeni sözcüklerdir. Türkçede bunların kaynağı, birleşik eylem ve ad, kısaltma öbeği, ad ve sıfat tamlaması ve cümledir. Türkçe Sözlük'te tespit ettiğimiz söz dizimi kaynaklı meslek adları, birleşik ad, ad tamlaması ve sıfat tamlaması yapısındadır.

Sözlük birimleri, varlık ve eylemlerin özelliklerine ineksizin, onları kavramlar halinde bildirirler. Sözlük birimleri sosyal birer genellemedir ve nesiller arasında aktarılan sosyal mirası temsil eder. Söz dizimi ise, tamamen bireysel olan dil kullanımının ifadesidir.

Türkçe Sözlük' te söz dizimi kaynaklı meslek adları, ad ve sıfat tamlaması şeklinde kurulmuştur. Söz dizimi kaynaklı meslek adları incelendiğinde genellikle yabancı meslek adlarını Türkçeleştirme çalışmaları kapsamında, söz dizimi yoluna

başvurulmuştur. Bununla birlikte meslekteki derecelendirmeyi ortaya koymak için sıfat tamlaması şeklinde (*başçavuş, başdanişman, baş doktor, başhemşire, başkâtip, çiğ köfteci, kuru kahveci, kuru yemişçi, kuru temizleyici, vb.*) oluşturulan meslek adları da Türkçe Sözlük'te karşımıza çıkmaktadır. Ad tamlaması şeklinde kurulan söz dizimi kaynaklı meslek adları *-lık*⁴ kavram ekini almamıştır, *at bakıcısı, at cambazı, diyet uzmanı, güvenlik görevlisi, ip cambazı, kır bekçisi, tekel bayisi, ticaret ataşesi, yönetmen yardımcısı vb.* Türkçe Sözlük'te ad tamlaması şeklinde kurulan söz dizimi kaynaklı meslek adları belirtisiz ad tamlaması şeklindedir: [i.+Ø ilgi h.]+[i.+iye.].

Türkçe Sözlük' te söz dizimi kaynaklı 126 meslek adı tespit edilmiştir.

3. TÜRKÇEDE YABANCI KÖKENLİ MESLEK ADLARI

Türkçede meslek adları Türk toplumunun tarihi serüveniyle birebir ilişkilidir. Bu bağlamda meslek adlarında İslamiyet ile birlikte Arapça ve Farsça etkisi görülürken Osmanlı Dönemi'yle birlikte Batı kökenli meslek adlarının da etkisini görmek mümkündür. Cumhuriyet Dönemi'nde ve özellikle 1970'li yıllardan itibaren Batı kökenli meslek adlarının sayıları önemli ölçüde artış göstermiştir. Bu dönemde özellikle bilimde yaşanan gelişmelere paralel olarak Türkçeye birçok meslek adı girmiştir.

Türk tarihinin hareketli yapısından Türk dilinin etkilenmesi muhakkaktır. Tarih sahnesinde yüzün üzerinde devlet teşkilatı kurmuş veya yönetmiş olan Türkler ve buna bağlı olan Türk kültürünün, yabancı medeniyet ve toplumlarla etkileşimi kaçınılmazdır. Günümüzde ise iletişimin son derece hızlı yaşandığı bir ortamda kültürel farklılıklar iyice azalmakta ve meslekler bölgesel olmaktan çıkıp evrensel niteliğe kavuşmaktadır. Bu bağlamda Türkçe Sözlük'te 1438 meslek adından 940'ının yabancı kökenli olması oldukça normal gözükmektedir.

Tüm bu verilerle bu başlık altında yabancı kökenli meslek adları, türetilmiş oldukları eklere göre değerlendirilecektir.

3.1. -î nispet Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Türkçede bu ekle kurulmuş birçok meslek adı bulunmaktadır. Ancak bunların çoğu bugün kullanımdan düşmüştür: “*udî, kemanî, tamburî, santurî, hamamî, mektubî* bunlardan birkaçıdır. Bunlar: *utçu, kemancı, tamburcu, santurcu, hamamcı, mektupçu* biçiminde -cı⁸ meslek ekiyle karşılanabilmiştir. Ancak bazıları mesleğin icra edicilerince benimsenmemiştir. Bu tür kelimelerin anlamlarında zamanla değişmeler ve genişlemeler olmuştur. Örnek olarak: *hamamcı* “*hamama gitmek, boy aptesi almak zorunda bulunan kimse*” anlamında da halk ağzında yer etmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde “*imgeci*” biçiminde karşılanan “*hayalî*”, yerine göre

“*hayalci*” olarak da kullanılmıştır. Bu kelime anlam genişlemesine uğramış, gölge oyununu düzenleyen kimse anlamına da gelmiştir. Öte yandan “*hamamîzade*” örneğinde olduğu gibi bu tür sözler başka yapılar içinde, dilde yerini almış, aile adı veya o aileden biri anlamını kazanmıştır. Halk ağzında “*hamamcılarının oğlu, hamamcılarının kızı* veya *hamamcılarının Reşit*” biçiminde ailenin bir ferdi anlatılırken de “*hamamî*” sözü “*hamamcı*” biçiminde karşılanmıştır.” (Zülfikar, 2007, 187).

3.2. *-dar/tar* Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Türkçede meslek adı yapan ve Farsça kökenli olan eklerden biridir. Şemsettin Sami, *Kâmûsı Türkî* adlı eserinde *-dar* eki için şu açıklamayı yapmaktadır: “danisten fiilinden ismi mastar olup vasfı terkibi teşkiline girer.” Bu ek için Şemsettin Sami, *defterdar, hazinedar, maldar* örneklerini verir. (Sami, 1316, 597).

Günümüzde de canlılığını koruyan *-dar* eki yukarıda belirtildiği gibi Farsça *danisten* fiilinden kalıplaşmış bir biçimdir. Getirildiği kelimelere “sahiplik, egemenliğinde tutma, malik olma” anlamları katar: *tezgâhtar, emektar, minnettar* örneklerinde olduğu gibi son sesteki sert sese bağlı olarak *-tar* biçiminde kullanılmıştır. (Zülfikar, 2007, 189).

Farsça *-dar* eki ile yapılan meslek adlarından bazıları, Türkçe *-cı*⁸ meslek ekiyle karşılanmıştır: *kasadar>kasacı, emanetdar>emanetçi, hazinedar>hazineci, veznedar>vezneci, ibrikdar>ibrikçi, mühürdar>mühürücü, perdedar>perdecı, kesedar>keseci, sermayedar>sermayeci* vb. (Zülfikar, 2007, 189).

Farsça *-dar* eki ile türetilen birçok kelime bugün yazı dilinde ve günlük hayatta kullanılmaktadır: *alâkadar, aleyhtar, dindar, hissedar, kindar, minnettar, tahsildar, tezgâhtar*, vb.

Türkçe Sözlük’te *-dar* ekini almış 8 meslek adı tespit edilmiştir.

3.3. *-kâr/-ger* Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Türkçeye geçmiş *-kâr* eki ile ilgili, Şemsettin Sami “İsimplere ilhak olunarak amil, fail ve sahip manası ifade eder” biçiminde bir açıklama yapmıştır. (Sami, 1317, 1137).

Türkçede *-kâr* eki ile kurulan meslek adları günümüzde de canlılığını korumaktadır: *bestekâr > besteci; hizmetkâr > hizmetçi; sanatkâr > sanatçı* vb. *-kâr* ekiyle

yapılmış kelimelerin bir bölümü bir meslek adından çok kişinin huyunu, durumunu, davranışını anlatan sözlendir: *hilekâr* > *hileci*; *ihmalkâr* > *ihmalci*, *müsamahakâr* > *müsamahacı*; *nümayişkâr* > *nümayişçi*; *riyakâr* > *riyacı*; *sahtekâr* > *sahteci*; *teşhirkâr* > *teşhirci*; *teşvikkâr* > *teşvikçi*; *tecavüzkâr* > *tecavüzcü*; *ziyankâr* > *ziyancı* vb. (Zülfikar, 2007, 190).

-*ıcı*⁴ ekiyle türetilmiş, kökü ve ekiyle Türkçeleşmiş biçimler de bulunmaktadır: *halaskâr* > *kurtarıcı*; *muhafazakâr* > *tutucu*; *tahripkâr* > *yıkıcı* gibi örneklerde kelimeler Türkçeleştirilmiştir.

-*kâr* ekinin yerini alan *CI* ekiyle yapılmış örneklerin bazıları -*lık*⁴ ekiyle soyut bir ad durumuna getirilmiştir: *sahtekâr*>*sahtecilik*, *ihmalkâr*>*ihmalcilik*, *bestekâr*>*bestecilik* vb. (Zülfikar, 2007).

Türkçe Sözlük'te -*kâr/ger* ekini almış 8 meslek adı tespit edilmiştir.

3.4. -*ist* (Fr. -*iste*, İng. -*ist*) Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Çalışmamıza konu olan Batı kökenli eklerden biri -*ist* ekidir. Türkçe Sözlük' te 200 civarında -*ist* eki ile yapılmış madde başı bulunmaktadır. Bu madde başlarının tamamı meslek adı olmamakla birlikte meslek adı durumunda olanlar da vardır.

-*ist* ekinin Türkçe eklerle karşılanması, Türkçe bir köke -*ıcı*⁸ eki getirilerek yapılmaya çalışılmıştır: *analist* > *çözümleyici*, *ateist* > *tanrı tanımaz*, *baterist* > *davulcu*, *determinist* > *belirlenimci*, *emperyalist* > *yayılmacı*, *empresyonist* > *izlenimci*, *formalist* > *biçimci-şekilci*, *fütürist* > *gelecekçi*, *pozitivist* > *olgucu*, bunların arasında en yaygın olan örnek *realist* > *gerçekçidir*. (Zülfikar, 2007).

Bazı örneklerde ise söz konusu Batı kökenli şeklin Türkçede biri doğu dillerinden olmak üzere iki karşılığı bulunmaktadır: “*bedbin*, *nikbin*” Cumhuriyet Dönemi'nde “*kötümser* ve *iyimser*” sözleriyle karşılandı. Ancak Fransızcadan Türkçeye geçen *pesimist* > *kötümser*, *optimist* > *iyimser* varlığını dilde sürdürmüştür. “*tedhişçi*, *seyyah*” için önerilmiş olan “*yıldırımcı*, *gezginici*” istenilen sıklığa ulaşamamış ve yerini batıdan gelen “*terörist*, *turist*” kelimeleri alınmıştır. Eskiden kullanılan “*şarkiyatçı*” bir ara “*doğubilimci*” sözüyle karşılanmış; daha sonra “*oryantalist*” ağır basmıştır. “*dogmatist*” sözünü karşılamak üzere 1932 yılında önerilmiş olan “*inakçı*” benimsenmemiş; “*dogmacı*” terimi bazı yayınlarda kullanıma girebilmiştir. (Zülfikar, 2007).

Yabancı terimleri Türkçe olarak karşılama bazı yollar denenmiştir. Bu yollardan biri *an (en)* sıfat fiil ekini bir fiile getirip bir isimle birleşik kelime yapmak olmuştur. “*vokalist*” için “*eşlikeden*” denebilirdi. Bunun gibi “*piyanist, senarist, terapist*” gibi kelimeler “*piyanoçalan, senaryoyazan, tedaviyapan*” kelimeleriyle karşılanabilirdi. Ancak bu tür kullanımlar toplum tarafından kabul görmediği için kelimelerin alındığı dildeki hali kullanılmıştır.

Türkçe Sözlük’ te *-ist* ekini almış 18 meslek adı tespit edilmiştir.

3.5. *-ör* (Fr. *eur*, İng. *er*) Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Batı kökenli ve meslek adı olan kelimelerin bazıları *-ör* eki ile türetilmiştir. Cumhuriyet Dönemi ile birlikte başlayan bilim ve sanayi atılımının da etkisiyle Batıdan birçok meslek adı Türkçeye geçmiştir. Bu dönemde Türk dili, diğer Batı dilleri gibi Fransızcanın etkisinde kalmıştır. *-ör* eki ile kurulmuş meslek adları bu bağlamda Türkçe Sözlük’te yer edinmiştir.

-ör eki ile biten yabancı kaynaklı meslek adlarından bazıları Türkçe *-ci*⁸ eki ile karşılanmıştır: editör > *yayımcı*; kompozitör > *besteci*; distribütör > *dağıtımçı*; aktör > *erkek oyuncu*; garantör > *güvenceci*; prodüktör > *yapımcı*; spekülör > *vurguncu*; şantör > *kadın şarkıcı*, vb.

-ör eki ile biten ve bir hareket bildiren yabancı kaynaklı kelimelerin bazıları da *-ıcı*⁴ eki ile karşılanmıştır: *antrenör* > *çalıştırıcı*; *aranjör* > *düzenleyici*; *portör* > *taşıyıcı*; *provokatör* > *kışkırtıcı*; *organizatör* > *düzenleyici*; *animatör* > *canlandırıcı* vb.

Türkçe Sözlük’ te *-ör* ekini almış 34 meslek adı tespit edilmiştir.

3.6. *-log* (Fr. *-logue*) Eki ile Yapılmış Meslek Adları

Türkçe Sözlük’ te Fransızcadan alınmış meslek adları arasında sonu *-log* eki ile biten örnekler mevcuttur. Bu ekle biten meslek adları, genellikle bir ilim şubesinde ihtisas yapmış olan kimseleri bildirmektedir. Bu meslek adlarının kökeni Eski Yunanca olmakla birlikte daha çok Rönesans Fransızcasında karşımıza çıkmaktadır. Türkçe Sözlük’te *-log* eki ile biten meslek adlarına karşılık olarak, söz dizimi yoluyla Türkçe isimler verilmeye çalışılmıştır: *arkeolog* > *kazı bilimci*; *astrolog* > *yıldız falcısı*;

*biyolog > bitki bilimci; glasyolog > buz bilimci; meteorolog > hava tahminci;
radyolog > ışın bilimci; sosyolog > toplum bilimci; zoolog > hayvan bilimci vb.*

Türkçe Sözlük' te *-log* ekini almış 47 meslek adı tespit edilmiştir.

4. MESLEK ADLARININ KAVRAMLAŞTIRILMASI

4.1. *-lik*⁴ Eki ile Meslek Adlarının Kavramlaştırılması

*-lik*⁴ eki işlek olan ve yaygın olarak kullanılan bir ektir. Türkçede bu ek kavram eki görevinde kullanılmaktadır. “Genel oluş ve bol bulunuşu bildirir. Varlık adı olan kök ve gövdelere getirilerek, bu somut varlık adlarını soyutlaştırır. Bu ek, başlangıçtan beri Türkçenin belli başlı addan ad yapma eklerinden biri olarak kullanılagelmiştir.” (Karaağaç, 2013, 54).

Kavramlaştırma, varlığı eş veya benzer özellikler kapsamında öbeklendirme eylemidir. Sözlük birimleri varlık ve eylem adlarından oluşur, varlık ve eylemlerin özelliklerine inmeksizin, onları kavramlar halinde bildirirler. Bu birimler sosyal birer genellemedir ve kuşaklar arasında aktarılan sosyal bir mirası temsil eder. Bu bağlamda kavramlaştırma bir tümevarımın neticesidir. (Karaağaç, 2012).

Bütün sözlük birimleri, genelleştirilip kavramlaştırılarak elde edilmiş yapılardır. Sözlükteki maddeler, aynı türden olan varlık ve eylemlerin ortak adlarıdır. Türkçe Sözlük’te karşımıza çıkan meslek adları da *-lik*⁴ eki ile kavramlaştırılmış ve genel bir ad haline dönüştürülmüştür.

Çok işlek eklerimizden biri olan *-lik* de (E. T. *-lik*) bir çekim ekini andıran kullanılışa sahiptir. Adlara gelip “*için*” takısı anlatımında bir *içinlik hali* (destinatif) meydana getirir (*elli kuruluşluk bilet, üç günlük iş, yarınlik çay şekeri var*). (Banguoğlu, 1986).

Çizelge 4.1: *-lık⁴* Ekinin Türk Yazı Dillerindeki Kullanımları:

ESKİ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Eski Türkçe	lık / lik / luğ / lük
Eski Anadolu Türkçesi	lık / lik
Kıpçakça	lık / lik / luğ / lük
Çağatayca	lık / lik / luğ / lük
ÇAĞDAŞ TÜRK YAZI DİLLERİ	
Türkiye Türkçesi	lık / lik / luğ / lük
Azeri Türkçesi	lık / lik / luğ / lük
Türkmençe	lık / lik
Tatarca	lık / lék
Kazakça; Karakalpakça; Nogayca	lık / lik / dık / dik / tık / tik
Altayca	lık / lik / dık / dik / tık / tik
Kırğızca	lık / lik / luğ / lük; dık / dik / duğ / dük; tık / tik / tuğ / tük
Başkurtça	lık / lék / lük / lük
Kırım Türkçesi	lık / lik / luğ / lük
Karaçay Balkarca; Kumukça	lık / lik / luğ / lük
Uygurca	lık / lik / luğ / lük
Özbekçe	dıg / dis
Hakasça	tih / tih
Yakutça	lık / lik / luğ / lük; dık / dik / duğ / dük; tık / tik / tuğ / tük; nık / nik / nuğ / nük
Çuvaşça	lih / lĭh

Kaynak: (Karaağaç, 2012, 257).

4.1.1. *-lık⁴* ekinin kullanımları:

- Soyut adlar yapar. Bu ek varlık adı olan kök ve gövdelere getirilerek, bu somut varlık adlarını soyutlaştırır: *ağa > ağalık; ana > analık; baba > babalık; doğru > doğruluk; dost > dostluk; insan > insanlık; kardeş > kardeşlik...*
- Ekin topluluk bildirmesinden kaynaklanan ana işlevi, soyutu somutlaştırmak olduğu için, tüm nitelik ve özellik adları ve bütün sıfatlar bu ek aracılığıyla kavramlaştırılmaktadır: *acı > acılık; aç > açlık; az > azlık; bağ > bağlık; büyük > büyüklük; çiçek > çiçeklik; çok > çokluk; güzel > güzellik; temiz > temizlik...*
- Sıfat ekleri *-lı⁴* ve *-sız⁴* ile elde edilen bütün sıfatlar da bu ekle kavramlaştırılır: *abartılı > abartılılık; abartısız > abartısızlık; bağımlı > bağımlılık; bağımsız > bağımsızlık; ciğerli > ciğerlilik; ciğersiz > ciğersizlik; delikli > deliklilik; deliksiz > deliksizlik; sütlü > sütülük; sütsüz > sütsüzlük...*

- Meslek ve düşkünlük eki ile türetilen somut ad ve sıfatlar da, bu ek vasıtasıyla soyut kavramlar haline dönüştürülür: *albay* > *albaylık*; *aktör* > *aktörlük*; *avukat* > *avukatlık*; *balerin* > *balerinlik*; *bakan* > *bakanlık*; *bakkal* > *bakkallık*; * ıracak* > * ıracıklık*; * oban* > * obanlık*; *demirci* > *demircilik*; *di çi* > *di çilik*; *eczacı* > *eczacılık*; *imam* > *imamlık*; *muhtar* > *muhtarlık*; *vali* > *valilik*; *yargıç* > *yargıçlık*; *yemenici* > *yemenicilik*; *zurnacı* > *zurnacılık*...
- Türkçede çeşitli eklerle yapılan düşkünlük sıfatları da bu ekle kavramlaştırılır: *ahlakçı* > *ahlak lık*; *akılcı* > *akılcılık*; *aydınlattıcı* > *aydınlaticılık*; *barışçı* > *barışcılık*; *gerici* > *gericilik*...
- Yer adları yapar. Varlıkların çokça bulunduğu yer adları yapar: *ağaç* > *ağaçlık*; *bağ* > *bağlık*; * am* > * amlık*; * imen*; * imenlik*; *  p* > *  pl k*; *dut* > *dutluk*; *kaya* > *kayalık*; *mezar* > *mezarlık*; *orman* > *ormanlık*; *saman* > *samanlık*; *taş* > *taşlık*; *zeytin* > *zeytinlik*...
- Araç gereç adları yapar: *ağız* > *ağızlık*; *baş* > *başlık*; *gece* > *gecelik*; *göz* > *gözlük*; *kalem* > *kalemlik*; *kaşık* > *kaşıklık*; *sabun* > *sabunluk*; *tuz* > *tuzluk*...
- Nitelik adları yapar. Asıl işlevinin tam tersine, genel varlık adlarına gelerek onları s fatlaştırır ve bir s fat eki gibi işlev görür. Bu kullanımlarında, getirildiği kök veya gövdeye, yakışırlık, uygunluk, tutar ve  l u gibi anlamlar katar: *aylık* (*gelir*), *babalık* (*davranış*), *bayramlık* (*elbise*), *pilavlık* (*bulgur*), *kiralık* (*ev*), *perdelik* (*kumaş*)...
- Arapça -*ıyyet* ekini ve bu ekle yapılmış bazı kelimeleri T rk eleştirmekte kullanılır: "*şahsiyyet* > kişilik ", "*kat'ıyyet* > kesinlik ", "*mebzulıyyet* > bolluk ", "*muafıyyet* > muaflık ", "*memnuniyyet* > memnunluk ", "*meşruıyyet* > meşruluk " vb.
- Arapça nispet ekini ve bu ekle yapılmış bazı kelimeleri T rk eleştirmekte kullanılır: "*yevm * > günlük ", "*senev * > yıllık ", "*zat * >  zl k ", "*s fl * > aşağılık ", "*d nyev * > dünyalık ", "*fuzul * > fazlalık " vb.

Türkçede -*lık*⁴ ekinin meslek adlarında geniş bir kullanımını görmekteyiz. Türkçede meslek adlarını kavramlaştıran bu ek geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu ek Türkçe Sözlük'te meslek adı olan, Türkçe ve yabancı hemen hemen tüm kelimelere getirilebilmektedir.

Türkçe Sözlük' te -*lık*⁴ eki ile kavramlaştırılmış 1424 meslek adı tespit edilmiştir.

5. TÜRKÇE SÖZLÜK'TE TESPİT EDİLEN MESLEK ADLARI

abacı: 1. Aba yapan veya satan kimse. 2. Abadan giyecek yapan veya satan kimse.

abacılık: Abacının yaptığı iş.

abajurcu (*Fr. abatjour*): Abajur yapan veya satan kimse.

abajurculuk: Abajurcunun yaptığı iş.

açkıcı: 1. Açkık yapan kimse, perdahçı. 2. Anahtarcı.

açkıcılık: Açkıcının yaptığı iş.

açmacı: Açma yapan veya satan kimse.

açmacılık: Açmacının yaptığı iş.

afişçi (*Fr. affiche*): Afiş yapan veya asan kimse.

afişçilik: Afişçinin yaptığı iş.

afsuncu (*Far. Efsun*): Büyücü.

afsunculuk: Büyücülük.

ağdacı (*Ar. akīde*): 1. Şeker, tatlı ve helva yapımında ağda hazırlayan işçi. 2. Ağda ile vücuttaki fazla tüyleri veya kılları temizlemeyi meslek edinmiş kimse.

ağdacılık: Ağdacının yaptığı iş.

ağcı: Ağ ile balık tutarak geçinen kimse.

ağcılık: Ağcının yaptığı iş.

ağıtçı: Ölüye ağıt söylemek için tutulan kimse, ağlayıcı, sagucu, mersiyehan:

ağıtçılık: Ağıtçının yaptığı iş, ağlayıcılık, saguculuk, mersiyehanlık.

ağızlıkçı: Ağızlık yapan veya satan kimse.

ağızlıkçılık: Ağızlıkçının yaptığı iş.

ağlayıcı: Ağıtıcı: "*Eskiden tabutlar arkasında para ile tutulmuş ağlayıcılar giderdi.*"

F. R. Atay.

ağlayıcılık: Ağıtıcılık.

ağnamcı: Sayım vergisi toplayan kimse.

ağnamcılık: Ağnamcının yaptığı iş veya meslek.

ajan (*Fr. agent*): **1.** Casus. **2.** Bir kimsenin, bir ortaklığın veya bir devletin bazı işlerini yapan kimse, temsilci.

ajanlık: Casusluk.

akademisyen (*Fr. académicien*): Öğretim elemanı.

akademisyenlik: Akademisyen olma durumu.

akademici: Kurallara bağlı resim ve heykel çalışması yapan kişi veya sanatçı.

akademicilik: Akademici olma durumu.

akordiyoncu (*Fr. accordeon*): müz. Akordiyon çalan kimse, akordeoncu.

akordiyonculuk: Akordiyoncunun yaptığı iş.

akortçu (*Fr. accord*) : Piyano, org vb. müzik aletlerini ayarlamayı meslek edinmiş kimse.

akortçuluk: Akortçunun yaptığı iş.

aksesuarcı: **1.** Aksesuar satan kimse. **2.** Aksesuarı hazırlayan kimse. **3.** Aksesuar kullanmasını seven kimse.

aksesuarcılık (*Fr. accessoire*): **1.** Aksesuarcının yaptığı iş. **2.** Aksesuarcı olma durumu.

aktarıcı: **1.** Dam kiremitlerini aktarıp kırıkları yenileyen kimse. **2.** *ed.* Kaynak kişiden derlenen herhangi bir parçayı kitlelere duyuran ve yayan kimse. **3.** *sin.* ve *TV* Görüntüyü bir bölgeden başka bir bölgeye ileten araç.

aktarıcılık: Aktarıcının yaptığı iş.

aktar (*Ar. atṭār*): **1.** Baharat veya güzel kokular satan kimse veya dükkân. **2.** İğne, iplik, baharat, zarf, kâğıt, tütün vb. satılan dükkân.

aktarlık: Aktarın yaptığı iş.

aktarmacı: Aktarma işini yapan kimse.

aktarmacılık: Aktarmacının yaptığı iş.

aktör (*Fr. acteur*): **1.** Erkek oyuncu: "*En pişkin aktörler bile bizim kadar rollerini başaramazlar.*" E. İ. Benice.

aktörlük: Aktörün görevi, aktörün yaptığı iş.

aktris (*Fr. actrice*): Kadın oyuncu

aktrislik: Kadın oyuncunun yaptığı iş veya meslek.

akupunkturcu (*Fr. acupuncture*): Akupunktur yapan kimse: "*Almadığım uyku hapı, gitmediğim akupunkturcu, medyum kalmadı.*" A. Kulin

akupunkturculuk: Akupunkturcunun yaptığı iş.

albay: Rütbesi yarbay ile tuğgeneral arasında bulunan ve asıl görevi alay komutanlığı olan üstsubay, miralay: "*Sonra o çatma örtülü minderin üstüne oturmuş, albayın İstanbul hakkındaki suallerine kısa kısa cevap vermişti.*" H. E. Adıvar.

albaylık: **1.** Albay olma durumu. **2.** Albayın rütbesi. **3.** Albayın görevi.

alçıci: **1.** Alçı taşını çıkaran kimse. **2.** Tavan ve duvarların alçı ile kaplanmasında çalışan işçi.

alçıcilık: Alçıcinin yaptığı iş.

alemci (*Ar. alem*): Camilerin kubbelerine, minarelerine alem yapan veya takan kimse.

alemcilik: Alemcinin yaptığı iş.

alemdar (*Ar. alem+Far. dār*): **1.** Bayrağı veya sancağı taşıyan kimse.

alemdarlık: **1.** Alemdarın yaptığı iş.

alımcı: Tahsildar.

alımcılık: Tahsildarlık.

alşimist (*Fr. alchimiste*): Alşimi ile uğraşan kimse, simyacı.

alşimistlik: Alşimistin yaptığı iş veya meslek.

altıncı (II): Altın alıp satan kimse.

altıncılık: Altıncının yaptığı iş.

ambalajcı (*Fr. emballage*): Ambalaj yapan kimse.

ambalajcılık: Ambalajcının yaptığı iş.

ambarcı (*Far. anbār*): Ambara bakan görevli, ambar memuru.

ambarcılık: Ambarcının yaptığı iş.

amele (*Ar. 'amele*): Gündelikle çalışan işçi: "*Tuğla harmanındaki ameleler etrafı aradılar.*" S. F. Abasıyanık.

amelelik: Gündelikle çalışan işçinin yaptığı iş.

amigo (*İsp. amigo*): Çoğunlukla spor yarışmalarında seyircileri coşturan kimse.

amigoluk: Amigonun yaptığı iş.

anahtarcı (*Yun. anixtēri*) : **1.** Anahtar yapan, satan veya onaran kimse, açkıcı. **2.** Kilitli kapıları açan kimse, çilingir.

anahtarcılık: Anahtarcının yaptığı iş.

analizci (*Fr. analyste*): Analizle uğraşan veya analiz yapan kimse.

analizcilik: Analizcinin yaptığı iş.

anatomici: **1.** Anatomi uzmanı. **2.** Anatomi dersi veren öğretim üyesi.

anatomicilik: Anatomicinin yaptığı iş veya meslek.

anatomist (*Fr. anatomiste*): Anatomiyle uğraşan bilim adamı.

anatomistlik: Anatomistin yaptığı iş veya meslek.

anayasacı: **1.** Anayasayı savunan, anayasadan yana olan (kimse). **2.** Anayasa dersi veren öğretim üyesi.

anayasacılık: **1.** Anayasacı olma durumu. **2.** Anayasacının yaptığı iş.

anesteziist (*Fr. anesthēstiste*): Anestezi uzmanı.

anesteziistlik: Anesteziitin yaptığı iş veya meslek.

anesteziyolog (*Fr. anesthésiologue*): Anestezi bilimci.

anesteziyologluk: Anestezi bilimcinin işi veya mesleği.

angaryacı: Başkasına ücretsiz iş yaptıran kimse.

angaryacılık: Angaryacı olma durumu.

animatör (*Fr. animateur*): Canlandırıcı.

animatörlük: Canlandırıcılık.

anketçi (*Fr. enquête*): Anket yapan kimse, anketör.

anketçilik: Anketçinin yaptığı iş, anketörlük.

anketör (*Fr. enquêteur*): Anketçi.

anketörlük: Anketçilik.

anlam bilimci: Anlam bilimi ile uğraşan kimse.

anlam bilimcilik: Anlam bilimcinin işi veya mesleği.

ansiklopedici (*Fr. encyclopédie*): Değişik alanlardaki bilgileri sistemli bir yöntemle bir araya getiren veya toplayan kimse, ansiklopedist.

ansiklopedicilik: Ansiklopedicinin yaptığı iş.

ansiklopedist (*Fr. encyclopédiste*): **1.** Ansiklopedici.

ansiklopedistlik: Ansiklopedistin yaptığı iş veya meslek.

antikacı (*İt. antico*): Antika eşya, eser satan veya toplayan kimse: "*İyi seçmeyi bilen bir antikacı.*" N. F. Kısakürek.

antikacılık: Antikacının yaptığı iş.

antrenör (*Fr. entraîneur*): Çalıştırıcı.

antrenörlük: Çalıştırıcılık.

apreci (*Fr. apprêt*): Apre yapan kimse.

aprecilik: Aprecinin yaptığı iş.

arabacı: **1.** Arabayı süren kimse "*Her şey, arabacı ve atlar bile artık bizim neşemizin ahengiyle revanlaşırdı.*" A. Ş. Hisar. **2.** Araba yapan veya satan kimse

arabacılık: Arabacının yaptığı iş.

aracı: 1. Ara bulucu. 2. İki şey arasında bağlantı kuran kimse, vasıta. 3. *tic.* Üretici ile tüketici arasında alım satım konusunda bağlantı kuran ve bundan kazanç sağlayan kimse, mutavassıt, komprador. 4. *ekon.* İhracatçının ihracattan doğan alacaklarının büyük bir bölümünün malın yüklenmesinden hemen sonra, kalan kısmının ise para, malı alandan tahsil edildiğinde bir aracı banka tarafından ödenmesini sağlayan kredi veya yatırım tekniği.

aracılık: Aracının yaptığı iş, tavassut.

aranjör (*Fr. arrangeur*): Düzenleyici.

aranjörlük: Aranjörün yaptığı iş veya meslek.

araştırmacı: Araştırmacı.

araştırmacılık: Araştırmacılık.

araştırmacı: Araştırma yapan, inceleyen kimse, araştırmacı, araştıрман, mütetebbi:

"Bütün uzay araştırmacıları için yepyeni bir milattı bugün." M. Mungan.

araştırmacılık: Araştırmacı olma durumu, araştırmacılık: *"Belediyede çöpçü kadrosunda yer etmiş konducuların araştırmacılığına başvuruldu." L. Tekin.*

arayıcı: 1. Bir şeyi aramayı iş edinen kimse.

arayıcılık: Arayıcı olma durumu.

araştıрман: Araştırmacı.

araştıрманlık: Araştıрманın yaptığı iş veya meslek.

ardiyeci (*Ar. ardiyye*): 1. Ardiye işleten kimse. 2. Ardiyeye bakan kimse.

ardiyecilik: Ardiyecinin yaptığı iş.

arıkçı: Su yolu yapan kimse: *"O günlerde on beş liraydı usta bir arıkçının gündeliği." N. Cumalı.*

arıkçılık: Arıkçının yaptığı iş veya meslek.

arıcı: Bal almak için arı yetiştiren kimse.

arıcılık: Arıcının yaptığı iş.

arkeolog (*Fr. archéologue*): Kazı bilimci.

arkeologluk: Kazı bilimcinin işi veya mesleği.

armador: (*It. armador*) Geminin direk, seren, yelken, ip vb. donanımını düzenleyen usta.

armadorluk: Armadorun yaptığı iş.

armatör (*Fr. armateur*): Ticaret gemisi sahibi.

armatörlük: 1. Armatör olma durumu. 2. Gemi işletme işi, gemi işletmeciliği.

arpacı: Arpa alan ve satan kimse.

arpacılık: Arpacının yaptığı iş.

arpçı (*Fr.harpe*): Arp çalan kimse.

arpçılık: Arpçının yaptığı iş veya mesleği.

arşivci (*Fr. archives*): Belgelikçi.

arşivcilik: Belgelikçilik.

artist (*Fr. artiste*): 1. Güzel sanatlardan birini meslek edinen kimse, sanatçı, sanatkâr: "*Filmlerdeki artistlerin sahiden ölmediğini keşfedinceye kadar kadınlar kondu yollarına çok yaş döktü.*"

artistlik: 1. Artistin işi: "*Düşünmüş taşınmış, o da bizim gibi artistliğe heves etmişti.*" R. H. Karay.

arzuhâlcî (*Ar. 'arz + hâl*): Para karşılığında dilekçe, mektup vb. yazan kimse.

arzuhalcilik: Arzuhâlcinin yaptığı iş: *Hayatını arzuhâlcilikle kazanıyor.*

asansörcü (*Fr. Ascenseur*): 1. Asansörün bakım ve onarımını yapan kimse. 2. Otel, hastane vb. büyük kuruluşlarda asansörün düzenli çalışmasını sağlayan kimse.

asansörcülük: Asansörcünün işi.

ases (*Ar. 'ases*): 1. Osmanlı Devleti'nde Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından önceki güvenlik görevlisi. 2. *esk.* Gece bekçisi.

aseslik: Gece bekçiliği.

asesbaşı: Yeniçeri Ocağındaki askerî görevinin yanı sıra, başkentin düzenini korumakla da yükümlü olan yirmi sekizinci ortanın çorbacıbaşısı.

asker (Ar. *'asker*): **1.** Orduda görev yapan erden generale kadar herkes: "*Adına ve şimdi gördüğüm şahsiyetine zaten hayran olduğum büyük askerin bu alakası beni heyecana düşürmüştü.*" İ. A. Gövsa.

askerlik: Asker olma durumu, askerlik hizmeti, bayrakaltı, askeriye: "Hayatımızın askerlikte ve sivillikte kırk beş senesi öğretmenlik ile geçti." B. Felek.

askıcı: **1.** Askı yapan veya satan kimse. **2.** Kahve ocaklarında çay, kahve vb. dağıtan kimse.

askıcılık: Askıcının yaptığı iş.

asteğmen (*a'steğmen*): Orduda en küçük rütbeli subay.

asteğmenlik: **1.** Asteğmen olma durumu. **2.** Asteğmenin rütbesi. **3.** Asteğmenin görevi.

astronot (*Fr. astronote*): Uzay adamı.

astronotluk: **1.** Uzay adamı olma durumu. **2.** Uzay adamının görevi.

astsubay (*a'stsubay*): Silahlı Kuvvetler Yasası'na göre astsubay meslek yüksekokullarında yetişerek Silahlı Kuvvetlere katılan astsubay çavuştan astsubay kıdemli başçavuşa kadar rütbesi olan asker, gedikli.

astsubaylık: Astsubay olma durumu.

astsubay çavuş: Astsubaylığın ilk rütbesi.

astsubay çavuşluk: Astsubay çavuşun görevi veya mesleği.

astsubay kıdemli başçavuş: Astsubaylığın altıncı ve son rütbesi.

astsubay kıdemli başçavuşluk: Astsubay kıdemli başçavuşun görevi veya mesleği.

astsubay kıdemli çavuş: Astsubaylığın ikinci rütbesi.

astsubay kıdemli çavuşluk: Astsubay kıdemli çavuşun görevi veya mesleği.

astsubay kıdemli üstçavuş: Astsubaylığın dördüncü rütbesi.

astsubay kıdemli üstçavuşluk: Astsubay kıdemli üstçavuşun görevi veya mesleği.

astrolog (*Fr. astrologue*): Yıldız falcısı.

astrologluk: Yıldız falcısının işi veya mesleği.

aşarcı (Ar. *a'şār*) : Aşar toplayan kişi.

aşarcılık: Aşarcının yaptığı iş.

aşçı: 1. Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse.

aşçılık: Aşçının yaptığı iş: "*Ailemizin emektar Arap halayıklarından biri de bize aşçılık etmekteydi.*" R. N. Güntekin.

aşıcı: Aşı yapan kimse.

aşıcılık: Aşıcının yaptığı iş.

ataşe (*Fr. attaché*): Bir elçiliğe bağlı uzman, elçilik uzmanı: "*Elçilik ataşelerinde yüzde otuz azaltılmaya gidilmelidir.*" F. R. Atay.

ataşelik: 1. Ataşe olma durumu. 2. Ataşenin görev yaptığı yer.

at bakıcısı: Ata bakan, tımar eden kimse, seyis.

at bakıcılığı: At bakıcısının işi, seyislik.

at cambazı: 1. At alıp satan kimse. 2. Sirklerde veya eğlence yerlerinde, at üstünde hünerlerini gösteren kimse: "*Bu arsada zaman zaman at cambazları, hokkabazlar, palyaçolar hünerlerini gösterirler.*" S. Birsell.

at cambazlığı: At cambazının işi veya mesleği.

atçı: At yetiştiricisi.

atçılık: Atçının yaptığı iş.

ateşbaz (*Far. āteşbāz*): 1. Ateşle hüner gösteren oyuncu. 2. *tar.* Osmanlılarda şenlikler için donanma fişeklerini hazırlayan kimse.

ateşbazlık: Ateşbazın yaptığı iş.

ateşçi (*Far. ātaş*): Fabrika, vapur, lokomotif vb. ateşle işleyen yerlerde ocaklara kömür atıp ateşin sürekli yanmasını sağlayan kimse.

ateşçilik: Ateşçinin yaptığı iş.

atımcı: Hallaç.

atımcılık: Hallaçlık.

atlet (*Fr. athlète*): 1. Kolsuz, askılı fanila. 2. *sp.* Atletizmle uğraşan kimse, atletizmci.

atletlik: Atletin işi veya mesleği.

avcı: 1. isim Avı kendine iş edinen kimse: "*Avcılar evsinler yapmışlardı ağaçlıkların arasında.*" A. Kutlu **2.** sıfat Başka hayvanları yakalamakta usta olan (hayvan): "*Avcı kuş. Avcı kedi.*" **3.** Bir şeyi büyük bir istekle izleyen ve bulup ortaya çıkaran, tanıtan kimse: "*Yıldız avcısı.*"

avcılık: 1. Avcının yaptığı iş. **2.** Avcı olma durumu.

avukat (*Fr. avocat*): **1.** huk. Hak ve yasa işlerinde isteyenlere yol göstermeyi, mahkemelerde, devlet dairelerinde başkalarının hakkını aramayı, korumayı meslek edinen ve bunun için yasanın gerektirdiği şartları taşıyan kimse.

avukatlık: 1. Avukat mesleği. **2.** Avukatın yaptığı iş.

ayakçı: 1. Ayak işlerinde kullanılan kimse. **2.** Bir iş süresince tutulan hizmetçi: "*Bütün ayakçılar, başta parkın kiracısı, kaymakam beyin masasına pervane.*" T. Buğra. **3.** Gezici satıcı, çerççi. **4.** Otobüs terminallerinde yolcuyla kendi şirketinden bilet almaya yönlendiren kimse.

ayakçılık: 1. Ayakçının yaptığı iş.

ayıcı: 1. Ayı oynatmayı iş edinen kimse.

ayıcılık: 1. Ayıcının yaptığı iş, mesleği.

aynacı (*Far. āyīne*): **1.** Ayna yapan veya satan kimse.

aynacılık: 1. Aynacının yaptığı iş.

ayrancı: 1. Ayrancı yapan veya satan kimse.

ayrancılık: 1. Ayrancının yaptığı iş.

baççı (*Far. bāc*): Baç alan kimse.

baççılık: 1. Baççının yaptığı iş.

badanacı (*Fr. badigeonne*): Geçimini badana yapmakla kazanan kimse.

badanacılık: 1. Badanacının yaptığı iş.

bademci (*Far. bādām/bāyām*): Badem satan kimse.

bademcilik: 1. Bademcinin yaptığı iş.

bağcı: 1. Bağ yetiştirip ürününü satan kimse. **2.** Bağlayan veya soğuk haddehaneden çıkan metal şerit bobinlere bant yapıştıran kimse.

bağcılık: Bağcının yaptığı iş.

bağışıklık bilimci: Bağışıklık bilimi ile uğraşan, immünolojist.

bağışıklık bilimcilik: Bağışıklık bilimcinin işi veya mesleği.

baharcı (Ar. *bahār*): Baharatçı: *"Yağ, peynir satanlar, baharcılar, inci boncuk, koku satanlar sokaklara salaşlar kurar, sıra sıra dizilirler."* M. Ş. Esendal.

baharcılık: Baharatçılık.

baharatçı (Ar *bahār*) : Baharat alım satımıyla uğraşan kimse, baharcı.

baharatçılık: Baharatçının yaptığı iş, baharcılık.

bahçeci (Far. *bāğçe*): Çiçek, ağaç ve sebze yetiştirme işiyle uğraşan kimse.

bahçecilik: Bahçecinin yaptığı iş.

bahçıvan (Far. *bāğçevān*): **1.** Bir bahçenin düzenlenmesi ve bakımıyla görevli kimse: *"Çalıştık bahçıvanla sabah akşam baş başa / Bu üç gülü büyüttük üç yiğit arkadaşta"* F. N. Çamlıbel. **2.** Geçimini bahçe ürünlerini yetiştirip satmakla sağlayan kimse.

bahçıvanlık: Bahçıvanın yaptığı iş: *"Her zaman bahçıvanlıkla uğraşan bir ihtiyar adam."* P. Safa.

bakıcı: **1.** Bakma işiyle görevlendirilen kimse: *"Ustanın anası yatalak oldu, yanına başka bir bakıcı kocakarı tuttum."* A. Gündüz. **2.** Genellikle çocuk, yaşlı ve hastalara bakma işiyle görevli kimse. **3.** Yeme içme, barınma ve eğitim karşılığında bakıcılık görevi yapan kimse.

bakıcılık: **1.** Bakıcının yaptığı iş, falcılık: *"Bu bakıcılık sanatı boyacı küpü değildir ki kızım, daldırayım da istediğin boyda sana iş çıkarayım."* H. R. Gürpınar. **2.** Bak ıcı olma durumu.

bakımcı: Bakım işini yapan kimse.

bakımcılık: Bakımcının yaptığı iş.

bakırcı: Bakır işleyen veya bakır kap kacak satan kimse.

bakırcılık: Bakırcının yaptığı iş.

bakkal (Ar. *baqqāl*): **1.** Yiyecek, içecek vb. maddeleri perakende olarak satan kimse: "*Bakkallar, sebzeciler eline bir iki şey tutuştururlardı.*" A. Kutlu. **2.** Bu maddelerin satıldığı dükkân.

bakkallık: Bakkalın işi.

baklavacı: Baklava yapan veya satan kimse.

baklavacılık: Baklava yapma veya satma işi.

bakteriyolog (Fr. *bactériologue*): Bakteriyoloji alanında çalışan kimse.

bakteriyologluk: Bakteriyoloğun işi veya mesleği.

balcı: Arı yetiştirip bal elde eden veya satan kimse.

balcılık: Balcının yaptığı iş.

balerin (Fr. *ballerine*): Bale yapan bayan sanatçı: "*Büyük balerinler gibi tülден, kısa bir fistanı var.*" H. C. Yalçın.

balerinlik: **1.** Balerin olma durumu. **2.** Balerinin işi.

balet (Fr. *ballette*): Bale yapan erkek sanatçı.

baletlik: Balet olma durumu.

balıkçı: Balık tutan veya satan kimse: "*Çevredeki balıkçılar görmüşler, bizi kurtardılar.*" A. Ş. Hisar.

balıkçılık: Balıkçının yaptığı iş: "*Balıkçılığına ve şansına nasıl da inanıyordu!*" A. Kutlu.

balkanolog (Fr. *balcanologue*): Balkanoloji uzmanı.

balkanologluk: Balkanoloji uzmanının işi veya mesleği.

baloncu (Fr. *Ballon*): Balon satan kimse.

balonculuk: Baloncunun yaptığı iş.

baltacı: **1.** Balta yapan veya satan kimse. **2.** Odun kırıcı. **3.** *esk.* Yangın söndürme kuruluşlarında balta kullanan er, baltalı. **4.** *tar.* Önceleri sefer sırasında çalılık ve ormanlık yerleri temizlemek, yol açmak, çadırları kurup kaldırmak, yükleri bindirip indirmekle, sonraları kızlar ağasına bağlı olarak sarayı korumak ve sarayın dış hizmetlerini yapmakla görevli kimse, baltalı.

baltacılık: Baltacının yaptığı iş.

bandocu (İt. *bando*): Bandoda görevi olan kimse, mızıkacı.

bandoculuk: Bandocunun yaptığı iş.

bankacı (İt. *banca*): Bankacılık işlemleri ile uğraşan veya bankada görevli kimse:
"Sonra geniş bir odada orta yaşlı bankacı kendisine yüz vermeyen yargıcın kızına saldırdı." Y. Atılgan.

bankacılık: 1. Bankada yapılan işlemlerin tümü. 2. Bankacının yaptığı iş: "Bizim kız gibileri, bankacılık nedir, gazetecilik nedir bildikleri yok." M. Ş. Esenal.

banker (Fr. *banquier*): 1. Banka sahibi. 2. Para, altın vb. taşınır değerlerin ticaretiyle uğraşan kimse: "Parayı aldıktan sonra harekete geçmediğinden aleyhine banker tarafından dava açılıyor." R. H. Karay. 3. *mec.* Çok zengin kimse.

bankerlik: 1. Banker olma durumu 2. Bankerin yaptığı iş.

barcı: Bar işleten kimse.

barcılık: Barcının yaptığı iş.

barmen (Fr. *barman*): Barda içki hazırlayıp sunan kimse.

barmenlik: Barmenin yaptığı iş: "Lüks bir yolcu gemisinin barmenliğini yapmak gücüme gitmezdi." R. H. Karay

bardakçı: Bardak, çömlek vb. yapan veya satan kimse.

bardakçılık: Bardakçının yaptığı iş.

barutçu (Ar *bārūd*): Barut yapan veya alıp satan kimse.

barutçuluk: Barutçunun yaptığı iş.

basıcı: Bası işi yapan kimse.

basıcılık: Basıcının yaptığı iş.

basımcı: Basımevi işleten kimse, matbaacı.

basımcılık: Basımcının yaptığı iş, basım, basımcılık, matbaacılık, tabaat.

basketçi (İng. *basketball*): 1. Basketbolcu: "Uzun basketçi parmaklarıyla paketinden tebeşir beyazı bir sigara çekti." A. İlhan.

basketçilik: Basketbolculuk.

baskıcı: 1. İşlenecek kumaşlar üzerine kalıplara resim basan kimse. 2. Matbaacılıkta baskı işlerini yapan kimse. 3. Kısıtlayan.

baskıcılık: 1. Baskıcının yaptığı iş. 2. Baskıcı olma durumu.

baskıncı: Baskın yapan kimse: "*Baskıncılar bunları bir ahıra doldurup başlarına da birini dikmişler.*" M. Ş. Esendal.

baskıncılık: Baskıncının yaptığı iş.

basmacı: 1. Basma yapan veya satan kimse. 2. Pamuklu, tülbent vb. üzerine kalıpla desen basan kimse. 3. Bohça ile köylerde eşya satan kadın, bohçacı.

basmacılık: 1. Basmacının yaptığı iş. 2. *esk.* Basımcılık.

bastoncu: (*Ven. bastòn*) Baston yapan veya satan kimse.

bastonculuk (*Ven. bastòn*) : Bastoncunun yaptığı iş.

başakçı: Tarlalarda kalmış başakları veya bağlarda dökülmüş meyveleri toplayan kimse.

başakçılık: Başakçının yaptığı iş.

başakortçu (*T. baş + İt. accordo*): Müzik aletlerini akort edenlerin başı: "*Muhatabımız Silezya erganun fabrikasının başakortçularından biri imiş.*" R. E. Ünaydın.

başakortçuluk: Başakortçunun yaptığı iş.

başbakan: Hükûmetin ve Bakanlar Kurulunun başı, kabinenin başı, başvekil.

başbakanlık: 1. Başbakan olma durumu, başvekâlet. 2. Başbakanın yaptığı iş, başvekâlet. 3. Başbakan ve görevlilerinin çalıştığı daire, başvekâlet.

başçavuş (*ba'şçavuş*): 1. Astsubay başçavuş: "*Başçavuş, kalabalığı dağıtmaya çalışan jandarmalara seslendi.*" N. Cumal

başçavuşluk: 1. Başçavuş olma durumu. 2. Başçavuşun rütbesi. 3. Başçavuşun görevi.

başdanışman: Genellikle cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve bakanlıklarda görevlendirilen, alanlarında uzmanlaşmış, tanınmış ve ehliyetli kimse, başmüşavir.

başdanışmanlık: 1. Başdanışman olma durumu, başmüşavirlik. 2. Başdanışmanın yaptığı iş, başmüşavirlik.

başdekorcu: Dekorcuların başı, dekor hazırlamada en üst sorumlu.

başdekorculuk: 1. Başdekorcu olma durumu. 2. Başdekorcunun yaptığı iş: *"Gömleğim ve yüzüm boyalar içinde tiyatromuzun başdekorculuğunu yapardım."* R. N. Güntekin.

başdelege: Bilimsel veya diplomatik bir etkinlikte katılımcı gruba başkanlık eden kimse.

başdelegelik: 1. Başdelege olma durumu. 2. Başdelegenin yaptığı iş.

başdenetçi: En üst düzeydeki denetçi, başmurakıp.

başdenetçilik: 1. Başdenetçi olma durumu, başmurakıplık. 2. Başdenetçinin yaptığı iş, başmurakıplık.

başdenetmen: En üst düzeydeki denetmen, başmüfettiş.

başdenetmenlik: 1. Başdenetmen olma durumu, başmüfettişlik. 2. Başdenetmenin yaptığı iş, başmüfettişlik.

başdizgici: Bir basımevindeki dizgicilerin başı, başmürettip, sermürettip.

başdizgicilik: 1. Başdizgici olma durumu, başmürettiplik, sermürettiplik. 2. Başdizgicinin yaptığı iş, başmürettiplik, sermürettiplik.

başdoktor (*T. baş + Fr. docteur*): Başhekim.

başdoktorluk: Başhekimlik.

başdümenci (*T. baş + İt. timóne*) Dümencilerin başı.

başdümencilik: 1. Başdümenci olma durumu. 2. Başdümencinin yaptığı iş.

başeczacı (*T. baş + Ar. acza*): Sağlık kuruluşlarında eczacılık hizmetlerinin yürütülmesinden sorumlu kişi.

başeczacılık: 1. Başeczacı olma durumu. 2. Başeczacının yaptığı iş.

başeksper (*T. baş + Fr. expert*): Eksperlerin başı.

başeksperlik: 1. Başeksper olma durumu. 2. Başeksperin yaptığı iş.

başgardiyan (T. baş + Fr. vardiān) : Gardiyanların başı: "Altı gün sonra, görüşmelerini başgardiyanın odasında yaptılar." N. Hikmet.

başgardiyanlık: 1. Başgardiyan olma durumu. 2. Başgardiyanın yaptığı iş: "İki senelik başgardiyanlığında korkunç sayılabilecek olaylarla karşılaşmıştı." K.Korcan.

başgarson (T. baş + Fr. garçon) : şef garson.

başgarsonluk: şef garsonluk.

başhakem (T. baş + Ar. hakem): Yarışmayı veya oyunu yöneten hakemlerin başı, başyargıcı.

başhakemlik 1. Başhakem olma durumu, başyargıcılık. 2. Başhakemin yaptığı iş, başyargıcılık.

başhekim: Bir hastaneyi yönetmekle görevlendirilen hekim, başdoktor, baştabip, sertabip: "Babam hastaneye gidip başhekimle görüştü." A. Kutlu

başhekimlik (T. baş + Ar. hakīm): 1. Başhekim olma durumu, başdoktorluk, baştabiplik, sertabiplik. 2. Başhekimin yaptığı iş, başdoktorluk, baştabiplik, sertabiplik. 3. Başhekim ve görevlilerin çalıştığı yer, başdoktorluk, baştabiplik, sertabiplik.

başhemşire (T. baş + Far. hemşire): Sağlık kuruluşlarında hemşirelik hizmetlerinin en üst düzeyde sunulması için hizmetlerin düzenlenmesinden, yürütülmesinden, denetlenmesinden sorumlu yönetici hemşire: "Halil'le Kerim içeri girdiler, baş hemşireyi buldular, pansuman yapıldı." N. Hikmet.

başhemşirelik: 1. Başhemşire olma durumu. 2. Başhemşirenin yaptığı iş.

başhostes (T. baş + İng. hostess): Hosteslerin en deneyimli.

başhosteslik: 1. Başhostes olma durumu. 2. Başhostesin yaptığı iş.

başimam (T. baş + Ar. imām) : Birden çok imam bulunan camilerde en kıdemli imam.

başimamlık: 1. Başimam olma durumu. 2. Başimamın yaptığı iş.

başkâtip (*T. baş + Ar. kâtib*) : Bir resmî dairede veya kuruluştaki çalışan kâtiplerin başı, başyazman: "İki üç gün sonra kendisine saraydaki başkâtibin bir kâtibi gelmiş." A. Ş. Hisar.

başkâtiplik: 1. Başkâtip olma durumu, başyazmanlık. 2. Başkâtibin yaptığı iş, başyazmanlık.

başkemancı (*T. baş + Fr. Keman*) : Orkestranın yönetici durumunda olan kemancısı.

başkemancılık: 1. Başkemancı olma durumu. 2. Başkemancının yaptığı iş.

başkonsolos (*T. baş + Lat. consulus*) : En yüksek derecedeki konsolos.

başkonsolosluk: 1. Başkonsolos olma durumu. 2. Başkonsolosun yaptığı iş.

başmakçı: 1. Ayakkabıcı. 2. Camilerde, giriş bölümünde, çıkarılan ayakkabılara bekçilik eden kimse.

başmakçılık: Başmakçının yaptığı iş, ayakkabıcılık.

baterici: Bateria çalan kimse.

batericilik: Bateriaçinin yaptığı iş veya meslek.

baterist (*Fr. batteriste*): Orkestrada vurmalı çalgı takımını kullanan, davulcu.

bateristlik: Bateriaist olma durumu.

bavcı: Şahin, köpek vb. hayvanları avcılığa alıştıran kimse.

bavcılık: Bavecının yaptığı iş.

bavulcu (*İt. baule*): Bavul yapan veya satan kimse.

bavulculuk: Bavulcunun yaptığı iş.

bayrakçı: 1. Bayrak çeken kimse. 2. Bayrak yapan, diken veya satan kimse.

bayrakçılık: Bayrakçının yaptığı iş.

bekçi: Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse: "Han bekçisi, saçağın altındaki döşeğinde hâlâ uyumaktaydı." İ. O. Anar

bekçilik: Bekçinin yaptığı iş: "Onu bekçilik bahanesiyle konağın bir odasına yerleştirmiştik." R. N. Güntekin.

belgeci (*Moğ. belge*) TV Belgesel filmler yapan, yöneten sinemacı.

belgecilik: Belgecinin yaptığı iş.

belgelikçi: Belgelik görevlisi veya uzmanı, arşivci.

belgelikçilik: Belgelikçinin yaptığı iş, arşivcilik.

belgeselci: 1. Belgesel film çeken veya bunun üzerinde çalışan kimse. 2. Belgesel niteliğindeki eserleri seven veya bunlarla ilgilenen kimse.

belgeselcilik: Belgeselcinin yaptığı iş.

benzinci (*Fr. benzine*): 1. Akaryakıt satılan yer. 2. Akaryakıt satan kimse

benzincilik: Benzincinin yaptığı iş.

besici: Sığır, davar vb. hayvanları besleyerek semirten, satan kimse.

besicilik: Besicinin yaptığı iş.

besteci: Beste yapan kimse, bestekâr, kompozitör, maestro: "*Beethoven bütün kültür seviyeleri için hemen anlaşılacak bir besteci değildir.*" N. Hikmet.

bestecilik: Bestecinin yaptığı iş, bestekârlık, kompozitörlük.

beşikçi: Beşik yapan veya satan kimse.

beşikçilik: Beşikçinin yaptığı iş.

betoncu: Yapılarda beton dökme işleriyle uğraşan usta veya işçi.

betonculuk: Betoncunun yaptığı iş.

beygirci (*Far. bârgîr*): Beygir besleyen veya kiraya veren kimse.

beygircilik: Beygircinin yaptığı iş.

beyzbolcu (*İng. baseball*): Beyzbol oynayan ve oynatan kimse.

beyzbolculuk: Beyzbolcunun yaptığı iş.

bezekçi: 1. Duvar ve tavanları boyayıp birtakım resim veya şekillerle süsleyen kimse, nakkaş. 2. *hlk.* Gelinleri süsleyen kadın.

bezekçilik: Bezekçinin yaptığı iş.

bezci (*Ar. bazz*) : Bez yapan veya alıp satan kimse.

bezcilik: Bezcinin yaptığı iş.

bezemeci: Bezeme yapan oymacı veya nakkaş.

bezemecilik: Bezemecinin yaptığı iş.

bezzaz (*Ar. bezzā:z*): Kumaş alıp satan kimse, manifaturacı.

bezzazlık: Kumaş satma işi, manifaturacılık.

bezirgân (*Far. bāzergān*): **1.** Tüccar. **2.** Alışverişte çok kâr amacı güden kimse: "*O hiç oralı olmaz ve bütün bezirgânlar gibi hâlimden yakındır.*" S. Birsal.

bezirgânlık: Bezirgânın işi.

bıçkıcı: **1.** Bıçkı ile ağaç ve tahta kesen kimse. **2.** Bıçkı yapıp satan kimse.

bıçkıcılık: Bıçkıcının yaptığı iş.

bıçakçı: Bıçak vb. kesici araçlar yapan veya satan kimse.

bıçakçılık: Bıçakçının yaptığı iş, çakıcılık.

biberci (*Yun. piperi*): Biber yetiştiren veya satan kimse.

bibercilik: Bibercinin yaptığı iş.

biçkici: Kumaşı belli bir modele göre biçen kimse.

biçkicilik: Biçkicinin yaptığı iş.

bidoncu (*Fr. bidon*): Bidon satan kimse.

bidonculuk: Bidoncunun yaptığı iş.

bilardocu (*İt. biliardo*): Bilardo oynayan veya oynatan kimse.

bilardoculuk: Bilardocunun yaptığı iş.

bileyici: Kesici aletleri bilemeyi iş edinmiş olan kimse.

bileyicilik: Bileyicinin yaptığı iş.

biletçi (*İt. biglietto*): Bilet satan görevli: "*Bilet kutusunu koltuğunun altına sıkıştırmış, elleri ceplerinde bir otobüs biletçisi geçti.*" N. Cumalı.

biletçilik: Biletçinin yaptığı iş: "*Tramvay biletçiliği yapabiliirdi, tramvay biletçiliği iyiydi, yaz kış kapalı yerdeydi.*" M. Uyguner.

binici: Ata binen kimse.

binicilik: **1.** Binici olma durumu: "*Artık köy ağaları, çocuğun biniciliğini kahve tartışmalarının başlıca konuları arasına koydular.*" H. E. Adıvar. **2.** Ata binilerek yapılan spor.

biracı (*İt. birra*): **1.** Bira yapıp satan kimse. **2.** Çok bira içen kimse.

biracılık: Biracının yaptığı iş.

birahaneci (*İt. birra + Far. hāne*): Birahane işleten kimse: "*Parayı birahaneci, meyhaneci gibi adamlara verirsek günah değil.*" R. N. Güntekin.

birahanecilik: Birahanecinin yaptığı iş.

bisikletçi (*Fr. bicyclette*): Bisiklet sporu yapan kimse, çifttekerci.

bisikletçilik: **1.** Bisikletçinin yaptığı iş, çifttekercilik. **2.** Bisiklet satma, onarma işi.

bitirimci: Barbut oynatan kimse.

bitirimcilik: Bitirimcinin yaptığı iş.

bitki bilimci: Bitki bilimiyle uğraşan, bitki bilimi uzmanı, botanikçi.

bitki bilimcilik: Bitki bilimcinin işi veya mesleği.

biyolog (*Fr. biologiste*): *Biyoloji ile uğraşan kimse, biyoloji uzmanı.*

biyologluk: Biyoloğun işi veya mesleği.

bohçacı: Bohçacı kadın.

bohçacılık: Bohçacının yaptığı iş.

bombacı (*İt. bomba*): **1.** Bomba atan kimse. **2.** Bomba yapan kimse. **3.** Bir yere bomba bırakan kimse.

bombacılık: Bombacının yaptığı iş.

bonboncu (*Fr. bonbon*): Bonbon yapan veya satan kimse.

bonbonculuk: Bonboncunun yaptığı iş.

boncukçu: Boncuk yapan veya satan kimse.

boncukçuluk: Boncukçunun yaptığı iş.

borazancı (*T. boru + Far. -zen*): Borazan çalan kimse.

borazancılık: Borazancının yaptığı iş.

borsacı (*İt. borsa*): Değerli kâğıt, para ve tahvil üzerine borsa oyunu yapan kimse.

borsacılık: Borsacının yaptığı iş.

bostancı (*Far. bōstān*): **1.** Bostan işleriyle uğraşan kimse. **2. tar.** Osmanlılarda sarayın korunmasına ve şehrin güvenliğine bakmakla görevli olan erlerden her biri.

bostancılık: Bostancının yaptığı iş: "*Köy içinde, bostancılıktan anlar tek bir adam yoktu.*" Y. K. Karaosmanoğlu.

botanikçi (*Fr. botanique*): Bitki bilimci.

botanikçilik: Botanikçinin yaptığı iş.

boyacı: **1.** Boya satan kimse. **2.** Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse: "*Salıyor boyacı çocuğu fırçasını.*" S. F. Abasıyanık.

boyacılık: Boyacının yaptığı iş: *Ayakkabı boyacılığı.*

bozacı (*Far. būza*): Boza yapan veya satan kimse.

bozacılık: Bozacının yaptığı iş.

bozmacı: Eski şeyleri alıp bozarak parça parça satan kimse.

bozmacılık: Bozmacının yaptığı iş.

böcekbaşı: Osmanlı Devleti'nde zabıta görevlisi.

böcekbaşılık: Böcekbaşının görevi veya mesleği.

böcek bilimci: Böcek bilimi uzmanı, entomolojist, entomolog.

böcek bilimcilik: Böcek bilimi uzmanının işi veya mesleği.

böcekçi: Böcek üretilip satan kimse.

böcekçilik: Böcekçinin yaptığı iş.

börekçi: Börek yapan veya satan kimse

börekçilik: Börekçinin yaptığı iş.

briketçi (*Fr. briquette*): Briket yapan veya satan kimse.

briketçilik: Briketçinin yaptığı iş.

bulaşıkçı: İşi kirli kapları yıkamak olan kimse.

bulaşıkçılık: Bulaşıkçının yaptığı iş: "*Garsonluk bilmediğimden patronum beni önce bulaşıkçılığa verdi.*" T. Dursun K.

bulgurcu: Bulgur yapan ve satan kimse.

bulgurculuk: Bulgurcunun yaptığı iş.

butaforcu: Oyun için gerekli sahne eşyasını yapan uzman.

butaforculuk: Butaforcunun yaptığı iş.

butikçi (*Fr. boutique*): Butik işleten kimse.

butikçilik: Butikçinin yaptığı iş.

buzul bilimci: Buzul bilimi uzmanı, glasyolog, glasyolojist.

buzul bilimcilik: Buzul bilimcinin işi veya mesleği.

büfeci (*Fr. buffet*): Büfe işleten kimse.

büfecilik:Büfecinin yaptığı iş.

bükücü: Ağaç veya kontrplakları kalıpla, elle bükerek şekil veren kimse.

bükücülük: Bükücünün yaptığı iş.

bürokrat (*Fr. bureaucrate*): **1.** Devlet kurumlarında çalışan üst düzey yönetici.

bürokratik: Bürokratin görevi veya mesleği.

büryancı (*Far. biryān*): Büryan yapan veya satan kimse.

büryancılık: Büryancının yaptığı iş.

büyükelçi: Bir devletin başka bir devletteki en üst düzey temsilcisi, sefirikebir.

büyükelçilik: **1.** Büyükelçi olma durumu. **2.** Büyükelçinin yaptığı iş. **3.** Büyükelçi ve elçilikte çalışanların içinde bulunduğu bina.

camcı (*Far. cām*): Cam ticaretini veya cam takmayı meslek edinmiş kimse.

camcılık: Camcının yaptığı iş.

cambaz (*Far. cānbāz*): **1.** Yerde ve tel, at, bisiklet, ip vb. üzerinde dengeye dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösteriler yapan kimse, akrobat: "*Önüme getirilen ata bir cambaz çevikliğiyle atladı.*" Ö. Seyfettin. **2.** At alıp satan veya

yetiştiren kimse: *"Bitişik komşumuz cambaz İbrahim bizde at alıp satanlara cambaz derler hacca gitti, geldi."* M. ř. Esendal.

cambazlık: 1. isim Cambazın işi veya mesleği, akrobatlık, akrobasi: *"İki çocuk iskelenin parmaklıklarında cambazlık yapıyor."* S. F. Abasıyanık. 2. At alıp satma veya yetiştirme işi: *"Elli senedir cambazlık ettiği hâlde ancak ömründe bir defa beyaz eşek görmüştü."* Ö. Seyfettin.

cazbant (İng. jazzband): Caz müziği çalan orkestra: *"Kaldırımın nihayetinde bir cazbant sesi geliyor."* P. Safa.

cazbantçı: Cazcı: *"Başımı çevirip bakınca gördüm ki evin bütün uşakları, cazbantçıları, oradakiler, hepsi Mustafa'yı zapt etmişler."* A. Gündüz.

cazbançılık: Cazbantçının yaptığı iş veya meslek.

cazıcı: Caz müziği çalan veya besteleyen kimse: *"Aaa diyorlar, burada bar açılmış, bak cazcı Arap kapıda."* Y. Z. Ortaç.

cazcılık: Cazcının yaptığı iş.

cebeci (Moğ. cebe): Yeniçeri ordusunda silah yapan, onaran ve bakımı ile görevli bulunan, savaşta ordunun silah ve cephanesini ulaştıran yaya kapıkulu ocaklarından bir sınıf asker.

cebecilik: Cebecinin işi veya mesleği.

celepçi (Ar. celeb): Koyun, keçi, sığır vb. kesilecek hayvanların ticaretini yapan kimse: *"Sorup soruşturmaya lüzum görmeden kendi kendine celepçi bu adam dedi."* H. Aytekin.

celepçilik: Celeplik.

celeplik: Celepçinin yaptığı iş, celepçilik.

cellat (Ar. cellād): 1. Ölüm cezasına çarptırılanları öldürmekle görevli olan kimse: *"İçlerinden biri atından inerek celladın burnuna kapı gibi bir fermanı dayadı."* İ. O. Anar.

cellatlık: 1. Cellat olma durumu. 2. Celladın görevi.

cephaneci (Far. cebe + hāne): Kara, deniz ve hava birliklerinde cephanelik görevlisi veya sorumlusu olan kimse.

cephanecilik: Cephanececinin yaptığı iş.

ciğerci (*Far. cigar*): **1.** Kesilen hayvanların ciğer, baş, ayak, içkembe vb. parçalarını satan kimse, sakatatçı. **2.** Ciğer pişirip satan kimse.

ciğercilik: Ciğercinin yaptığı iş.

cilacı (*Ar. cilā*): Cila yapan, eşyaya cila vuran kimse.

cilacılık: Cilacının yaptığı iş.

cildiyeci (*Ar. cildiyye*): Deri hastalıkları uzmanı, dermatolog.

cildiyecilik: Cildiyecinin yaptığı iş.

ciltçi (*Ar. cild*): **1.** Kitapları ciltleyen kimse, mücellit. **2.** Ciltevi.

ciltçilik: Ciltçinin yaptığı iş, mücellitlik.

cinci: Cin çağırma, onlarla konuşma vb. iddialarla geçimini sağlayan kimse: "*Yanlış adım atmamalıydı, atarsa yanlış dua okuyan acemi cincilere dönerdi.*" K. Korcan.

cincilik: Cincinin yaptığı iş.

cinsellik bilimci: Cinsellik bilimi uzmanı, seksolog.

cinsellik bilimcilik: Cinsellik bilimcinin işi veya mesleği.

curacı (*Far. curre*): Cura yapan veya çalan kimse.

curacılık: Curacının yaptığı iş.

cübbeci (*Ar. cubbe*): Cübbe yapan ve satan kimse.

cübbecilik: Cübbecinin yaptığı iş.

çadırcı (*Far. çāder*): Çadır diken veya satan kimse.

çadırcılık: Çadırcının yaptığı iş.

çağrıcı: **1.** Çağırma işini yapan, çağırmak için giden kimse, davetçi. **2.** Sahnede oyuncularını takdim eden kimse. **3. huk.** Mübaşir.

çağrıcılık: Çağrıcının yaptığı iş.

çakmacı: Çakma işini yapan kimse.

çakmacılık: Çakmacının yaptığı iş.

çakmakçı: 1. Çakmak yapan veya satan kimse. 2. esk. Tüfek ve tabanca çakmaklarını yapan ve onaran kimse.

çakmakçılık: Çakmakçının yaptığı iş.

çalgıcı: Çalgı çalmayı kendine meslek edinmiş kimse: "*Gelin oyuna kalktığı zaman çalgıcılara bin lira verdi.*" M. Ş. Esendal.

çalgıcılık: Çalgıcının yaptığı iş.

çalıştırıcı: Bir spor dalında, sporcuyu eğiten, yetiştiren ve çalıştıran kişi, antrenör, koç.

çalıştırıcılık: Çalıştırıcının yaptığı iş, antrenörlük.

çalmacı: Maden üzerine çalma işi yapan usta.

çalmacılık: Çalmacının yaptığı iş.

çamaşırırcı (*Far. cāmeşōr*): Para ile başkalarının çamaşırını yıkayan kimse.

çamaşırırcılık: Çamaşırırcının yaptığı iş.

çamurlukçu: 1. Araçların çamurluklarını yapan veya onaran kimse. 2. Araçların çamurluklarını yapan veya onaran iş yeri.

çamurlukçuluk: Çamurlukçunun yaptığı iş.

çanakçı: Çanak yapan veya satan kimse.

çanakçılık: Çanakçının yaptığı iş.

çancı: 1. Çan yapan veya satan kimse. 2. Çan çalmakla görevli kimse.

çancılık: Çancının yaptığı iş.

çantacı: Çanta yapan veya satan kimse.

çantacılık: Çantacının yaptığı iş.

çapacı: Çapa ile çalışan işçi.

çapacılık: Çapacının yaptığı iş.

çarıkçı: Çarık yapan veya satan kimse.

çarıkçılık: Çarıkçının yaptığı iş.

çarşafçı: Çarşaf yapan veya satan kimse.

çarşafçılık: Çarşafçının yaptığı iş.

çatanacı: Çatana işleten kimse.

çatanacılık: Çatanacının yaptığı iş.

çatıcı (I): Çatma işini yapan kimse.

çatıcı (II): Çatı işlerini yapan kimse.

çatıcılık (I): 1. Çatıcı olma durumu. 2. Çatıcının yaptığı iş.

çatıcılık (II): Çatıcının yaptığı iş veya meslek.

çatmacı: Çatma işini yapan kimse.

çatmacılık: Çatmacının yaptığı iş.

çaycı: 1. Çay demleyip satan kimse: "*Elbet çarşıda bir kahve, bir çaycı dükkânı bulurum.*" Y. Z. Ortaç. 2. Çay yetiştiricisi. 3. Çay, demlenip satılan yer.

çaycılık: Çaycının yaptığı iş.

çayhaneci (*T. çay + Far. hâne*): Çayhane işleten kimse.

çayhanecilik: Çayhanecinin yaptığı iş.

çektirici: Tekstil imalatında dokunmuş malzemeyi istenilen boy ve ene göre çektiren aracı çalıştıran işçi.

çektiricilik: Çektiricinin yaptığı iş.

çeltikçi (*Far. şeltūk*): Çeltik yetiştiricisi.

çeltikçilik: Çeltikçinin yaptığı iş.

çerçeveci (*Far. çār + çvbe*): 1. Çerçeve yapan kimse. 2. Resimlere, tablolara çerçeve takma işiyle uğraşan kimse.

çerçvecilik: Çerçvecinin yaptığı iş.

çerçi: 1. Köy, pazar vb. yerlerde dolaşarak ufak tefek tuhafiye eşyası satan kimse: "*Çerçiler bağıra bağıra bilezik, kurdele, sakız, kına vesaire satıyorlardı.*" S. Ali.

çerçilik: Çerçinin yaptığı iş.

çerezci (*Far. çaras*): Çerez satan kimse.

çerezcilik: Çerezcinin yaptığı iş.

çergeci: Padişah çadırını beklemekle görevli yeniçeri.

çergencilik: Çergecinın yaptığı iş.

çergici: Pazarlarda sergi açan gezginci esnaf.

çergicilik: Çergecinın yaptığı iş.

çeşneci (*Far. Çāšnī*) : **1.** Saraylarda ve büyük konaklarda yemek ve sofrası işlerini yöneten kimse. **2.** Sikkelerin ayarını düzenleyen kimse. **3.** Tütün veya içkilerin tat ve niteliğini belirleyen kimse.

çeşnicibaşı: Sık sık eş değiştiren erkek.

çeşnicilik: Çeşnecinın yaptığı iş.

çevirici: Çevirmen: "*Bu kitabın çeviricisi Fransızcaı iyi bilir.*"

çeviricilik: Çevirmenlik.

çevirmen: **1.** Konuşmayı bir dilden başka bir dile çeviren kimse, çevirici, dilmaç, tercüman, dragoman. **2.** Herhangi bir metni bir dilden başka bir dile çeviren kimse, çevirici, dilmaç, tercüman, mütercim: "*Çevirmen, güncel çalışmaları nedeniyle bu romandan sık sık uzaklaşmak durumunda kalıyordu.*" S. İleri.

çevirmenlik: Çevirmenin yaptığı iş, çeviricilik, dilmaçlık, tercümanlık, mütercimlik: "*Ortaklarım, çevirmenlik, olmazsa yazarlık görevini de benim üstlenmemi uygun bulmuşlardı.*" A. Ağaoğlu.

çevre bilimci: Çevre bilimleri uzmanı.

çevre bilimcilik: Çevre bilimcinin işi veya mesleği.

çevreci: Çevre kirliliği sorunlarıyla uğraşan kimse veya topluluk.

çevrecilik: Çevrecinin yaptığı iş: "*İlginç bir sonuç da çevreciliğin, barışsever akımlarla çakıştığıdır.*" M. C. Anday.

çeyizci (*Ar. cihāz*): Çeyiz hazırlayan veya satan kimse.

çeyizcilik: Çeyizcinin yaptığı iş.

çıkıkçı: Çıkıkları düzelten kimse: "*Erkekler günlerce çıkıkçıların, kırıkçıların kapısını aşındırdı.*" L. Tekin.

çıkıkçılık: Çıkıkçının yaptığı iş.

çıkırıkçı: 1. Çıkırık yapıp satan kimse. 2. Elyaf fitillerini incelterek iplik veya elyaf yünü durumuna getiren ve boş makaralara saran bir makine.

çıkırıkçılık: Çıkırıkçının yaptığı iş.

çımacı: Vapur iskelelerinde çıma uzatan veya tutan işçi: "*Kimimiz dümen tutar mavnalarda / Kimimiz çımacıdır halat başında*" O. V. Kanık.

çımacılık: Çımacının yaptığı iş: "*Boğaziçi vapurlarında bir çımacılık bulmuş.*" H. Taner.

çingirakçı: Çingirak yapan veya satan kimse.

çingirakçılık: Çingirakçının yaptığı iş.

çırpıcı: 1. Çırpma işini yapan kimse veya şey. 2. Yazma kumaş işlerini, boyaları tutsun diye deniz suyunda çırpan kimse.

çırpıcılık: Çırpıcının yaptığı iş.

çırpmacı: Çırpma işini yapan kimse.

çırpmacılık: Çırpmacının yaptığı iş.

çıtçıtçı: Giyim sanayisinde giysilere çıtçıt diken kimse.

çıtçıtçılık: Çıtçıtçının yaptığı iş.

çiçekçi: 1. Çiçek yetiştiren, satan veya yapma çiçek işiyle uğraşan kimse. 2. Çiçek satılan yer.

çiçekçilik: Çiçekçinin yaptığı iş.

çiftçi: Geçimini toprağı ekerek sağlayan kimse: *Köylülerimizin çoğu çiftçidir.*

çiftçilik: Çiftçinin yaptığı iş: "*Dağlarda çiftçilik eden Müslümanlarla gayet iyi geçindiklerini görüyorum.*" R. N. Güntekin.

çiğ köfteci (*T. çığ + Far. köfte*): Çiğ köfte yapan veya satan kimse.

çiğ köftecilik: Çiğ köftecinin yaptığı iş.

çikolatacı (*İt. cioccolata*): 1. Çikolata yapan veya satan kimse. 2. Çok çikolata yiyen veya seven kimse.

çikolatacılık: Çikolatacının yaptığı iş.

çilekçi: Çilek yetiştiren veya satan kimse.

ilekilik: ilek yetiştirme veya satma işi

ilingir (*Far. cilānger*): Anahtarcı.

ilingirlik: ilingirin yaptığı iş.

imentocu: (*İt. cemento*) imento üreten veya satan kimse.

imentoculuk: imentocunun yaptığı iş.

Çinici (*Far. īnī*): ini yapan veya satan kimse.

inicilik: inicinin yaptığı iş.

irişi (*Far. sirīř*) : Çiriş yapan ve satan kimse.

irişilik: irişinin yaptığı iş.

ivici: **1.** ivi satan kimse. **2. sp.** Topu sert olarak karşı alana dikine indiren oyuncu.

ivicilik: ivicinin yaptığı iş.

izer: Karikatürcü.

izerlik: Karikatürcülük.

izici: Tarlada haşhaş kozalaklarını afyon almak için çizen kimse.

izicilik: izicinin yaptığı iş.

izimci: Çizim yapan kimse.

izimcilik: izimcinin yaptığı iş.

izmeci: Çizme yapan veya satan kimse.

izmecilik: izmecinin yaptığı iş.

oban (*Far. ōbān*): Koyun ve keçi sürülerini otlatan kimse: "*oban kaval çaldı sordu bülbüle / Sürülerim hani, ovam nerede?*" Z. Gökalp

Çobanlık: **1.** oban olma durumu. **2.** obanın gördüğü iş: "*Sen bunların içinde en güzelini, bir sürünün başında çobanlığı seçmiştin.*" S. F. Abasıyanık.

ocuk bilimci: ocuk bilimi uzmanı, pedolog.

ocuk bilimcilik: ocuk bilimcinin işi veya mesleği.

Çorapçı (*Far. cōrāb*): orap ören veya satan kimse.

çorapçılık: Çorapçının yaptığı iş.

çorbacı (*Far. şōrbā*): **1.** Çorba pişirip satan kimse. **2. den.** Tayfaların gemi sahibine verdikleri ad. **3. tar.** Taşrada halkın Hristiyan ileri gelenlerine verdiği unvan: "*İstasyonda bir çorbacı ve köylü kalabalığı kaynaştırıyor.*" Y. K. Beyatlı. **4. tar.** Yeniçerilerde bir birlik komutanı.

çorbacılık: Çorbacının yaptığı iş.

çöpçü: Evlerden çöpleri toplayan veya sokakları süpüren temizlik işçisi, gübürcü: "*İşçi, nefer, hamal ve çöpçü bile bu ilk bilgi sermayesiyle mücehhez olmak borcu altındadır.*" N. F. Kısakürek.

çöpçülük: Çöpçünün yaptığı iş, gübürcülük.

çöplükçü: Çöplükleri satın alarak işe yarar madde ve malzemeleri yeniden değerlendirmek için hazırlayan kimse.

çöplükçülük: Çöplükçünün yaptığı iş.

çörekçi: Çörek yapan veya satan kimse.

çörekçilik: Çörekçinin yaptığı iş.

çubukçu (*Far. çūbak*): **1.** Çubuk yapıp satan kimse. **2. esk.** Saraylarda ve büyük konaklarda tütün çubuklarını hazırlayan kimse.

çubukçuluk: Çubukçunun yaptığı iş.

çuhaacı (*Far. çōha*): Çuha dokuyan veya satan kimse.

çuhaçılık: Çuhacının yaptığı iş.

çulcu (*Ar. cōl*): **1.** Çul yapan veya satan kimse. **2.** Gerekli gereksiz giyecek alan kimse.

çulculuk: Çulcunun yaptığı iş.

çuvalcı (*Far. cuvāl*): **1.** Çuval yapan veya satan kimse. **2.** Tarım işlerinde ürünü çuvallara dolduran kimse.

çuvalcılık: Çuvalcının yaptığı iş.

dağcı: Dağa tırmanma sporu yapan kimse, alpinist.

dağcılık: Dağa tırmanma sporu, alpinizm.

dağıtıcı: 1. Mektup, gazete vb. şeyleri dolaşarak dağıtan kimse, müvezzi. 2. Bir malın önceden belirlenmiş bölgelere gönderilmesini sağlayan kişi veya kuruluş. 3. *tek.* Motorlarda yüksek gerilimli akımı çalışma sırasına göre bujilere yayıp gönderen aygıt, distribütör.

dağıtıcılık: Dağıtıcının yaptığı iş, distribütörlük: *Kitap dağıtıcılığı.*

dağıtımçı: Dağıtım işiyle uğraşan kimse veya kuruluş.

dağıtımçılık: Dağıtımçının yaptığı iş.

dâhiliyeci (*Ar. dâhiliyye*): İç hastalıkları uzmanı.

dâhiliyecilik: Dahiliyecinin yaptığı iş veya meslek.

dalgıç: 1. Deniz dibine inilebilecek özel donanımla su altında çalışmayı meslek edinen kimse, balık adam, kurbağa adam: "*Başkasını seçselerdi, o kaptan, ben de seve seve dalgıç ya da hava verici makineci olurum.*" Halikarnas Balıkçısı.

dalgıçlık: Dalgıcın mesleği, balık adamlık: "*Evim rehinde olduğu için ona dalgıçlık etmek zorundayım.*" Halikarnas Balıkçısı

dalyancı: 1. Dalyan sahibi olan kimse. 2. Dalyanla balık avlayan kimse.

dalyancılık: Dalyancının yaptığı iş.

damgacı: 1. Damga vurmakla görevli kimse. 2. Damga yapan veya satan kimse.

damgacılık: Damgacının yaptığı iş.

dansçı (*Fr. danse*): 1. Dans eden kişi. 2. Dansı meslek edinen kişi.

dansçılık: Dansçının yaptığı iş.

dansör (*Fr. danseur*): Dans etmeyi meslek edinmiş erkek.

dansörlük: Dansörün işi veya mesleği.

dansöz (*Fr. danseuse*): Dans etmeyi meslek edinmiş kadın.

dansözlük: Dansözün işi veya mesleği.

davulcu (*Ar. tabl*): 1. Davul çalan kimse: "*Davulcunun öncülüğünde kondularda ne kadar çalgı varsa toplandı.*" L. Tekin. 2. Baterist.

davulculuk: Davulcunun yaptığı iş.

defineci (Ar. *defi:ne*): Gümü bulmak umuduyla kazı yapan veya yaptıran kimse.

definecilik: Definecinin yaptığı iş.

defterci: (Ar. *defter*) Defter yapan veya satan kimse.

deftercilik: Deftercinin yaptığı iş.

değnekçi: **1.** Motorlu taşıtların çalıştığı yerlerde yolcuların binişi ve taşıtların sıra düzenini sağlayan kimse, kâhya. **2.** Parklarda düzeni sağlamaya çalışan kimse. **3. tar.** Şehir düzeni ile ilgili görevli.

değnekçilik: Değnekçinin yaptığı iş.

dekorcu (Fr. *décor*): Mesleği dekor yapmak olan sanatçı.

dekorculuk: Dekorcunun yaptığı iş.

demetçi: **1.** Demet yapan kimse. **2.** Harman makinesini ekin demetleriyle dolduran kimse.

demetçilik: Demetçinin yaptığı iş.

demirci: Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse: "*Sonraki gün harçlıklarını birleştirip demirciden büyük boy kırk beş ve küçük boy iki yüz çivi aldılar.*" İ. O. Anar.

demircilik: Demircinin yaptığı iş.

denemeci: Deneme yazarı: "*Nerede o eski denemeciler, ağızlarından bal damlayan söyleşiciler?*" T. Uyar.

denemecilik: Denemecinin yaptığı iş.

denetçi: **1.** Denetlemeyle görevli kimse, murakıp, kontrolör. **2. sin.** ve *TV* Görüntülerin, sesin, rengin kusursuz olup olmadığını, çizik vb. bulunup bulunmadığını gösterim odasında filmi izleyerek inceleyen kimse.

denetçilik: Denetçinin yaptığı iş, murakıplık, kontrolörlük.

denetmen: Bir kuruluştaki işlerin kanun ve tüzüklere uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini denetleyen kimse, müfettiş.

denetmenlik: Denetmen olma durumu, denetmenim görevi, müfettişlik.

denizaltıcı: Denizaltılarda görevli kimse.

denizaltıcılık: Denizaltıcının yaptığı iş.

denizci: 1. Denizle ilgili işlerde çalışan kimse. 2. Deniz sporlarıyla uğraşan kimse.
3. ask. Deniz kuvvetlerine bağlı subay, astsubay veya er.

denizcilik: Denizcinin yaptığı iş: "*Hele bir de denizcilikten anlamıyorsanız su üstünde bahadırlık göstermek yerine beceriksizlik göstereceksiniz demektir.*" İ. Özel.

denkçi: Denk işleri ile uğraşan veya denk, yapan kimse.

denkçilik: Denkçinin yaptığı iş.

deprem bilimci: Deprem bilimiyle uğraşan kimse, sismolog.

deprem bilimcilik: Deprem bilimcinin işi veya mesleği.

derbentçi (*Far. darband*): Geçit yerlerini korumakla görevli kimse: "*Derbentçiler göz açtırmazlar adama, çocuk demez muma çevirirler iki günde.*" M. N. Sepetçioğlu.

derbentçilik: Derbentçinin yaptığı iş.

dergici: Dergi yayımıyla uğraşan kimse.

dergicilik: Dergicinin yaptığı iş.

derici: Belirli bir amaçla kullanmak için hayvan derisini işleyen kimse.

dericilik: Dericinin yaptığı iş.

derlemci: Koleksiyoncu.

derlemcilik: Koleksiyonculuk.

derlemeci: Derleyici.

derlemecilik: Derleyicilik.

derleyici: Derleme yapan kimse, derlemeci: "*Zaten bugün elimizdeki örneklerin çoğunluğu görgü tanığı derleyicilerinin saptadığı örneklerdir.*" M. And.

derleyicilik: Derleyicinin yaptığı iş, derlemecilik.

dermatolog (*Fr. dermatologue*): Cildiyeçi.

dermatologluk: Cildiyecinin yaptığı iş veya meslek.

desenci (*Fr. dessin*): Desen ile uğraşan kimse.

desencilik: Desencinin yaptığı iş.

destancı (*Far. destān*): Destan yazan veya anlatan kimse.

destancılık: Destancının yaptığı iş.

deterjancı (*Fr. détergent*): Deterjan üreticisi.

deterjancılık: Deterjancının yaptığı iş.

deveci: **1.** Deve sahibi, deve kiralayan kimse. **2.** Deve kervanını güden kimse, sarban.

devecilik: **1.** Devecinin yaptığı iş. **2.** Deve kervanını gütmeye işi, sarbanlık. **3.** Deveci olma durumu.

dış alımcı: İthalatçı.

dış alımcılık: İthalatçılık.

dış satımcı: İhracatçı.

dış satımcılık: İhracatçılık.

dikici: **1.** Tarımla uğraşan kimse, çiftçi. **2.** Sökük ayakkabıları onaran kimse. **3.** Yeni yapılan ayakkabıların dikiş işini yapan kimse. **4.** Dikişçi.

dikicilik: Dikicinin yaptığı iş.

dikişçi: Terzi.

dikişçilik: Terzilik.

dilci: **1.** Dil bilimci. **2.** Dille ilgili araştırmalar yapan kimse.

dilcilik: Dilcinin yaptığı iş.

dil bilimci: Dil bilimiyle uğraşan kimse, dilci, lengüist, filolog.

dil bilimcilik: Dil bilimcinin işi veya mesleği.

dirim bilimci: Biyolog.

dirim bilimcilik: Biyoloğun işi veya mesleği.

dispeççi (*Ing. dispatch*): Dispeç işiyle uğraşan uzman.

dispeççilik: Dispeççinin yaptığı iş.

distribütör (*Fr. distributeur*): Dağıtıcı.

distribütörlük: Distribütörün yaptığı iş, dağıtıcılık.

dişçi: Diş hekimi.

dişçilik: Diş hekimliği.

diyabetolog (*Fr. diabétologue*): Diyabet uzmanı.

diyabetologluk: Diyabet uzmanının yaptığı iş veya meslek.

diyet uzmanı (*Fr. diète+T. uzman*): Kişinin sağlığını korumak ve düzeltmek amacıyla beslenmesini düzene koymasını sağlayan kişi, diyetisyen.

diyet uzmanlığı: Diyet uzmanının işi veya mesleği.

dizayncı (*İng. design*): Tasarımcı.

dizayncılık: Tasarımcılık.

dizgici: Basımevinde dizgi işiyle uğraşan kimse, mürettip.

dizgicilik: Dizgicinin yaptığı iş, mürettiplik.

doğa bilimci: Tabiatın çeşitli özellikleri üzerinde çalışan, araştırma yapan, tabiatçı.

doğa bilimcilik: Doğa bilimcinin işi veya mesleği.

doğu bilimci: Doğu bilimi uzmanı, Şarkiyatçı, müsteşrik, oryantalist.

doğu bilimcilik: Doğu bilimcinin işi veya mesleği.

doktor (*Fr. docteur*): **1.** Hekim: "*Suzinak faslının eski yeni şarkıları birbirini takip ederken bu hâle gülen doktor gezinmeye başladı.*" A. H. Müftüoğlu. **2.** Bir fakülteyi veya bir yüksekokulu bitirdikten sonra belli bir bilim dalında en yükseköğrenim basamağına vardığını, geçirdiği özel sınavla ve başarılı bir eserle gösterenlere verilen akademik unvan.

doktorluk: Hekim olma durumu, hekimlik, tabiplik.

dokumacı: Kumaş dokuyan veya dokuma ticareti yapan kimse, dokuyucu: "*On iki yaşından beri on beş yıl dokumacı olarak çalışmıştı.*" N. Cumalı.

dokumacılık: Dokumacının yaptığı iş, dokuyuculuk, tekstil.

dokuyucu: Dokumacı.

dokuyuculuk: Dokumacılık.

dolapçı (*Ar. dūlāb*): **1.** Dolap yapan veya satan kimse. **2.** İstanbul bedesteninde dolap işleten kimse.

dolapçılık: **1.** Dolapçı olma durumu. **2.** Dolapçının yaptığı iş.

dolmacı: **1.** Dolma yapan veya satan kimse: "*Kızının bu hâlini gören başı çatkılı bir dolmacı bacı hemen oraya koştu.*" O. C. Kaygılı.

dolmacılık: Dolmacının yaptığı iş.

dolmuşçu: Dolmuş işleten kimse: "*Dolmuşçuların çoğu da babasının, anasının evini satarak bir araba edinmiştir.*" F. R. Atay.

dolmuşçuluk: Dolmuşçunun yaptığı iş.

dondurmacı: Dondurma yapan veya satan kimse: "*Uzakta mahalle mahalle dolaşan dondurmacının sesi.*" Y. Z. Ortaç.

dondurmacılık: Dondurmacının yaptığı iş.

dökmeci: Dökümcü.

dökmecilik: Dökümcülük.

dökümcü: Döküm işleri yapan kimse, dökmeçi.

dökümcülük: Dökümcünün yaptığı iş, dökmeçilik.

dönerci: Döner yapıp satan kimse.

dönercilik: Dönercinin yaptığı iş.

döşemeci: **1.** Döşeme yapan kimse. **2.** Perde, koltuk, kanepeler vb. satan veya onaran kimse.

döşemecilik: Döşemecinin yaptığı iş.

dövmeci: **1.** Kullanılmadan önce dövülmesi gereken maden filizlerini veya diğer maddeleri döven işçi. **2.** Vücuda dövme yapan kimse.

dövmecilik: Dövmecinin yaptığı iş.

dublajcı (*Fr. doublage*): Seslendirici.

dublajcılık: Seslendiricilik.

duţcu (*Far. tūt*): Dut yetiřtiren veya satan kimse.

duţculuk: Duţcunun yaptığı iş.

duvarcı (*Far. dūvār*): Duvar ören nitelikli iřçi: "*Dūvenci ustası isterim, duvarcı ustası isterim.*" N. Araz.

duvarcılık: Duvarcının yaptığı iş.

düdükçü: Düdük yapan veya satan kimse.

düdükçülük: Düdükçünün yaptığı iş.

dümbelekçi (*Far. dunbek*): Dümbelek çalan veya satan kimse.

dümbelekçilik: Dümbelekçinin yaptığı iş.

dükkâncı (*Ar. dukkân*): Dükkân işleten kimse: "*Dükkâncıları bayrak asmaya teşvik edecekti.*" H. C. Yalçın.

dükkâncılık: Dükkâncının yaptığı iş.

dümenci (*İt. timon*): **1.** Gemilerde dümeni kullanan kimse

dümencilik: **1.** Dümencinin yaptığı iş.

dürümcü: Dürüm yapan veya satan kimse.

dürümcülük: Dürümcünün yaptığı iş.

düzeltici: Basılmak üzere dizilmekte olan bir eserin provalarını düzeltme ile görevli kimse, düzeltmen, musahhah.

düzelticilik: Düzelticinin yaptığı iş, musahhahlik.

düzeltemci: Düzeltemcilik yanlısı, ıslahatçı, reformist.

düzeltemcilik: Eldeki imkânlarla, ihtilale başvurmadan toplum düzeninin daha iyi duruma getirilebileceğini, sosyal adaletin sağlanabileceğini ileri süren siyasi sistem, ıslahatçılık, reformculuk.

düzeltemen: Düzeltici.

düzeltemenlik: Düzelticinin yaptığı iş veya meslek.

düzenbaz (*T. düzen + Far. -bāz*): Hile yoluyla aldatan, hile yapan.

düzenbazlık: Düzenbaz olma durumu: "*Çıkarlar, paralar, asalaklıklar ve düzenbazlıklar girer işin içine.*" Ç. Altan.

ebe: **1.** Doğum işini yaptıran kadın: "*Babam ebe bulmaya koştu.*" A. Kutlu. **2.** *hlk.* Büyükanne, nine. **3.** Genellikle çocuk oyunlarında baş olan, diğer çocuklara veya gruba karşı cezasını çekmek ve bundan kurtulmak için tek başına bütün sorumluluğu üzerine alan çocuk, oyun ebesi.

ebelik: **1.** Ebe olma durumu. **2.** Ebenin yaptığı iş. **3.** Çocuk oyunlarında ebe olma durumu: "*Ebe sendin, yaklaş da gözlerini bağlayayım, ebelikten kolay kolay yakayı sıyıramazsın.*" P. Safa.

ebrucu (*Far. ebrū*): Renkleri karıştırarak süs kâğıtları üzerine ebru yapan sanatçı.

ebruculuk: Ebrucunun yaptığı iş.

eczacı (*Ar. aczā*) : Eczacılık fakültesinden mezun olarak eczacılık mesleğini yapmaya hak kazanmış kimse: "*Eczacının söylediğinden anlıyorum, avuç avuç ağrı kesici alıyor.*" T. Buğra.

eczacılık: **1.** Eczacının yaptığı iş. **2.** İlaçların ve kozmetik ürünlerin üretimi, çözümlenmesi, etkinlik ve güvenilirliği ile ilgili çalışmaları yürüten, bu ürünlerin kullanıcılara iletilmesini sağlayan, ilaç ve sağlıkla ilgili konularda danışmanlık hizmeti veren sağlık mesleği.

edebiyatçı (*Ar. adabiyāt*): **1.** Edebiyatla uğraşan kimse, yazar, yazın eri. **2.** Edebiyat dersi okutan öğretmen.

edebiyatçılık: Edebiyatçının yaptığı iş, yazıcılık: "*Harp patlıyor ve askerlere edebiyatçılık, edebiyatçılara askerlik yapmak düşüyor.*" N. F. Kısakürek.

editör (*Fr. éditeur*): **1.** Yayımcı. **2.** Yazıları yeniden düzenleyerek yayıma hazırlayan, kimse: "*Ben hem yazar hem de yazdıklarımın editörüydüm.*" C. Uçuk.

editörlük: Yayımcılık.

efsuncu (*Far. afsūn*): Büyücü: "*Sonunda, kumarbazların çoğu açlıktan ve talihsizlikten ölünce, sağ kalanlar, kasabaya sayısız efsuncu ve sihir bazı buyur ettiler.*" İ. O. Anar. *bk. afsuncu.*

efsunculuk: Büyücülük. *bk. afsunculuk.*

egzozcu (*Ing. exhaust*): Egzozu yapan, satan veya onaran kimse.

egzozculuk: Egzozcunun yaptığı iş.

eğitim bilimci: Eğitim bilimi ile uğraşan kimse, pedagog.

eğitim bilimcilik: Eğitim bilimcinin işi veya mesleği.

eğitimci: Eğitim işiyle uğraşan kimse, terbiyecisi.

eğitimcilik: **1.** Eğitimci olma durumu, terbiyecilik. **2.** Eğitimcinin yaptığı iş, terbiyecilik.

eğitmen: **1.** Eğitim işiyle uğraşan kimse. **2.** Kurs görerek köyde öğretmenlik yapan kimse, köy öğretmeni.

eğitmenlik: Eğitmenin işi: "*Neden bir de onların eğitmenliğini yükleniyoruz?*" A. Ağaoğlu.

ekici: **1.** Herhangi bir tarım ürününü üreten, tarımla uğraşan çiftçi: "*Ekicinin ürünü değer fiyatına satın alınacaktır.*" N. Cumalı. **2. mec.** Birini uydurma bir sebeple bırakıp giden, atlatan kimse.

ekicilik: Ekicinin yaptığı iş.

ekinci: Tahıl yetiştirip satan kimse.

ekincilik: Ekincinin yaptığı iş.

ekmekçi: **1.** Ekmek yapan veya satan kimse. **2.** Ekmek satılan dükkân: "*Delikanlılardan biri, bir ekmekçi hamurkârı idi.*" S. F. Abasıyanık.

ekmekçilik: Ekmekçinin yaptığı iş.

ekolog (*Fr. écologue*): Ekolojiyle uğraşan kimse, ekoloji uzmanı.

ekologluk: Ekolojicinin yaptığı iş veya meslek.

ekonomist (*Fr. économiste*): Ekonomi uzmanı, iktisatçı.

ekonomistlik: Ekonomi uzmanının yaptığı iş veya meslek.

ekspert (*Fr. expert*): Bilirkişi: "*Babam hem iyi bir tütün eksperisi hem de bir tütün tiryakisiydi.*" A. Erhat.

eksperlik: Bilirkişinin görevi, uzmanlık: *"Yusuf Ziya'nın yeni mizahçıları keşfeden eksperliği ve patronluğu sayesinde mizah yazarlığı bir meslek hâlini almaya başladı."* H. Taner.

elci: Bazı yörelerde mevsimlik tarım işçisi toplayıp işçi ile işveren arasında aracılık yapan kimse: *"Elci, sen akran, iyi bir oğlan bize avans verecek."* O. Kemal.

elcilik: Elcinin işi veya mesleği.

elçi: **1.** Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir. **2.** Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse. **3.** *din b.* Peygamber.

elçilik: **1.** Elçi olma durumu. **2.** Elçinin yaptığı iş, sefirlik, sefaret: *"Elçilik kadrolarında tenkisat yapılacağından söz ediliyor."* A. İlhan. **3.** Elçinin görevini yaptığı yapı, sefaret, sefarethane: *"Elçilik denen bu konakta bir nevi iç güveyisi hayatı sürüyorum."* Y. K. Karaosmanoğlu.

elekçi: Elek yapan veya satan kimse.

elekçilik: Elekçinin yaptığı iş.

elektrikçi (*Fr. électrique*): Elektrik işleri yapan usta: *"Meğer bu mütekit zat, hapishanenin elektrikçisiymiş."* N. F. Kısakürek.

elektrikçilik: Elektrikçinin yaptığı iş: *"Meşrutiyetten sonra elektrikçilik öğrenmek için İstanbul'dan ayrılmış."* Ö. Seyfettin.

elektronikçi (*Fr. électronique*): Elektronik işi ile uğraşan kimse.

elektronikçilik: Elektronikçinin yaptığı iş.

elmacı: Elma yetiştiren veya satan kimse.

elmacılık: Elmacının yaptığı iş.

emanetçi (*Ar. emānet*): **1.** Ücret karşılığı eşyayı koruyan kimse.

emanetçilik: Emanetçinin yaptığı iş.

embriyolog (*Fr. embryologue*): Embriyoloji uzmanı.

embriyolgluk: Embriyoloji uzmanının işi veya mesleği.

emlakçı (*Ar. emlāk*): **1.** Emlak alıp satma işiyle geçinen kimse. **2.** Emlak bürosu.

emlakçılık: Emlakçının yaptığı iş.

entomolog (Fr. *entomologue*): Böcek bilimci.

entomologluk: Böcek bilimcinin işi veya mesleği.

entomolojist (Fr. *entomologiste*): Böcek bilimci.

entomolojistlik: Böcek bilimcinin işi veya mesleği.

eskici: 1. Her türlü eski eşya alım satımıyla uğraşan kimse.

eskicilik: Eskicinin yaptığı iş.

esnaf (Ar. *esnāf*): **1.** Küçük sermaye ve zanaat sahibi: "*Kendileri balıkçı olmayıp da balık satan esnafı da severim.*" S. F. Abasıyanık.

esnaflık: 1. Esnaf olma durumu. **2.** Esnafın yaptığı iş.

esrarcı (Ar. *asrār*) : Esrar yapan, satan veya esrar çeken kimse: "*Esrarcılar boğula boğula öksürürler, duman içinde kalırlar, duman olurlar. Buna mastor olurlar demek daha uygundur.*" S. Sema.

esrarcılık: Esrarcının yaptığı iş.

eşekçi: Eşeklerle yük taşıyan veya insan gezdiren kimse, merkepçi.

eşekçilik: Eşekçinin yaptığı iş, merkepçilik.

etçi: Kasap.

etçilik: Kasaplık.

etiketçi (Fr. *étiquette*): **1.** Etiket yapıştırıran kimse.

etiketçilik: 1. Etiketçinin yaptığı iş. **2.** Etiketçi olma durumu.

etimolog (Fr. *étymologue*): Köken bilimci.

etimologluk: Köken bilimcinin işi veya mesleği.

eyerci: Eyer yapıp satan kimse.

eyercilik: Eyercinin yaptığı iş.

fabrikacı (It. *fabbrica*): Fabrika sahibi veya fabrika işleten kimse, fabrikatör.

fabrikacılık: Fabrikacının yaptığı iş, fabrikatörlük

faizci (Ar. *fā'iz*): Tefeci.

faizcilik: Tefecilik.

falcı (*Ar. fāl*): Fala bakmayı kendine geçim yolu yapan kimse: "*Bütün falcılar bize geleceğimizdeki mutluluğu muştularlar.*" M. C. Anday.

falcılık: 1. Falcının yaptığı iş, bakıcılık: "*Falcılık bilhassa işlerin kötüleştiği yerlerde revaç bulur.*" N. Hikmet.

falakacı (*Ar. falaka*): Sadrazamın, İstanbul kadısının, yeniçeri ağasının veya sekbanbaşının, denetlemeler sırasında yanında bulunan ve suçluyu falakaya yatıran görevli.

falakacılık: Falakacının yaptığı iş veya meslek.

farmakolog (*Fr. pharmacologue*): İlaç bilimi ile uğraşan, ilaç bilimi uzmanı.

farmakologluk: İlaç bilimi uzmanının yaptığı iş veya meslek.

fayansçı (*Fr. faïence*): Fayans döşeyen veya satan kimse.

fayansçılık: Fayansçının yaptığı iş.

faytoncu (*Fr. phaéton*): Fayton süren kimse.

faytonculuk: Faytoncunun yaptığı iş.

felsefeci (*Ar. felsefe*): **1.** Felsefe incelemeleri yapan kimse. **2.** Felsefe öğretmeni.

felsefecilik: 1. Felsefeci olma durumu. **2.** Felsefecinin yaptığı iş.

fenerci (*Yun. fanári*): **1.** Fener yapan veya satan kimse. **2.** Deniz feneri bekçisi. **3. esk.** Sokak fenerlerini yakan kimse.

fenercilik: Fenercinin yaptığı iş.

fermeneci (*It. paramano*): Fermene yapan veya satan kimse.

fermenecilik: Fermeneçinin yaptığı iş.

fermuarcı (*Fr. fermoir*): Giyim sanayisinde giysilere fermuar diken kimse.

fermuarcılık: Fermuarcının yaptığı iş.

fetvacı (*Ar. fetvā*): **1.** Fetva veren kimse.

fetvacılık: 1. Fetvacının yaptığı iş. **2.** Fetvacı olma durumu.

fıçıcı (*Yun. bouúttis*): Fıçı yapan veya satan kimse.

fıçıcılık: Fıçının yaptığı iş.

fıkracı (Ar. *fıkra*): **1.** Fıkra anlatan kimse. **2.** Köşe yazarı: "*Bir gazeteci, bir fıkracı olsaydı, bir sütun yazar, kışkırdığı bir adama veriştirirdi.*" S. F. Abasıyanık.

fıkracılık: **1.** Köşe yazarlığı: "*Gazetecilikten, fıkracılıktan hatta bir iki yılda başyazarlıktan hevesimi çoktan almıştım.*" H. Taner. **2.** Fıkra anlatma işi.

fındıkçı (Ar. *funduk*): **1.** Fındık yetiştiren veya satan kimse.

fındıkçılık: **1.** Fındıkçının yaptığı iş.

fırçacı (Yun. *vúrtsa*) : **1.** Fırça yapıp satan kimse. **2.** Sürekli fırça atan kimse.

fırçacılık: **1.** Fırçacının yaptığı iş. **2.** Fırçacı olma durumu.

fırıldakçı: **1.** Fırıldak yapan veya satan kimse.

fırıldakçılık: **1.** Fırıldakçının yaptığı iş.

fırıncı (Ar. *furn*): Fırın işleten kimse: "*Deli olmadığını ve Beyazıt'ta fırıncı olduğunu iddia ediyormuş.*" B. Felek.

fırıncılık: Fırıncının yaptığı iş.

fıstıkçı (Ar. *fustuğ*): Fıstık yetiştiren veya satan kimse.

fıstıkçılık: Fıstıkçının yaptığı iş.

figüran (Fr. *figurant*): **1.** Genellikle tiyatro ve sinemada, konuşması olmayan veya konuşması çok az olan rollere çıkan kimse: "*Bulunduğu yerin bir figüranlar ve artistler kahvesi olduğunun farkında bile değildi.*" S. F. Abasıyanık.

figüranlık: Figüranın yaptığı iş.

filikacı (It. *feluca*): Filikalara bakmakla görevli kimse.

filikacılık: Filikacının yaptığı iş.

filolog (Fr. *philologue*): Dil bilimci.

filologluk: Dil bilimcinin yaptığı iş veya meslek.

filmci (Fr. *film*): **1.** Sinemacı.

filmcilik: Sinemacılık: "*Çoğu kez yan uğraş olarak oyuncular filmcilikle uğraşıyordu.*" M. And.

fincancı: Porselen veya cam eşya satan kimse.

fincancılık: Fincancının yaptığı iş.

fişekçi (*Far. fişeng*): Fişek yapan veya satan kimse.

fişekçilik: Fişekçinin yaptığı iş.

fitilci (*Ar. fetil*): **1.** Fitil yapan veya satan kimse.

fitilcilik: **1.** Fitilcinin yaptığı iş.

flütçü (*Fr. flûte*): Flüt çalan kimse.

flütçülük: Flütçünün yaptığı iş.

folklorcu (*Fr. folklore*): **1.** Halk bilimci. **2.** Halk oyunlarını öğreten veya oynayan kimse.

folklorculuk: **1.** Folklorcunun işi veya mesleği. **2.** Halk bilimi ile uğraşma işi. **3.** Halk oyunlarını öğretme veya öğrenme işi.

fonolog (*Fr. phonologue*): Ses bilimci.

fonologluk: Ses bilimcinin yaptığı iş veya meslek.

formalist (*Fr. formaliste*): **1.** Biçimci. **2.** Bürokrat.

formalistlik: Formalistin işi veya mesleği.

formen: (*İng. foreman*): **1.** Ustabaşı. **2.** İşçilerin düzenli ve verimli çalışmasını sağlayan ve işçiler üzerinde otoritesi olan işçi.

formenlik: Ustabaşının görevi veya mesleği.

fotoğrafçı (*Fr. photographe*): **1.** Fotoğraf çeken veya basan kimse: "*Fotoğrafçılar, nerede bir toplanış olsa resim alıyorlar, yolculuk hatıralarını birer birer tespit ediyorlardı.*" H. S. Tanrıöver. **2.** Fotoğrafhane.

fotoğrafçılık: Fotoğrafçının yaptığı iş.

fotokopici (*Fr. photocopie*): **1.** Fotokopi işlerini yapan, fotokopi çeken kimse. **2.** Fotokopi çekilen yer.

fotokopicilik: Fotokopicinin yaptığı iş.

francalacı (*It. frangiula*): Francala yapan veya satan kimse.

francalacılık: Francalacının yaptığı iş.

frençi (*Fr. frein*): Tren yolu dönemecinde yol boyundaki frenlere kumanda eden görevli.

frencilik: Frencinin yaptığı iş.

frezeci (*İt. fresa*): **1.** Teknik resme veya modele uygun her çeşit parçayı freze tezgâhında yapabilen işçi. **2.** Freze işleri yapılan dükkân.

frezecilik: Frezecinin yaptığı iş.

fuarcı (*Fr. foire*): Fuar düzenleyen kimse.

fuarcılık: Fuarcının yaptığı iş.

futbolcu (*İng. football*): Futbol oynayan kimse: "*Bir futbolcuya sorarsanız, kahraman diye size en iyi şut çeken adamı gösterir.*" N. F. Kısakürek.

futbolculuk: Futbolcunun yaptığı iş.

fütürolog (*Fr. futurologue*): Gelecek bilimci.

fütüroloğluk: Gelecek bilimcinin işi veya mesleği.

gabyacı (*İt. gabbia*): Yelkenli gemilerde yelken, arma, seren ve bütün bunlara ait her tür işi yapan görevli, gabyar.

gabyacılık: Gabyacının görevi veya mesleği.

gabyar (*İt. gabbiera*): Gabyacı.

gabyarlık: Gabyacının işi veya mesleği.

galerici (*Fr. galerie*): **1.** Galeri işleten kimse. **2.** Otomobil alıp satan kimse.

galericilik: Galerinin yaptığı iş.

galvanizci (*Fr. galvanise*): Madenî parçaların sıcakta daldırma yöntemiyle galvanizlenmesinde kullanılan erimiş çinko banyosunu hazırlamak ve denetlemekle görevli işçi.

galvanizcilik: Galvanizcinin yaptığı iş.

garajcı (*Fr. garage*): Otomobil, otobüs vb. taşıtları belli bir süre barındıran, gereğinde bakım ve onarımlarını yaptıran işletmeci: "*O ara garajcı ile de*

araları açıldığında tiyatroculuk oyununu bırakıp dergicilik oyununa geçtiler." H. Taner.

garajcılık: Garajcının yaptığı iş.

gardıropçu (Fr. *garderobe*): Giydirici.

gardıropçuluk: Giydiricilik.

gardiyan (Fr. *gardien*): Cezaevlerinde düzeni, tutukluların kurallara uygun biçimde davranmalarını sağlamakla görevli kimse: "Eski gardiyan boş gözlerle bakıyor, en küçük bir ilgi göstermiyordu." O. Kemal.

gardiyanlık: 1. Gardiyan olma durumu. 2. Gardiyanın görevi.

garson (Fr. *garçon*): Lokanta, pastane, kahvehane vb. yerlerde müşterilere hizmet eden kimse: "Öğle yemeklerinde garson olarak çalışacak, buna karşılık öğle ve akşam yemeklerini lokantadan yiyecekti." N. Cumalı.

garsonluk: 1. Garson olma durumu: "Garsonluk bilmediğimden patronum beni önce bulaşıkçılığa verdi." T. Dursun K. 2. Garsonun görevi.

gastroenterolog (Fr. *gastroentérologue*): Sindirim bilimci.

gastroenterologluk: Sindirim bilimcinin işi veya mesleği.

gaydacı (Bul. *gaydan*): Gayda çalan veya yapıp satan kimse.

gaydacılık: Gaydacının yaptığı iş.

gazelhan (Ar. *gazel* + Far. *h'ān*): Gazel okuyan, gazel söyleyen kimse.

gazelhanlık (Ar. *gazel* + Far. *hvān*): Gazelhanının yaptığı iş: "İstanbul'da mektepler âleminde gazelhanlıkları ile nam vermişti." Y. K. Beyatlı.

gazeteci (It. *gazzetta*): 1. Gazete yayımlayan kimse: "Ben gazeteciyim. Bir ticarethanenin sahibiyim." N. F. Kısakürek. 2. Gazeteye yazı yazmayı, haber toplayıp vermeyi veya gazetenin yazı işlerinde çalışmayı iş edinen kimse. 3. Gazete satan kimse.

gazetecilik: Gazetecinin yaptığı iş: "Gazetecilik edemem, hakikaten politikaya aklım ermez." N. Hikmet.

gazinocu (It. *casino*): Gazino işleten kimse: "Bir başka masada gazinocuyu çekiştiriyorlardı." N. Cumalı.

gazinoculuk: Gazinocunun yaptığı iş.

gazozcu (*Fr. gazeuse*): **1.** Gazoz yapıp satan kimse. **2. esk.** Eğlence yerlerinde dolaşarak gazoz satan kimse, gazoz satıcısı.

gazozculuk: Gazozcunun yaptığı iş.

gecekonducu: **1.** Gecekondu oturan kimse, konducu. **2.** Gecekondu yapıp satan kimse, konducu.

gecekonduculuk: **1.** Gecekondu olma durumu, konduculuk. **2.** Gecekonducunun yaptığı iş, konduculuk.

gelecek bilimci: Gelecek bilimi ile uğraşan kimse, fütürolog.

gelecek bilimcilik: Gelecek bilimcinin işi veya mesleği.

gelinlikçi: Gelinlik diken veya satan kimse.

gelinlikçilik: Gelinlikçinin yaptığı iş.

gemici: Gemide çalışan veya gemi işleten kimse: "*Filikada hamlada oturan gemici, bir eliyle rıhtımın kenarına tutunmuş.*" Z. Selimoğlu.

gemicilik: **1.** Gemicinin yaptığı iş. **2.** Gemi endüstrisi.

gerontolog (*Fr. gerontologue*): Yaşlılık bilimi uzmanı: "*Gerontologlar yaşlanmaya ve hele ihtiyarlayıp güçsüz kalmaya çare bulmaya çalışıyorlar.*" O. Aysu.

gerontologluk: Yaşlılık bilimi uzmanının işi veya mesleği.

getirimci: **1.** Getirim sağlayan şey, rantiyeye. **2.** Bankada bulunan paranın faiziyle veya sahibi bulunduğu hisse senedi vb. değerli evrakın geliriyle yaşayan kimse, rantçi, rantiyeye.

getirimcilik: Getirimcinin yaptığı iş, rantçilik.

gevrekçi: Gevrek yapan veya satan kimse.

gevrekçilik: Gevrekçinin yaptığı iş.

gırnatacı (*İt. clarinetta*): Klarnetçi: "*Gırnatacı hemen koşup gelmiş, sazını saygı ile uzatmıştı.*" H. Taner.

gırnatacılık: Klarnetçilik.

gitaracı (*Fr. guitare*): Gitar çalan kimse, gitarist.

gitarcılık: Gitarcının yaptığı iş.

giydirici: **1.** Stüdyolarda oyuncuların giyimine yardım eden kimse, gardıropçu. **2.** *tiy.* Oyuncuların giysilerini giydiren kimse, gardıropçu.

giydiricilik: Giydiricinin yaptığı iş, gardıropçuluk.

giyimçizer : **1.** Bir modaevinde yeni ürünlerin oluşumunu ve yaratılmasını sağlayan kimse, stilist. **2.** Giyim eşyası alanında uzmanlaşmış moda desinatörü, stilist.

giyimçizerlik: Giyimçizerin yaptığı iş veya meslek.

glasyolog (*Fr. glaciologue*): Buzul bilimci.

glasyologluk: Buzul bilimcinin işi veya mesleği.

golfçü (*Fr. golf*): Golf oynayan kimse.

golfçülük: Golfçünün yaptığı iş.

gondolcu (*Fr. gondole*): Gondol çalıştıran kimse.

gondolculuk: Gondolcunun yaptığı iş.

gök bilimci: Gök bilimiyle uğraşan bilgin, astronom.

gök bilimcilik: Gök bilimcinin işi veya mesleği.

gömlekçi: Gömlek diken veya satan kimse: "*Bunu, mahalledeki dikişçi kadın değil, maharetli ve şöhretli erkek gömlekçiler dikerdi.*" R. H. Karay.

gömlekçilik: Gömlekçinin yaptığı iş.

göncü: **1.** Ham veya işlenmiş deri satan kimse. **2.** Ayakkabı tamircisi.

göncülük: Göncünün yaptığı iş.

gösterici: **1.** Gösteri yapan kimse, gösteri adamı, nümayişçi. **2.** Fotoğraf, film vb.ni bir yüzeye yansıtmaya yarayan araç, projektör.

göstericilik: **1.** Göstericinin yaptığı iş. **2.** Gösterici olma durumu.

göz bilimci: Göz bilimiyle uğraşan kimse, oftalmolog.

göz bilimcilik: Göz bilimcinin işi veya mesleği.

gözcü: 1. Gözleme veya gözetleme işini yapan kimse: "*Ama adam, gözcünün kendi gördüğünden daha fazlasını görmediğine emindi.*" İ. O. Anar. 2. Gözetmen. 3. *hkk.* Göz doktoru.

gözcülük: 1. Gözcünün yaptığı iş: "*Körfезде gözcülük vazifesini yapan bir düşman gemisi hareketimizi sezse, bizi pek güzel avlayabilir.*" H. S. Tanrıöver.

gözetici: 1. Gözetleme yapan kimse. 2. Koruyucu kimse. 3. *sp.* Atletizmde ellişer metre aralıkla dönemeçlere dizilen en az dört gözlemciden her biri.

gözeticiilik: 1. Gözetiminin yaptığı iş. 2. Gözetici olma durumu.

gözetleyici: Gözetleme işini yapan kimse, dikizci, erketeci.

gözetleyicilik: Gözetleyicinin yaptığı iş, dikizcilik, erketicilik.

gözetmen: 1. Sınavın kurallara uygun bir biçimde yapılmasını sağlayan kimse, gözcü. 2. *sin.* ve *TV* Film çalışmalarında yapımcı adına filmin sanat, teknik ve para yönünü düzenleyen kimse.

gözetmenlik: Gözetmenin yaptığı iş.

gözlemci: 1. Dikkatle, eleştirci bir gözle gözlem yapan kimse, müşahit. 2. Bir konferans, kongre vb.ne katılan, genellikle söz alma ve önerge verme hakkı olmayan, toplantıları kendi veya başkası adına izleyen kimse, müşahit. 3. *gök b.* Gözlemevinde gözlem yapan kimse, rasit. 4. *gök b.* Teleskop. 5. *sp.* Bir karşılaşmayı izleyip kurallara uyulup uyulmadığını bildiren rapor yazmakla görevli kimse.

gözlemcilik: Gözlemcinin yaptığı iş, rasatçılık: "*Bence sen bu gözlemcilik işini bırakıp bir tavuk çiftliği kurmalısın.*" İ. Aral.

gözlemeci: Gözleme yapan veya satan kimse.

gözlemecilik: Gözlemcinin yaptığı iş.

gözlükçü: 1. Gözlük satan veya onaran kimse. 2. Numaralı gözlük camını reçeteye bağlı olarak kullanıma hazırlayan kimse. 3. Gözlük satılan ve onarılan iş yeri.

gözlükçülük: Gözlükçünün yaptığı iş.

grafikçi (*Fr. graphique*): Grafik tasarımcısı.

grafikçilik: Grafik tasarımcılığı.

grafolog (*Fr. graphologue*): Yazı uzmanı.

grafologluk: Yazı uzmanının yaptığı iş veya meslek.

gravürcü (*Fr. gravure*): Gravür yapan sanatçı.

gravürcülük: Gravürcünün yaptığı iş: "*Beni benden iyi tanıyan tek insandır, dediği ablası Aliye'yi gravürcülüğe teşvik etti.*" H. Taner.

greyderci (*İng. grader*): Greyder kullanan, yapan veya satan kimse.

greydercilik: Greydercinin yaptığı iş.

gübürcü: Çöpçü.

gübürcülük: Çöpçülük.

güderici (*Far. gevderi*): Güderi yapan veya satan kimse.

güdericilik: Güdericinin yaptığı iş.

güfteci (*Far. gofte*): Söz yazarı.

güftecilik: Güftecinin yaptığı iş.

gülcü: Gül üreten veya alıp satan kimse.

gülcülük: Gülcünün yaptığı iş.

gülleci: **1.** Top güllesi yapan kimse. **2.** Gülle atma sporu yapan kimse.

güllecilik: Güllecinin yaptığı iş veya meslek.

gül yağcı: Gül yağı çıkaran veya satan kimse.

gül yağcılık: Gül yağcının yaptığı iş.

gümrükçü (*Yun. kommérki*): **1.** Gümrük görevlisi. **2.** Başkalarıyla ilgili eşyayı bir ücret karşılığında gümrükten çıkarma işini üzerine alan komisyoncu.

gümrükçülük: Gümrükçünün yaptığı iş.

gümüşçü: Gümüşü işleyen sanatçı veya gümüşten yapılmış eşya satıcısı: "*Gümüşçü vitrininin önünde durmuş bekliyorum.*" R. Mağden.

gümüşçülük: Gümüşçünün yaptığı iş.

gündelikçi: 1. isim Gündelikle çalışan kimse, yevmiyeci: *"Dul kaldığı günden beri zengin evlerde gündelikçi olarak çalışan bu kadın, oğlunun tahsil etmesini istiyordu."* S. Derviş. **2.** Gündelikle ev işlerinde çalışan kimse.

gündelikçilik: Gündelikçinin yaptığı iş, yevmiyecilik.

güreşçi: Güreş yapan, güreşen kimse, pehlivan.

güreşçilik: Güreşçinin yaptığı iş, pehlivanlık.

güvenlik görevlisi: Güvenliği sağlamakla görevli kimse: *"İleride, laboratuvarın geniş sahasını çevreleyen gri duvarların dibinde iki güvenlik görevlisi sigara içiyorlardı."* E. Şafak.

güvenlik görevliliği: Güvenlik görevlisinin işi veya mesleği.

haberci (Ar. haber): 1. Haber getiren kimse, ulak. **2.** Bir haberi usulünce hazırlayan ve yayın organlarında yayımlayan kimse. **3.** Muhbir, ihbar eden kimse: *"Kaçakçı kamyonları bazen, o da bir habercinin yardımı ile içeride yakalanmakta."* F. R. Atay.

habercilik: Habercinin yaptığı iş.

hacamatçı (Ar. hacāmet): Hacamat yapan kimse.

hacamatçılık: Hacamatçının yaptığı iş.

haddeci (Ar. hādde): Hadde işiyle uğraşan kimse.

haddecilik: Haddecinin yaptığı iş.

hademe (Ar. hademe): Odacı: *"Uzakta bir hademe, taş yürekli bir sesle koğuşlara haykırıyor."* N. F. Kısakürek.

hademelik: Odacılık.

hafriyatçı (Ar. hafriyyāt): Hafriyat işi ile uğraşan kimse.

hafriyatçılık: Hafriyatçının yaptığı iş.

hakem (Ar. hakem): 1. Tarafların aralarındaki anlaşmazlığı çözmek için yetkili olarak seçtikleri ve üzerinde anlaştıkları kişi, yargıcı. **2.** Belirli bir konudan iyi anlayan kimse. **3.** Seçme ve karar verme yetkisi bulunan kimse. **4. sp.** Karşılaşmaları, yarışmaları kurallara uygun ve yansız olarak yöneten kimse:

"Hakem, üçüncü defa tekrar ederse güreşe son vereceğini ilan etti." H. E. Adıvar.

hakemlik: 1. Hakemin görevi, yargıcılık: "Bir çayırılıkta futbol oynayan çocuklara hakemlik yaptım." S. F. Abasıyanık. 2. Hakem olma durumu.

halıcı: Halı dokuyan veya satan kimse.

halıcılık: 1. Halı dokuma sanatı veya sanayisi: *Halıcılık bir Türk sanatıdır.* 2. Halıcının yaptığı iş.

halkacı (Ar. *halqa*): 1. Halka yapan veya satan kimse. 2. Lunaparklarda şişe, sigara vb. nesnelere halka geçirmek yoluyla oyun oynatan kimse.

halkacılık: Halkacının yaptığı iş.

halk bilimci (Ar. *halk* + T. *bilim*): Halk bilimiyle ilgili araştırma, derleme, inceleme yapan kimse, folklorcu.

halk bilimcilik: Halk bilimcinin işi veya mesleği.

hallaç (Ar. *hallāc*): Yünü, pamuğu yay veya tokmak gibi bir araçla kabartma, ditme işini yapan kimse, atımcı: "Doktor, hallacın yanına vardı. Nabzını tuttu." S. F. Abasıyanık.

hallaçlık: Hallacın yaptığı iş, atımcılık.

halterci (Fr. *haltère*): Halter sporu yapan kimse.

haltercilik: Haltercinin yaptığı iş.

hamal (Ar. *hammāl*): Taşıyıcı: "Arkasındaki hamalların sırtında meşin torbalar içinde züyüf akçe." N. F. Kısakürek.

hamallık: 1. Taşıyıcılık: "Çocuk tam yedi ay hamallık yaptı." S. F. Abasıyanık.

hamamcı (Ar. *hammām*): 1. Hamam işleten kimse. 2. Argo Boy abdesti alması gereken kimse.

hamamcılık: Hamamcının yaptığı iş.

hamburgerci (Alm. *Hamburger*): Hamburger yapan veya satan kimse.

hamburgercilik: Hamburgercinin yaptığı iş.

hamurcu(Ar. *hamīr*): Fırında hamur yoğuran işçi, hamurkâr.

hamurculuk: Hamurcunun yaptığı iş, hamurkârlık.

hancı (*Far. hān*): Han işleten kimse: "*Hancı, dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu'nu?*" F. N. Çamlıbel.

hancılık: Hancının yaptığı iş.

hanutçu (*Erm. hanut'*): Hanut karşılığında turistleri belirli dükkânlara götüren kimse.

hanutçuluk: Hanutçunun yaptığı iş.

haraççı (*Ar. harāc*): **1.** Haraç alan kimse. **2. tar.** Haraç toplamakla görevli olan kimse.

haraççılık: **1.** Haraççı olma durumu. **2.** Haraççının yaptığı iş.

hariciyeci (*Ar. hāriciyye*): **1.** Dış siyaset ile uğraşan meslek adamı. **2. tıp** Cerrah.

hariciyecilik: Hariciyecinin yaptığı iş.

haritacı (*Ar. harita*): Harita yapan kimse, kartograf.

haritacılık: **1.** Haritacının yaptığı iş. **2.** Harita ve bu haritalarda kullanılan işaretlerin özelliklerini araştıran, haritanın tasarım, basım ve kullanım yöntemlerini geliştirmeye yönelik araştırmalar yapan bilim dalı, kartografî, kartografya.

harmancı (*Far. hirmen*): Harman işi ile uğraşan (kimse): "*Böyle harmancı çingeneler, sana düzinelerle feda olsun!*" O. C. Kaygılı.

harmancılık: Harmancının yaptığı iş.

hasatçı (*Ar. hasād*): Ürün kaldırma, toplama, ekin biçme işi ile uğraşan kimse.

hasatçılık: Hasatçının yaptığı iş.

hasırcı (*Ar. hasır*): Hasır ören veya satan kimse.

hasırcılık: Hasırcının yaptığı iş.

hasta bakıcı (*Far. haste+T. bakıcı*): Hekimin tedavi ile ilgili buyruklarını yerine getirip hastaya bakan, hemşirelere yardım eden kimse: "*Hasta bakıcı duvarın önündeki dolaptan bir battaniye çıkartıyor.*" A. Ümit.

hasta bakıcılık: Hasta bakıcının yaptığı iş: "*Al başına belayı, bir de hasta bakıcılık edeceğiz.*" Z. Selimoğlu.

hatip (Ar. *haṭīb*): **1.** Konuşmacı: "Bu genç doktor, birçok meslektaşları gibi biraz da hatipti." Ö. Seyfettin. **2.** din b. Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse.

hatiplik: Konuşmacılık: "Tatil saatlerinde hatiplik idmanları yapardık." F. R. Atay.

havacı (Far. *havā*): Hava kuvvetlerine bağlı subay, astsubay veya er: "Romanımızı Türk havacılarına armağan edeceğiz." A. Gündüz.

havacılık: **1.** Havacının yaptığı iş. **2.**Hava seferlerini ve bu konu ile ilgili teknikleri inceleyen bilim dalı: *Havacılık kürsüsü*

havalandırmacı: Havalandırma işini yapan görevli kimse.

havalandırmacılık: Havalandırmacının işi veya mesleği.

hava tahminciliği (Far. *havā* +Ar. *taḫmīn*) Hava tahmincisinin yaptığı iş.

hava tahmincisi: Havanın gelecek gün veya hafta içindeki durumunu birtakım verilere dayanıp yaklaşık olarak ortaya koyan ve bunu haber kanallarına ileten kimse, meteorolog.

havlucu: Havlu dokuyan veya satan kimse.

havluculuk: Havlucunun yaptığı iş.

havuzcu (Ar. *havz*): **1.** Otelde havuzla ilgili işlere bakan görevli. **2.** Havuz yapan kimse.

havuzculuk: Havuzcunun yaptığı iş.

hayvan bilimci (Ar. *ḥayawān*+T.*bilimci*): Hayvan bilimi uzmanı, zoolog.

hayvan bilimcilik: Hayvan bilimcinin işi veya mesleği.

hayvancılık: Evcil hayvanlara bakma ve yetiştirme işi.

hazinedar (Ar. *hazīne* + Far. *dār*): Bir hazineyi bekleyen, yöneten kimse.

hazinedarlık:Hazinedarın yaptığı iş.

hekim (Ar. *hakīm*): İnsanlardaki hastalıkları teşhis ve onları ilaçlarla veya bazı araçlarla tedavi eden kimse, doktor, tabip: "Hekim hastasına ve çevresine karşı sorumludur, mesleğe ancak içerek girebilir." A. Erhat.

hekimlik: Hekimin yaptığı iş veya meslek.

helmintolog (*Fr. helminthologue*): Kurt bilimci.

helmintologluk: Kurt bilimcinin işi veya mesleği.

hematolog (*Fr. hématologue*): Kan bilimci.

hematologluk: Kan bilimcinin işi veya mesleği.

hemşire: (*Far. hemşire*): **1.** Doktor tarafından acil durumlar dışında yazılı olarak verilen tedavileri uygulamak, hastanın bakımını düzenlemek, denetlemek ve değerlendirmekle görevli ve yetkili sağlık çalışanı, şvester: "*Hemşirenin onlara ters ters bir şeyler söylediğini işitiyorum.*" A. Ümit. **2.** esk. (*hemşi:re*) Kız kardeş, baci: "*İyi tanıdığım anasına ve hemşirelerine hiçbir suretle benzemiyor.*" Y. K. Beyatlı.

hemşirelik: **1.** Hemşirenin yaptığı iş. **2.** Kız kardeşlik.

hentbolcu (*Ing. handball*): Hentbol oynayan kimse.

hentbolculuk: Hentbolcunun yaptığı iş.

hergeleci (*Far. hargele*): Yaban atlarına bakan kimse, yabani at çobanı: "*Yalnız kendi korucuları, kolcuları, çobanları, mandıracıları, hergelecileri silahlıydı.*" Ö. Seyfettin.

hergelecilik: Hergelecinin yaptığı iş.

heybeci (*Ar. haybe*): Heybe yapan veya satan kimse.

heybecilik: Heybecinin yaptığı iş.

heykelci (*Ar. heykel*): Heykel yapan sanatçı, heykeltıraş, yontucu: "*Sonraki yılların ülkece ünlü bir heykelcisi, kantinde garsonluk yapardı.*" A. Boysan.

heykelcilik: Heykelcinin yaptığı iş, heykeltıraşlık, yontuculuk.

heykeltıraş (*Ar. heykel + Far. terāz*): Heykelci: "*Körpe ruhlar üzerinde heykeltıraş gibi çalışmayı severim.*" N. F. Kısakürek.

heykeltıraşlık: Heykeltıraşın işi veya mesleği.

hırdavatçı (*Far. hurde + Ar. hāt*): Hırdavat satan kimse, nalbur.

hırdavatçılık: Hırdavatçının yaptığı iş, nalburluk.

hızarcı: Hızır işleten, hızarla kereste biçen kimse.

hızarcılık (*Far. harās*): Hızarcının yaptığı iş.

hidrolog (*Fr. hydrologue*): Su bilimci.

hidrologluk: Su bilimcinin işi veya mesleği.

hikâyeci (*Ar. hikāya*): Hikâye yazan, öykücü: "*İstanbul'da ne kadar şair, hikâyeci varsa hepsinin arkasına düşüyor, hepsiyle tanışıyordu.*" B. R. Eyuboğlu.

hikâyecilik: Hikâyecinin yaptığı iş, öykücülük.

hindici (*Ar. hindi*): Hindi yetiştiren ve satan kimse.

hindicilik (*Ar. hindi*): Hindicinin yaptığı iş.

hindolog (*Fr. hindologue*): Hindoloji bilgini.

hindologluk: Hindoloji bilgininin işi veya mesleği.

histolog (*Fr. histologue*): Doku bilimci.

histologluk: Doku bilimcinin işi veya mesleği.

hititolog (*Fr. hittitologue*): Eti dili, kültürü ve kalıntıları ile uğraşan bilim adamı.

hititologluk: Hititoloğun işi veya mesleği.

hokkabaz (*Ar. huḳḳa + Far. -bāz*): **1.** El çabukluğu ile birtakım şaşırtıcı olaylar yapmayı meslek edinen kimse: "*Bu arsada zaman zaman at cambazları, hokkabazlar, palyaçolar hünerlerini gösterirler.*" S. Birsal.

hokkabazlık: 1. Hokkabazın yaptığı iş.

hostes (*İng. hostes*): **1.** Taşıtlarda, özellikle uçaklarda yolcu ağırlayan bayan. **2.** Bir topluluk, kongre vb. yerlerde katılanları ağırlayan, onlara kılavuzluk eden bayan. **3.** Yarışma programlarında sunucuya yardımcı olan bayan.

hosteslik: **1.** Hostes olma durumu. **2.** Hostesin görevi.

hukukçu (*Ar. huḳḳū*): Hukuku meslek edinen, hukukla uğraşan kimse: "*Görsün bir hukukçuyu başından savmak kolay mı imiş!*" M. Ş. Esenal.

hukukçuluk: Hukukçunun yaptığı iş.

hurdacı (*Far. horde*): Hurda alıp satan kimse.

hurdacılık: Hurdacının yaptığı iş.

hülleci (Ar. *hulle*): Hülle yoluyla evlenme işini gerçekleştiren kimse.

hüllecilik: Hülleci olma durumu.

ıstampacı (It. *stampa*) : Istampacı yapan veya satan kimse.

ıstampacılık: Istampacının yaptığı iş.

ışıkçı: Sinema filmlerinin çekiminde veya tiyatro, opera, bale vb. gösteri sanatlarında sahnenin aydınlatılması için gerekli ışık ve elektrik işlemini düzenleyip yapan kimse.

ışıkçılık: Işığının yaptığı iş.

ıtriyatçı (Ar. *itr*): Güzel kokular, makyaj malzemesi satan kimse veya yer.

ıtriyatçılık: İtriyatçının yaptığı iş.

ıbrikçi (Ar. *ıbrık*): **1.** İbrikle su taşıyan kimse. **2.** İbrikle su döken kimse. **3.** İbrik yapan veya satan kimse.

ıbrikçilik: İbrikçinin yaptığı iş.

ıcapçı (Ar. *ıcab*): Nöbeti hastane yerine evde tutan ve her an hastaneden çağrılmayı bekleyen doktor.

ıcapçılık: İcapçının yaptığı iş.

ıç denetçi: İç denetim görevlisi.

ıç denetçilik: İç denetçinin yaptığı iş.

ıçkici: **1.** İçki yapan veya satan kimse. "*Sayacı Abdullah içkici bir adamdı ama evine de düşkündü.*" R. Enis.

ıçkicilik: **1.** İçkicinin yaptığı iş. **2.** İçkici olma durumu.

ıdareci (Ar. *ıdāre*): **1.** Yönetici.

ıdarecilik: **1.** İdareci olma durumu. **2.** İdarecinin yaptığı iş, yöneticilik.

ığci: İğ kullanan, yapan veya satan kimse.

ığcilik: İğcinin yaptığı iş.

ığneci: İğne yapan kimse.

ığnecilik: İğnecinin yaptığı iş.

ihracatçı (Ar. *ihrācāt*): İhracat işleriyle uğraşan kimse, dış satımcı, ihraççı.

ihracatçılık: İhracatçının yaptığı iş, dış satımcılık.

ilikçi: İlik açan kimse.

ilikçilik: İlikçinin yaptığı iş.

imalatçı (Ar. *i'mālāt*): İmalat yapan kimse.

imalatçılık: İmalatçının yaptığı iş.

imam (Ar. *imām*): **1.** Cemaate namaz kıldıran kimse. **2.** Müslümanlıkta mezhep kuran kimse. **3.** Hz. Muhammed'den sonra onun vekilliği görevini üzerine alan halifelere verilen unvan. **4.** Bazı küçük İslam devletlerinde devlet başkanı. **5.** En önde bulunan kimse, önder.

imamlık: **1.** İmam olma durumu. **2.** İmamın görevi: *"Ne yapacağımı şaşırdı. İmamlıktan atarlarsa diye korkuyor."* R. N. Güntekin.

imarcı (Ar. *i'mār*): **1.** İmarla uğraşan kimse. **2.** İmar etmeyi iş edinen kimse.

imarcılık: İmarcının yaptığı iş.

immünolojist (Fr. *immunologiste*): Bağışıklık bilimci.

immünolojistlik: Bağışıklık bilimcinin işi veya mesleği.

inekçi: **1.** Sütünü ve süt ürünlerini satmak için inek besleyen kimse.

inekçilik: **1.** İnekçinin yaptığı iş. **2.** İnekçi olma durumu.

infazcı (Ar. *infāz*): Öldürme veya cezalandırma işini yapan kimse.

infazcılık: İnfazcının yaptığı iş.

insan bilimci: Antropolog.

insan bilimcilik: Antropologluk.

inşaatçı (Ar. *inşā'āt*): **1.** Yapı işlerini yöneten teknik görevli. **2.** Yapı ustası: *"Ben kırk yıllık inşaatçıyım, tanırım hepsini."* A. Kutlu.

inşaatçılık: İnşaatçının yaptığı iş.

intaniyeci (Ar. *intāniyye*): tıp. Mikropla bulaşan hastalıklar doktoru, uzmanı.

intaniyecilik: Mikropla bulaşan hastalıklar doktorunun işi veya mesleği.

inzibat (*Ar. inżibāt*): **1.** Sıkı düzen: "*Vali Bey'e söyleseniz böyle millî günlerde başka türlü inzibat ister.*" F. R. Atay. **2.** Gözaltında tutma. **3.** askerlik Silahlı kuvvetlerde, ordudaki düzeni sağlamak amacıyla görevlendirilmiş er.

inzibatlık: İnzibatın işi.

ip cambazı (*T. ip + Far. cānbāz*): İki direk arasında, yüksekte gerilmiş ip üzerinde gösteriler yapan cambaz.

ip cambazlığı: İp cambazının işi veya mesleği.

ipçi: İp üreten, yapan veya satan kimse.

ipçilik: İpçinin yaptığı iş.

iplikçi: İplik yapan veya satan kimse.

iplikçilik: **1.** Dokuma liflerini iplik durumuna getirmek için yapılan işlemlerin bütünü: *Yün iplikçiliği*. **2.** İplikçinin yaptığı iş.

ipek böcekçiliği: İpek ipliği veya ipek böceği yumurtası elde etmek amacıyla ipek böceği yetiştirme ve koza elde etme işi.

ipekçi: İpek böceği yetiştiren veya ipek satan kimse.

ipekçilik: İpekçinin yaptığı iş: "*Gönen'de vaktiyle ipekçilik almış yürümüş, derken suni ipek gelmiş, işler bozulmuş.*" B. R. Eyuboğlu.

istatistikçi (*Fr. statistique*): İstatistik uzmanı, istatistikle uğraşan kimse, sayılamacı.

istatistikçilik: İstatistikçi olma durumu.

istifçi (*Yun. stiví*): **1.** Malları, eşyayı istif eden görevli. **2.** Stokçu.

istifçilik: **1.** İstifçinin yaptığı iş. **2.** İleride bulunmayacağı veya pahalılaşacağı düşüncesiyle çok mal yığarak piyasada sıkıntıya yol açma, stokçuluk: "*Karaborsayı ve istifçiliği önlemek için karne sistemi getirildi.*" A. Kulin

istihkâmcı (*Ar. istiskām*): İstihkâm sınıfında olan kimse.

istihkâmcılık: İstihkâmcının yaptığı iş.

istimator (*It. stimatore*): Gümrüklerde mallara değer biçen görevli.

istimatorluk: Gümrüklerde mallara değer biçen görevlinin işi veya mesleği.

işkembeci (*Far. işke'nbe*): İşkembe veya işkembe çorbası satan kimse.

işkembecilik: İşkembecinin yaptığı iş.

işlemeci: Elle oyma, nakış vb. yapan kimse.

işlemecilik: İşlemecinin yaptığı iş.

işletmeci: **1.** Bir fabrikayı veya gelir getiren bir kuruluşu yöneten kimse. **2. sin.** Yapımcıdan işletme hakkını alarak filmleri oynatanlara kiralayıp dağıtan kimse.

işletmecilik: **1.** İşletmecinin yaptığı iş. **2.** Bağımsız bir bütçe ile yönetilen devlet işletmesi.

işportacı (*It. sporta*): İşporta ile mal satan satıcı: "*Köyden yeni gelmiş işportacılara benziyor.*" A. Ümit.

işportacılık: İşportacının yaptığı iş.

ithalatçı (*Ar. idhālāt*): İthalatla uğraşan kimse, dış alımcı.

ithalatçılık: İthalatçının yaptığı iş, dış alımcılık.

itfaiyeci (*Ar. itfā'iyye*): Yangın söndürme kuruluşunda görevli kimse, yangıncı.

itfaiyecilik: İtfaiyecinin yaptığı iş, yangıncılık.

izlemci: **1.** İzlem oluşturan kimse, stratejist. **2.** Takip eden kimse.

izlemcilik: İzlemcinin yaptığı iş.

jetoncu (*Fr. jeton*): Jeton satan kimse.

jetonculuk: Jetoncunun yaptığı iş.

jimnastikçi (*Fr. gymnastique*): **1.** Jimnastik yapan sporcu. **2.** Jimnastik öğretmeni.

jimnastikçilik: Jimnastikçinin yaptığı iş.

jinekolog (*Fr. gynécologue*): Kadın hastalıkları hekimi, nisaiyeci.

jinekologluk: Kadın hastalıkları doktorunun işi veya mesleği.

judocu (*Fr. judo*): Judo yapan kimse.

judoculuk: Judocunun yaptığı iş.

kabakçı: Kabak yetiştiren veya satan kimse.

kabakçılık: Kabakçının yaptığı iş.

kabalacı (*Ar. kabāle*): Kabala (I) konusunda uzmanlaşmış kimse, kabala ile uğraşan kişi.

kabalacılık: Kabalacının (II) yaptığı iş.

kabareci (*Fr. cabaret*): Kabare oynayan oyuncu: "*Şu üç delikanlı bugün gerçekten Avrupa klası birer kabareci olma yolundadır.*" H. Taner.

kabarecilik: Kabarecinin yaptığı iş.

kablocu (*Fr. câbleau*): Kablo döşeyen kimse.

kabloculuk: Kablocunun yaptığı iş.

kadayıfçı (*Ar. kaṭā'if*): Kadayıf yapan veya satan kimse.

kadayıfçılık: Kadayıfçının yaptığı iş.

kafesçi (*Ar. kafes*): **1.** Kafes yapan veya satan kimse.

kafesçilik: **1.** Kafesçinin yaptığı iş. **2.** Kafesçi olma durumu.

kaftancı (*Far. kaftān*): Kaftan yapan veya satan kimse.

kaftancılık: Kaftancının yaptığı iş.

kâğıtçı (*Far. kâğaz*): **1.** Kâğıt yapan kimse. **2.** Kâğıt ve yazı gereçleri satan kimse.

kâğıtçılık: **1.** Kâğıtçının yaptığı iş. **2.** Kâğıt sanayisi.

kahveci: **1.** Kahve üreten veya satan kimse. **2.** Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse: "*Kahveciden başka üç kişi vardı, ikisi tavla oynuyordu.*" Y. Atılğan.

kahvecilik (*Ar. kahve*): Kahvecinin yaptığı iş.

kahvehaneci (*Ar. kahve + Far. hāne*): Kahvehane işleten kimse.

kahvehanecilik: Kahvehanecinin yaptığı iş.

kâhya (*Far. ked + hudā*): **1.** Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse: "*Çiftliğe yeni bir kâhya tuttuk, Ziraat Mektebi mezunuymuş.*" A. İlhan. **2.** Değnekçi **3.** esk. Esnaf kuruluşlarında lonca başkanı: *Terlikçiler kâhyası*. **4.** tar. Kethüda.

kâhyalık: **1.** Kâhya olma durumu. **2.** Kâhyanın görevi. **3.** Kâhyaya verilen ücret.

kakmacı: Kakma işleri yapan usta.

kakmacılık: Kakmacının yaptığı iş: *Türklerde kakmacılık, pek ileri bir sanattı.*

kalafatçı (*Yun. kalafâtizō*): **1.** Gemi ve kayıklarda kalafatlama işini yapan kimse. **2.**

Kalafat yapan veya satan kimse.

kalafatçılık: Kalafatçının yaptığı iş.

kalaycı (*Ar. kalā'ī*): Kap kalaylayan kimse.

kalaycılık: Kalaycının yaptığı iş: *"Kalaycılık, kasaplık, terlikçilik gibi sanatlar melezlerin elindedir."* F. R. Atay.

kalburcu (*Ar. ğirbāl*): **1.** Kalbur yapan veya satan kimse. **2.** İşi, bir şeyi kalburdan geçirmek olan kimse.

kalburculuk: Kalburcunun yaptığı iş.

kaldırımcı: Kaldırım döşeyen kimse.

kaldırımcılık: Kaldırımcının yaptığı iş.

kaleci (*Ar. kal'a*): Bazı top oyunlarda kalenin önünde durarak topun kaleye girmesini önlemekle görevli oyuncu, file bekçisi: *"Sonra topu en yükseğe kaleciler vurur, çıkarırlar."* H. Taner.

kalecilik: Kalecinin yaptığı iş, file bekçiliği.

kalemkâr (*Ar. qalem + Far. -kâr*): Tavan ve duvarlara kabartma gibi görünen resimler yapan sanatçı.

kalemkârlık: **1.** Kalemkâr olma durumu. **2.** Kalemkârın işi.

kalıpcı (*Ar. kâlib*): **1.** Kalıp yapan veya satan kimse. **2.** Görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan, kimse. **3.** Beton kalıplarını yapan kimse.

kalıpcılık: Kalıpcının yaptığı iş.

kalite kontrolcü (*Fr. qualité + Fr. contrôle*): Kalite kontrolü yapan kimse.

kalite kontrolcülük: Kalite kontrolcünün yaptığı iş.

kaloriferci (*Fr. calorifère*): **1.** Kalorifer döşeyen veya onaran kimse. **2.** Kaloriferi yakan kimse.

kalorifercilik: Kalorifercinin yaptığı iş.

kalpakçı: Kalpak yapan veya satan kimse.

kalpakçılık: Kalpakçının yaptığı iş.

kamacı: 1. Kama yapan veya satan kimse. 2. *ask*. Top kaması yapan veya onaran kimse.

kamacılık: Kamacının yaptığı iş.

kambiyocu (*It. cambio*): Kambiyo işleriyle uğraşan kimse.

kambiyoculuk: 1. Kambiyocunun yaptığı iş. 2. Kambiyo işlemleri.

kampanyacı (*It. campagna*): 1. Kampanyaya katılan kimse. 2. Kampanya düzenleyen kimse.

kampanyacılık: Kampanyacının yaptığı iş.

kamu denetçiliği: Kamu denetçisinin yaptığı iş.

kamu denetçisi: Parlamento tarafından görevlendirilen, vatandaşları resmî makamlar karşı korumakla görevli kişi veya kurum.

kamu görevliliği: Kamu görevlisinin yaptığı iş.

kamu görevlisi: Devlet hizmetinde çalışan kişi, kamu personeli.

kamyoncu (*Fr. camion*): 1. Kamyonla taşıyıcılık yapan kimse. 2. Kamyon kullanan sürücü.

kamyonculuk: Kamyoncunun yaptığı iş.

kamyonetçi (*Fr. camionette*): Kamyonet kullanan kimse.

kamyonetçilik: Kamyonetçinin yaptığı iş

kan bilimci: Kan bilimi uzmanı, hematolog.

kan bilimcilik: Kan bilimi uzmanının işi veya mesleği.

kandilci (*Ar. kindil*): 1. Cami ve minarelerin kandillerini yakan kimse. 2. Kandil yapan veya satan kimse.

kandilcilik: Kandilcinin yaptığı iş.

kantarcı (*Ar. kinṭār*): 1. Kantar yapıp satan kimse. 2. Kantarda tartan kimse. 3. Çarşıya, pazara getirilen şeyleri tartıp vergisini toplayan görevli.

kantarcılık: Kantarcının yaptığı iş.

kanuncu (I) (*Ar. k̄ānūn*): *huk.* **1.** Kanun yapan. **2.** Kanunu uygulayan.

kanuncu (II): *müz.* **1.** Kanun çalan kimse, kanuni (II). **2.** Kanun yapan veya satan kimse.

kanunculuk (I): Kanuncunun görevi veya yaptığı iş.

kanunculuk (II): Kanuncunun işi veya mesleği.

kantinci (*Fr. cantine*): Kantin işleten kimse.

kantincilik: Kantincinin yaptığı iş.

kantocu (*It. canto*): Kanto söyleyen kadın: "*Tıpkı kantocu bir kız gibi ellerini şakırdatıp omuzlarını titretiyordu.*" O. C. Kaygılı.

kantoculuk: Kantocunun yaptığı iş: "*Kantoculuk üzerine tartışmayı bal gibi önlemişti.*" T. Buğra.

kapıcı: **1.** Otel, apartman vb. büyük yapılarda bekçilik, temizlik, alışveriş gibi işlerle görevli kimse: "*Kapıcının karısının ispirto ocağında kızarttığı pathicanları yiyorduk.*" A. Ağaoğlu. **2.** *tar.* Osmanlı devlet teşkilatında saray kapılarını bekleyen görevli sınıfı.

kapıcılık: Kapıcının yaptığı iş.

kaplamacı: Altın, gümüş vb. değerli madenlerle kaplama işi yapan kimse.

kaplamacılık: Kaplamacının yaptığı iş.

kaportacı (*It. boccaporta*): Otomobil kaportalarını onaran veya değiştiren usta.

kaportacılık: Kaportacının yaptığı iş.

kaptan (*Ven. capitán*): **1. den.** Gemi yönetimiyle ilgili en yüksek görevli: "*Başkasını seçselerdi, o kaptan, ben de seve seve dalgiç ya da hava verici makineci olurdum.*"

kaptanlık: **1.** Kaptan olma durumu. **2.** Kaptanın mesleği ve rütbesi.

karanfilci (*Ar. k̄aranful*): Karanfil yetiştiricisi.

karanfilcilik: Karanfilcinin yaptığı iş.

karateci (*Jap. karate*): Karate yapan kimse.

karatecilik: Karatecinin yaptığı iş.

kardiyolog (*Fr. cardiologue*): Kalp hastalıklarında uzmanlaşmış hekim.

kardiyologluk: Kalp hastalıkları doktorunun işi veya mesleği.

kargocu (*Fr. cargo*): Kargo işiyle uğraşan kimse.

kargoculuk: Kargocunun yaptığı iş.

karidesçi (*Yun. karides*): Karides satan veya yakalayan kimse.

karidesçilik: Karidesçinin yaptığı iş.

karikatürcü (*Fr. caricature*): Karikatür çizen sanatçı, çizer, karikatürist.

karikatürcülük: Karikatürcünün yaptığı iş, çizerlik, karikatüristlik.

karikatürist (*Fr. caricaturiste*): Karikatürcü: "*Her gelen karikatürist nüktesini duvara çizgilemiş.*" H. Taner.

karikatüristlik: Karikatürcülük.

karpuzcu (*Far. harbüz*): Karpuz yetiştiren veya satan kimse: "*Karpuzcunun sesi camları sarsıyor.*" Y. Z. Ortaç.

karpuzculuk: Karpuzcunun yaptığı iş.

kartoncu (*Fr. carton*): **1.** Karton işi. **2.** Karton eşya yapan veya satan kimse.

kartonculuk: Kartoncunun yaptığı iş.

kartpostalcı (*Fr. carte postale*): Kartpostal basan veya satan kimse: "*Gündüzün kartpostalcınız işportasını serdiği kaldırımında duruyordu.*" H. Taner.

kartpostalcılık: Kartpostalcının yaptığı iş.

kasacı (*It. cassa*): **1.** Veznedar, vezneci. **2.** Kasa yapan veya satan kimse.

kasacılık: Kasacının yaptığı iş.

kasetçi (*Fr. cassette*): Kaset satan kimse.

kasetçilik: Kasetçinin yaptığı iş.

kasideci (*Ar. kaşide*): Kaside yazan şair.

kasidecilik: **1.** Kasidecinin yaptığı iş. **2.** Kasideci olma durumu.

kasketçi (*Fr. casquette*): Kasket yapan veya satan kimse.

kasketçilik: Kasketçinin yaptığı iş.

kaskocu (*It. casco*): Kasko işlemlerini yapan kimse veya kuruluş.

kaskoculuk: Kaskocu olma durumu.

kasnakçı: Kasnak, elek, ölçek vb. tahta işleri yapan kimse.

kasnakçılık: Kasnakçının yaptığı iş.

kastarcı: *hlk.* Kastar işini yapan kimse.

kastarcılık: Kastarcının yaptığı iş.

kaşıkçı: **1.** Kaşık yapan veya satan kimse. **2.** Şimşir, kemik, bağa vb. nden kaşık oyan, süsleyen zanaatçı.

kaşıkçılık: Kaşıkçının yaptığı iş.

kâşif (*Ar. kâşif*): Var olan ancak bilinmeyen bir şeyi bulan, ortaya çıkaran kimse, bulucu.

kâşiflik: Kâşifin işi veya mesleği.

katırcı: Katırlarını kira ile işleten veya katırlarla eşya taşıyan kimse.

katırcılık: Katırcının yaptığı iş.

katmerci: Katmer yapıp satan kimse.

katmercilik: Katmercinin yaptığı iş.

katrancı (*Ar. kaṭrān*): **1.** Katran satan kimse. **2.** Bir yeri, bir şeyi katranlayan kimse.

katrancılık: Katrancı'nın yaptığı iş.

kavaf (*Ar. kaḫḫāf*): Ucuz, özenmeden ve bayağı cins ayakkabı, kemer, cüzdan yapan veya satan esnaf.

kavaflık: **1.** Kavaf olma durumu. **2.** Kavafin işi.

kavalcı: (*Ar. kaḫḫwāl*) : Kaval yapan, satan veya çalan kimse.

kavalcılık: Kavalcının yaptığı iş.

kavukçu: **1.** Kavuk yapan veya satan kimse.

kavukçuluk: **1.** Kavukçunun yaptığı iş. **2.** Kavukçu olma durumu.

kavuncu: Kavun satan kimse.

kavunculuk: Kavuncunun yaptığı iş.

kavurmacı: Kavurma yapan veya satan kimse.

kavurmacılık: Kavurmacının yaptığı iş.

kayakçı: Kayak yapan sporcu: "*Fevkalade zekidir, iyi dans eder, piyano çalar, tenis oynar, ata biner, avcıdır, kayakçıdır.*" R. H. Karay.

kayakçılık: Kayakçının yaptığı iş.

kayıkcı: Kayıkla insan veya yük taşıyan kimse: "*Delikanlı yoksul bir kayıkcıymış.*" N. Hikmet.

kayıçılık: Kayıçının yaptığı iş.

kayışçı: 1. Kayış yapan veya satan kimse.

kayışçılık: 1. Kayışçının yaptığı iş. **2.** Kayışçı olma durumu.

kaymakam (Ar. *ḳā'im* + *maḳām*): **1.** Bir ilçede devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi, ilçebay: "*Ama onlar da bu kaymakamın ne çetin ceviz olduğunu henüz bilmiyorlardı.*" A. Kulin. **2.** esk. Yarbay.

kaymakamlık: 1. Kaymakam olma durumu: "*On sekiz sene kaymakamlık ve mutasarrıflık ettim.*" Ö. Seyfettin. **2.** Kaymakamın görevi. **3.** Kaymakamın makamı ve bu makama bağlı resmî dairelerin bütünü.

kaymakçı: Kaymak yapan veya satan kimse.

kaymakçılık: Kaymakçının yaptığı iş.

kaynakçı: Kaynak yapan kimse: "*Kaynakçılar ellerinde kaynak makineleriyle kapılara, pencerelere koştular.*" L. Tekin.

kaynakçılık: Kaynakçının yaptığı iş.

kazancı: 1. Kazan yapan, satan veya onaran usta. **2.** Kazanı ateşleyen kimse, ateşçi.

kazancılık: Kazancının yaptığı iş.

kazı bilimci: Arkeoloji ile uğraşan kimse, arkeolog.

kazı bilimcilik: Arkeoloğun işi veya mesleği.

kazmacı: Kömür ocaklarında kazma ile kömür çıkaran işçi.

kazmacılık: Kazmacının yaptığı iş.

kebabçı (*Ar. kebāb*): **1.** Kebab yapıp satan kimse. **2.** Kebab yenilen veya satılan yer:
"Mektubu öğleyin dedem verdi, bizi yemeğe götürdü ünlü kebabçıya, pideli kebab ve kadayıf yedik." C. Uçuk.

kebabçılık: Kebabçının yaptığı iş.

keçeci: Keçe yapan veya satan kimse.

keçecilik: Keçecinin yaptığı iş.

kefenci (*Ar. kefen*): **1.** Cenaze gereçleri satan kimse.

kefencilik: **1.** Kefencinin yaptığı iş. **2.** Kefenci olma durumu.

kehribarçı (*Far. kehribā*): Kehrribardan tespih, ağızlık vb. şeyler yapan veya satan kimse: *"Ben babamla, annemle gittiğimiz siyah kehribarçıları şimdi bir masal gibi hatırlıyorum."* A. H. Tanpınar.

kehribarçılık: Kehrribarcının yaptığı iş

kelepçi: Kelep işiyle uğraşan kimse: *"Kelepçi kızlar da bankodakiler gibi, fazla iplik kopmasından şikâyetçiydiler."* O. Kemal.

kelepçilik: Kelepçinin yaptığı iş.

kelepirci: Her şeyi kelepirci olarak ele geçirmek isteyen kimse.

kelepircilik: Kelepircinin yaptığı iş.

kelleci (*Far. kelle*): Kelleyi pişiren veya satan kimse.

kellecilik: Kellecinin yaptığı iş.

kemancı (*Far. kemān*): Keman yapan veya çalan kimse: *"Kemancı uzun saçlı, papyon kravatlı, zayıf yüzlü bir adamdı."* N. Cumalı.

kemancılık: Kemancının yaptığı iş.

kemençeci (*Far. kemānçe*): Kemençe çalan veya yapan kimse.

kemençecilik: Kemençecinin yaptığı iş.

kemerci (*Far. kemer*): **1.** Kemer yapıp satan kimse. **2.** Giyim sanayisinde giysilerdeki kemer bölümünde yer alan köprüleri diken kimse.

kemercilik: Kemercinin yaptığı iş.

kemik bilimci: Kemik bilimi uzmanı, osteolog.

kemik bilimcilik: Kemik bilimi uzmanının işi veya mesleği.

kendirci: Kendir yetiştiren kimse.

kendircilik: Kendircinin yaptığı iş.

kenevirici (*Yun. kanavúri*) : Kenevir yetiştiren kimse.

kenevircilik: Kenevircinin yaptığı iş.

kepekçi: Kepek satan kimse.

kepekçilik: Kepekçinin yaptığı iş.

keresteci (*Far. kerāste*): Kereste satan kimse.

kerestecilik: Kerestecinin yaptığı iş: "*Emekliye ayrıldıktan sonra keresteciliğe başladı ama eline geçen, alın terini ödemiordu.*" E. C. Güney.

kerpiççi: Kerpiç yapan veya satan kimse.

kerpiççilik: Kerpiççinin yaptığı iş.

kervancı (*Far. kārban*): Kervan sahibi veya kervan güden kimse.

kervancılık: Kervancının yaptığı iş.

kesedar: (*Far. kīsedār*): **1.** Zengin kimselerin parasını yöneten ve gerekli harcamaları yapan kimse, vekilharç. **2.** Esnafın gelirlerini toplayan kimse.

kesedarlık: Kesedarın yaptığı iş.

kesenekçi: Keseneği alan kimse, iltizamcı, kesimci, mültezim.

kesenekçilik: Kesenekçinin yaptığı iş,

kestaneci (*Yun. kástanon*): Kestane kebabı yapan veya satan kimse.

kestanecilik: Kestanecinin yaptığı iş.

keşideci: (*Far. keşīde*): Çek veya poliçe düzenleyen ve imzalayan kimse.

keşidecilik: Keşidecinin görevi veya mesleği.

keşkekçi: (*Far. keşkek*): Keşkek pişiren kimse.

keşkekçilik: Keşkekçinin yaptığı iş veya meslek.

keşşaf (*Ar. keşşāf*): **1.** Bilinmeyen çok önemli bir şeyi keşfeden. **2.** Keşif kolu. **3.** İzci.

keşşaflık: İzcilik.

kethüda (*Far. ked + hudā*): Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya.

kethüdalık: Kethüdanın yaptığı iş.

kevelci (*Far. kebl*): Deri ve kürk satan kimse.

kevelcilik: Kevelcinin işi veya mesleği.

kılıççı: 1. Kılıç yapan veya satan kimse. 2. Kılıç sporuyla uğraşan kimse.

kılıççılık: Kılıççının yaptığı iş.

kılıfçı (*Ar. kilāf*): 1. Kılıflama işini yapan kimse. 2. Kılıf yapan ve satan kimse.

kılıfçılık: Kılıfçının yaptığı iş.

kıraathaneci (*Ar. kırāṭat + Far. hāne*): Kıraathane işleten kimse.

kıraathanecilik: Kıraathanecinin yaptığı iş.

kır bekçiliği: Kır bekçisinin görevi veya mesleği.

kır bekçisi: Kırın ve ovaların güvenliğiyle görevli kimse.

kırıkçı: Kırıkları düzelten kimse, sınıkçı.

kırıkçılık: Kırıkçının yaptığı iş, sınıkçılık.

kırkıcı: Davarların yün veya kıllarını kıran kimse, kırkımçı.

kırkıcılık: Kırkıcının yaptığı iş, kırkımçılık.

kırkımçı: Kırkımçı.

kırkımçılık: Kırkımçılık.

kırmacı: 1. Giysilere pili yapan kimse. 2. Basılmış formları katlayan kimse. 3. *hlk.* Kırılmış tahıl satıcısı. 4. *hlk.* Değirmen işleten kimse, değirmenci.

kırmacılık: Kırmacının yaptığı iş.

kırtasiyeci (*Ar. kırṭāsiyye*): 1. Kırtasiye satan kimse.

kırtasiyecilik: 1. Kırtasiyecinin yaptığı iş.

kıskacı: Soğan tohumundan arpacık soğanı yetiştiren kimse.

kıskacılık: Kıskacının yaptığı iş.

kıyakçı: 1. At yetiştirilen haralarda hayvanların çiftleşmesine yardım eden görevli.

kıyakçılık: 1. Kıyakçının yaptığı iş. 2. Kıyakçı olma durumu.

kıyıcı: 1. Kıyma işini yapan kimse.

kıyıcılık: 1. Kıyıcının yaptığı iş. 2. Kıyıcı olma durumu.

kibritçi (*Ar. kibrit*): 1. Kibrit satan kimse.

kibritçilik: Kibritçinin yaptığı iş.

kilerci (*Far. kilār*): Saraylarda, büyük konaklarda kiler işlerini yöneten kimse.

kilercilik: Kilercinin yaptığı iş.

kilimci (*Far. gilīm*): Kilim dokuyan veya satan kimse.

kilimcilik: Kilimcinin yaptığı iş.

kimyacı (*Ar. kīmyā'*): 1. Kimya ile uğraşan kimse, kimyager. 2. Kimya öğretmeni.

kimyacılık: Kimyacının yaptığı iş, kimyagerlik.

kimyager (*Ar. kīmiyā + Far. gar*): Kimyacı.

kimyagerlik: Kimyacılık.

kirdeci (*Far. girde*): Kirde yapan veya satan kimse.

kirdecilik: Kirdecinin yaptığı iş.

kiremitçi (*Yun. keramīdi*) Kiremit yapan, satan veya döşeyen kimse.

kiremitçilik: Kiremitçinin yaptığı iş.

kirişçi: Kiriş yapan veya satan kimse.

kirişçilik: Kirişçinin yaptığı iş.

kitapçı (*Ar. kitāb*): 1. Kitap satan kimse: "*İşte, önüme ilk çıkan kitapçıda, önüme ilk çıkan İngilizce kitaplara bakıyorum.*" A. Ağaoğlu. 2. Kitap bastırıp satan kimse.

kitapçılık: Kitapçının yaptığı iş.

klarnetçi (*Fr. clarinette*): Klarnet çalan kimse.

klarnetçilik: Klarnetçinin yaptığı iş, gırnataçılık.

klimatolog (*Fr. climatologue*): İklim bilimci.

klimatologluk: İklim bilimcinin işi veya mesleği.

klişeci (*Fr. cliché*): Klişe yapan kimse.

klişecilik: Klişecinin yaptığı iş: "*Klişeciliğin henüz tek renkten öteye gidemediği o günlerde, taş baskı ile renk verilirdi resimlere.*" Y. Z. Ortaç.

koçancı: Koçan işleriyle uğraşan kimse.

koçancılık: Koçancının yaptığı iş.

koç (II): 1. *sp.* Çalıştırıcı. 2. Kişilerin liderlik veya yöneticilik özelliklerini, becerilerini geliştirmeye yönelik, belli bir amacı hedefleyerek daha etkili sonuçlara ulaşmasını sağlamak için çalışan kimse.

koçluk (II): 1. Çalıştırıcılık. 2. Kişilerin liderlik veya yöneticilik özelliklerini, becerilerini geliştirmeye yönelik, belli bir amacı hedefleyerek daha etkili sonuçlara ulaşmasını sağlamak üzere verilen hizmet.

kokoreççi (*Yun. kokorótsi*): Kokoreç yapan veya satan kimse.

kokoreççilik: Kokoreççinin yaptığı iş.

kolacı (I) (*Ing. cola*): 1. Giysi, örtü, çarşaf vb.ni yıkayarak kolalayan ve ütöleyen kimse: "*Adam sen de! Çamaşırları toplar, kolacıya yollarım, hem yıkar hem de ütüler.*" M. Ş. Esendal. 2. Bu işlerin yapıldığı yer.

kolacı (II): 1. Kola (II) seven kimse. 2. Kola (II) satan kimse.

kolacılık (I): Kolacının işi veya mesleği.

kolacılık (II): Kolacının işi veya mesleği.

kolcu: 1. Bir şeyi korumak için bekleyen veya kol gezen görevli, muhafız: "*Eski omuzdaşları gibi ne kahve ne kuşçu dükkânı açmaya ne kolcu yazılmaya ne de gazete müvezziliğine tenezzül etti.*" Ö. Seyfettin. 2. *esk.* Hizmetçilere çalışacak ev bulan kimse: *Kolcuya hizmetçi ısmarladık.*

kolculuk: Kolcunun yaptığı iş.

koleksiyoncu (*Fr. collection*): Koleksiyon yapmaya meraklı kimse, derlemci.

koleksiyonculuk: Koleksiyoncunun yaptığı iş, derlemcilik: *"Onun koleksiyonculuğu, kemiyetteki kahramanlığı ise, boyuna keyfiyette arayıp asla bulamadığı kadını ne yapıp yapıp yakalayabilmek gayretinden."* N. F. Kısakürek.

koltukçu: 1. Koltuk yapan veya satan kimse.

koltukçuluk: 1. Koltukçunun yaptığı iş.

komisyoncu (*Fr. commission*): 1. Bir iş karşılığında yüzde alan kimse, simsar: *"Tiftik komisyoncusu olduğumu bildirdim ve ahbap olduk, gitti."* A. Gündüz. 2. Kabzımal.

komisyonculuk: Komisyoncunun yaptığı iş, simsarlık.

komedyen (*Fr. comédien*): 1. Güldürü oyuncusu: *"Babası büyük sahne ustası, eşsiz komedyen Fehim Efendi idi."* Y. Z. Ortaç.

komedyenlik: Komedyen olma durumu.

kompozitör (*Fr. compositeur*): Besteci: *"Kompozitöre de koreografi yazdırması beklenebilirdi ama yazdırmadı."* H. Taner.

kompozitörlük: Bestecilik.

konfeksiyoncu (*Fr. confection*): Hazır giyim eşyası yapan veya satan kimse: *"Memurlar, öğrenciler, konfeksiyoncu kızlar, otobüslere binip uzak semtlere giderler."* İ. Aral.

konfeksiyonculuk: Konfeksiyoncunun yaptığı iş.

kondüktör (*Fr. conducteur*): Yolcu trenlerinde biletleri denetleyen ve vagon işlerine bakan görevli.

kondüktörlük: 1. Kondüktör olma durumu. 2. Kondüktörün görevi.

konserveci (*Fr. conserve*): Konserve yapan veya satan kimse.

konservecilik: Konservecinin yaptığı iş.

konsolitiçi (*Fr. consolide*): Tahvil, hisse senedi vb. şeyleri alıp satan kimse.

konsolitiçilik: Konsolitiçinin işi veya mesleği.

konsolos (*Yun. kónsolos*): Yabancı ülkelerde, orada bulunan yurttaşlarının haklarını koruyan, bağlı bulunduğu hükûmete siyasal ve ticari bilgileri veren dış işleri

görevlisi, şebender: "Konsolosların her biri bağımsız bir vali gibi davranırdı." N. Cumalı.

konsolosluk: 1. Konsolos olma durumu. 2. Konsolosun makamı veya görevi, şebenderlik: "Bir konsolosluk demek bir millet temsilciliği demektir." S. F. Abasıyanık.

konsomatris (*Fr. consommatrice*): Gazino, bar vb. eğlence yerlerinde müşteri ile birlikte yiyip içerek çalıştığı yere kazanç sağlayan kadın.

konsomatrislik: Konsomatris olma durumu.

kontrolcü (*Fr. contrôle*): Kontrol yapan, denetçi, kontrolör.

kontrolcülük: Kontrolcünün yaptığı iş.

konukçu: Yabancı konukların yanına verilen, onları gezdiren, onlarla ilgilenen kılavuz veya arkadaş, mihmandar.

konukçuluk: Konukçunun yaptığı iş, mihmandarlık.

kooperatifçi (*Fr. coopérative*): 1. Kooperatif üyesi. 2. Kooperatif yöneticisi.

kooperatifçilik: Kooperatifçinin yaptığı iş.

koordinatör (*Fr. coordinateur*): Eş güdümcü.

koordinatörlük: Eş güdümcülük.

kopuzcu: Kopuz çalan kimse.

kopuzculuk: Kopuzcunun yaptığı iş.

kornetçi (*Fr. cornet*): Kornet çalan kimse.

kornetçilik: Kornetçinin yaptığı iş.

kornişçi (*Fr. corniche*): Korniş yapan veya satan kişi.

kornişçilik: Kornişçinin yaptığı iş.

korseci (*Fr. corset*): Korse yapan veya satan kimse.

korsecilik: Korsecinin yaptığı iş.

korucu: 1. Orman veya kır bekçisi. 2. Kırsal bölgede güvenlik güçlerine yardımcı olan sivil görevli.

koruculuk: Korucunun yaptığı iş.

kostümcü (*Fr. costume*): Kostüm diken, hazırlayan veya satan kimse.

kostümcülük: Kostümcünün yaptığı iş.

koşucu: Koşuya katılan yarışçı.

koşuculuk: Koşucunun yaptığı iş.

koşumcu: Araba hayvanlarının kayış bölümünü yapan kimse.

koşumculuk: Koşumcunun yaptığı iş.

koyuncu: Koyun besleyen veya alıp satan kimse.

koyunculuk: Koyuncunun yaptığı iş.

kozacı (*Far. ğūze*): İpek kozası alıp satan kimse.

kozacılık: Kozacının yaptığı iş.

köfteci (*Far. kūfte*): **1.** Köfte yapıp satan kimse. **2.** Köfte satılan veya yenilen yer:

"Üçgen kaldırıma düşen köşede, bir köfteci dükkânı vardı." N. Cumalı.

köftencilik: Köftecinin yaptığı iş.

kömürcü: **1.** Kömür alıp satan veya odun kömürü yapan kimse: *"Yoksul kömürcü*

olduğundan Amanos ormanlarının kurdu idi." R. H. Karay.

kömürcülük: Kömürcünün yaptığı iş.

köprücü: **1.** Köprü yapan kimse. **2.** *ask.* Tombazlarla köprü kuran istihkâm kıtası.

3. *tar.* Osmanlı ülkelerinde, özellikle ordunun geçeceği yollar üzerindeki köprüleri onarmak ve korumakla görevli takım.

köprücülük: Köprücünün yaptığı iş.

körükçü: **1.** Körük yapan veya satan kimse. **2.** Körük kullanan kimse.

körükçülük: Körükçünün yaptığı iş.

krikocu (*It. cricco*): Kriko yapan, onaran veya satan kimse.

krikoculuk: Krikocunun yaptığı iş.

kriminolog (*Fr. criminologue*): Kriminoloji ile uğraşan kimse

kriminologluk: Kriminolojicinin işi veya mesleği.

kronikçi (*Fr. chronique*): Kronik yazan kimse: "*Çok ilginç dönemlerin yakın tanığı olarak Türk toplumunun seviyeli bir kronikçisi olabilirdi.*" H. Taner.

kronikçilik: Kronikçinin yaptığı iş.

krupiye (*Fr. croupier*): Bir kumarhanede veya oyun oynanan bir yerde oyunu yöneten kimse: "*Uzakta bir krupiyenin kalın sesi işitiliyordu.*" H. C. Yalçın.

krupiyelik: Krupiyenin işi.

kuaför (*Fr. coiffeur*): **1.** Kadın berberi. **2.** Erkek berberi. **3.** Güzellik salonu.

kuaförlük: Kadın berberi veya erkek berberinin yaptığı iş.

kudümzen (*Ar. kudüm + Far. -zen*): Kudüm çalan: "*Bu arada hoş bir rastlantıyla Mevlevi neyzen, kudümzen ve semazenlerle tanıştı; onları cenazeye çağırdı.*" E. Şafak.

kudümzenlik: Kudümzenin yaptığı iş.

kuklacı (*Yun. kukla*): Kukla oynatan veya yapıp satan kimse: "*O aksi kuklacı ile az kalsın kavga edecekmiş.*" S. M. Alus.

kuklacılık: Kuklacının yaptığı iş.

kulüpçü (*Fr. club*): Kulüp işleten kimse.

kulüpçülük: Kulüpçünün yaptığı iş.

kumarhaneci (*Ar. kimār + Far. hāne*): Kumarhane işleten kimse.

kumarhanecilik: Kumarhanecinin yaptığı iş

kumaşçı (*Ar. kumāş*): Kumaş üreten veya satan kimse.

kumaşçılık: Kumaşçının yaptığı iş.

kumrucu (*Far. kumrū*): Kumru yapan veya satan kimse.

kumruculuk: Kumrucunun yaptığı iş.

kunduracı (*It. condura*): Kundura yapan veya satan kimse: "*Bir gün ana oğul kunduracının önünden geçiyorlardı.*" P. Safa.

kunduracılık: Kunduracının yaptığı iş.

kurabiyeci (*Ar. kureybiyye*): Kurabiye yapan veya satan kimse.

kurabiyecilik: Kurabiyecinin yaptığı iş.

kurgucu: Kurgu işini yapan kimse, montajcı.

kurguculuk: Kurgu işini yapma, montajcılık.

kurşuncu: 1. Kurşun satan veya işleyen kimse. 2. Kurşun döken kimse.

kurşunculuk: Kurşuncunun işi veya mesleği.

kurtarmacı: Arızalanan veya kaza yapan araçlara yardımda bulunan kimse.

kurtarmacılık: Kurtarmacının işi veya mesleği.

kuru kahveci: 1. Kuru kahve hazırlayıp satan kimse. 2. Kuru kahve satılan yer.

kuru kahvecilik: Kuru kahvecinin işi veya mesleği.

kuru temizleyici: Kuru temizleme yapan kimse.

kuru temizleyicilik: Kuru temizleyici olma durumu.

kuru yemişçi: Kuru yemiş satan kimse veya kuru yemiş satılan yer.

kuru yemişçilik: Kuru yemişçinin yaptığı iş.

kuş bilimci: Kuş bilimi uzmanı, ornitolog.

kuş bilimcilik: Kuş bilimi uzmanının işi veya mesleği.

kuşçu: 1. Süs kuşları yetiştirip satan kimse: "*Kendimi tanımaya ve etrafımdakileri seçmeye başladığım zaman bir kuşçu dükkânında bulunuyordum.*" R. H. Karay. 2. *tar.* Saraylarda şahin, doğan vb. avcı kuşların bakımıyla görevli kimse. 3. *tar.* Suç işleyen saray hasekilerini cezalandırmak ve yola getirmekle görevli haseki subayı.

kuşçuluk: Kuşçunun işi.

kutucu (*Yun. kutí*): Kutu yapan veya satan kimse.

kutuculuk: Kutucunun işi.

kuyucu: 1. Kuyu kazmayı iş edinmiş kimse. 2. Özel olarak açılan kuyulara inerek lüle taşı çıkaran kimse.

kuyuculuk: Kuyucunun yaptığı iş.

kuyumcu: Değerli metal ve taşlardan bilezik, küpe vb. süs eşyası yapan veya satan kimse, sarraf, mücevherci, cevahirici: "*Kuyumcu vitrini önünde nadir bir zümrüdü seyrettiğim sırada yanıma sokulmuş...*" H. C. Yalçın.

kuyumculuk: Kuyumcunun işi ve zanaatı, mücevhercilik, cevahircilik.

küfeci (*Ar. kuffa*): **1.** Küfe yapan veya satan kimse. **2.** Küfe ile sırtında öteberi taşıyan hamal: "*Arka arabalara takılmış küfeci çocuklara kıskanarak bakıyorum.*" Y. Z. Ortaç.

küfecilik: Küfecinin işi.

külahçı (*Far. kulāh*): Külah yapan veya satan kimse.

külahçılık: Külahçının yaptığı iş.

kürekçi: **1.** Kürek yapan veya satan kimse. **2.** Sandal vb.nde kürek çeken kimse: "*Sicilya'da bir yalı şehrine yaptığım baskında yeteri kadar kürekçi sağladım.*" F. F. Tülbentçi. **3.** Fırın, tren, vapur vb. yerlerde ocağa kürekle kömür atan kimse.

kürekçilik: **1.** Kürek yapma veya satma işi. **2.** Sandal vb.nde kürek çekme işi. **3.** Fırın, tren, vapur vb. yerlerde kürekle ocağa kömür atma işi.

kütör (*T. küt + Fr. -eur*): *sp.* Smaçör.

kütörlük: Smaçörün işi veya mesleği.

kütüphaneci (*Ar. kutub + Far. hāne*): **1.** Kitaplıkta görevli kimse, bibliyotekçi. **2.** Kitaplık bilimci, bibliyotekçi. **3. esk.** Kitabevi sahibi, kitapçı.

kütüphanecilik: **1.** Kitaplık görevlisinin işi, bibliyotekçilik. **2.** Kitaplık bilimi.

laborant (*Alm. laborant*): Araştırmalarda, laboratuvar deneylerinde yardımcı olarak çalıştırılan kimse: "*Röntgen hademesi ile laborantı kandırıp bir radyografisini çektirmişti.*" H. Taner.

laborantlık: Laborantın işi veya mesleği

lağımçı (*Ar. lağm*): **1.** Pis su kanallarını açıp temizleyen işçi. **2. tar.** Düşman kalelerini yıkmak için lağım kazan asker.

lağımçılık: Lağımçının yaptığı iş.

lahmacuncu (*Ar. lahm + 'acın*): Lahmacun yapan ve satan kimse.

lahmacunculuk: Lahmacuncunun işi veya mesleği.

lakerdacı (*Yun. lakérda*): Lakerda yapan veya satan kimse.

lakerdacılık: Lakerdacının yaptığı iş.

lastikçi (*Fr. élastique*): **1.** Lastik ürünlerini yapan veya satan kimse. **2.** Otomobil lastiğini satan veya onaran kimse.

lastikçilik (*Fr. élastique*): Lastikçinin yaptığı iş.

laternacı (*It. lanterna*): Laterna yapan, satan veya çalan kimse.

laternacılık: Laternacının yaptığı iş.

lavantacı (*It. lavanda*): **1.** Lavanta yapan kimse. **2.** Gezici olarak esans satan kimse.

lavantacılık: Lavanta yapma ve satma işi.

lavta (I): Mızrapla çalınan, gövdesi uttan küçük bir çalgı.

lavta (II): **1.** Ebe. **2.** *tıp* Tutçek. **3.** *esk.* Erkek doğum hekimi.

lavtacı (I) (*İt. lauto*): Lavta çalan kimse.

lavtacılık (I): Lavtacının mesleği.

lavtalık: Lavtanın işi veya mesleği.

leblebici (*Far. leblebi*): Leblebi yapan veya satan kimse.

leblebicilik: Leblebicinin yaptığı iş.

lehimci (*Ar. lahm*): Lehim yapan kimse.

lehimcilik: Lehimcinin yaptığı iş.

leksikolog (*Fr. lexicologue*): Sözcük bilimci.

leksikologluk: Sözcük bilimcinin işi veya mesleği.

lektör (*Fr. lecteur*): **1.** Okutman. **2.** Yayınevlerinde yayımlanması düşünülen eserleri inceleyerek değerlendiren kimse: "*Yayınevi on on beş lektörle çalışıp çok daha fazla iş çıkarabiliyor.*" H. Taner.

lektörlük: Okutmanlık.

levazımatçı (*Ar. levāzimāt*): **1.** Levazımat satan veya alan kimse. **2.** Öleni gömmek için gerekli malzemeyi satan kimse.

levazımatçılık: Levazımatçının yaptığı iş

levhacı (*Ar. levha*): Levha yapan veya satan kimse.

levhacılık: Levhacının yaptığı iş veya mesleği.

limonatacı (*İt. limonada*): Limonata yapan veya satan kimse: "*Limonatacı tezgâhtarlığını da galiba iş bulamadığı için kabul zorunda kalmış.*" R. H. Karay.

limonatacılık: Limonata yapma veya satma işi.

limoncu: Limon yetiştiren veya satan kimse.

limonculuk: Limoncunun yaptığı iş.

litografyacı (*İt. litografia*): Litografya işi ile uğraşan, litografya yapan kimse.

litografyacılık: Litografyacının yaptığı iş.

lokantacı (*It. locanda*): Lokanta işleten kimse: "*Lokantacı, parmağını ağzına götürdü.*" R. H. Karay.

lokantacılık: Lokantacının yaptığı iş.

lokmacı (*Ar. luğme*): Lokma yapan veya satan kimse.

lokmacılık: 1. Lokmacı olma durumu. 2. Lokmacının işi.

lostracı (*It. lustra*): Lostra salonunda çalışan ayakkabı boyacısı.

lostracılık: Lostracının yaptığı iş.

lostromo (*It. nostromo*): Ticaret gemilerinde tayfaların başı: "*Lostromo filikaya atlıyor, ayaklarının altında tahtalar takılıyor.*" Z. Selimoğlu.

lostromoluk: Lostromonun yaptığı iş.

lotaryacı (*It. lotteria*): Lotarya yolu ile kazanç sağlayan kimse.

lotaryacılık: Lotaryacının yaptığı iş.

lüferci (*Yun. goup'hári*): Lüfer avlayan veya lüfer yemesini seven kimse.

lüfercilik: Lüfercinin yaptığı iş.

lüleci (*Far. lüle*): Çubuk, nargile, pipo vb.nde kullanılan lüleyi yapan kimse.

lülecilik: Lüle taşı işçiliği.

maarifçi (Ar. *ma'ārif*): Öğretim kurum veya kuruluşlarında çalışan kimse.

maarifçilik: Maarifçi olma durumu.

mabeyinci (Ar. *mābeyn*): tar. Osmanlı Devleti'nde padişahların dışarıyla olan ilişkilerine bakan, buyruklarını ilgililere bildiren, bazı kişilerin dileklerini kendisine ileten görevli: "*Büyükannem serasker kapısına, mabeyincilerin konaklarına giderek ağlayıp sızlıyormuş.*" R. N. Güntekin.

mabeyincilik: Mabeyincinin görevi.

macuncu (Ar. *ma'cūn*): Macun yapan veya satan kimse: "*Birçok macuncuyla tartışır, en güzel kuvvet macununun hangisi olduğunu büyük bir sabırla araştırır idi.*" M. İzgü.

macunculuk: Macun yapma veya satma işi.

madalyoncu (Fr. *médailon*): Madalyon yapan veya satan kimse.

madalyonculuk: Madalyoncunun yaptığı iş.

madenci (Ar. *ma'den*): **1.** Maden işleten kimse. **2.** Maden ocaklarında çalışan işçi.

madencilik: **1.** Yer altındaki madenlerin araştırılması, çıkarılması ve işletilmesiyle ilgili teknik ve yöntemlerin bütünü. **2.** Madencinin yaptığı iş.

madrabaz (T. *mandıra* + Far. *bāz*): **1.** Hayvan, balık, sebze, meyve vb. yiyecekleri yerinden getirerek toptan satan kimse.

madrabazlık: **1.** Madrabaz olma durumu. **2.** Madrabaza yakışır davranış: "*Öyle ya, hırsızlık et, katillik et, madrabazlığın envasını yap, sonra Allah'a avuç açarak af dile... Böyle şey olmaz!*" P. Safa.

mahyacı (Far. *māh* + Ar. *-iyye*): **1.** Mahya yapan kimse. **2.** Kiremit aktarıcısı.

mahyacılık: Mahya yapma işi.

makarnacı (It. *maccherone*): **1.** Makarna yapan veya satan kimse.

makarnacılık: Makarna yapma veya satma işi.

makasçı (Ar. *miķaşş*): **1.** i Makas yapan veya satan kimse. **2.** Demir yollarında makasları açıp kapayarak trenlere yol veren görevli: "*Makasçı, ayaküstü bana gayet basit kelimelerle bir dram anlattı.*" R. N. Güntekin. **3.** Makastar.

makasçılık: 1. Makasçının görevi. 2. Basında başka gazetelerdeki haberleri kesip olduğu gibi aktarma işi.

makaskâr (*Ar. miķaşş + Far. -kār*): 1. Kâğıt oymacılığı ile uğraşan kimse, oymacı. 2. Kesme ve oyma sanatı ile uğraşan kimse.

makaskârlık: Makaskârın işi veya mesleği.

maketçi (*Fr. maquette*): Maket yapan kimse.

maketçilik: Maket yapma veya satma işi.

makineci (*İt. macchina*): 1. isim Makine satan veya onaran kimse 2. İşlerinde makine kullanmayı tercih eden kimse: "*Biri topraklarına kadar makineci öbürü şehirlerine kadar toprakçı.*" F. R. Atay. 3. Belli bir desen ve şekilde kesimi yapılmış kumaş, deri, kürk vb. parçaların makine ile birleştirilmesi işlemini yapan kimse.

makinecilik: Makineci olma durumu.

makinist (*Fr. machiniste*): 1. Lokomotif, vapur, fabrika vb.nin makinesini işleten kimse. 2. Makinelere anlayan, makineleri onarabilen usta. 3. Sinemalarda film makinesini çalıştıran kişi.

makinistlik: Makinistin görevi.

makyajcı (*Fr. maquillage*): Makyaj yaparak geçimini sağlayan kimse, düzgüncü.

makyajcılık: Makyajcının görevi, düzgüncülük.

makyör (*Fr. maquilleur*): İyi görüntü sağlamak, belli bir tipi yaratmak veya yalnızca bazı düzeltmeler yapmak için oyuncunun yüzünde ve başka organlarında boyama ve değişim yapan erkek.

makyörlük: Makyörün işi veya mesleği.

makyöz (*Fr. maquilleuse*): İyi görüntü sağlamak, belli bir tipi yaratmak veya yalnızca bazı düzeltmeler yapmak için oyuncunun yüzünde ve başka organlarında boyama ve değişim yapan kadın.

makyözlük: Makyözün işi veya mesleği.

malcı (*Ar. māl*): Mal alıp satan kimse.

malcılık: Malcının yaptığı iş.

maliyeci (*Ar. mālīyye*): Maliye işlerinde uzman olan veya devletin maliye kuruluşlarında çalışan kimse.

maliyecilik: **1.** Bir devletin mali işleri. **2.** Maliyecinin görevi.

manav (*Rum. manav*): **1.** isim Meyve ve sebze satan yer: "*Manav, kasap dükkânlarında alışveriş etmek için sıra beklerken görürdüm.*" N. Cumalı. **2.** Meyve ve sebze satan kimse.

manavlık: Manavın işi veya mesleği.

mancınıkçı (*Ar. mancanīk*): Mancınık kullanan kimse.

mancınıkçılık: Mancınıkçının işi veya mesleği.

mandıracı (*Rum. ma'ndıra*): Mandıra işleten kimse.

mandıracılık: Mandıracı olma durumu.

mandolinci (*Fr. mandoline*): Mandolin yapan, satan veya çalan kimse.

mandolincilik: Mandolincinin yaptığı iş.

manifaturacı (*It. manifatura*): **1.** Manifatura eşyası satan kimse, bezzaz: "*Manifaturacılar balonun tarihini pek fena bir güne, ay sonuna düşürmüşlerdi.*" R. N. Güntekin. **2.** Manifatura eşyasının satıldığı yer: "*Çarşı içinde küçük bir manifaturacı dükkânı vardı.*" N. Cumalı.

manifaturacılık: Manifaturacı olma durumu, bezzazlık.

manken (*Fr. mannequin*): Genellikle modaevlerinde giysileri alıcılara gösterme işiyle görevli kimse, model.

mankenlik: Mankenin işi.

manikürcü (*Fr. manicure*): Mesleği manikür yapmak olan kimse: "*Manikürcü kız artık ileri gittiğini fark edip suspus oldu.*" E. Şafak.

manikürcülük: Manikürcünün yaptığı iş: "*Melek manikürcülük de öğreniyormuş.*" S. F. Abasıyanık.

mantarcı (*Yun. manitári*): **1.** Mantar yetiştiren veya satan kimse.

mantarcılık: **1.** Mantar yetiştirme veya satma işi.

mantıcı (*Moğ. mantu*): Mantı yapan veya satan kimse.

mantıcılık: Mantıcının yaptığı iş.

manyetizmacı (*Fr. magnétisme*): Manyetizma yapan kimse.

manyetizmacılık: Manyetizmacının yaptığı iş.

maraba: 1. Çiftçi. 2. Ortakçı.

marabacılık: Ortakçılık.

marangoz (*Yun. marangón*): Ağaç işleriyle uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta: "Kocası marangozdu, sabahları çok erken giderdi. Onun arkasından, hemen kadın kadıncık temizliğe başladılar." N. Meriç.

marangozluk: 1. Marangozun işi: "Kasabada ustalarının yanında marangozluk öğrenenlerin de onların ardından göç ettikleri duyuluyordu." N. Cumalı.
2. Marangozun zanaatı.

marinacı (*It. marina*): Marina işleten kimse.

marinacılık: Marina işletmeciliği.

marketçi (*Ing. market*): Market işleten kimse.

marketçilik: Market işletme işi.

marokenci (*Fr. maroquin*): Maroken eşya yapan kimse.

marokencilik: Maroken deriden çeşitli eşya yapma sanatı.

marpuççu (*Far. mārpiç*): Marpuç yapan veya satan kimse.

marpuççuluk: Marpuççu olma durumu.

marulcu (*Yun. marúli*): Marul yetiştiren veya satan kimse.

marulculuk: Marulcunun yaptığı iş.

masajcı (*Fr. massage*): Sağlık veya tedavi amacıyla masaj yapan kimse, masör.

masajcılık: Masajcı olma durumu.

masör (*Fr. masseur*): Erkek masajcı.

masörlük: Erkek masajcının işi veya mesleği.

masöz (*Fr. masseuse*): Bayan masajcı.

masözlük: Bayan masajcının işi veya mesleği.

maşacı: (*Far. māşe*) Maşa yapan veya satan kimse.

maşacılık: Maşacının işi veya mesleği.

matador: (*Fr. matador*) Boğa güreşçisi.

matadorluk: Boğa güreşçisinin işi veya mesleği.

matbaacı (*Ar. maṭba'a*): Basımcı, basımevi sahibi.

matbaacılık: Basımcılık.

mavnacı (*Ar. māū'ne*): Mavna işleten kimse.

mavnacılık: Mavna işletmeciliği.

mayıncı (*Ing. mine*): Mayın dökmeye yardım eden veya mayın döşeyen kimse.

mayıncılık: Mayıncının yaptığı iş.

mayocu (*Fr. maillot*): Mayo diken veya satan kimse.

mayoculuk: Mayo dikme veya satma işi.

meddah (*Ar. meddāh*): **1.** Taklitler yaparak, hoş hikâyeler anlatarak halkı eğlendiren sanatçı: "*Ramazan geceleri bu kahveye meddahlar, cura, bağlama gibi meşhur saz çalanlar geliyordu.*" O. C. Kaygılı

meddahlık: **1.** Meddah sanatı, meddahın işi: "*Meddahlıkta kendinden önce gelenleri geçmiş bir adam olarak tanınmıştır.*" M. Ş. Esenal. **2.** Övücülük.

medyacı (*İng. media*): Medya görevlisi.

medyacılık: Medyacı olma durumu.

mefruşatçı (*Ar. mefrū'āt*): Mefruşat satan kimse, döşemeci.

mefruşatçılık: Mefruşatçının işi.

mektupçu (*Ar. mektūb*): **1.** Osmanlılarda, bir resmî dairenin yazı işlerini yönetmekle yükümlü yüksek görevli kişi. **2.** esk. Bir il idaresinin yazı işlerini yöneten görevli.

mektupçuluk: Mektupçunun görevi.

memur (*Ar. me'mūr*): **1.** Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse, görevli: "*Kasabaya gelen her yeni memur ilk olarak beni tanır.*" T. Buğra.

memurluk: Memur olma durumu, memuriyet: "*Almanya'ya gitmeden önce sebze halinde memurluk yapıyordum.*" A. Ağaoğlu.

menajer (*Fr. manager*): **1.** Yönetici. **2.** Bir sporcunun veya sanatçının mesleki işlerini düzenleyen ve yöneten kimse. **3. sp.** Bir spor takımının teknik yöneticisi.

menajerlik: **1.** Menajer olma durumu. **2.** Menajerin görevi.

merdivenci (*Far. nerdubān*): Yapılardaki merdivenleri yapan kimse.

merdivencilik: Merdivencinin yaptığı iş.

mermerci (*Ar. mermer*): Mermer çıkaran, işleyen, satan, mermer vb. taşlardan yapılarda ıslak zemin işleri, mutfak döşemesi, eviye veya mezar taşları yapan kimse.

mermercilik: **1.** Cilalı yüzeyler elde etmek için sert taşları işleme sanayisi. **2.** Mermer işleme sanatı.

mestçi (*Ar. mesh*): Mest yapan veya satan kimse.

mestçilik: Mest yapma veya satma işi.

meşaleci: Ortılığı aydınlatmak için çıra vb. yakmakla görevli kimse.

meşalecilik (*Ar. meş'ale*): Meşalecinin yaptığı iş.

meşrubatçı (*Ar. meşrūbāt*): Meşrubat hazırlayan, üreten veya satan kimse.

meşrubatçılık: Meşrubatçının yaptığı iş.

meteorolog (*Fr. météorologue*): Hava tahmincisi.

meteorologluk: Hava tahmincinin işi veya mesleği.

metrdotel (*Fr. maître d'hôtel*): Şef garson.

metrdotellik: Başgarsonluk.

meyhaneci (*Far. mey + hāne*): Meyhane işleten kimse: "*Hemen meyhaneciye kadeh getirmesini söyledi.*" Halikarnas Balıkçısı.

meyhanecilik: Meyhane işletme işi.

meyveci (*Far. m've*): **1.** Meyve yetiştiren kimse. **2.** Meyve satan kimse, yemişçi.

meyvecilik: **1.** Meyve yetiştirme işi. **2.** Meyve alıp satma işi.

mezarıcı (Ar. *mezār*): **1.** Mezar kazan kimse. **2.** Mezarın bakımını yapan kimse.

mezarçılık: **1.** Mezar kazma işi. **2.** Mezar bakımını yapma işi.

mezatçı (Ar. *mezād*): **1.** Arttırma ile satışı yönlendiren kimse: "*Mezatçı bağıırıyordu: Elli bir lira, yok mu arttıran?*" Ç. Altan. **2.** Sürekli olarak mezadı takip eden kimse.

mezatçılık: Mezatçının yaptığı iş.

mezeci (Far. *meze*): Meze satan kimse.

mezecilik: Meze yapıp satma işi.

mısırcı (Ar. *misr*): Mısır yetiştiren veya satan kimse.

mısırcılık: Mısırcı olma durumu.

mızıkacı (İt. *musica*): müz. **1.** Bandocu. **2.** Armonika çalan kimse.

mızıkacılık: Mızıkacı olma durumu.

midibüsçü (Fr. *midibus*): Midibüs alıp satan, işleten veya kullanan kimse.

midibüsçülük: Midibüsçünün yaptığı iş.

midyeci (Yun. *midia*): Midye avlayan veya satan kimse.

midyecilik: Midyecinin işi.

mikrofoncu (Fr. *microphone*): sin. ve TV Ses kaynağının yer değiştirmesine göre mikrofonu yöneten kimse.

mikrofonculuk: Mikrofoncunun işi veya mesleği.

mimar (Ar. *mi'mār*): Yapıların planını yapıp bunların gerçekleşmesini sağlayan kimse: "*Binanın mimarını da bulsan ız bu sualinize cevap vermez.*" H. F. Ozansoy.

mimarlık: **1.** Mimar olma durumu, mimar ın işi ve mesleği: "*Babasının mimarlık bürosunda çalışıyordu evlendiğinden beri.*" İ. Aral. **2.** Belirli ölçü ve kurallara göre yapılar yapma sanatı, mimari.

minareci (Ar. *menāre*): Minare yapan usta.

minarecilik: Minarecinin yaptığı iş: "*Minarecilikte biz gerçekten ilahi bir hüner göstermişizdir.*" R. H. Karay.

mineci (*Far. mīnā*): Mine yapan sanatçı.

minecilik: Minecinin yaptığı iş.

minerolog (*Fr. minéralogue*): Mineral bilimci.

minerologluk: Mineral bilimcinin işi veya mesleği.

minibüsçü (*Fr. minibus*): Minibüsü olan, minibüs alıp satan veya işleten kimse.

minibüsçülük: Minibüs işletme işi.

mizahçı (*Ar. mizāh*): Gülmece sanatçısı: "*Yusuf Ziya'nın yeni mizahçıları keşfeden eksperliği ve patronluğu sayesinde mizah yazarlığı bir meslek hâlini almaya başladı.*" H. Taner.

mizahçılık: Gülmece sanatçılığı.

mobilyacı (*It. mobilia*): **1.** Mobilya yapan veya satan kimse. **2.** Mobilya satılan dükkân.

mobilyacılık: Mobilya yapma veya satma işi.

modacı (*It. moda*): Moda işleriyle uğraşan kimse.

modacılık: Modacının işi veya mesleği.

model (*Fr. modèle*): **1.** Resim, heykel vb. yapılırken baka baka benzetilmeye çalışılan nesne veya kimse, örnek. **2.** Bir özelliği olan nesne veya kişi: *Sadakat modeli.*

modellik: Modelin işi veya mesleği.

modelci: Model hazırlayan sanatçı.

modelcilik: Model yapma sanatı.

modelist (*Fr. modéliste*): Modacının tasarım gücünü kalıplayan teknisyen.

modelistlik: Modelistin işi veya mesleği.

montajcı (*Fr. montage*): Kurgucu.

montajcılık: Kurguculuk.

motelci (*Fr. motel*): Motel işleten kimse.

motelcilik: Motel işletme işi.

motorcu (*Fr. moteur*): **1.** Deniz motoru işleten kimse. **2.** Motosiklet kullanan kimse.

motorculuk: Deniz motoru işletmeciliği.

mozaikçi (*Fr. mosaïque*): **1.** Mozaik yapan veya satan kimse. **2.** Yapılarda mozaik işlerini düzenleyen kimse.

mozaikçilik: Mozaikçinin yaptığı iş.

mubassır (*Ar. mubas'ir*): Okullarda öğrencilerin durumu ile ilgilenen ve düzeni sağlamakla görevli kimse: "*Mubassır Uzun Osman'dan bir izinsiz cezası almıştım.*" Y.Z. Ortaç.

mubassırlık: Mubassırın yaptığı iş: "*Mahpushane müdürlüğü, Osmanlı mahalle mektebinin mubassırlığına benzemez.*" K. Korcan.

muhabir (*Ar. muhābir*): **1.** Basın ve yayın organlarına haber toplayan, bildiren veya yazan kimse: "*Ben de Tanin muhabiri olarak aynı trenle gidecektim.*" F. R. Atay. **2.** Herhangi bir kuruluşun çalışmasıyla ilgili olarak merkezle başka bir ülke arasında bağlantıyı sağlayan görevli: *Banka muhabir üyesi.*

muhabirlik: **1.** Muhabir olma durumu: "*Diyarbakır'da İstanbul gazetelerine parasız muhabirlik eden uygar ve zeki bir genç tanıdım.*" H. E. Adıvar. **2.** Muhabirin görevi.

muhallebici (*Ar. ḥalab*): **1.** Muhallebi yapan veya satan kimse. **2.** Muhallebi satılan yer: "*Sabahın bu saatinde yalnız muhallebicilerle mandıralar açık, oralardaysa içki bulunmaz.*" A. İlhan.

muhallebicilik: **1.** Muhallebici olma durumu. **2.** Muhallebi yapma ve satma işi.

muhasebeci (*Ar. musāsebe*): Sayman: "*Çalışma günü olmadığı hâlde dindar muhasebeci geldi.*" N. F. Kısakürek.

muhasebecilik: Saymanın görevi, saymanlık: "*Babam muhasebecilikle Serez'e gittiği ve bizi de birlikte götürdüğü zaman sekiz yaşındaydım.*" H. C. Yalçın.

mumcu (*Far. mūm*): **1.** Mum yapan veya satan kimse. **2.** *tar.* Yeniçeri Ocağında çavuşlardan sonra gelen, yeniçeri ağasına bağlı on iki subaydan her biri. **3.** *esk.* Fitilli tüfek kullanan asker.

mumculuk: Mumcunun yaptığı iş.

muskacı (Ar. *nusha*): Muska yazan kimse.

muskacılık: Muskacının işi.

muslukçu (Ar. *maslūk*): **1.** Musluk satan veya onaran kimse.

muslukçuluk: **1.** Muslukçunun yaptığı iş.

mübaşir: (Ar. *mübaşir*) Mahkemede duruşmaya girecekleri ve tanıkları çağıran, yargıcın emirlerini bildiren, kâğıtları getirip götürün görevli.

mübaşirlik: **1.** Mübaşir olma durumu. **2.** Mübaşirin görevi.

mücevherci (Ar. *mucevher*): Kuyumcu.

mücevhercilik: Mücevhercinin işi, kuyumculuk.

müezzin (Ar. *mu'ezzin*): Ezan vakitlerini bildirmek için ezan okuyan din görevlisi, ezancı.

müezzinlik: **1.** Müezzin olma durumu. **2.** Müezzinin görevi.

müfettiş (Ar. *mufettiş*): Denetmen.

müfettişlik: Denetmenlik.

mühendis (Ar. *muhendis*): İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı yol, köprü, bina gibi bayındırlık; tarım, beslenme gibi gıda; fizik, kimya, biyoloji, elektrik, elektronik gibi fen; uçak, otomobil, motor, iş makineleri gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse: "*Mühendislerin ayakları doğayı yokluyordu, onunla daha çetin bir savaşa hazırlanıyorlardı.*" A. Ağaoğlu.

mühendislik: Mühendis olma durumu.

mühürçü (Far. *muhr*): Mühür kazıyan kimse.

mühürçülük: **1.** Mühürçü olma durumu. **2.** Mühürçünün görevi veya zanaatı.

mühürdar (Far. *muhrdār*): *tar.* Devlet büyüklerinin mühürlerini taşımak ve gereken kâğıtları mühürlemekle yükümlü görevli: "*Mühürdar, vezirin mührünü muhafaza eden ve gene onun emriyle kullanabilen adamdı.*" S. Ayverdi.

mühürdarlık: Mühürdarın yaptığı iş.

mürekkepçi (Ar. *murekkeb*): Mürekkep yapan veya satan kimse.

mürekkepçilik: Mürekkepçinin yaptığı iş.

mürettip (*Ar. murettib*): esk. Dizgici.

mürettiplik: Dizgicilik.

müşavir (*Ar. muşāvīr*): Danışman.

müşavirlik: Danışmanlık.

mütercim (*Ar. mutercim*): Çevirmen.

mütercimlik: Çevirmenlik.

müzikolog (*Fr. musicologue*): Müzik bilimci.

müzikologluk: Müzik bilimcinin işi veya mesleği.

müzikçi (*Fr. musique*): **1.** Müzisyen: "*Başarılı oyunların hemen hepsinde bu yönetmen, müzikçi, dekorcu, ışıkçı iş birliği görülüyordu.*" S. Birsal. **2.** Müzik öğretmeni.

müzikçilik: Müzisyenlik.

müzisyen (*Fr. musicien*): Müzik eserleri yaratan, besteleyen veya besteleri çalan kimse, müzikçi: "*İlk bakışta, işsiz ve aç gezen müzisyenlerimiz için böyle bir yola başvurulması, işi halledecek gibi geliyor insana.*" N. Hikmet.

müzisyenlik: Müzisyenin yaptığı iş.

nahırcı: Sığırtmaç.

nahırcılık: Sığırtmaçlık.

nakışçı (*Ar. naķş*): Nakış yapan kimse.

nakışçılık: Nakış yapma işi.

nakliyatçı (*Ar. naķliyyāt*): Taşıma işleri yapan kimse, taşımacı.

nakliyatçılık: **1.** Nakliyatçı olma durumu. **2.** Nakliyatçının işi.

nakliyecisi (*Ar. naķliyye*): Taşımacı.

nakliyecilik: Taşımacılık: "*Samsun ile içeri iller arasında kamyonla nakliyecilik yapmak için birleşmişlerdi.*" H. C. Yalçın.

nalbant (Ar. *na'l* + Far. *bend*): Hayvanların ayağına nal çakan kimse: "Odun yardı, tarlalarda çalıştı, nalbanda yardım etti." S. F. Abasıyanık.

nalbantlık: 1. Nalbant olma durumu. 2. Nalbandın işi: "Köyde dülgerlik ve nalbantlık yapardı." S. F. Abasıyanık.

nalbur (Ar. *na'l* + Far. *-ber*): 1. At nalı yapan demirci. 2. Çivi, kilit, menteşe gibi yapı işlerinde kullanılan şeyleri satan kimse, hırdavatçı.

nalburluk: Nalbur olma durumu, hırdavatçılık.

nalıncı (Ar. *na'leyn*): Takunyacı.

nalıncılık: Takunyacılık.

narenciyeci (Far. *nārenc* + Ar. *-iyye*): Narenciye üreticisi.

narenciyecilik: Narenciyeci olma durumu.

narkozcu (Fr. *narcose*): *hık*. Ameliyat sırasında hastaya narkoz veren uzman, narkozitör.

narkozculuk: Narkozitörün işi veya mesleği.

neyzen (Far. *neyzen*): Ney çalan kimse: "Neyzen hicaz bir taksime başladı, bu koca yeri dolduran yüzlerce insan birden tıs kesildi." O. C. Kaygılı.

neyzenlik: Neyzenin yaptığı iş.

nisaiyeci (Ar. *nisā'iyye*): Jinekolog.

nisaiyecilik: Nisaiyecinin işi.

nişastacı (Far. *nişāste*): Nişasta yapan veya satan kimse.

nişastacılık: Nişasta yapma veya satma işi.

niyetçi (Ar. *niyyet*): Alıştırılmış güvercin, saka kuşu, tavşan vb. hayvanlara para karşılığında niyet çektiren kimse.

niyetçilik: Niyetçinin işi.

noter (Fr. *notaire*): 1. Çeşitli belge ve işlemlere geçerlik kazandırmak ve yasanın öngördüğü diğer görevleri yerine getirmekle yükümlü, belli nitelikleri ve kendine özgü bir hukuk statüsü olan kamu görevlisi, kâtibiadil: "Notere işi

düşen insanlara yardım etmeyi pek güzel bilirdi." M. Ş. Esendal. **2.** Bu görevlinin çalıştığı yer, noterlik.

noterlik: 1. Noterin görevi veya makam **2.** Noter.

nörolog (*Fr. neurologue*): Sinir hastalıkları uzmanı.

nöroloğluk: Sinir hastalıkları uzmanının işi veya mesleği.

nümayişçi (*Far. numāyiş*): Bir gösteride yer alan kimse, gösterici.

nümayişçilik: Nümayişçinin yaptığı iş.

ocakçı: 1. Ateşçi. **2.** Ocak bacaları temizleyicisi. **3.** Kahvelerde ocakbaşında kahve, çay vb. şeyleri hazırlayan kimse.

ocakçılık: Ocakçı olma, ocakçının işi.

odacı: Resmî kuruluşlarda, iş yerlerinde temizlik ve getir götür işlerine bakan görevli, hizmetli, hademe, müstahdem: "*Şişman odacı sahanlıkta bir daha gözüktü.*" E. E. Talu.

odacılık: Odacı olma durumu, hademelik, hizmetlilik, müstahdemlik.

oduncu: Odun kesen veya satan kimse.

odunculuk: Odun kesme ve satma işi.

offsetçi (*Ing. offset*): Ofsetle uğraşan.

offsetçilik: Ofset işi.

oftalmolog (*Fr. ophtalmologue*): Göz bilimci.

oftalmoloğluk: Göz bilimcinin işi veya mesleği.

okçu: 1. Ok yapan veya satan kimse. **2.** Okçuluk sporunu yapan kimse, kemankeş.

okçuluk: 1. Ok yapma veya satma işi. **2.** Okçu olma durumu, kemankeşlik. **3. sp.** Ok ve yay kullanılarak yapılan spor.

okutman: Üniversitede yabancı dil, Türkçe ve inkılap tarihi gibi ortak, zorunlu dersleri öğretmek için görevlendirilen, uygulamalı çalışmalarını yöneten öğretim elemanı, lektör.

okutmanlık: Okutmanın görevi, lektörlük.

oltacı (*İt. volta*): **1.** Balık avı gereci satan kimse. **2.** Olta ile balık avlamada usta kimse.

oltacılık: **1.** Olta yapma veya satma işi. **2.** Olta ile balık avlama işi.

operatör (*Fr. opérateur*): **1.** Cerrah: "*Can pazarı bu. Bir operatör gibi hesaplı saplayabilir misin?*" N. F. Kısakürek. **2.** İşletmeci. **3. bl.** İşletmen. **4. esk.** Basılacak metinleri dizgi makinesinde dizen kimse: "*Mürettiphane'de operatörler İhsan Baba'nın etrafını çevirmişler.*" A. İlhan.

operatörlük: Operatör olma durumu.

optikçi (*Fr. optique*): Gözlükçü.

optikçilik: Optikçinin yaptığı iş.

orakçı: Ücret karşılığı ekin biçen kimse: "*Orakçılar gizliden gizliye bu türküyü mırıldanarak saplara tırpan sallıyorlardı.*" R. Enis.

orakçılık: Orakçının işi.

orgcu (*Fr. orgue*): Org çalan kimse.

orgculuk: Orgcunun yaptığı iş.

organizatör (*Fr. organisateur*): Düzenleyici.

organizatörlük: Düzenleyicinin işi veya mesleği.

ormancı: **1.** Ormanı korumakla görevli kimse, orman koruma memuru.

ormancılık: **1.** Orman işi ile uğraşma: "*Adam eskiden ormancılık edermiş, sonradan bırakmış.*" M. Ş. Esendal. **2.** Ormanların yetiştirilmesi ve bakımını konu alan bilim.

ornitolog (*Fr. ornithologue*): Kuş bilimci.

ornitologluk: Kuş bilimcinin işi veya mesleği.

otacı: *hfk.* Çeşitli bitkilerle tedavi uygulayan kişiler için halk arasında hekim veya eczacı anlamında kullanılan bir unvan.

otacılık: Otacının yaptığı iş.

otelci (*Fr. hôtel*): **1.** Otel sahibi kimse. **2.** Otel işleten kimse: "*Otelci boş yere rahatsız edilen bir kimse tavrı ile omuzlarını silkti.*" Y. K. Karaosmanoğlu.

otelcilik: **1.** Otel sahibi olma durumu. **2.** Otel işletme işi: "*Çölden geçecekler hep bu köyde kaldıkları için burada bir çeşit ilkel otelcilik hissi vardı.*" H. E. Adivar.

otobüsçü (*Fr. autobus*): **1.** Otobüs işletmecisi. **2.** Otobüs şoförü.

otobüsçülük: Otobüs işletmeciliği.

otomobilci (*Fr. automobile*): Otomobil alıp satan kimse.

otomobilcilik: Otomobilcinin işi.

otoparkçı (*Alm. autopark*): Otopark işleten kimse.

otoparkçılık: Otopark işletmeciliği.

overlokçu (*Ing. overlock*): Overlok yapan kimse.

overlokçuluk: Overlok yapma işi.

oyacı: Oya yapan veya satan kimse.

oyacılık: Oya yapma ve satma işi.

oymacı: Oyma işleri yapan sanatçı, hakkâk.

oymacılık: **1.** Oyma yapma sanatı, hakkâklık: "*İğne ile kuyu kazmak gibi bir şeydi oymacılık.*" Ç. Altan. **2.** Oymacı olma durumu

oyuncakçı: Oyuncak yapan veya satan kimse.

oyuncakçılık: Oyuncak yapma veya satma işi.

oyuncu: **1.** Herhangi bir oyunda oynayan kimse: "*Oyuncuları meydana çağırıyor ve düdüğümü çalıyorum.*" P. Safa. **2.** Sinema, perde veya bir gösteride rol alan sanatçı, aktör, aktris: "*Hiç kibar sınıfindan, asilzade bir gencin oyuncu olduğunu gördünüz mü?*" P. Safa.

oyunculuk: **1.** Oyun oynama işi. **2.** Sahne sanatçılığı: "*Oyunculuk ki o devirde toplum dışı bir parya işi sayılmaktadır.*" H. Taner.

ozalitçi (*Fr. ozalid*): Ozalit yapan veya çıkararan kimse.

ozalitçilik: Ozalitçinin yaptığı iş.

öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, hoca, muallim, muallime: "*Öğretmenimizin verdiği konuları manzum yazardım bazen.*" Y. Z. Ortaç.

öğretmenlik: Öğretmenin görevi.

öğretim elemanı: Üniversitelerde eğitim, öğretim faaliyetlerini yürüten kimse, akademisyen.

öğretim elemanlığı: Akademisyenin işi veya mesleği.

öğretim görevlisi: Yükseköğretim kuruluşlarında öğretim üyesi bulunmayan dersler için geçici veya sürekli olarak görevlendirilen, ders veren ve uygulama yaptıran kimse.

öğretim görevliliği: Öğretim görevlisinin işi veya mesleği.

öğretim üyesi: Yükseköğretim kuruluşlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçent, akademisyen.

öğretim üyeliği: Öğretim üyesinin işi veya mesleği.

ölü yıkayıcı: Dinî kurallara göre, ölüyü kefenlenmeden önce yıkayan kimse, gassal.

ölü yıkayıcılığı: Ölü yıkayıcının yaptığı iş.

örgücü: Örgü örüp satan kimse.

örgücülük: Örgücünün yaptığı iş.

örücü: **1.** Örme işi yapan kimse. **2.** Kumaş ve örgülerdeki yırtıkları, delikleri onaran kimse veya bu işlerin yapıldığı yer. **3.** Duvar yapan veya onaran kimse, yapı ustası.

örücülük: Örucünün yaptığı iş.

öşürcü (*Ar. 'uṣr*) Öşür alan, toplayan görevli: "*Öşürcüler, ağnamcılar, tahsildarlar, zaptiyeler köylerde kuzu gibi namuslu namuslu dolaşırlarmış.*" Ö. Seyfettin.

öşürcülük: Öşürcünün yaptığı iş.

pabuççu (*Far. pāpūṣ*): **1.** Ayakkabıcı. **2.** Camilerde ayakkabıları bekleyen kimse: "*Her cami kap ısında pabuççular ayakkabı toplar, numara verirdi.*" H. E. Adıvar.

pabuççuluk: Ayakkabıcılık.

paçacı (*Far. pāçe*): **1.** Kasaplık hayvanların ayaklarını satan kimse. **2.** Paça, işkembe pişirilen dükkân.

paçacılık: Paçacının işi veya mesleği.

paçavracı (*Far. pāçe + Far. avre*): Paçavra toplayıp satan kimse.

paçavracılık: Paçavracının işi işi.

palamarcı (*Yun. palamári*) : Görevi, yanaşma, kalkma vb. sırasında gemiden verilen palamarı iskeleye, şamandıraya takma, çıkarma olan kimse.

palamarcılık: Palamarcının yaptığı iş.

paleograf (*Fr. paléographe*): Eski el yazıları uzmanı.

paleograflık: Eski el yazıları uzmanının işi veya mesleği.

palyaço (*It. pagliaccio*): Kendisini seyredenleri güldüren ve eğlendiren, acayip kılıklı, yüzü aşırı ve komik biçimde boyalı oyuncu.

palyaçoluk: **1.** Palyaço olma durumu. **2.** Palyaçonun yaptığı iş.

pamukçu (*Far. panbuğ*): **1.** Pamuk yetiştiren kimse. **2.** Pamuk alıp satan kimse.

pamukçuluk: Pamukçunun işi.

panayırı (*Yun. panegiri*): Panayırdaki satış yapan kimse.

panayircılık: Panayircının işi veya mesleği.

pansiyoncu (*Fr. pension*): **1.** Pansiyon sahibi: "*Fakat Kuzguncuk şirin yerdir ve gayet nefis yapar gül reçelini pansiyoncu Madam ve kızı Raşel.*" N. Hikmet. **2.** Pansiyon işleten kimse.

pansiyonculuk: **1.** Pansiyon sahibi olma durumu. **2.** Pansiyon işletme işi.

pansumancı (*Fr. pansement*): Pansuman yapmayı meslek edinmiş kimse.

pansumancılık: Pansuman yapma işi.

pantoloncu (*Fr. pantolon*): Pantolon diken terzi: "*Geçende Halim'in sökülen pantolonunu sokak içindeki pantoloncuya götürdüm.*" A. Ağaoğlu.

pantolonculuk: Pantoloncunun işi.

pantufacı: (*Rum. pantu'fla*): Pantufla yapan veya satan kimse.

pantufacılık: Pantuflacının işi.

paraşütçü (*Fr. parachute*): Paraşütle atlayarak yere inen kimse.

paraşütçülük: Paraşütçünün işi.

parfümcü (*Fr. parfum*): Parfümeri ürünleri üreten veya satan kimse.

parfümcülük: Parfümcünün işi.

parkçı (*Fr. parc*): Parkı işleten kimse.

parkçılık: Parkçının işi.

parkeci (*Fr. parquet*): Parke yapan, satan veya döşeyen kimse.

parkecilik: 1. Parkeci olma durumu. 2. Parkecinin işi veya mesleği.

pasör (*Fr. passeur*): *sp.* Pasçı.

pasörlük: Pasçılık.

paspaşçı: Paspasla yerleri silen kimse.

paspaşçılık: Paspasçının işi.

pastacı (*İt. pasta*): 1. Pasta yapan veya satan kimse. 2. Pastane: "Ekmek satan yer yokmuş, bir dilim kek alabilmek üzere bir pastacıya giriyorum." A. Ağaoğlu.

pastacılık: Pasta yapma veya satma işi.

pastaneci (*İt. pasta + Far. hāne*): Pasta yapan veya satan kimse.

pastanecilik: Pastanecinin işi veya mesleği.

pastırmacı: 1. Pastırma yapan veya satan kimse. 2. Pastırma satılan yer.

pastırmacılık: Pastırma yapma veya satma işi.

patatesçi (*Yun. patátes*): Patates yetiştiren veya satan kimse.

patatesçilik: Patates yetiştirme veya satma işi.

patenci (*Fr. patin*): Buz pateni yapan veya patenle kayan kimse.

patencilik: Patencinin yaptığı iş.

pavyoncu (*Fr. pavillon*): Pavyon işleten kimse.

pavyonculuk: Pavyon işletme işi.

pazarcı (*Far. bāzār*): Değişik günlerde kurulan pazarlarda mal satan kimse.

pazarcılık: Pazarcının işi: *"Elli yaşlarına doğru pazarcılık yapmaya başladı; eli para gördü, yüzü güldü."* Ü. Dökmen.

pazarlamacı: Pazarlama işi ile uğraşan görevli, pazarlama uzmanı.

pazarlamacılık: Pazarlamacının işi.

pedagog (*Fr. pédagogie*): Eğitim bilimci.

pedagogluk: Eğitim bilimcinin işi veya mesleği.

pedikürcü (*Fr. pédicure*): Pedikür yapan kimse.

pedikürcülük: Pedikürcünün işi.

pedolog (*Fr.pédologie*): **1.** Çocuk bilimci. **2.** Toprak bilimi.

pedologluk: Pedoloğun işi veya mesleği.

pehlivan (*Far. pehlevān*) **1. sp.** Güreşçi.

pehlivanlık: **1.** Pehlivan olma durumu. **2. sp.** Güreşçilik: *"Pehlivanlık yapacakken cambazlık yapmıştı."* M. C. Kuntay.

pekmezci: Pekmez yapan veya satan kimse.

pekmezcilik: Pekmez yapma veya satma işi.

perakendeci (*Far. perākende*): Malını perakende olarak satan tüccar.

perakendecilik: Perakende olarak yapılan alışveriş.

perdahçı (*Far. per dā't*): **1.** Bazı parlatici maddelerle cila yapan kimse.

perdahçılık: Perdahçının işi.

perdeci (*Far. perde*): **1.** Perde satan veya diken kimse. **2.** Sahne perdelerini açıp kapamakla görevli kimse: *"Perdeci, çapaklı gözlerini kirli yumruklarıyla ovuşturarak cevap verdi."* P. Safa. **3. tar.** Osmanlılarda yüksek makamlı kimselerin kapılarında bekleyen ve girmeye izni olanları içeri alan görevli, perdedar.

perdecilik: Perdecinin işi, perdedarlık.

perdedar (*Far. perdedār*): Perdeci.

perdedarlık: Perdecilik.

peremeci (*Rum. pereme*): Pereme kullanan veya yapan kimse.

peremecilik: Peremecinin yaptığı iş.

perukçu (*Fr. perruque*): Peruk yapan, hazırlayan veya satan kimse.

perukçuluk: Perukçunun işi veya mesleği.

peşkirci (*Far. pişgır*): Peşkir dokuyan veya satan kimse.

peşkircilik: Peşkircinin işi.

peştamalcı (*Far. puştımāl*): Peştamal, futa, havlu vb. dokuyan veya satan kimse.

peştamalcılık: Peştamalcının işi.

petrolcü (*Fr. pétrole*): **1.** Petrol arama, bulma işiyle uğraşan kimse. **2.** Petrol ve türevlerini alıp satan kimse.

petrolcülük: Petrolcü olma durumu.

peynirci (*Far. penir*): Peynir yapan veya satan kimse.

peynircilik: Peynircinin işi.

pezevenk (*Erm. kaba*): **1.** Gizli ve yasal olmayan cinsel ilişki öncesinde aracılık eden kimse, dümbük, godoş, muhabbet tellalı, kavat, astik, dasnik.

pezevenklik: **1.** Pezevenk olma durumu, muhabbet tellallığı. **2.** Pezevingin yaptığı iş, muhabbet tellallığı.

pirpıtçı (*Rum. pırpıt*): Pırpıt yapan kimse.

pirpıtçılık: Pırpıtçının işi veya mesleği.

pideci (*Yun. píta*): Pide yapan veya satan kimse.

pidecilik: Pidecinin yaptığı iş.

pikajcı (*Fr. piquage*): Pikaj yapan kimse.

pikajcılık: Pikajcının yaptığı iş.

pilavcı (*Far. pelāv*): Pilav yapan veya satan kimse.

pilavcılık: Pilavcının yaptığı iş.

pilot (*Fr. pilote*): **1.** Bir hava taşıtını kullanmak ve yönetmekle görevli kimse. **2.** Otomobil yarışlarında aracı kullanan kimse.

pilotluk: Pilotun görevi.

piskopos (*Rum. piskopos*): Katoliklerde, bir bölgenin din işlerine başkanlık eden, papazlığın en yüksek aşamasında olan din görevlisi.

piskoposluk: Piskoposun işi veya görevi.

pişekâr (*Far. pişekâr*): Orta oyununda Kavuklu ile karşılıklı konuşarak oyunu açan kimse.

pişekârlık: Pişakârın yaptığı iş.

pişmaniyeci (*Far. peşimân + Ar. iyye*): Pişmaniye yapan veya satan kimse.

pişmaniyecilik: Pişmaniyecinin işi.

piyangocu (*It. bianco*): Piyango satılan yer veya piyango satan kimse: "*Fatoş piyangocu dükkânında çalışırdı.*" S. F. Abasıyanık.

piyangoculuk: Piyango satma veya düzenleme işi.

piyanist (*Fr. pianiste*): Piyano çalan kimse.

piyanistlik: Piyanistin işi.

piyanocu (*It. piano*): Piyanoyu akort eden veya onaran kimse.

piyanoculuk: Piyanocunun işi.

piyazcı (*Far. piyâz*): **1.** Piyaz yapıp satan kimse.

piyazcılık: Piyazcının işi.

pizzacı (*It. pizza*): Pizza yapan veya satan kimse.

pizzacılık: Pizzacının yaptığı iş.

plancı (*Fr. plan*): Plan hazırlayan veya yapan kimse.

plancılık: Plancının işi veya mesleği.

planlamacı: Planlama işlerinde çalışan, planlama yapan kimse.

planlamacılık: Planlamacının işi veya mesleği.

planörcü (*Fr. planeur*): Planör kullanan kimse.

planörcülük: Planörcünün işi.

plastikçi (*Fr. plastique*): Plastik işi yapan kimse: "*Plastikçiler plastikleri eritip on beyaz top yaptılar.*" L. Tekin.

plastikçilik: Plastikçinin işi veya mesleği.

poğaçacı (*It. focaccia*): Poğaç yapan veya satan kimse.

poğaçacılık: Poğaçacının işi veya mesleği.

pokerci (*Fr. poker*): Poker oynayan kimse.

pokercilik: Poker oynama veya oynatma işi.

polis (*Fr. police*): **1.** Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta. **2.** Bu kuruluşta yer alan görevli, kollukçu: "*İki gün sonra polisler eve giderek annesini götürdüler.*" H. E. Adıvar.

polislik: **1.** Polis olma durumu. **2.** Polisin görevi.

politikacı (*Fr. politique*): **1.** Politika ile uğraşan kimse, siyasetçi: "*Meşrutiyetten sonra en meşhur politikacılar bunlardan yetişmiştir.*" Ö. Seyfettin.

politikacılık: Politika ile uğraşma işi veya tutkusu: "*Mutlaka, Mustafa Kemal o esnada bunları düşünmüş ve kendisindeki büyük devlet adamı şuuru politikacılık ihtiraslarına galebe çalmıştı.*" Y. K. Karaosmanoğlu.

popçu (*Fr. pop*): Pop müzikle uğraşan kimse.

popçuluk: Popçunun işi.

pornocu (*Fr. porno*): Porno ile uğraşan kimse: "*O pornocu kız, uzaylılara hiçbir zaman inanmamıştı.*" M. Mungan.

pornoculuk: Pornocunun işi.

porcelenci (*Fr. porcelaine*): Porselen yapan veya satan kimse.

porcelencilik: Porcelencinin işi.

portör (*Fr. porteur*): Taşıyıcı.

portörlük: Portör olma durumu.

portreci (*Fr. portrait*): Portre ressamı.

portrecilik: Portrecinin işi.

postacı (*It. posta*): Mektup, gazete, havale, paket vb.ni gönderilen yere ulaştırılan posta idaresi görevlisi: "*Parlak yıllarında, postacı, her gün kadınlardan bir çanta dolusu mektup taşırdı ona.*" N. Cumalı.

postacılık: 1. Posta işletme işi. 2. Postacının görevi.

presçi (*Fr. presse*): Pres kullanan kimse.

presçilik: Pres yapma, satma veya kullanma işi.

prodüktör (*Fr. producteur*): 1. Yapımcı. 2. *tic.* Üretici.

prodüktörlük: Prodüktörün işi.

profesör (*Fr. professeur*): 1. Yükseköğretim üyesi. 2. Yükseköğretim kuruluşlarında en üst aşamada olan unvan.

profesörlük: 1. Profesör olma durumu. 2. Profesörün görevi.

profilci (*Fr. profile*): 1. Profil boru yapan veya satan kimse. 2. *ruh b.* Katillerin kişiliklerini tahmin ve tahlil eden psikolog: "*Biz psikolojiyi boşuna mı okuyoruz, ileride profilci olacağız.*" A. Ümit.

profilcilik: Profilcinin yaptığı iş.

programcı (*Fr. programme*): 1. Yapımcı. 2. Tiyatro, konser vb. yerlerde program satan veya dağıtan kimse. 3. Program yapan kimse.

programcılık: Program yapma veya hazırlama işi.

projeci (*Fr. projet*): Proje sahibi veya proje yapan kimse.

projecilik: Projeci olma durumu.

propagandacı (*It. propaganda*): Propaganda yapan kimse.

propagandacılık: Propaganda yapma işi.

protezci (*Fr. prothèse*): Protez yapan kimse.

protezcilik: Protez yapma işi.

psikiyatrist (*Fr. psychiatriste*) Psikiyatrist.

psikiyatristlik: Psikiyatristin işi veya mesleği.

psikolog (*Fr. psychologue*): Ruh bilimci: "*Âdeta mükemmel bir psikolog gibi Nihat'ın zaaflarıyla mücadele etti.*" P. Safa.

psikologluk: Psikoloğun işi veya mesleği.

puantör (*Fr. pointeur*): **1.** Çalışanları giriş çıkış saatlerini işaretleyen kimse veya alet. **2.** *sp.* Spor karşılaşmalarında değerlendirme yapma amacıyla puan veren kimse.

puantörlük: Puantörün işi veya mesleği.

pullukçu (*Bul. pulluk*): Pulluk yapan, hazırlayan veya satan kimse.

pullukçuluk: Pullukçunun yaptığı iş.

radarcı (*Ing. radar*): Radar kullanan veya radarın bakım ve onarımıyla görevli kimse.

radarcılık: Radarcının görevi.

radyatörcü (*Fr. radiateur*): Radyatör yapan, satan, onaran veya döşeyen usta.

radyatörcülük: Radyatörcü olma durumu.

radyocu (*Fr. radio*): **1.** Radyo yapan, onaran veya satan kimse. **2.** Radyoda görevli kimse. **3.** Radyo yapılan veya onarılan yer.

radyoculuk: **1.** Radyo yapma, onarma veya satma işi. **2.** Radyo kuruluşlarını işletme ve yönetme işi.

radyolog (*Fr. radiologue*): Işın bilimci.

radyologluk: Işın bilimcinin işi veya mesleği.

rakıcı (*Ar. 'araki*): **1.** Rakı yapan veya satan kimse. **2.** Rakı içen kimse.

rakıcılık: Rakıcının işi.

rallici (*Ing. rally*): Ralliye katılan yarışmacı.

rallicilik: Rallici olma durumu.

rantçı (*Fr. rente*): *ekon.* Getirimci.

rantçılık: Getirimcilik.

raporcu (*Fr. rapport*): Bir işi, bir konuyu inceleyerek onunla ilgili rapor vermekle görevli kimse.

raporculuk: Raporcunun işi veya mesleği.

raportör (Fr. *rappporteur*): Bir komisyonun verdiği kararların gerekçesini kaleme alıp genel kurul karşısında savunmakla görevlendirilen üye.

raportörlük: Raportör olma durumu.

rasatçı (Ar. *rasad*): Gözlemci.

rasatçılık: Gözlemcilik.

raspacı (It. *raspa*): Raspa yapan kimse.

raspacılık: Raspacı olma durumu.

reçelci (Far. *riçāl*): Reçel yapan veya satan kimse.

reçelcilik: Reçelcinin işi.

redaktör (Fr. *rédacteur*): **1.** Yazılmış bir metin üzerinde gereken düzeltmeleri yaparak yazıyı yayıma hazır duruma getiren kimse. **2.** Yazı yazan, bir yazıyı kaleme alan kimse.

redaktörlük: Redaktörün görevi.

rejisör (Fr. *régisseur*): Yönetmen: "*Kimi rejisörler ise çeşitli oyunlarının kahramanları hakkında kendisinden ayrıntılı bilgiler istiyorlardı.*" N. Hikmet.

rejisörlük: Rejisörün görevi, yönetmenlik.

reklamcı (Fr. *réclame*): Reklam işi ile uğraşan kimse.

reklamcılık: Reklamcının işi.

rektör (Fr. *recteur*): Üniversitenin tüzel kişiliğini temsil eden, yönetimden, eğitim ve öğretimin düzenli yürütülmesinden sorumlu profesör.

rektörlük: **1.** Rektörün görevi. **2.** Rektörün makamı. **3.** Rektör ve görevlilerinin çalıştığı bina.

remilci (Ar. *reml*): Kumla fala bakan kimse.

remilcilik: Remilcinin işi.

rençper (Far. *rençber*): Tarla, bağ, bahçe, yapı ve toprak işlerinde ağır işleri gören gündelikçi, ırgat: "*Kan tere batmış rençper gibi çalışırdı.*" R. H. Karay.

rençperlik: Rençper olma durumu, rençperin işi, ırgatlık: "*Gününü bitirince sakat koluyla, düşük gündelikle rençperlik etti.*" Halikarnas Balıkcısı.

resimci (Ar. *resm*): **1.** Fotoğrafçı. **2.** Resim öğretmeni. **3.** Nakkaş.

resimcilik: Resimci olma durumu.

ressam (Ar. *ressām*): Resim yapan sanatçı: "*Ben kendi hesabıma ressam olmak isterdim.*" H. E. Adıvar.

ressamlık: **1.** Ressam olma durumu: "*Ressamlığı hayatta kendime bir mefkûre diye kabul ediyordum.*" H. C. Yalçın. **2.** Resim yapma sanatı.

reşmeci (II): Tekstil alanında lastik geçirilmesi, kıvrımların dikilmesi gibi düz dikişleri reşmeyle yapan kimse.

reşmecilik (II): Reşmecinin yaptığı iş.

revanici (Far. *rev'ānī*): Revani yapıp satan kimse.

revanicilik: Revanicinin işi veya mesleği.

rodeocu (Ing. *rodeo*): Rodeo yapan kimse.

rodeoculuk: Rodeocu olma durumu.

romancı (Fr. *roman*): Roman yazarı.

romancılık: Roman yazma sanatı veya işi.

rotatifçi (Fr. *rotatif*): Rotatifte çalışan kimse.

rotatifçilik: Rotatifçinin yaptığı iş.

röntgenci: Röntgen ışınları uzmanı.

röntgencilik: Röntgen ışınları uzmanlığı.

röportajcı (Fr. *reportage*): Röportaj yazan ve yapan kimse.

röportajcılık: Röportajcının işi.

röportör (Fr. *reporteur*): Röportaj yapan kimse: "*Romancı olmadan evvel ben de röportör olarak hayata atıldım.*" H. E. Adıvar.

röportörlük: Röportörün işi veya mesleği.

rötuşçu (Fr. *retouche*): Rötüş yapan kimse.

rötuşçuluk: Rötuşçunun yaptığı iş.

ruhiyatçı (*Ar. rūhiyyāt*): Ruh bilimi uzmanı, psikolog.

ruhiyatçılık: Ruh bilimi ile uğraşma.

saatçi (*Ar. sâ'at*): Saat yapan, onaran veya satan kimse.

saatçilik: Saatçinin işi.

sagucu: Ağıtçı.

saguculuk: Ağıtçılık.

sağlıkçı: Sağlık işleriyle görevli kimse.

sağlıkçılık: Sağlıkçının işi veya mesleği.

sahaf (*Ar. sahhāf*): Genellikle kullanılmış ve eski kitap alıp satan kitapçı.

sahaflık: Sahaf olma durumu.

sahtiyancı (*Far. sahtiyān*): Sahtiyan üreten, alan veya satan kimse.

sahtiyancılık: Sahtiyancının işi veya mesleği.

saka (I) (*Ar. saḳḳā*): **1.** Evlere, çeşmeden su taşımaya iş edinmiş olan kimse. **2.** Kırsal bölgelerde sulama işlerini düzenleyen ve denetleyen kimse.

sakalık: Sakanın işi.

sakatatçı (*Ar. sakaṭāt*): Sakatat satan kimse, sakatçı.

sakatatçılık: Sakatat satma işi.

sakızcı: Sakız yapan veya satan kimse.

sakızcılık: Sakızcının işi ve mesleği.

saksafoncu (*Fr. saxophone*): Saksafon çalan kimse.

saksafonculuk: Saksafoncunun işi: "*Geceleri de Tepebaşı'nda bir barda saksafonculuk ediyordu.*" H. Taner.

salamuracı (*It. salamoiare*): Salamura yapan kimse.

salamuracılık: Salamuracının yaptığı iş.

salcı: Sal ile yolcu ve yük taşıyan kimse.

salcılık: Salcının işi veya mesleği.

salepçi (Ar. *sahleb*): Salep yapıp satan kimse: "*Bir salepçinin kalaylı güğümü tütüyordu.*" S. F. Abasıyanık.

salepçilik: Salepçinin işi.

salıncakçı: Eğlence yerlerinde salıncak çalıştıran kimse.

salıncakçılık: Salıncakçının işi veya mesleği.

sambacı (Fr. *samba*): Samba yapan kimse.

sambacı: Sambacı olma durumu.

sanatçı (Ar. *şan'at*): **1.** Güzel sanatların herhangi bir dalında yaratıcılığı olan, eser veren kimse, sanat adamı, sanat eri, sanatkâr, artist: "*Peki, yazarların, sanatçıların da ayrı bir cins olduğu ne zaman kabul edilecek acaba?*" A. Ağaoğlu. **2.** Sinema, tiyatro, müzik vb. sanat eserlerini oynayan, yorumlayan, uygulayan kimse: "*Türk tiyatrosunun en önde gelen kadın sanatçıları arasında yerini alıverdi.*" H. Taner.

sanatçılık: Sanatçı olma durumu.

sanatkâr (Ar. *şan'at* + Far. *-kâr*): **1.** Sanatçı: "*Başı aylarca ağrımayan, sinirleri bozulmayan, yanılmayan sanatkâr, olduğu yerde sayandır.*" N. Hikmet. **2.** El ile yaptığı işi kendisine meslek edinen işçi veya usta.

sanatkârlık: Sanatçılık.

sanayici (Ar. *şanāyi*): Herhangi bir sanayi dalına yatırım yapmış olan ve o alanda iş gören kimse.

sanayicilik: Sanayicinin işi veya mesleği.

sandalcı: Sandal işleten kimse.

sandalcılık: Sandalcının yaptığı iş.

sandalyeci (Ar. *sandaliyye*): Sandalye yapan ve satan kimse.

sandalyecilik: Sandalyecinin yaptığı iş.

sandıkçı (Ar. *Sandîk*): Sandık yapan veya satan kimse.

sandıkçılık: Sandıkçının yaptığı iş.

sandviççi (*İng. sandwich*): Sandviç yapan ve satan kimse: "*Barbaros Bulvarı üzerinde ufak bir sandviççide oturmuş konuşuyorlardı.*" O. Aysu.

sandviççilik: Sandviççinin yaptığı iş.

sansürcü (*Fr. censure*): Sanat eserini denetlemekle görevlendirilmiş kimse, sıkı denetimci.

sansürcülük: Sansürcünün işi.

santralci (*Fr. central*): Telefon santralinde çalışan görevli.

santralcilik: Santralcinin yaptığı iş.

santurcu (*Far. sentūr*): Santur çalan kimse, santuri.

santurculuk: Santurcunun yaptığı iş.

sarban (*Far. sārībān*): Deveci.

sarbanlık: Devecilik.

sarbanbaşı: Padişahların develerine bakan devecilerin başı.

sarıkçı: **1.** Sarık için gerekli tülbent, abani vb. kumaşları satan kimse. **2.** Çeşitli biçimlerde sarık saran kimse.

sarıkçılık: Sarıkçının işi veya mesleği.

satıcı: Alıcıya bir şey satan kimse: "*Bütün satıcılar onu tanıdık bir yüzle karşılıyorlardı ve her yerde aşırı bir itibar görüyorduk.*" K. Bilbaşar.

satıcılık: **1.** Satıcı olma durumu. **2.** Satıcının işi. **3.** Küçük ölçüde ticaret yapma işi: *Pazar yerlerinde satıcılıkla işe başlamış.*

satımcı: Satım işini yapan kimse.

satımcılık: Satımcının yaptığı iş.

satın almacı: Satın alma işlerini yürüten kimse, mübayaacı.

satın almacılık: Satın almacının yaptığı iş, mübayaacılık.

satranççı (*Fr. şadrenc*): İki kişi arasında altmış dört kareli bir tahta üzerinde değerleri ve adları değişik siyah ve beyaz on altışar taşla oynanan bir oyun: "*İki kişiyi birden satrançta mat ettim.*" A. Gündüz.

satranççılık: Satranççı olma durumu.

savcı: Devlet adına ve yararına davalar açan, kamu haklarını ve hukuku yerine getirmek üzere yargıç katında sanıkları kovuşturan görevli, müdde-i umumi.

savcılık: 1. Savcı olma durumu, müddeiumumilik. 2. Savcının görevi.

savmacı: Savma işi yapan kimse.

savmacılık: Savmacının işi.

savunucu: 1. Bir şeyi savunan kimse, müdafî: "*Bu türlü hak savunucularının türlüleriyle karşılaştım hayatımda.*" N. Cumalı. 2. spor Savunma oyuncusu.

savunuculuk: Savunu yapma işi.

sayacı: Ayakkabıların sayalarını hazırlayan kimse.

sayacılık: Sayacının işi.

sayıcı: Vergi almak için hayvan sayımı yapan kimse.

sayıcılık: Sayıcının yaptığı iş.

sayılamacı: İstatistikçi.

sayılamacılık: İstatistikçilik.

sayman: Bir kurum, kuruluş vb. nin hesap işleriyle uğraşan kimse.

saymanlık: Hesap işlerinin görüldüğü yer, muhasiplik.

sazcı (Far. *sāz*): 1. Saz çalan kimse, sazende: "*Bir sazıcı ile beraber halk türküleri söylemeye razı olursanız ne âlâ!*" R. N. Güntekin. 2. Saz yapan veya satan kimse.

sazcılık: Saz çalma veya yapıp satma işi.

sebzeçi (Far. *sebze*): Sebze satan kimse, zerzevatçı: "*Bakkallar, sebzeçiler eline bir iki şey tutuştururlardı.*" A. Kutlu.

sebzeçilik: Sebzeçinin yaptığı iş, zerzevatçılık.

seccadeci (Ar. *seccāde*): Seccade dokuyan veya satan kimse.

seccadecilik: Seccadecinin yaptığı iş.

sedefçi (Ar. *şadef*): Sedef üzerine çalışan, sedef kullanarak eşya yapan kimse, sedefkârlık.

sedefçilik: Sedefçinin işi, sedefkârlık.

sedefkâr (Ar. *şadef* + Far. *-kâr*): Sedefçi: "Ellerimi sana uzatıyorum sedefkâr dostum, serinlet içimi." E. Işınso.

sedefkârlık: Sedefçilik.

sedyeci (It. *sedia*): Sedyeye taşıyan kimse.

sedyecilik: Sedyecinin yaptığı iş.

sekreter (Fr. *secrétaire*): **1.** Özel veya kamu kuruluşlarında belli bir makama, kişiye yardımcı olmak amacıyla haberleşmeyi sağlayan, yazışma yapabilen görevli. **2.** Özel kuruluşlarda veya kamu kuruluşlarında yönetim ve yazışmalardan sorumlu kimse, yazman. **3.** Gazetelerde sayfa düzenlemesini yapan kimse.

sekreterlik: **1.** Sekreterin görevi, yazmanlık, kâtiplik. **2.** Bir veya daha çok sekreterin çalıştığı yer, büro.

seksolog (Fr. *sexologue*): Cinsellik bilimci.

seksologluk: Cinsellik bilimcinin işi veya mesleği.

semazen (Ar. *semā'* + Far. *-zen*): Semada dönen derviş: "Bu arada hoş bir rastlantıyla Mevlevi neyzen, kudümzen ve semazenlerle tanıştı; onları cenazeye çağırdı." E. Şafak.

semazenlik: Semazen olma durumu.

semerci (Yun. *sagmári*): Semer yapan veya satan kimse.

semercilik: Semercinin işi.

senarist (Fr. *scénariste*): Senaryocu.

senaristlik: Senaryocunun işi veya mesleği.

senaryocu (Fr. *scénario*): Senaryo yazarı kimse, senarist.

senaryoculuk: Senaryo yazarlığı.

senatör (Fr. *sénateur*): Senato üyesi.

senatörlük: **1.** Senatör olma durumu. **2.** Senatörün görevi veya makamı.

sendikacı (Fr. *syndicat*): Sendikacılık yapan kimse.

sendikacılık: Aynı meslekte çalışan kimselerin iş, kazanç, toplumsal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak için birlik olmalarını amaçlayan akım, sendikalizm.

sepetçi (*Far. seped*): Sepet yapan veya satan kimse.

sepetçilik: Sepet yapma veya satma işi.

sepici: Sepi işini yapan kimse, tabak (II), debbağ.

sepicilik: Sepicinin işi, tabaklık, debagat.

seracı (*It. serra*): **1.** Sera yapan kişi. **2.** Serada turfanda sebze ve çiçek yetiştirip satan kimse.

seracılık: **1.** Seracının yaptığı iş. **2.** Seracı olma durumu.

seramikçi (*Fr. céramique*): Seramikle uğraşan kimse.

seramikçilik: Seramikçinin işi.

sergici: Mallarını sergileyerek satan kimse.

sergicilik: Sergici olma durumu.

servisçi (*Fr. service*): **1.** Servis arabasını kullanan kimse. **2.** Servis yapan kimse. **3. sp.** Servis atan kimse.

servisçilik: Servisçi olma durumu.

sesçi: Radyoda, televizyonda ses kaydı yapan ve yayın sırasında ses düzenini ayarlayan teknik görevli.

sesçilik: Sesçinin yaptığı iş.

seyyar satıcı (*Ar. seyyar+ T. satıcı*): Belli bir satış yerinde çalışmayan, tüketicinin bulunduğu yere giderek malını satışa sunan kimse.

seyyar satıcılık: Seyyar satıcı olma durumu.

sığırcı: Sığır besleyen veya satan kimse.

sığırcılık: Sığırcının işi veya mesleği.

sığırtmaç: Büyükbaş hayvan güden kimse, sığır çobanı, nahır: "*Çok geçmeden küçük Mehmet'in bütün köye sığırtmaç olacak kabiliyette olduğunu gördü.*" H. E. Adıvar.

sıgırtmaçlık: Sıgırtmacının yaptığı iş, nahırcılık.

sıhhi tesisatçı: Yapılarda temiz ve atık su ile ilgili işleri yapan donanımcı.

sıhhi tesisatçılık: Sıhhi tesisatçının işi veya mesleği.

sıhhiyeci (*Ar. şihhiyye*): **1.** Sağlık memuru, sağlık görevlisi. **2.** Orduda basit sağlık işleri görebilecek kadar bilgi ve deneyimi olan er, çavuş veya başçavuş.

sıhhiyecilik: Sıhhiyeci olma durumu.

sınıkçı: Kırıkçı.

sınıkçılık: Kırıkçılık.

sıracı: **1.** Dört kişilik saz heyeti. **2.** Esas çalgı takımı gelmediğinde onların yerine saz çalan ve türkü okuyan kimse.

sıracılık: Sıracının yaptığı iş.

sırtçı: *hık.* Taşıyıcı.

sırtçılık: Taşıyıcılık.

sıvacı: Duvarları sıvayan kimse.

sıvacılık: Sıvacının işi.

sigaracı (*İsp. cigaro*): Sigara satan kimse.

sigaracılık: Sigaracı olma durumu.

sigortacı (*It. sicurta*): Belirli bir prim karşılığında, sigortalıya veya bir tazminattan yararlanacağı belirtilmiş olan kimseye, zarara uğraması durumunda belli bir para veya gelir ödemeyi üstlenen kimse.

sigortacılık: Sigortacının işi.

sihirbaz (*Ar. sihr + Far. -bāz*): Büyücü: "*Sihirbaz ise gözleri bağlı olduğu hâlde sorulara tek tek doğru cevabı yapııştırıveriyordu.*" İ. O. Anar.

sihirbazlık: Büyücülük.

silahçı (*Ar. silāh*): Silah yapan veya satan kimse.

silahçılık: Silahçı olma durumu.

silmece: Silme işini yapan usta.

silmecilik: Silmecinin yaptığı iş.

simitçi (Ar. *semj*d): Simit yapan veya satan kimse: "Safranbolulu Halil, al yanaklı, ürkek gözlü, köse bir simitçidir." S. F. Abasıyanık.

simitçilik: Simit yapma veya satma işi.

simsar (Ar. *simsār*): Komisyoncu: "Bu adam kıyafet itibarıyla öbür sandaldaki *simsar*, tercüman, satıcı, gezdirici vesairenden farklı değildi." Y. K. Karaosmanoğlu.

simsarlık: Komisyonculuk: "Başka iş görmez yalnız pazarlarda ekin *simsarlığı* edermiş." M. Ş. Esendal.

sinemacı (Fr. *cinéma*): **1.** Sinemanın çeşitli kollarından birinde çalışan kimse, filmci. **2.** Film yapımcısı veya yönetmeni, filmci. **3.** Sinema işleten kimse.

sinemacılık: **1.** Sinema filmlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli araç ve gereçleri yapmak, film çevirmek, bunların sürüm ve dağıtımını sağlamak amacıyla yapılan çalışmaların tümü, filmcilik, sinematografi. **2.** Bu çalışmaları yapanların işi.

sirkeci (Far. *sirke*): Sirke yapan veya satan kimse.

sirkecilik: Sirke yapma veya satma işi.

sismolog (Fr. *sismologue*): Deprem bilimci.

sismologluk: Deprem bilimcinin işi veya mesleği.

siyasetçi (Ar. *siyāset*): Politikacı.

siyasetçilik: Siyasetçinin işi: "Gazetecilikten hocalığa, siyasetçilikten romancılığa kadar doyumlu bir hayat yaşamıştı." Ç. Altan.

smaçör (Fr. *smasheur*): *sp.* Voleybolda topu file üzerinde karşı alana doğru yukarıdan aşağıya sertçe vuran oyuncu, kütör.

smaçörlük: Smaçörün işi veya mesleği.

sobacı (Mac. *szoba*): Soba yapan, satan, onaran veya kuran kimse.

sobacılık: Sobacının işi veya mesleği.

sofracı: *tar.* Saraylarda sofrayı kurma, kaldırma, yemeği dağıtma vb. işlerle görevlendirilmiş kimse.

sofracılık: Sofracının işi veya mesleği.

soğancı: Soğan yetiştiren veya satan kimse.

soğancılık: Soğan yetiştirme veya satma işi.

solocu (*İt. solo*): *müz.* Solist.

soloculuk: Solistlik.

sondajcı (*Fr. sondage*): Sondalamacı.

sondajcılık: Sondalamacılık.

sondalamacı: Sondalama yapan kimse, sondajcı.

sondalamacılık: Sondalamacının işi, sondajcılık.

son ütücü: Tekstil ürününe son biçimini veren kimse.

son ütücülük: Son ütücünün yaptığı iş.

sosyal antropolog (*İng. social + Fr. antropologue*) : Sosyal antropoloji uzmanı.

sosyal antropologluk: Sosyal antropoloji uzmanının işi veya mesleği.

sosyolog (*Fr. sociologue*): Toplum bilimci.

sosyologluk: Toplum bilimcinin işi veya mesleği.

soyguncu: Soygun yapan kimse.

soygunculuk: Soygun yapma, çapul.

soytarı: 1. Söz ve davranışlarıyla halkı güldürüp eğlendiren kimse, maskara.

soytarılık: Soyтары olma durumu, kaşmerlik, maskaralık.

sörfçü (*İng. surf*): *sp.* Sörf sporu yapan kimse.

sörfçülük: Sörfçü olma durumu.

söylevci: Bir topluluk karşısında konuşan kimse.

söylevcilik: Söylevci olma durumu.

sözcük bilimci: Sözcük bilimi uzmanı, leksikolog.

sözcük bilimcilik: Sözcük bilimi uzmanının işi veya mesleği.

sözlendirici: TV. Seslendirici.

sözlendiricilik: Sözlendiricinin işi, dublajcılık.

spiker (*Fr. speaker*): Radyo ve televizyonda programları, haberleri sunan kimse:

"Oyuncuların düşüncelerini de seyircilere ancak spikerler iletir." S. Birsal.

spikerlik: 1. Spiker olma durumu. 2. Spikerin yaptığı iş.

sporcu (*Fr. sport*): Sporla uğraşan kimse: *"Sporcular da birbirlerini sık sık ziyaret etsinler."* N. Hikmet.

sporculuk: Sporcu olma durumu: *"Dünya spor mecmualarına karikatür mevzusu olmak sporculuk değildir."* N. Hikmet.

spotçu (*İng. spot*): Bir malı çok miktarda toptancıdan veresiye aldıktan sonra piyasada değerinden daha aşağıya peşin olarak satan kimse.

spotçuluk: Spotçunun yaptığı iş.

stilist (*Fr. styliste*): Giyimçizer.

stilistlik: Giyimçizerin işi veya mesleği.

striptizci (*İng. strip-tease*): Striptiz yapan kadın.

striptizcilik: Striptizci olma durumu.

sucukçu: Sucuk yapan veya satan kimse.

sucukçuluk: Sucuk yapma ve satma işi.

sucu: Su satan veya evlere su taşıyan kimse, saka.

suculuk: Sucunun yaptığı iş, sakalık.

süflör (*Fr. souffleur*): Oyunculara, rollerinde unuttukları sözleri izleyicilere duyurmadan söyleyip hatırlatan erkek: *"Süflör çırpınıyor ama bu da kâr etmiyordu."* T. Buğra.

süflörlük: Süflörün görevi.

sunucu: 1. Radyoda, televizyonda, bir eğlence yerinde programı sunan, açıklayan kimse, takdimci, anonsör.

sunuculuk: Sunucunun işi ve görevi.

su topçu: Su topu oynayan kimse.

su topçuluk: Su topçunun işi veya mesleği.

sülükçü: 1. Sülük satan kimse. 2. Sülükle kan almayı meslek edinen kimse.

sülükçülük: Sülükçünün yaptığı iş.

süngerçi (*Yun. sfungári*): Sünger avcısı: "*Süngerçiler altı aylık kumanyalarını sağlamak için boğazlarına dek borçlandılar.*" Halikarnas Balıkcısı.

süngerçilik: 1. Sünger avcılığı. 2. Sünger alıp satma işi.

sünnetçi (*Ar. sunnet*): Çocukları sünnet eden kimse.

sünnetçilik: Sünnetçinin yaptığı iş.

süpürgeci: 1. Süpürge yapan veya satan kimse. 2. Sokak süpürücüsü.

süpürgecilik: Süpürge alıp satma veya sokak süpürme işi.

sürekçi: Davar alışverişiyle uğraşan kimse.

sürekçilik: Sürekçinin yaptığı iş.

sürücü (I): Karada kullanılan motorlu araçları sürüp yöneten kimse, şoför: "*Hangi dolmuşa binersen bin, uzat parayı sürücüye, sürücü hemen elinin tersiyle iter.*" M. İzgü.

sürücülük: Sürücünün işi, şoförlük.

süslemeci: Süsleme sanatlarıyla uğraşan kimse.

süslemecilik: 1. Süsleme sanatları. 2. Süslemeci olma durumu.

sütçü: 1. Süt satan kimse: "*Tam kapı yanında bir sütçü dükkânı gözüme ilişti.*" R. H. Karay.

sütçülük: 1. Süt satma işi. 2. Sütten kaymak, tereyağı, yoğurt, peynir vb. ürünler elde etme işi.

sütyenci (*Fr. soutiengorge*): Sütyen diken ve satan kimse.

sütyencilik: Sütyencinin işi.

şahinci (*Far. şahîn*): Padişahların av şahinlerini üretilip besleyen kişi.

şahincilik: Şahincinin yaptığı iş.

şamdancı (Ar. *şem'* + Far. *-dān*): **1.** Şamdan yapıp satan kimse. **2. tar.** Saraylarda aydınlatma işleriyle görevli kimse.

şamdancılık: Şamdancının işi veya mesleği.

şapçı (Ar. *şabb*): Şap yapan veya satan kimse.

şapçılık: Şapçının yaptığı iş.

şapkacı (Bul./Sırp. *şapka*): Şapka yapan veya satan kimse.

şapkacılık: Şapkacının işi.

şarapçı (Ar. *şerāb*): **1.** Şarap yapan veya satan kimse. **2.** Çok şarap içen, şaraba düşkün kimse: "*Evsiz barksız şarapçılar, tinerci çocuklar tarafından çalınmış olabilir bunlar.*" İ. Aral.

şarapçılık: **1.** şarapçının işi. **2.** Şarapçı olma durumu.

şarkıcı (Ar. *şarkī*): Şarkı söyleyen, şarkı söyleme yeteneği olan veya mesleği şarkı söylemek olan kimse, okuyucu, hanende, muganni, muganniye.

şarkıcılık: Şarkıcının işi veya mesleği: "*Kanıma işleyen müzik ateşinden, kurduğum şarkıcılık düşlerinden ne yazık ki söz edemeyeceğim.*" M. Mungan.

şehirci (Far. *şehr*): Şehircilik uzmanı, şehircilikle uğraşan kimse, kentçi.

şehircilik: Şehirlerin kurulmasında, düzenlenmesinde, güzelleştirilmesinde kullanılacak, uygulanacak yöntemleri, şehirlerle ilgili toplumsal, ekonomik vb. sorunları konu edinen bilim dalı, kentçilik, urbanizm: □"Şehircilik diye bir ihtisas olduğunu öğrenmiştik." F. R. Atay.

şehnameci (Far. *şeh* + *nāme*): **1.** Şehname yazarı. **2. tar.** Osmanlılarda vakanüvisliğin kuruluşundan önce devletin resmî tarih yazarı.

şehnamecilik: tar. Şehnamecinin yaptığı iş.

şekerci: **1.** Şeker ve şekerleme yapan veya satan kimse: "*Birkaç gün içinde anlaşıldı ki bir fakir şekercinin kızı ile evlenmiş.*" M. Ş. Esendal. **2.** Şeker satılan yer.

şekercilik: Şeker ve şekerleme yapma veya satma işi.

şekerlemeci: Şekerleme yapan veya satan kimse.

şekerlemecilik: Şekerlemecinin işi veya mesleği.

şemsiyeci (*Ar. şemsiyye*): Şemsiye yapan, satan veya onaran kimse.

şemsiyecilik: Şemsiyecinin işi veya mesleği.

şerbetçi (*Ar. Şerbet*): **1.** Şerbet yapan veya satan kimse.

şerbetçilik: Şerbet yapma ve satma işi.

şırıngacı (*It. siringa*): **1.** şırınga yapan kimse. **2.** Uyuşturucuyu iğne ile vücuda zerk eden kimse.

şırıngacılık: **1.** Şırıngacı olma durumu. **2.** Şırıngacının işi.

şıracı (*Far. şire*): **1.** Şıra yapıp satan kimse. **2.** Şıra satılan yer.

şıracılık: Şıracı olma durumu.

şifreci (*Fr. chiffre*): **1.** Metinleri şifreleyen kimse. **2.** Şifreli bir metni çözen kimse.

şifrecilik: Şifreci olma durumu.

şilepçi (*Alm. schlepp*): Şilep işleten kimse.

şilepçilik: Şilep işletmeciliği.

şipşakçı: Sokakta fotoğraf çekip beş on dakika içinde hazırlayıp satan fotoğrafçı, şipşak: "*Taksim'de bir şipşakçının çektiği küçük bir resmimiz vardı.*" H. Taner.

şipşakçılık: Şipşakçının yaptığı iş.

şişeci (*Far. şişe*): Şişe alan veya satan kimse.

şişecilik: Şişecinin yaptığı iş.

şoför (*Fr. chauffeur*): **1.** Sürücü (I): "*Savcı öne, şoförün yanına oturmak istedi.*" A.

Kulin. **2.** Mesleği araba kullanmak olan sürücü.

şoförlük: **1.** Şoför olma durumu, sürücülük: "*Şoförlüğü daha on üç yaşındayken öğrenmiş olmakla övünürdüm.*" A. Ümit. **2.** Şoförün işi.

šovmen (*İng. showmon*): Gösteri adamı.

šovmenlik: Gösteri adamının işi veya mesleği.

şvester (*Alm. schwester*): **1.** Hemşire: "*Ara sıra geniş koridordan, yatak odalarına ve sofraya bakan şvesterler geçiyor.*" F. R. Atay. **2.** Kız kardeş.

şvesterlik: Hemşirenin işi veya mesleği.

tabelacı (*It. tabela*): Tabela yazan kimse.

tabelacılık: Tabelacının işi.

tabip (*Ar. ṭabīb*): Hekim: "Bir hamlede atıldım. Evvela tabibin elinden defteri kaparak fırlattım." H. Z. Uşaklıgil.

tabiplik: Hekimlik, doktorluk.

tablacı (*Ar. ṭabla*): **1.** Mallarını tabla üzerinde satan kimse, tablakâr. **2.** Tabla çalan kimse.

tablacılık: Tablacı olma durumu.

tablakâr (*Ar. ṭabla + Far. kâr*): *esk.* **1.** Tablacı. **2.** Büyük konaklarda mutfaktan yemek tablalarını götürüp getiren görevli.

tablakârlık: Tablakârın işi veya mesleği.

tacir (*Ar. tācīr*): Ticaretle uğraşan kimse, tüccar: "İhtiyar tacir kâtibine bir şeyler yazdırtıyordu." H. R. Gürpınar.

tacirlik: Tacirin işi veya mesleği.

tahlilci (*Ar. taḥlīl*): Çözümleyici.

tahlilcilik: Çözümleyicilik.

tahsildar (*Ar. taḥsīl + Far. -dār*): **1.** Bir kimse veya bir kuruluş adına para toplamakla görevli kimse, alımcı. **2.** Vergi toplayan görevli, alımcı, vergici.

tahsildarlık: Tahsildarın görevi, alımcılık, vergicilik.

tahtacı (*Far. taḥte*): Orman işletmelerinin izni doğrultusunda ağaçları işleyen, budayan, doğrayan kişi.

tahtacılık: Tahtacı olma durumu.

takacı: Taka işleten kimse.

takacılık: Takacının işi.

takdimci (*Ar. taqḍīm*): **1.** Tanıtmacı. **2.** Sunucu.

takdimcilik: **1.** Tanıtmacılık. **2.** Sunuculuk.

takatukacı: Takatuka yapan veya satan kimse.

takatukacılık: Takatukacının yaptığı iş.

takipçi (Ar. *ta k̄īb*): Takip eden, izleyen kimse.

takipçilik: Takipçinin işi.

taksici (Fr. *taxi*): Taksi çalıştıran kimse.

taksicilik: Taksicinin işi.

takunyacı (Yun. *takúni*): Takunyacılık işini yapan kimse, nalıncı.

takunyacılık: Takunyacının işi veya mesleği, nalıncılık.

talancı: Talan eden kimse.

talancılık: Talancının yaptığı iş.

tamburacı (Ar. *ṭanbūr*): Tambura çalan veya yapan kimse.

tamburacılık: Tamburacı olma durumu.

tamirci (Ar. *ta'mir*): **1.** Bir şeyi onaran kimse: "*Otomobil tamircisi bir akrabaları varmış, o da arabayı elden geçirmiş.*" E. Bener. **2.** Onarım yapılan yer.

tamircilik: Tamircinin işi.

tanıtıcı: **1.** Tanıtma işini yapan, tanıtan. **2.** Piyasaya yeni çıkarılmış ilaç, kitap vb. şeyleri tanıtan kimse, propagandist.

tanıtıcılık: Tanıtıcı olma durumu.

tanıtmacı: Tanıtma işiyle görevli kimse, takdimci.

tanıtmacılık: Tanıtımcının işi, takdimcilik.

tankçı (Fr. *tank*): Tank kullanan veya tankla birlikte savaşan asker.

tankçılık: Tankçı olma durumu.

tankerci (Fr. *tanker*): Tankerle taşımacılık yapan kimse.

tankercilik: Tankercinin işi veya mesleği.

taponcu (Fr. *taupon*): Tapon mal alıp satan kimse.

taponculuk: Taponcunun yaptığı iş.

tapucu: Tapu memuru: "*Tapucu Ragıp Efendi'nin çiçekleri dillere destandır.*" T. Buğra.

tapuculuk: Tapu memurunun yaptığı iş.

tarakçı: 1. Tarak yapan veya satan kimse. 2. Taraklama işi yapan kimse.

tarakçılık: Tarakçının işi.

tarayıcı: 1. Kâğıt üzerindeki resim, yazı vb. simgeleri tanıyıp bilgisayar ortamına aktaran araç. 2. Derleme ve araştırma yapmak için bir yayını dikkatle gözden geçiren veya gerekli kelime, cümle ve yazıları tespit eden kimse.

tarayıcılık: Tarayıcının yaptığı iş.

tarımcı: 1. Tarım işleriyle uğraşan kimse, ziraatçı. 2. Tarım mühendisi veya teknisyeni, ziraatçı.

tarımcılık: Tarım işleriyle uğraşma, ziraatçılık.

tarihçi (*Ar. târîh*): 1. Tarihsel konular üzerinde araştırmalar yapan, tarih kitapları yazan kimse, müverrih: "*Tarihçiler, iktisatçılar, siyasetçiler yorumlayabilirler savaşı.*" R. Mağden. 2. Tarih öğretmeni.

tarihçilik: Tarihçinin işi.

tartıcı: Tartı aletiyle tartan kimse.

tartıcılık: Tartıcının yaptığı iş.

tasarımcı: Tasarım yapan kimse, tasar çizimci, dizayncı.

tasarımcılık: Tasarımcı olma durumu, tasar çizimcilik, dizayncılık.

taş basmacı: Taş basması ile uğraşan kimse.

taş basmacılık: Taş basmacının yaptığı iş.

taşeron (*Fr. tâcheron*): Büyük bir işin bir bölümünü yaptırmayı, asıl müteahhitten alarak kendisi üstlenen diğer yüklenici: "*Sağdan soldan rica etmişler, taşeronlar aramışlardı boşuna.*" A. Kulin.

taşeronluk: Taşeronun yaptığı iş.

taşımacı: Başkalarının eşyasını istenilen yere taşımayı sağlayan kimse, nakliyecisi, nakliyatçı.

taşımacılık: İnsan, mal vb.nin çeşitli araçlarla bir yerden bir yere taşınması işi, nakliyecilik, nakliyat, transport.

taşıyıcı: **1.** Taşıma işini yapan kimse veya şey. **2.** Ücretle yük taşıyarak geçinen kimse, yükçü, sırtçı, hamal. **3.** Aktarıcı: "*Her insan, kâinatı dolduran varlığın bir özü ve âlemşümül düşüncenin bir taşıyıcısıdır.*" M. Kaplan.

taşıyıcılık: **1.** Taşıyıcı olma durumu, sırtçılık, hamallık, yükçülük. **2.** Taşıyıcının yaptığı iş, yükçülük.

taşlamacı: **1.** Taşlama işiyle uğraşan usta.

taşlamacılık: Taşlama ustasının yaptığı iş.

tatlıcı: **1.** Tatlı yapan veya satan kimse. **2.** Tatlı satılan yer. **3.** Tatlıyı seven kimse.

tatlıcılık: Tatlı yapıp satma işi.

tavlacı (I) (Ar. tavīle): At beslenen tavlaya bakan kimse.

tavlacılık (I): Tavlacı olma durumu.

tavşancı (I): **1.** Tavşan yetiştiren kimse. **2.** Tavşan satan kimse.

tavşancı (II): Tavşan sanatçısı.

tavşancılık(I): Tavşancının işi veya mesleği.

tavşancılık (II): Tavşan sanatçısının işi veya mesleği.

tavukçu: **1.** Tavuk besleyicisi. **2.** Tavuk satan kimse. **3.** Kesilmiş tavuk satıcısı.

tavukçuluk: Tavukçunun işi veya mesleği.

tazıcı (Far. tāzī): Tazı yetiştiren veya satan kimse.

tazıcılık: Tazıcının işi veya mesleği.

tedarikçi (Ar. tedāruk): Gerekli malzemeyi sağlayan kimse.

tedarikçilik: Tedarikçinin yaptığı iş.

tefeci: El altından yüksek faizle ödünç para veren kimse, faizci, murabahacı: "*Silah zoruyla elde edemediğini bir tefeci taktiğiyle pişmiş armut gibi gövdeye indirmeyi umuyordu.*" T. Buğra.

tefecilik: Tefecinin işi, faizcilik, murabaha, murabahacılık: "*Bu Salih Araboğlu, tefecilikten, çalıp çırpılmaktan para yapmış, uğursuz heriflerden biridir.*" M. Ş. Esendal.

teğmen: *ask.* Orduda rütbesi asteğmenle üsteğmen arasında olan, takım komutanlığı yapan subay, mülazım.

teğmenlik: **1.** Teğmen olma durumu. **2.** Teğmenin rütbesi. **3.** Teğmenin görevi.

tekel bayisi: Tekel ürünlerinin satıldığı iş yer.

tekel bayiliği: Tekel bayisinin işi ve ya mesleği.

tekerlekçi: Araba tekerleği yapan kimse.

tekerlekçilik: Tekerlekçinin işi veya mesleği.

tekneci: **1.** Tekne, özellikle deniz teknesi yapan ve satan kimse. **2.** Sokaklarda balık satan kimse.

teknecilik: Teknecinin işi.

teknikçi (*Fr. technique*): **1.** Bir işin bilim yönünden çok, uygulama ve pratik yönü ile uğraşan kimse, teknik adam, teknisyen, tekniker. **2.** *sin.* ve *TV* Film yapımının herhangi bir teknik kolunda çalışan usta işçi.

teknikçilik: Teknikçi olma durumu.

teknik direktör: *sp.* Spor takımının oyuncularını kurduğu düzene göre oynatan, oyuncularla spor kulübü arasında ilişkileri düzenleyen kişi.

teknik direktörlük: Teknik direktörün işi veya mesleği.

tekniker (*Alm. techniker*): Teknikçi.

teknikerlik: Teknikçilik.

teknisyen (*Fr. technicien*): Teknikçi.

teknisyenlik: Teknikçilik.

teknolog (*Fr. technologue*): Teknoloji üzerinde çalışan kimse.

teknologluk: Teknoloğun işi veya mesleği.

tekstilci (*Fr. textile*): Tekstil işiyle uğraşan kimse.

tekstilcilik: Tekstilci olma durumu.

telefoncu (*Fr. téléphone*): **1.** Telefon düzeni kuran veya telefon onaran kimse. **2.** Özellikle cep telefonu alıp satan kimse. **3.** Santral memuru, santralci.

telefonculuk: **1.** Telefon kuruculuğu veya onarıcılığı. **2.** Telefon santrali memurluğu.

teleksçi (Fr. *télex*): Teleks görevlisi.

teleksçilik: Teleksçinin işi veya mesleği.

televizyoncu (Fr. *télévision*): **1.** Televizyon satan kimse. **2.** Televizyon onarıcısı.
3. Televizyon kuruluşunda çalışan görevli kimse.

televizyonculuk: **1.** Televizyon yapma, onarma veya satma işi. **2.** Televizyoncunun yaptığı iş.

telgrafçı (Fr. *télégraphe*): Telgraf gönderen görevli.

telgrafçılık: **1.** Telgrafçı olma durumu: □*Bu telgrafçılık âlemi başka bir âlemdir.*□
Ö. Seyfettin. **2.** Telgrafçının yaptığı iş.

tellak (Ar. *tellāk*): Hamamda hizmet eden ve erkek müşterileri yıkayan erkek.

tellaklık: Tellağın yaptığı iş.

tellal (Ar. *dellāl*): **1.** Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağırarak kimse, çağırmaç:
"Annemin çeyizlik eşyasını hamallarla tellallar çarşısına gönderdi." Y. K. Beyatlı.

tellallık: **1.** Tellalın yaptığı iş. **2.** Tellala verilen ücret veya yüzdelik, tellaliye:
"Kocamın tellallığı ile bir dükkân alım satımında tamam beş lira hakkımızı yediler." H. R. Gürpınar.

telsizci: Genellikle gemilerde, uçaklarda karayla gemi, yerle uçak arasında ve daha başka gemi ve uçaklarla telsiz bağlantısı kurmakla görevli kimse.

telsizcilik: Telsizcinin görevi.

temizlikçi: Temizlik işini yapan kimse.

temizlikçilik: Temizlikçi olma durumu.

temsilci (Ar. *temşīl*): **1.** Hak ve görev bakımından birinin veya bir topluluğun adına davranan kimse, mümessil: *"Demokrasinin en basit ve en açık tarifî halkın kendi temsilcilerini gizli oy ile seçmesidir."* M. Kaplan. **2.** Benzerlerine örnek olan kimse veya şey: *"Toplumumuzda çizgileri belirlenmiş bir tipin temsilcisiydi."* N. Cumalı. **3.** tic. Aracı olarak başkasına mal satmakla

görevlendirilen ve çoğunlukla yasal çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse.

temsilcilik: 1. Hak ve görev bakımından birinin veya bir topluluğun adına davranma görevi. 2. Temsilcinin makamı ve görevi, mümessillik.

tenekeci: Tenekeden kap ve öteberi yapan, tenekeden yapılmış malzemeyi onaran kimse.

tenekencilik: Tenekecinin yaptığı iş.

tenisçi (*Fr. tennis*): Tenis oynayan kimse.

tenisçilik: Tenisçi olma durumu.

tenkitçi (*Ar. tenkīd*): Eleştirmen.

tenkitçilik: Eleştirmenlik.

tenor (*İt. tenore*): müz. 1. En tiz erkek sesi. 2. Sesi böyle olan şarkıcı, sanatçı.

tenorluk: Tenorun işi veya mesleği.

terapist (*Fr. thérapist*): Tedavici.

terapistlik: Tedavicilik.

tercüman (*Ar. tercemān*): Çevirmen.

tercümanlık: Çevirmenlik.

tereci (*Far. tere*): Tere yetiştiren veya satan kimse.

terencilik: Terecinin yaptığı iş.

terlikçi: Terlik yapan veya satan kimse.

terlikçilik: Terlik yapma veya satma işi: "*Kalaycılık, kasaplık, terlikçilik gibi sanatlar melezlerin elindedir.*" F. R. Atay.

terzi: (*Far. derzi*) 1. Giysi biçip diken kimse, dikişçi: "*Bir şehrin yedi mahallesinde herkesin baş eğdiği bir terzi olmalıydım.*" A. İlhan.

terzilik: Terzinin yaptığı iş, dikişçilik.

tesisatçı (Ar. *te'sisāt*): Tesisatı döşeyen kimse, döşeyici, döşemci: *Elektrik tesisatçısı*.

tesisatçılık: Tesisatçının yaptığı iş, döşeyicilik, döşemcilik.

teslimatçı (Ar. *teslimāt*): Teslimat işiyle uğraşan kimse.

teslimatçılık: Teslimatçının yaptığı iş.

tespihçi (Ar. *tesbih*): Tespih yapan veya satan kişi.

tespihçilik: Tespihçinin işi veya mesleği.

testici (Far. *desti*): Testi yapan veya satan kimse.

testicilik: Testicinin işi.

tesviyeci (Ar. *tesviye*): Metal, tahta vb. maddelerden yapılmış parçaları istenilen biçime sokmak için işleyerek düzelten zanaatçı.

tesviyecilik: Tesviyecinin işi veya mesleği: "*Kendimi övmek gibi olmasın ama tornacılıktan anlarım, tesviyecilikten anlarım.*" O. Kemal.

tetikçi: Kiralık katil.

tetikçilik: Tetikçi olma durumu.

tezgâhçı: Tezgâh yapıp satan kimse.

tezgâhçılık: Tezgâhçı olma durumu.

tezgâhtar (Far. *destgāhdār*): Kahve, gazino, mağaza vb. yerlerde tezgâhta duran, satış yapan kimse.

tezgâhtarlık: Tezgâhtar olma durumu, tezgâhtarın iş.

tezhipçi (Ar. *ezhīb*): Tezhip yapan kimse.

tezhipçilik: Tezhipçi olma durumu.

tımarcı (Far. *tīmār*): **(I) 1.** Tımar yapan kimse. **2.** esk. Pansumancı: "*Çırpınmamam için tımarcı kollarımı, hasta bakıcı kız başımı tuttu.*" P. Safa.

tımarcılık: Tımarcının yaptığı iş.

tırnakçı: **3.** Osmanlı Devletinde her perşembe günü padişahın tırnaklarını kesip temizleyen kimse.

tırnakçılık: Tırnakçının yaptığı iş.

tırpancı (*Rum. turpan*): Tırpanla ekip biçen kimse.

tırpancılık: Tırpancı olma durumu.

ticaret ataşesi: Yurt dışında ticaret işleri ve hareketleriyle ilgilenmek üzere görevlendirilen memur, ticari ataşe.

ticaret ataşeliği: Ticaret ataşesinin görevi veya mesleği.

tipocu (*Fr. typographie*): Basımevlerinde tipo baskısıyla uğraşan kimse.

tipoculuk: Tipocunun yaptığı iş.

tiyatrocü (*İt. teatro*): **1.** Tiyatro oyuncusu. **2.** Tiyatro işleten, tiyatro sahibi.

tiyatrocülük: **1.** Tiyatro sanatçılığı. **2.** Tiyatro işletme işi.

tohumcu (*Far. tuhm*): Tohum yetiştiren veya satan kimse.

tohumculuk: Tohumcunun işi.

tombalacı (*İt. tombala*): Tombala çektirerek para kazanan kimse.

tombalacılık: Tombalacının işi.

topaççı: Topaç yapan veya satan kimse.

topaççılık: Topaççının işi veya mesleği.

topçu: **1.** Topların kullanılışı, bakımı üzerine yetiştirilen asker sınıfı. **2.** Futbolcu.

topçuluk: Topçu olma durumu.

toplu taşımacı: Toplu taşıma yapan.

toplu taşımacılık: Toplu taşıma yapma durumu.

toptancı: Toptan satış yapan tüccar.

toptancılık: Toptancı olma durumu.

top toplayıcı: **1.** Futbol maçlarında oyun sahasının dışına çıkan topları getiren kimse, ikibuçukluk (I). **2.** Maçlarda oyun sahasının dışına çıkan topları getiren kimse.

top toplayıcılık: Top toplayıcının yaptığı iş.

tornacı (*İt. torna*): Torna işi yapan kimse, torna işçisi: "*Ben mis gibi tornacıyım, sanatımı bırakamam.*" S. F. Abasıyanık.

tornacılık: Tornacının işi veya mesleği: "*Kendimi övmek gibi olmasın ama tornacılıktan anlarım, tesviyecilikten anlarım.*" O. Kemal.

tostçu (*Ing. toast*): Tost yapan veya satan kimse.

tostçuluk: Tostçunun işi.

traktörcü (*Fr. tracteur*): **1.** Traktörle taşıyıcılık yapan kimse. **2.** Traktör kullanan sürücü: "*Hatta traktörcü bile traktörünü çıkarmış, onlara katılmıştı.*" H. Taner.

traktörcülük: Traktörcü olma durumu.

trafikçi (*Fr. trafic*): Trafik polisi.

trafikçilik: Trafik polisliği.

trampetçi (*İng. drumbeat*): Trampet çalan kimse.

trampetçilik: Trampetçinin işi.

trapezci (*Fr. trapéze*): Trapezle gösteri yapan sanatçı.

trapezcilik: Trapezcinin yaptığı iş.

tuğamiral: Deniz kuvvetlerinde, rütbesi albay il tümamiral arasında bulunan amiral.

tuğamirallik: **1.** Tuğamiralin rütbesi. **2.** Tuğamiralin makamı ve görevi.

tuğcu: Osmanlı döneminde savaşlarda padişahın tuğlarını taşıyan kimse.

tuğculuk: Tuğcunun yaptığı iş.

tuğgeneral: *ask.* Kara ve hava kuvvetlerinde, rütbesi albay ile tümgeneral arasında bulunan general, liva, mirliva.

tuğgenerallik: **1.** Tuğgeneral olma durumu. **2.** Tuğgeneralin rütbesi, mirlivalık. **3.** Tuğgeneralin görevi, mirlivalık.

tuğlacı: Tuğla yapan veya satan kimse: "*Su yolunda tuğlacılarla konducular arasında kavga patladı.*" L. Tekin.

tuğlacılık: Tuğlacının yaptığı iş.

tuğrakeş: (*T. tuğra + Far. -keş*) *tar.* Nişancı

tuğrakeşlik: Nişancılık

tuhafiyeci (*Ar. tuhafiyeye*): Tuhafiye satan kimse.

tuhafiyecilik: Tuhafiyecinin işi.

tulumbacı: 1. Mahallelerde bulundurulan yangın tulumbalarını, yangın olan yerlere götüreren ve orada yangının söndürülmesine yardım eden kimse: "*Eski tulumbacıların bir koşuş tarzı vardı.*" S. F. Abasıyanık. 2. Tulumba yapan, satan veya onaran kimse.

tulumbacılık: Tulumbacı olma durumu.

tulumcu: Tulum çalan veya yapan kimse.

tulumculuk: Tulumcunun yaptığı iş.

turfandacı: Turfanda şeyler yetiştirip satan kimse.

turfandacılık: Turfandacı olma durumu.

turfanda meyvecilik: Mevsimin dışında yapılan meyve yetiştiriciliği.

turfanda sebzeçilik: Mevsimin dışında yapılan sebze yetiştiriciliği.

turizmcı (*Fr. tourisme*): Turizm işleriyle uğraşan kimse.

turizmcilik: Turizmcinin işi veya mesleği.

turşucu (*Far. turşū*): Turşu yapan veya satan kimse: "*Bir turşucunun yanında çalışıyordum.*" Ç. Altan.

turşuculuk: Turşunun işi.

tutanaqçı: Tutanağı düzenleyen kimse.

tutanaqçılık: Tutanaqçının yaptığı iş.

tutkalcı: Tutkallama işiyle uğraşan işçi.

tutkalcılık: Tutkalcının işi.

tuvaletçi (*Fr. toilette*): Tuvalet işleten kimse.

tuvaletçilik: Tuvaletçi olma durumu.

tuzcu: Tuz satan kimse.

tuzculuk: Tuzcunun işi.

tüccar (*Ar. tuccār*): Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse, tacir: "*Ova köylerinde sözü geçen bir koyun tüccarı ile orada buluşacaktı.*" T. Buğra.

tüccarlık: Tüccar olma durumu: "*Birkaç devlet bu memlekette adam tüccarlığına başladığı zaman altına avuç açanlar çok olur.*" F. R. Atay.

tüfekçi (*Far. tufeng*): **1.** Tüfek yapan, onaran veya satan kimse. **2. tar.** Padişah ve sarayı korumakla görevli olan. **3. tar.** Savaş gereçleri, silah yapımı ve onarımı ile uğraşan asker sınıfından olan kimse.

tüfekçilik: **1.** Tüfek yapma veya onarma işi. **2.** Tüfek satıcılığı.

tülbentçi (*Far. ter + bend*): Tülbent satan kimse.

tülbentçilik: Tülbentçinin işi.

tümamiral: *ask.* Deniz kuvvetlerinde, rütbesi tuğamiralle koramiral arasında bulunan amiral.

tümamirallik: **1.** Tümamiralin rütbesi. **2.** Tümamiralin makamı ve görevi.

tümgeneral: *ask.* Kara ve hava kuvvetlerinde, rütbesi tuğgeneralle korgeneral arasında bulunan general, ferik.

tümgenerallik: **1.** Tümgeneral olma durumu. **2.** Tümgeneralin rütbesi. **3.** Tümgeneralin görevi.

tüpçü (*Fr. tube*): Tüp gaz satan veya dağıtan kimse.

tüpçülük: Tüpçünün işi.

türbedar (*Ar. türbe + Far. -dār*): Türbedarlıkta hizmet gören, türbeyi bekleyen kimse, türbe bekçisi.

türbedarlık: **1.** Türbedarın yaptığı iş. **2.** Türbedar olma durumu.

Türkolog: (*Fr. turcologue*): Türklük bilimi uzmanı.

Türkologluk: Türklük bilimi uzmanının işi veya mesleği.

türkücü: *müz.* Türkü söyleyen kimse, okuyucu.

türküçülük: Türküçünün işi.

tütüncü: Tütün yetiştiren veya satan kimse: "*Bir tütüncüye girip bir yaprak sigarası daha aldı.*" S. F. Abasıyanık.

tütüncülük: Tütün yetiştiriciliği veya satıcılığı: "*Ben tütüncülük üzerinde ihtisas yapmıştım.*" R. H. Karay.

uncu: Un satan kimse.

unculuk: Un alıp satma işi.

urgancı: Urgan yapan veya satan kimse.

urgancılık: Urgancının yaptığı iş

utçu (*Ar. 'ud*): **1.** Ut yapan veya satan kimse. **2.** Udi.

utçuluk: Utçunun yaptığı iş.

uzman çavuş: *ask.* Lise dengi okullardan mezun olduktan sonra özel bir eğitim sonunda başarılı olarak astsubaylıktan bir alt basamaktaki asker rütbesini alan kimse, uzatmalı çavuş.

uzman çavuşluk: **1.** Uzman çavuş olma durumu. **2.** Uzman çavuşun rütbesi. **3.** Uzman çavuşun görevi.

uzman doktor: *tip* Bir tıp dalında gerekli ihtisası görüp uzmanlık belgesini alan doktor, uzman hekim.

uzman doktorluk: Uzman doktorun işi veya mesleği.

uzman jandarma: *ask.* Uzman Jandarma Okulunu başarı ile bitiren, ilk kademedeki çavuştan sekizinci kademedeki çavuşa kadar rütbe alabilen asker.

uzman jandarmalık: **1.** Uzman jandarma olma durumu. **2.** Uzman jandarmanın görevi.

üretici: Üretimle uğraşan kimse, yetiştirici, müstahsil, prodüktör, tüketici karşıtı.

üreticilik: **1.** Üreticinin işi. **2.** Üretici olma durumu.

ürolog (*Fr. urologue*): İdrar yolu hastalıkları hekimi, bevlilyeci.

ürologluk: Üroloğun işi veya mesleği.

üstçavuş: *ask.* Orduda astsubaylığın ikinci aşaması olan, çavuşla başçavuş arasındaki görevli.

üstçavuşluk: Üstçavuş olma durumu, üstçavuşun rütbesi, üstçavuşun görevi.

üsteğmen: *ask.* Orduda rütbesi teğmenle yüzbaşı arasında olan subay.

üsteğmenlik: Üsteğmen olma durumu, üsteğmenin rütbesi, üsteğmenin görevi.

ütücü: İşi kumaş, giysi, çamaşır vb. ütölemek olan kimse.

ütücülük: Ütücü olma durumu.

üzümcü: Üzüm yetiştiren veya satan kimse.

üzümcülük: Üzümcünün işi.

vaiz (Ar. *vā'iz*): İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse, öğütücü: "Bir gün camide vaiz bir şey hikâye etmişti." A. Ş. Hisar.

vaizlik: Vaizin yaptığı iş.

vakanüvis (Ar. *vaḳ'a* + Far. *-nuvīs*): Osmanlı Devleti'nde zamanın olaylarını tespit etmek ve yazmakla görevli devlet tarihçisi.

vakanüvislik: Vakanüvisin görevi.

vali (Ar. *vālī*): **1.** Bir ilde devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi, ilbay: "Validen sert bir emir aldım." R. N. Güntekin. **2. tar.** Satrap.

valilik: Valinin görevi, vali olma durumu.

vapurcu (Fr. *vapour*): Vapur işleten kimse.

vapurculuk: Vapur işletme işi.

varakçı (Ar. *varaḳ*): Varakla süs yapan zanaatkâr.

varakçılık: Varakçının yaptığı iş.

vardacı (İt. *guarda*): Varda işini sesle veya araçla yapan kimse.

vardacılık: Vardacının yaptığı iş.

vergici: *hık.* Tahsildar.

vergicilik: Tahsildarlık.

vesikacı (Ar. *vesiḳa*): Vesika işleriyle uğraşan kimse.

vesikacılık: Vesikacının yaptığı iş.

vezir (Ar. *vezīr*): *tar.* Osmanlılarda devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse.

vezirlik: Vezir olma durumu vezaret.

vezneci (Ar. *vezne*): **1.** Banka vb. kurum ve kuruluşlarda para alıp veren görevli, veznedar. **2.** Terazi yapan veya satan kimse.

veznecilik: Veznecinin yaptığı iş.

videocu (İng. *video*): Video alıp satan veya onaran kimse.

videoculuk: Videocunun işi.

viglacı (*İt. vigilia*) den. Savaş ve ticaret gemilerinde gönderler üzerinde nöbet tutan kimse.

viglacılık: Viglacının işi veya görevi.

vitrici (*Fr. vitrine*): Vitricini düzenleyen kimse.

vitricilik: Vitricinin yaptığı iş.

viyolacı (*İt. viola*): Viyola çalan kimse, viyolonist.

viyolacılık: Viyola çalma işi.

viyolonselci (*Fr. violoncelle*): Viyolonsel yapan veya satan kimse, viyolonsel çalan sanatçı.

viyolonselcilik: Viyolonselcinin işi veya mesleği.

vokalist (*Fr. vocaliste*): müz. **1.** Müzik türlerinde solisti arka planda destekleyen kimse. **2.** Bir müzik topluluğunda şarkı söyleyen kimse.

vokalistlik: Vokalistin işi veya mesleği.

voleybolcu (*İng. volleyball*): Voleybol oynayan kimse.

voleybolculuk: Voleybolcu olma durumu.

yağcı: **1.** Yağ çıkaran veya satan kimse. **2.** Makineleri yağlayan kimse.

yağcılık: **1.** Yağ çıkarma veya satma işi. **2.** Makineyi yağlama işi.

yağlı boyacı: Binalarda yağlı boya işleri yapan kimse.

yağlı boyacılık: Yağlı boyacının işi veya mesleği.

yağlı güreşçi: Yağlı güreş yapan sporcu.

yağlı güreşçilik: Yağlı güreşçinin işi veya mesleği.

yakıcı: **2.** Yakı yapan veya satan kimse.

yakıcılık: **2.** Yakı yapma işi.

yakıtçı: Yakıt satan kimse.

yakıtçılık: Yakıtçının yaptığı iş.

yaldızcı: **1.** Yaldız işleri yapan kimse.

yaldızcılık: **1.** Yaldızcının işi.

yangıncı: İtfaiyeci.

yangıncılık: İtfaiyecilik.

yapağıcı: Yapağı alıp satan kimse, yapakçı.

yapağıcılık: Yapağıcının yaptığı iş, yapakçılık.

yapakçı: Yapağıcı.

yapakçılık: Yapağıcılık.

yapıcı: 4. Yapı ustası.

yapıcılık: Yapıcının yaptığı iş.

yapımcı: 1. Bir şeyin yapılmasında, ortaya konulmasında, gerçekleştirilmesinde emeği geçen kimse veya kuruluş. **2. sin. ve TV** Bir filmin çevrilişiyle ilgili bütün yönetim işlerini üzerine alan, sermayesini veren kimse, prodüktör. **3.** Radyo, sinema programları düzenlemekle görevli kimse, programcı.

yapımcılık: 1. Yapımcı olma durumu. **2.** Yapımcının işi.

yapsatçı: Bina yapıp satan kimse.

yapsatçılık: Yapsatçının işi veya mesleği.

yardımcı doçent: Üniversitede doktora sonrası öğretim üyeliğinin ilk basamağında olan öğretim üyesi.

yardımcı doçentlik: Yardımcı doçent olma durumu.

yardımcı hakem: 1. sp. Karşılaşmalarda sayıları, uyardmaları tespit eden ve sonuç ile birlikte tutanağı yazıp imza eden yetkili, yan hakem, yan yargıcı. **2.** Futbol karşılaşmalarında oyun alanının yan çizgisi boyunca oyunu takip eden, kuralların yerine getirilip getirilmediğini gözleyen, orta hakeme yardımcı olan görevli, yan hakem, yan yargıcı.

yardımcı hakemlik: Yardımcı hakem olma durumu.

yardımcı oyuncu: Yedek oyuncu.

yardımcı oyunculuk: Yardımcı oyuncu olma durumu.

yargıcı: Hakem.

yargıcılık: Hakemlik.

yargıç: Millet adına, yargı yetkisini kullanarak yasaya aykırı davranışlarda veya uyuşulmayan işlerde yasayı yerine getirmekle, adaleti gerçekleştirmekle görevli kimse, hâkim: *"Hem benim avukat veya yargıç olmak isteyip istemediğimi de hesaba kattıkları yoktu."* N. Cumalı.

yargıçlık: Yargıcın görevi, hâkimlik.

yarışçı: Bir spor dalında birbirini geçmeye çalışanlardan her biri, müsabık.

yarışçılık: Yarışçı olma durumu.

yatakçı: Sancak beyleri ve beylerbeyi tarafından geceleyin çarşıları beklemekle görevlendirilen halktan kimse.

yatakçılık: Yatakçının işi veya mesleği.

yatçı: **1.** Yat turizmiyle uğraşan kimse. **2.** Yat yapan veya satan kimse.

yatçılık: **1.** Yatçı olma durumu. **2.** Yatçının yaptığı iş.

yatırımcı: Yatırım yapan kimse.

yatırımcılık: Yatırımcı olma durumu.

yayımcı: **1.** Bir sanatçının, bir yazarın eserini yayıma hazırlayan kimse veya kuruluş, yayıncı, naşir, tabi (II), editör: *"Yayımcılar, kazanç amacıyla, alışılmış yapıtlar sunarlar okuyucuya."* N. Cumalı. **2.** Görsel ve yazılı basında yayıma hazırlama yetkisi olan kimse, editör. **3.** Herhangi bir eserin radyo ve televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye teknik düzeyde ulaştırılmasını sağlayan kimse.

yayımcılık: Yayımcının yaptığı iş, yayıncılık, tabilik (II), editörlük.

yayıncı: Yayımcı.

yayıncılık: Yayımcılık.

yaylacı: Yaz mevsimini yaylada geçiren kimse.

yaylacılık: Koyun ve sığır sürülerini yazın yaylaya çıkarılması işi.

yazar: **1.** Bilim, edebiyat, sanat alanlarında kitap yazan veya kitap hazırlayan, bir eseri ortaya koyan ve eserin sahibi olan kimse, kalem erbabı, müellif: *"Her tarih eseri, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak yazarın hayat tecrübesine"*

bağlıdır." C. Meriç. **2.** Özellikle gazete ve dergilerde herhangi bir konuda yazı yazan kimse, kalem erbabı, muharrir.

yazarlık: **1.** Yazar olma durumu: "*Burada tiyatro derken dram yazarlığını değil rejiyi, artisti, ressamı göz önünde tutuyorum.*" N. Hikmet. **2.** Yazarın yaptığı iş.

yazıcı: **1.** Yazar: "*Bazı gazete ve mecmuaların yazıcılarına fazla para verdiğiinden şikâyet ediliyor.*" O. V. Kanık. **2.** İş yazı yazma olan kimse: "*Bizim yazıcı için bundan daha iyi, bundan daha lezzetli bir ilaç olamaz.*" A. Rasim. **4.** ask. Orduda yazı işleri ile uğraşan er veya erbaş. **5. sin.** Bir filmin yazılarını hazırlayan, yazıcı cihazı kullanan kimse.

yazıcılık: **1.** Yazıcı olma durumu. **2.** Orduda yazıcının görevi. **3.** Gelinlerin yüzünü boyayıp süsleme işi.

yazımcı: Yazı yazma işlerini yapan kimse.

yazımcılık: Yazımcının yaptığı iş.

yazıncı: Yazın ile uğraşan, ilgilenen kimse, edebiyatçı.

yazıncılık: Edebiyatçılık.

yazmacı: **1.** Yemeni, yorgan yüzü vb. şeylere elle veya tahta kalıplarla desen yapan kimse: "*İki yazmacı, kenarda kayaların üstünde yazmalarını sermiş, kurutuyorlar.*" M. Ş. Esendal. **2.** Yazma satan kimse: "*Ön arabanın karşısına geçerler, bohçacı ve yazmacı kadınların tuhaflığa vurarak etrafını alırlar.*" R. H. Karay.

yazmacılık: Yazmacının işi.

yedekçi: **1.** Bir hayvanı yedeğe alan kimse. **2.** Akıntıya karşı kayığı iple karaya çeken kimse, kolancı: □ "...sandalların geçmesini bekleyen bir yedekçi onlara bir ip atar ve ucunu omzuna alıp yürüyerek kayıkları çekerdi." A. Ş. Hisar. **3. müz.** Türkü söyleyene eşlik eden kimse: "*Türküler iki kişiyle söylendiğinde esas sese katılana yedekçi deniyor.*" Âşık Veysel.

yedekçilik: Yedekçinin yaptığı iş, kolancılık.

yedek parçacı: Yedek parça yapan veya satan kimse.

yedek parçacılık: Yedek parçacının işi veya mesleği.

yedek subay: *ask.* Askerliği meslek olarak seçmediği hâlde, yurt ödevi için kanunlara göre belli bir süre orduda subay olarak çalışan kimse: "*Harbiye Mektebinde ilk talim gören yedek subaylar arasında idim.*" F. R. Atay.

yedek subaylık: **1.** Yedek subay olma durumu. **2.** Yedek subayın rütbesi. **3.** Yedek subayın görevi.

yelkenci: **1.** Yelken diken kimse. **2.** Yelkenleri açma, indirme, toplama vb. işlerde çalışan gemici.

yelkencilik: Teknelerle yapılan gezi, spor ve yarışmalar.

yemci: Yem satan kimse.

yemcilik: Yemci olma durumu.

yemekçi: **1.** Çalışanları, üyeleri, öğrencileri, işçileri çok olan kuruluşlara yemek yapıp satan kimse.

yemekçilik: **1.** Yemekçinin yaptığı iş.

yemenici (*Ar. yemeni*): Yemeni yapan veya satan kimse: "*Mektepli yemeniciye davulun üstünden yirmi beş kuruşu göstererek...*" S. F. Abasıyanık.

yemenicilik: **1.** Yemeni yapma işi. **2.** Yemeni alıp satma işi.

yer bilimci: Yer bilimi uzmanı, jeolog.

yer bilimcilik: Yer bilimi uzmanının işi veya mesleği.

yetkili servis: **1.** Ticari kuruluşların çeşitli bölgelerde kendilerini temsil etmeleri amacıyla görevlendirdikleri işletme. **2.** Alıcıların aldıkları ürünleri kurma, bakımlarını yapma, meydana gelen bozuklukları giderme gibi görevleri olan işletme.

yetkili servislik: Yetkili servisin işi veya mesleği.

yetkili yargıç: Bir davayı görmekle ve yürütmekle sorumlu ve ehliyetli hâkim.

yetkili yargıçlık: Yetkili yargıcın yaptığı iş.

yevmiyeci (*Ar.yevmiyye*): Gündelikçi.

yevmiyecilik: Gündelikçilik.

yıkıcı: Yıkmacı.

yıkıcılık: Yıkıcı olma durumu.

yıkımcı: Yapıları yıkma işini yapan kimse.

yıkımcılık: Yıkımcı olma durumu.

yıkmacı: Yıkılması uygun görülen bir yapının yıkılması işini üstlenen ve yıkıntıları satın alan kimse, yıkıcı.

yıkmacılık: Yıkmacının yaptığı iş.

yılanıcı: Yılan besleyen veya yılan oynatan kimse.

yılanıcılık: Yılanıcının yaptığı iş.

yıldız bilimci: Astrolog.

yıldız bilimcilik: Astrologluk.

yıldız falcısı: Yıldızların durum ve hareketlerinden anlam çıkararak falcılık yapan kimse, münecim, astrolog.

yıldız falcılığı: Yıldızların etkilerinin incelenmesi yoluyla insanların yazgısını önceden görme ve karakterlerini belirleme uğraşısı, münecimlik, asroloji.

yırtımcı: Manifaturacı.

yırtımcılık: Yırtımcının işi.

yoğurtçu: Yoğurt yapan ve satan kimse.

yoğurtçuluk: Yoğurt yapma ve satma işi.

yontucu: Heykелci.

yontuculuk: Heykелcilik.

yorgancı: Yorgan, yastık, şilte vb. şeyler diken veya satan kimse.

yorgancılık: Yorgancının işi.

yorumcu: Yorum yapan kimse.

yorumculuk: Yorumcu olma durumu.

yönetici: 1. Yönetme gücünü elinde bulunduran kişi, yöneten kişi, idareci, menajer:
"Yönetici ya bir kral, padişah, sultan veya seçimle gelen parlamentodur." C. Bayar.

yöneticilik: **1.** Yönetici olma durumu, idarecilik. **2.** Yöneticinin görevi, idarecilik.

yönetmen: **1.** Bir kuruluşu yönetme yetkisi olan kimse, müdür, direktör. **2. sin.** Tiyatro ve sinema oyunlarında oyuncuların rollerini dağıtıp oyunu düzenleyen, metin, yorum, dekor, müzik vb. öğeler arasında birlik sağlamaya çalışan kimse, rejisör. **3. TV** Bir televizyon programını hazırlayan görevliler arasında eş güdümü sağlayan, onları belli konularda görevlendiren, yayın malzemelerini değerlendiren ve yayının görsel sorumluluğunu üstlenen kişi.

yönetmenlik: **1.** Yönetmen olma durumu. **2.** Yönetmenin görevi veya yeri.

yönetmen yardımcısı: Yönetmene her konuda yardımcı olmakla görevli kimse, reji asistanı.

yönetmen yardımcılığı: Yönetmen yardımcısının yaptığı iş.

yufkacı: Yufka, kadayıf vb.ni yapıp satan kimse.

yufkacılık: Yufkacının işi.

yumurtacı: Yumurta alıp satan kimse.

yumurtacılık: Yumurtacının yaptığı iş.

yükçü: Taşıyıcı.

yükçülük: Taşıyıcılık.

yüklenici: Başkası için yapı ve ticaretle ilgili bir işi yapmayı üstüne alan kimse, müteahhit, üstenci.

yüklenicilik: Yüklenicinin yaptığı iş.

yüzbaşı: Orduda rütbesi üsteğmenle binbaşı arasında olan subay.

yüzbaşılık: Yüzbaşı olma durumu, yüzbaşının rütbesi, yüzbaşının görevi.

yüzücü: **1.** Yüzme sporu yapan kimse. **2.** Yüzme sporunu profesyonel olarak yapan kimse. **3.** Kasaplık hayvanların derilerini yüzen kimse.

yüzücülük: Yüzücü olma durumu.

zabıta (Ar. *zābiṭa*): **1.** Belediye hizmetlerinin güvenliğini sağlamakla görevli yönetim: "*Bir kaza veya bir cinayet müstesna, karısını kaybeden bir kocanın zabıtaya müracaatı kadar elim bir gülünçlük var mıdır?*" A. Gündüz.

zabıtalık: Zabitanın işi veya mesleği.

zağarcı: Osmanlı Devleti'nde padişahın av köpeklerine bakan görevli.

zağarcılık: Zağarcının işi veya mesleği.

zağcı: Kılağı yapan kimse.

zağcılık: Kılağı yapma işi.

zangoç (Erm. *zangoç*): Kilise hizmetini gören ve çan çalan kimse.

zangoçluk: Zangocun yaptığı iş.

zerzevatçı (Far. *sebze* + Ar. *-vāt*): Zerzevat satan kimse, sebzeçi.

zerzevatçılık: Zerzevatçının işi, sebzecilik.

zıpkıncı: Zıpkınla balık avlayan kimse.

zıpkıncılık: Zıpkıncı olma durumu.

zeytinci (Ar. *zeytīn*): **1.** Zeytin ağacı yetiştiren kimse. **2.** Zeytin satan kimse.

zeytincilik: **1.** Zeytincinin yaptığı iş. **2.** Zeytinci olma durumu.

zindancı (Far. *zindān*): Zindan bekçisi.

zindancılık: Zindancının yaptığı iş.

ziraatçı (Ar. *zirā'at*): Tarımcı.

ziraatçılık: Tarımcılık.

zoolog (Fr. *zoologue*): Hayvan bilimci.

zoologluk: Hayvan bilimcinin işi veya mesleği.

zurnacı (Far. *surnāy*): Zurna çalan kimse, zurnazen: "*Kızları kendi başına bırakırsan ya davulcuya ya da zurnacıya giderler.*" S. Kocagöz.

zurnacılık: Zurnacının yaptığı iş, zurnazenlik.

züccaciyeci (Ar. *zuccāciyye*): Züccaciye satan kimse.

züccaciyecilik: Züccaciyecinin yaptığı iş.

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı

-cı⁸; -ıcı⁴; -man²; -ar²; -gıç⁴ eki			
-ör; -ist; -log; -î; -dar/tar; -kar/ger; ekleri, Söz Dizimi ve Ek İncelemesi			
Yapılmayanlar			
-cı Eki	-cı Eki	-cı Eki	-ör Eki
abacı	greyderci	ormancı	aktör
abajurcu	gübürcü	otacı	animatör
açkıcı	güderici	otelci	anketör
açmacı	güfteci	otobüsçü	antrenör
afişçi	gülcü	otomobilci	aranjör
afsuncu	gülleci	otoparkçı	armatör
ağdacı	gül yağcı	overlokçu	dansör
ağcı	gümrükcü	oyacı	distribütör
ağıtçı	gümüşçü	oymacı	doktor
ağızlıkçı	gündelikçi	oyuncakçı	editör
ağnamcı	güreşçi	oyuncu	kompozitör
akademici	haberci	ozalitçi	kondüktör
akordiyoncu	hacamatçı	örgücü	koordinatör
akortçu	haddecı	öşürcü	kütör
aksesuarcı	hafriyatçı	pabuççu	lektör
aktarmacı	halıcı	paçacı	masör
akupunkturcu	halkacı	paçavracı	masöz
alçıcı	halk bilimci	palamarcı	operatör
alemcı	halterci	pamukçu	organizatör
alımcı	hamamcı	panayırıcı	pasör
altıncı	hamburgerci	pansiyoncu	portör
ambalajcı	hamurcu	pansumancı	prodüktör
ambarcı	hanatçu	pantufıacı	profesör
anahtarcı	haraççı	pantoloncu	puantör
analizci	hariciyecı	paraşütçü	raportör
anatomici	harıtacı	parfümcü	redaktör
anayasacı	harımancı	parkçı	rejisör
angaryacı	hasatçı	parkeci	rektör
anketçi	hasırcı	paspasçı	röportör
anlam bilimci	hasta bakıcı	pastacı	senatör
ansiklopedici	havacı	pastaneci	smaçör
antikacı	havalandırmacı	pastırmacı	süflör
aprecı	hava tahminci	patatesçi	şoför
arabacı	havıucu	patenci	teknik direktör
	havuzcu	pavyoncu	

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-cı Eki aracı araştırmacı ardiyeci arıkçı arıcı arpacı arçı arşivci arzuhalci asansörcü askıcı aşarcı aşçı aşıcı atçı ateşçi atımcı avcı ayakçı beygirci beyzbolcu bezekçi bezci bezemeci bıçkıcı bıçakçı biberici bitkici bidoncu billardocu biletçi biracı birahaneci bisikletçi bitirimci bitkibilimci bohçacı bombacı bonboncu boncukçu borazancı borsacı bostancı	-cı Eki hayvan bilimci hayvancı hentbolcu hergeleci heybeci heykelci hırdavatçı hızarcı hikayeci hindici hukukçu hurdacı hülleci ıstampacı ışıkçı itriyatçı ibrikçi icapçı iç denetçi içkici idareci iğci iğneci ihracatçı ilikçi imalatçı imarcı inekçi infazcı insan bilimci inşaatçı intaniyeci ipçi iplikçi ipek böcekçi ipekçi istatistikçi istifçi istihkâmcı ışkembeci işlemeci	-cı Eki pazarcı pazarlamacı pedikürcü pekmezci perdahçı perdecı peremeci perukçu peşkirci peştamalcı petrolcü peynirci pırpıtçı pideci pikajcı pilavcı pişmaniyeci piyangocu piyanocu piyazcı pizzacı plancı planlamacı planörcü plastikçi poğaçacı pokerci politikacı popçu pornocu porselenci portreci postacı presçi profilci programcı projeci propagandacı protezci radarcı radyatörcü radyocu rakıcı	-ist Eki alşimist anatomist anestezist ansiklopedist artist baterist ekolojist ekonomist formalist immünolojist karikatürist makinist makyör modelist piyanist psikiyatrist senarist terapist vokalist -dar/tar Eki alemdar hazinedar kesedar mühürdar perdedar tahsildar tezgahtar türbedar -kar/ger Eki pişekar çilingir kimyager kalemkar makaskar sanatkar sedefkar tablakar -log Eki anesteziyolog arkeolog
--	--	--	--

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-cı Eki	-cı Eki	-cı Eki	-log Eki
botanikçi	işletmeci	rallıcı	astrolog
boyacı	işportacı	rantçı	bakteriyolog
bozacı	ithalatçı	raporcu	balkanalog
bozmacı	itfaiyeci	rasatçı	biyolog
böcekbilimci	izlemci	raspacı	dermatolog
böcekçi	jetoncu	reçelci	diyabetolog
börekçi	jimnastikçi	reklamcı	ekolog
briketçi	kabakçı	remilci	embriyolog
bulaşıkçı	kabalacı	resimci	entomolog
bulgurcu	kabareci	reşmeci	etimolog
butaforcu	kablocu	revanici	farmakolog
butikçi	kadayıfçı	rodeocu	filolog
buzulbilimci	kafesçi	romancı	fonolog
büfeci	kaftancı	rotatifçi	fütürolog
büryancı	kağıtçı	röntgenci	gastroenterolog
camcı	kahveci	röportajcı	gerontolog
cazbantçı	kahvehaneci	rötuşçu	glasyolog
cazıcı	kakmacı	ruhiyatçı	grafolog
cebeci	kalafatçı	saatçi	helmintolog
celepçi	kalaycı	sagucu	hematolog
cephaneci	kalburcu	sağlıkçı	hidrolog
ciğerci	kaldırımcı	sahtiyancı	hindolog
cilacı	kaleci	sakatatçı	histolog
cildiyeci	kalıpçı	sakızcı	hititolog
ciltçi	kalite kontrolcü	saksafoncu	jinekolog
cinci	kaloriferci	salamuracı	kardiyolog
cinsellik	kalpakçı	salcı	klimatolog
bilimci	kamacı	salepçi	kriminolog
curacı	kambiyocu	salıncakçı	leksikolog
cübbeci	kampanyacı	sambacı	meteorolog
çadırcı	kamu denetçi	sanatçı	mineralog
çağrıcı	kamyoncu	sanayici	müzikolog
çakmacı	kamyonetçi	sandalcı	nörolog
çakmakçı	kan bilimci	sandalyeci	oftalmolog
çalgıcı	kandilci	sandıkçı	ornitolog
çalmacı	kantarçı	sandviççi	psikolog
çamaşırcı	kanuncu	sansürcü	radyyolog
çamurlukçu	kantinci	santralci	seksolog
çanakçı	kantocu	santurcu	sismolog
çancı	kapıcı	sarıklı	sosyal antropolog
çantacı	kaplamacı	satıcı	sosyolog
çapacı	kaportacı	satımcı	teknolog
çarıkçı	karanfilci	satın almacı	türkolog
çarşafçı	karateci	satranççı	ürolog
çatanacı	kargocu	savmacı	zoolog
çatıcı	karidesci	salcı	

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-cı Eki	-cı Eki	-cı Eki	Söz Dizimi Yoluyla Yapılanlar
çakmacı	karikatürcü	sayacı	anlam bilimci
çaycı	karpuzcu	sayıcı	at bakıcısı
çektirmeci	kartoncu	sayımlamacı	at cambazı
çeltikçi	kartpostalcı	sazcı	bağışıklık bilimci
çerçevenci	kasacı	sebzeçi	baş akortçu
çerezçi	kasetçi	seccadeci	başbakan
çergeci	kasideci	sedefçi	başçavuş
çergici	kasketçi	sedyeci	başdanışman
çeşneci	kaskocu	semerci	başdekorcu
çevrebilimci	kasnakçı	senaryocu	baş delege
çevreci	kastarcı	sendikacı	baş denetçi
çıkıkçı	kaşıkçı	sepetçi	baş denetmen
çıkırıkçı	katırcı	sepici	başdizgici
çımacı	katmerci	seracı	baş doktor
çingirakçı	katrancı	seramikçi	başdümenci
çırpıcı	kavalcı	sergici	baş eczacı
çırpmacı	kavukçu	servisçi	başekspert
çıtçıtçı	kavuncu	sesçi	başgardıyan
çiçekçi	kavurmacı	sığırıcı	başgarson
çifçi	kaynakçı	sihhi tesisatçı	başhakem
çiğköfteci	kayıklı	sihhiyecici	başhekim
çikolatacı	kayışçı	sınıklı	başhemşire
çilekli	kaymakçı	sıracı	başhostes
çimentocu	kaynakçı	sırtçı	başımam
çinici	kazancı	sıvacı	başkatip
çirişçi	kazı bilimci	sigaracı	başkemancı
çivici	keçeci	sigortacı	başkonsolos
çizimci	kebabçı	silahçı	birahaneci
çizmecici	kefenci	silmecici	bitkibilimci
çocuk bilimci	kehribarıcı	simitçi	borazancıbaşı
çorapçı	kelepçi	sinemacı	böcekbaşı
çorapçı	kelepirçi	sirkeci	böcekbilimci
çöpçü	kellecici	siyasetçi	buzulbilimci
çöplükçü	kemancı	sobacı	büyükelçi
çörekçi	kemençeci	sofracı	cinsellik bilimci
çubukçu	kemercici	soğancı	çayhaneci
çuhacı	kemik bilimi	solocu	çeşnecibaşı
çulcu	kendirici	sondajcı	çevre bilimci
çuvalcı	kenevirici	sondalamacı	çiğköfteci
dağcı	kepekçi	son ütücü	çocuk bilimci
dağıtımçı	keresteci	soyguncu	denizaltıcı
dahiliyecici	kerpiççi	sörfçü	deprenbilimci
dalyancı	kemancı	söylevci	dış alımcı
damgacı	kesekçi	sözcük bilimci	dış satımcı
dansçı	kestaneci	sporcu	dil bilimci
davulcu	keşideci	spotçu	

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-cı Eki	-cı Eki	-cı Eki	Söz Dizimi Yoluyla Yapılanlar
defineci	keşkekçi	striptizci	dirim bilimci
defterci	kevelci	sucu	diyet uzmanı
değnekçi	kılıççı	sucukçu	doğa bilimci
dekorcu	kılıfçı	su topçu	doğu bilimci
demetçi	kırահathaneci	sülükçü	eğitim bilimci
demirci	kırıkçı	süngerici	gazelhan
denemeci	kırkımcı	sünnetçi	gecekonducu
denetçi	kırmacı	süpürgeci	gelecek bilimci
denizaltıcı	kırtasiyeci	süreççi	giyimçizerlik
denizci	kıskacı	süslemeci	gök bilimci
denkçi	kıyakçı	sütçü	göz bilimci
deprembilimci	kibritçi	sütyenci	gül yağcı
derbentçi	kilerci	şahinci	güvenlik görevlisi
dergici	kilimci	şamdancı	halk bilimci
derici	kimyacı	şapçı	hasta bakıcı
derlemci	kirdecı	şapkacı	hava tahminci
derlemeci	kiremitçi	şarapçı	hayvan bilimci
desenci	kirişçi	şarkıcı	heykel traş
destancı	kitapçı	şehirci	insan bilimci
deterjançı	klametçi	şehnameci	ip cambazı
devecı	klişeci	şekerci	ipek böcekçi
dış alımcı	koçancı	şekerlemeci	kahvehaneci
dış satımcı	kokoreççi	şemsiyeci	kalite kontrolcü
dikişçi	kolacı	şerbetçi	kamu denetçi
dilci	kolacı	sıringacı	kamu görevlisi
dil bilimci	kolcu	şıracı	kan bilimci
dirim bilimci	koleksiyoncu	şifreci	kazı bilimci
dispeççi	koltukçu	şilepçi	kemik bilimci
dişçi	komisyoncu	şipşakçı	kıraathaneci
dizayncı	konfeksiyoncu	şişeci	kır bekçisi
dizgici	konserveci	tabelacı	kumarhaneci
doğa bilimci	konsoliteçi	tablacı	kuru kahveci
doğu bilimci	kontrolcü	tahlilci	kuru temizleyici
dokumacı	konukçu	tahtacı	kuru yemişçi
dolapçı	kooperatifçi	takacı	kuş bilimci
dolmacı	kopuzcu	takdimci	kütüphaneci
dolmuşçu	kornetçi	takatukacı	öğretim elemanı
dondurmacı	kornişçi	takipçi	öğretim görevlisi
dökmeci	korseci	taksici	öğretim üyesi
dökümcü	korucu	takunyacı	ölü yıkayıcı
dönerci	kostümcü	talancı	pastaneci
döşemeci	koşucu	tamburacı	satın almacı
dövmeci	koşumcu	tamirci	seyyar satıcı
dublajcı	koyuncu	tanıtıcı	sıhhi tesisatçı
duççu	kozacı	tanıtmacı	son üretici
duvarcı	köfteci	tankçı	

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

<i>-cı Eki</i>	<i>-cı Eki</i>	<i>-cı Eki</i>	<i>Söz Dizimi Yoluyla Yapılanlar</i>
düdükçü	kömürcü	tankerci	sosyal antropolog
dümbelekçi	köprücü	taponcu	sözcük bilimci
dükkanacı	körükçü	tapucu	su topçu
dümenci	krikocu	tarakçı	taş basmacı
dürümcü	kronikçi	tarımcı	tekel bayisi
düzeltemeci	kuaför	tartıcı	teknik direktör
ebrucu	kuklacı	tarihçi	ticaret ataşesi
eczacı	kulüpçü	tasarımcı	toplu taşımacı
edebiyatçı	kumarhaneci	taş basmacı	top toplayıcı
efsuncu	kumaşçı	taşımacı	tuğamiral
egzozcu	kumrucu	taşıyıcı	tuğgeneral
eğitim bilimci	kunduracı	taşlamacı	turfanda meyveci
ekinci	kurabiyeci	tatlıcı	turfanda sebzeçi
ekmekçi	kurgucu	tavlacı	tümamiral
elçi	kurşuncu	tavşancı	tümgeneral
elekçi	kurtarmacı	tavukçu	uzman çavuş
elektrikçi	kuru kahveci	tazıcı	uzman doktor
elektronikçi	kuru yemişçi	tedarikçi	uzman jandarma
elmacı	kuş bilimci	tefeci	üstçavuş
emanetçi	kuşçu	tekerlekçi	üsteğmen
emlakçı	kutucu	tekneci	yağlı bıyacı
eskici	kuyucu	teknikçi	yağlı güreşçi
esrarcı	kuyumcu	tekstilci	yardımcı doçent
eşekçi	küfeci	telefoncu	yardımcı hakem
etçi	külâhçı	teleksçi	yardımcı oyuncu
etiketçi	kürekçi	televizyoncu	yapsatçı
eyerci	kütüphaneci	telgrafçı	yedek parçacı
fabrikacı	lağımçı	telsizci	yedek subay
faizci	lahmacuncu	temizlikçi	yetkili servis
falcı	lakerdacı	temsilci	yetkili yargıç
falakacı	lastikçi	tenekeci	yıldız bilimci
fayansçı	laternacı	tenişçi	yıldız falcısı
faytoncu	lavantacı	tenkitçi	yönetmen yardımcısı
felsefeci	lavtacı	tereci	yüzbaşı
fenerci	leblebici	terlikçi	
fermeneci	lehimci	tesisatçı	
fermuarcı	levazımatçı	teslimatçı	<i>Ek İncelemesi</i>
fetvacı	levhacı	tesbihçi	<i>Yapılmayanlar</i>
fiçici	limonatacı	testici	ases
fıkracı	limoncu	tesviyeci	asesbaşı
findıkçı	litografyacı	tetikçi	asker
fırçacı	lokantacı	tezgâhçı	asteğmen
fırıldakçı	lokmacı	tezhipçi	astronot
fırıncı	lostracı	tımarcı	astsubay
fıstıkçı	lokaryacı	tırnakçı	astsubay çavuş
filikacı	lüferci	tırpancı	astsubay kıdemli baş

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-cı Eki filmci fincancı fişekçi fitilci flütçü folklorcu fotoğrafçı fotokopici frençli frezeci francalacı fuarcı futbolcu gabyacı galerici galvanizci garajcı gardıropçu gaydacı gazeteci gazinocu gazozcu gecekonducu gelecek bilimci gelinlik gemici getirimci gevrekçi gırnatacı gitaracı golfçü gondolcu gök bilimci gömlekçi göncü göz bilimci gözcü gözlemci gözlemeci gözlükçü grafikçi gravürcü mezeci mısırcı mızıkacı midibüsçü	-cı Eki lüleci maarifçi mabeyinci macuncu madalyoncu madenci mahyacı makarnacı makasçı maketçi makineci makyajcı malcı maliyeci mancınıkçı mandıracı mandolinci manifaturacı manikürcü mantarcı mantıcı manyetizmacı marabacı marinacı marketçi marokenci marputçu marulcu masajcı maşacı matbaacı manavcı mayıncı mayocu medyacı mefruşatçı mektupçu merdivenci mermerci mestçi meşaleci meşrubatçı meyhaneci meyveci mezarıcı mezatçı	-cı Eki tipocu tiyatrocü tohumcu tombalacı topaççı topçu toplu taşımacı toptancı tornacı tostçu trafikçi traktörcü trampetçi trapezci tuğcu tuğlacı tuhafiyeci tulumbacı tulumcu turfandacı turfanda sebzeçi turfanda meyveci turizmci turşucu tutanakçı tutkalcı tuvaletçi tuzcu tüfekçi tüpçü türkücü tütüncü uncu urgancı utçu ütücü üzümcü vapurcu varakçı vardacı vergici vesikacı vezneci videocu viglacı vitrinçi	Ek İncelemesi Yapılmayanlar çavuş astsubay kıdemli çavuş astsubay kıdemli üst çavuş atlet avukat bahçıvan bakkal balerin balet banker başbakan başçavuş baş delege baş doktor başekspert başgardıyan başgarson başhakem başhekim başhemşire başhostes başımam başkatip başkonsolos bezzaz bezirgan bürokrat cambaz cazbant cellat çerçi çoban ebe eksper esnaf figüran gabyar gardıyan garson gazelhan hademe hakem hallaç
--	--	---	--

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

<p>-cı Eki midyeci mikrofoncu minareci mineci minibüsçü mizahçı mobilyacı modacı modelci montajcı motelci mozaikçi muhallebici muhasebeci mumcu muskacı muslukçu mübaşirlik mühürücü mürekkepçi mücevherci müzikçi nahırcı nakışçı nakliyatçı nakliyeci nalıncı narenciyeci narkozcu nisaiyeci niyetçi nişastacı nümayişçi ocakçı odacı oduncu ofsetçi okçu oltacı optikçi orakçı orgcu</p>	<p>-cı Eki viyolacı viyolonselci voleybolcu yağcı yağlı boyacı yağlı güreşçi yakıtçı yaldızcı yangıncı yapağıcı yapakçı yapımcı yapsatçı yardımcı oyuncu yargıcı yarışçı yatakçı yatçı yatırımcı yayımcı yazımcı yayıncı yaylacı yazıncı yazmacı yedekçi yedek parçacı yelkenci yemci yemekçi yıkımcı yıkımcı yılancı yıldız bilimci yırtımcı yoğurtçu yorgancı yorumcu yufkacı yumurtacı yükçü zağcı zağarcı zerzevatçı zeytinci</p>	<p>-cı Eki zıpkıncı zindancı ziraatçı zurnacı züccaciyeci</p> <p>-gıç⁴ Eki dalgıç</p> <p>-ar/er çizer yazar</p> <p>-man/men Eki araştırman *barmen başdanışman baş denetmen çevirmen denetmen düzeltmen eğitmen *formen gözetmen okutman öğretmen *şovmen teğmen üsteğmen yönetmen</p>	<p>Ek İncelemesi Yapılmayanlar hamal hatip hekim hemşire hokkabaz hostes iç denetçi imam istimator kahya kaptan kaşif kavaf kaymakam keşşaf kethüda koçluk komedyen konsolos konsomatris krupiye kudümzen laborant lavta lostromo madrabaz makyöz maraba marangoz matador meddah memur menajer metrdotel mimar model muhabir mübaşir mühendis müzisyen nalbant nalbur neyzen noter paleograf</p>
--	---	---	--

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)

-ıcı Eki			Ek İncelemesi Yapılmayanlar
ağlayıcı			
aktarıcı			
arayıcı			palyaço
bakıcı			pehlivan
bileyici			pezevenk
binici			pilot
bükücü			polis
çalıştırıcı			rençper
çatıcı			ressam
çevirici			sahaf
çizici			saka
dağıtıcı			sekreter
derleyici			sığirtmaç
dikici			simsar
dokuyucu			spiker
düzeltilici			tabip
ekici			tacir
giydirici			taşeron
gösterici			tellak
gözetici			tellal
gözetleyici			terzi
kırkıcı			tüccar
kıyıcı			yargıç
kuru temizleyici			zabıta
ölü yıkayıcı			
örücü			
savunucu			
seyyar satıcı			
sözlendirici			
sunucu			
sürücü			
tanıtıcı			
tarayıcı			
taşıyıcı			
top toplayıcı			
üretici			
yakıcı			
yıkıcı			
yapıcı			
yontucu			
yönetici			
yüklenici			
yüzücü			

Çizelge 5.1: Türkçe Sözlük'te Meslek Adı Yapan Eklerin Sayımı (devam)			
<u>-cr⁸ Eki Toplam</u>	1067	<u>-log Eki Toplam</u>	: 47
<u>-icr⁴ Eki Toplam</u>	: 43	<u>-ör Eki Toplam</u>	: 34
<u>-man/men Eki Toplam</u>	: 16	<u>-ist Eki Toplam</u>	: 18
<u>-gic⁴ Eki Toplam</u>	: 1	<u>-dar/-tar Eki Toplam</u>	: 8
<u>-ar/er Eki Toplam</u>	: 2	<u>-kar/ger Eki Toplam</u>	: 8
<u>Söz Dizimi</u>	: 126	<u>Ek İncelemesi Yapılmayan</u>	:153
Aldıkları Eklere Göre Toplam Meslek Adı		: 1521	

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı

Türkçe	Fransızca	Arapça	Farsça
abacılık	abajurculuk	ağdacılık	afsunculuk
açkıcılık	afişçilik	aktarlık	ambarcılık
açmacılık	ajanlık	alemcilik	ateşbazlık
ağcı	akademisyenlik	amelelik	ateşçilik
ağıtçılık	akademicilik	arzuhalcilik	bahçecilik
ağızlıkçılık	akordiyonculuk	aseslik	bahçivanlık
ağlayıcılık	akortçuluk	asesbaşılık	bestecilik
ağnamcılık	aksesuarcılık	askerlik	beygircilik
aktarıcılık	aktörlük	aşarcılık	bezçilik
aktarmacılık	aktrislik	aynacılık	bezirganlık
albaylık	akupunturculuk	baççılık	bostancılık
alçıcılık	alşimistlik	bademcilik	bozacılık
alımcılık	ambalajcılık	baharcılık	cancılık
altıncılık	analizcilik	baharatçılık	cambazlık
anayasacılık	anatomicilik	bakkallık	cephanecilik
anlam bilimcilik	anatomistlik	barutçuluk	çiğercilik
arabacılık	anestezistlik	bezzazlık	curacılık
aracılık	anesteziyolog	celepçilik	çadircılık
araştırmacılık	animatörlük	cellatlık	çamaşırcılık
araştırmacılık	anketçilik	cilacılık	çeltikçilik
arayıcılık	anketörlük	cildiyeçilik	çerçevçilik
araştırmacılık	ansiklopedicilik	ciltçilik	çerezçilik
arıkçılık	ansiklopedistlik	cincilik	çeşnicilik
arıcılık	antrenörlük	cübbecilik	çilingirlik
arpacılık	aprecilik	çeyizcilik	çinicilik
askıcılık	aranjörülük	çulculuk	çirişçilik
asteğmenlik	ardiyecilik	dahiliyecilik	çobanlık
astsubaylık	arkeologluk	davulculuk	çorapçılık
astsubayçavuşluk	arçılık	definecilik	çorbacılık
astsubaykıdemli	arşivcilik	deftercilik	çubukçuluk
başçavuşluk	artistlik	dolapçılık	çuhacılık
astsubaykıdemli	asansörcülük	dükkançılık	çuvalcılık
üstçavuşluk	astronotluk	eczacılık	derbentçilik
aşçılık	astrologluk	edebiyatçılık	destancılık
aşıcılık	ataşelik	emanetçilik	dutçuluk
at bakıcılığı	atletlik	emlakçılık	duvarcılık
at bakıcısı	avukatlık	esnaflık	dümbelekçilik
atçılık	badanacılık	esrarcılık	ebruculuk
atımcılık	bakteriyolog	faizcilik	efsunculuk
avcılık	balerinlik	falcılık	fişekçilik
ayakçılık	baletlik	falakacılık	güdericilik
ayıcılık	balkanalogluk	felsefecilik	güftecilik
ayrancılık	baloncu	fetvacılık	hancılık
bağcılık	bankerlik	fıkracılık	harmancılık
bağışıklık	barmenlik	findıkçılık	havacılık

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe	Fransızca	Arapça	Farsça
bilimcilik	batericilik	fırıncılık	havalandırmacılık
bakıcılık	bateristlik	fıstıkçılık	hemşirelik
bakımcılık	benzincilik	fıncancılık	hergelecilik
bakırcılık	betonculuk	fitilcilik	hızarcılık
baklavacılık	bidonculuk	habercilik	hurdacılık
balcı	bisikletçilik	hacamatçılık	işkembecilik
balıkçılık	biyologluk	haddecilik	kaftancılık
baltacı	bonbonculuk	hademelik	kağıtçılık
bardakçılık	botanitçilik	hafriyatçılık	kahyalık
basıcılık	briketçilik	hakemlik	karpuzculuk
basımcılık	butaforculuk	halkacılık	kehribarçılık
baskıcılık	butikçilik	hallaçlık	kellecilik
baskıncılık	büfecilik	hamallık	kemancılık
basmacılık	bürokratlık	hamamcılık	kemençecilik
başakçılık	büryancılık	hamurculuk	kemercilik
başbakanlık	dansçılık	haraççılık	kerestecilik
başçavuşluk	dansörlük	hariciyecilik	kervancılık
başdanışmanlık	dansözlük	haritacılık	kesedarlık
başdenetçilik	dekorculuk	hasatçılık	keşkekçilik
başdenetmenlik	dermatologluk	hasırcılık	keşidecilik
başdizgicilik	desencilik	hatiplik	kethüdalık
başmakçı	deterjancılık	havuzculuk	kevelcilik
bavcılık	distribütörlük	hayvancılık	kilercilik
bayrakçılık	diyabetologluk	hekimlik	kilimcilik
bekçilik	doktorluk	heybecilik	kirdecilik
besicilik	dublajcılık	heykelcilik	kozacılık
beşikcilik	editörlük	hikayecilik	köftencilik
bezekçilik	ekologluk	hindicilik	kumruculuk
bezemecilik	ekonomistlik	hukukçuluk	külahcılık
bıçkıçılık	eksperlik	hüllecilik	lülecilik
bıçakçılık	elektrikçilik	ıtriyatçılık	madencilik
bıçkıcılık	elektronikçi	ibrikçilik	merdivencilik
bileyicilik	embriyologluk	icapçılık	mezecilik
binicilik	entomologluk	idarecilik	minencilik
bitirimcilik	entomolojistlik	ihracatçılık	mumculuk
bitki bilimcilik	etiketçilik	imalatçılık	mühürcülük
bohçacılık	etimologluk	imamlık	mühürdarlık
boncukculuk	farmakologluk	imarçılık	neyzencilik
boyacılık	fayansçılık	infazcılık	nişastacılık
bozmacılık	faytonculuk	inşaatçılık	nümayişçilik
böcekbaşı	fermuarcılık	intaniyecilik	pabuçculuk
böcekbilimcilik	figüranlık	inzibatlık	paçacılık
böcekçilik	filologluk	istihkamacılık	pamukçuluk
börekçilik	filmcilik	ithalatçılık	pazarcılık
bulaşıkçılık	flütçülük	itfaiyecilik	pehlivanlık
burgurculuk	folklorculuk	kabalacılık	perdahçılık

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe	Fransızca	Arapça	Farsça
buzulbilimcilik	fonologluk	kadayıfçılık	perdecilik
bükücülük	formalistlik	kafesçilik	perdedarlık
büyükelçilik	foroğrafçılık	kahvecilik	peşkircilik
cinsellik bilimci	fotokopicilik	kalaycılık	peştamalcılık
çağrıcı	frencilik	kalburculuk	peynircilik
çakmacılık	fuarcılık	kalecilik	pilavcılık
çakmakçılık	fütürologluk	kalıpçılık	pişekârlık
çalgıcılık	galericilik	kandilcilik	piyazcılık
çalıştırıcılık	galvanizcilik	kantarcılık	reçelcilik
çalmacılık	garajcılık	kanunculuk	rençperlik
çamurlukçuluk	gardıropçuluk	karanfilcilik	revanicilik
çanakçılık	gardıyanlık	kasidecilik	sahtiyancılık
çancılık	garsonluk	kaşiflik	santurculuk
çantacılık	gastroenterologluk	katrancılık	sarbanlık
çapacılık	gazozculuk	kavaflık	sazcılık
çarıkçılık	gerontologluk	kavalcılık	sebzeçilik
çarşafçılık	gitarcılık	kaymakamlık	sepetçilik
çatanacılık	glasyologluk	kebabçılık	sirkeçilik
çaticılık	golfçülük	kefencilik	şahincilik
çaticılık	gondolculuk	keşşaflık	şehnamecilik
çatmacılık	grafikçilik	kılıfçılık	şıracılık
çaycılık	grafologluk	kırtasiyecilik	şişecilik
çektiricilik	gravürçülük	kibritçilik	tahtacılık
çerçilik	helmintologluk	kimyacılık	tazıcılık
çergicilik	hematologluk	kitapçılık	terecilik
çeviricilik	hidrologluk	kumaşçılık	terzilik
çevirmenlik	hindologluk	kurabiyecilik	testicilik
çevrebilimcilik	histologluk	küfecilik	tezgahçılık
çevrecilik	hititologluk	lağımçılık	tezgahtarlık
çıkıkçılık	immünolojistlik	lahmacunculuk	tımarcılık
çıkırıkçılık	istatistikçilik	lehimcilik	tohumculuk
çingırakçılık	jetonculuk	levazımatçılık	tuşuculuk
çırpıcılık	jimnastikçilik	levhacılık	tüfekçilik
çırpmacılık	jinekologluk	lokmacılık	tülbentçilik
çitçitçilik	judoculuk	maarifçilik	zindancılık
çiçekçilik	kabloculuk	mabeyincilik	zurnacılık
çifçilik	kalite kontrolçülük	macunculuk	
çilekçilik	kabarecilik	makasçılık	İki Dille Yapılanlar
çivicilik	kaloriferçilik	malcılık	alemdarlık (Ar. + Far.)
çizerlik	kamyunculuk	maliyecilik	at cambazı (T. + Far.)
çizicilik	kamyonetçilik	manavcılık	başakortçuluk (T. + İt.)
çizimcilik	kantincilik	mancınıkçılık	başdekorculuk (T. + Fr.)
çizmecilik	kardiyologluk	matbaacılık	başdelegelik (T. + Fr.)
çocuk bilimcilik	kargoculuk	meddahlık	başdoktorluk (T. + Fr.)
çöpçülük	karikatürçülük	mefruşatçılık	başdümencilik (T. +İt.)
çöplükçülük		mektupçuluk	başeczacılık (T. + Ar.)

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe	Fransızca	Arapça	İki Dille Yapılanlar
çörekçilik	karikatüristlik	memurluk	başeksperlik (T. + Fr.)
dağcılık	kartonculuk	mermercilik	başgardiyanelik (T. + Fr.)
dağıtıcılık	kartpostalcılık	mestçilik	başgarsonluk (T. + Fr.)
dağıtımcılık	kasetçilik	meşalecilik	başhakemlik (T. + Ar.)
dalgıcılık	kasetçilik	meşrubatçılık	başhekimlik (T. + Ar.)
dalyancılık	klarnetçilik	meyhanecilik	başhemşirelik (T. + Far.)
damgacılık	klimatologluk	meyvecilik	başhosteslik (T. + İng)
değnekçilik	klişecilik	mezarçılık	başimamlık (T. + Ar.)
demetçilik	koleksiyonculuk	mezatçılık	başkatiplik (T. + Ar.)
demircilik	komisyonculuk	mısırcılık	başkemancılık (T. + Fr.)
denemecilik	komedyenlik	mizahçılık	başkonsolosluk (T.+ Lat.)
denetçilik	kompozitörlük	mubassırlık	birahanecilik (İt. + Far.)
denetmenlik	konfeksiyonculuk	muhabirlik	borazancılık (T. + Fr.)
denizaltıcılık	kondüktörlük	muhalbecilik	çayhanecilik (T. + Far.)
denizcilik	konservecilik	muhasibecilik	çiğköftecilik (T. + Far.)
denkçilik	konsoliteçilik	muskacılık	diyet uzmanı (Fr.+T.)
deprem bilimcilik	konsomatrislik	muslukçuluk	düzenbazlık (T. + Far.)
dergicilik	kontrolcülük	mübaşirlik	gazelhanlık(Ar.+Far.)
dericilik	kooperatifçilik	mücevhercilik	halk bilimcilik
derlemcilik	koordinatörlük	müezzinlik	hasta bakıcılık(Far.+T.)
derlemecilik	kornetçilik	müfettişlik	hava
derleyicilik	kornişçilik	mühendislik	tahminciliği(Far.+Ar.)
devecilik	korsecilik	mürekkepçilik	hayvan
dış alımcılık	kostümcülük	müretteplik	bilimcilik(Ar.+T.)
dış alımcılık	kriminologluk	müşavirlik	hazinedarlık(Ar.+Far.)
dikicilik	kronikçilik	mütercimlik	heykeltıraşlık(Ar.+Far.)
dikişçilik	krupiyelik	nakışçılık	hırdavatçılık(Far.+Ar.)
dilcilik	kuaförlük	nakliyatçılık	hokkabazlık(Ar.+Far.)
dil bilimcilik	kulüpçülük	nakliyecilik	insan bilimcilik (Ar. +T.)
dirim bilimcilik	lastikçilik	nalıncılık	ip cambazı (T. + Far.)
dişçilik	leblebicilik	nisaiyecilik	kahvehanecilik (Ar. + Far.)
dizgicilik	lektörlük	niyetçilik	Far.)
doğa bilimcilik	madalyonculuk	öşürcülük	kalemkârlık (Ar. + Far.)
doğu bilimcilik	marketçilik	rakıcılık	kıraathanecilik (Ar. + Far.)
dokumacılık	makinistlik	rasatçılık	Far.)
dokuyuculuk	makyajcılık	remilcilik	kimyagerlik (Ar. + Far.)
dolmacılık	makyörlük	resimcilik	kudumzenlik (Ar. + Far.)
dolmuşçuluk	makyözlük	ressamlık	kumarhanecilik (Ar.+ Far.)
dondurmacılık	mandolincilik	ruhiyatçılık	Far.)
dökmecilik	manikürcülük	saatçilik	kütörlük (T. + Fr.)
dökümcülük	mankenlik	sahaflık	kütüphanecilik (Ar. + Far.)
dönercilik	manyetizmacılık	sakalık	Far.)
döşemecilik	marokencilik	sakatatçılık	madrabazlık (T. + Far.)
dövmeçilik	marpuççuluk	salepçilik	
düdükçülük	masajcılık	sanatçılık	
dürümcülük	masörlük	sanayicilik	

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe	Fransızca	Arapça	İki Dille Yapılanlar
düzeltilicilik	masözlük	sandalyecilik	mahyacılık (Far. + Ar.)
düzeltemecilik	maşacılık	sandıkçılık	makaskarlık (Ar. + Far.)
düzeltilenlik	matadorluk	sedefçilik	nalbantlık (Ar. + Far.)
ebelik	mayoculuk	seccadecilik	nalburluk (Ar. + Far.)
eğitim bilimcilik	menajerlik	sihhiyehisarçılık	narenciyecilik (Far + Ar.)
eğitimcilik	meteorologluk	sihhiyecilik	öğretim elemanı (T.+ Fr.)
eğitmenlik	metrdotellik	silahçılık	pastanecilik (İt. + Far.)
ekicilik	mikrofonculuk	simitçilik	pişmaniyecilik(Far.+Ar.)
ekincilik	minibüsçülük	simsarlık	sanatkarlık (Ar.+Far.)
ekmekçilik	mimarlık	siyasetçilik	sarbanbaşı (Far.+ T.)
elçilik	minarecilik	sünnetçilik	sedefkar (Ar.+ Far.)
elçilik	minerologluk	şapçılık	semazen (Ar.+ Far.)
elekçilik	minibüsçülük	şarapçılık	seyyar satıcılık (Ar.+ T.)
elmacılık	modelcilik	şarkıcılık	sihribazlık (Ar.+ Far.)
eskicilik	modellik	şemsiyecilik	sosyal antropolog(İng.+ Fr.)
eşekçilik	modelistlik	şerbetçilik	şamdancılık (Ar. + Far.)
etçilik	montajcılık	tabiplik	tablakar (Ar.+ Far.)
eyercilik	motelcilik	tablacılık	tahsildarlık (Ar. + Far.)
fırıldakçılık	müzikçilik	tacirlik	tekel bayisi (T.+ Ar.)
gecekonduculuk	motorculuk	tahlilcilik	ticaret ateşesi (Ar.+ Fr.)
gelecek bilimcilik	müzikologluk	takdimcilik	tuğrakeşlik (T.+ Far.)
gelinlikçilik	müzikçilik	taipçilik	türbedar (Ar.+ Far.)
gemicilik	müzişyenlik	tamburacılık	uzman doktorluk (T.+ Fr.)
getirimecilik	narkozculuk	tamircilik	uzman jandarmalık (T.+ İt.)
gevrekçilik	noterlik	tarihçilik	vakanüvislik (Ar.+ Far.)
giydiricilik	nörologluk	tavlacılık	yardımcı doçentlik (T.+ Alm.)
giyimçizerlik	oftalmologluk	tedarikçilik	yardımcı hakem (T.+ Ar.)
gök bilimcilik	operatörlük	tellaklık	yetkili servislik (T.+ Fr.)
gömlekçilik	optikcilik	tellallık	yıldız falcısı (T.+ Ar.)
göncülük	orgculuk	temsilcilik	zerzevatçılık (Far.+ Ar.)
göstericilik	organizatörlük	tenkitçilik	
göz bilimcilik	ornitologluk	tercümanlık	
gözcülük	otelcilik	tesisatçılık	
gözeticilik	otobüsçülük	teslimatçılık	
gözetleyicilik	otomobilcilik	tespihçilik	
gözetmenlik	ozalitçilik	tesviyecilik	
gözlemcilik	paleografik	tezhipçilik	
gözlemecilik	pansiyonculuk	tuhafiyecilik	
gözlükçülük	pansumancılık	tüccarlık	
gübürçülük	pantolonculuk	utçuluk	
gülçülük	paraşütçülük	vaizlik	
güllecilik	parfümcülük	valilik	
gül yağcılık	parkçılık	varakçılık	
gümüşçülük	parkecilik	vesikacılık	

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe gündelikçilik güreşçilik güvenlik görevlisi halıcılık havluculuk ışıkçılık iç denetçilik içkicilik iğcilik iğnecilik ilikçilik inekçilik ipçilik iplikçilik ipek böcekçiliği ipekçilik işlemecilik işletmecilik izlemcilik kabakçılık kakmacılık kaldırımcılık kalpakçılık kamacılık kamu denetçiliği kamu görevlisi kan bilimcilik kapıcılık kaplamacılık kasnakçılık kastarcılık kaşıkçılık katırcılık katmercilik kavukçuluk kavunculuk kavurmacılık kayakçılık kayıkçılık kayışçılık kaymakçılık kaynakçılık kazancılık kelepçilik kelepir	Fransızca pasörlük patencilik pavyonculuk pazarlamacılık pedagogluk pedikürcülük prakendecilik perukçuluk petrolcülük pikajcılık pilotluk piyanistlik plancılık planlamacılık planörcülük plastikçilik pokercilik polislik politikacılık popçuluk pornoculuk porselencilik portörlük Portrecilik presçilik prodüktörlük profesörlük profilcilik programcılık projecilik protezcilik psikiyatristlik psikologluk puantörlük radyatörcülük radyoculuk radyologluk rantçılık raporculuk raportörlük redaktörlük rejisörlük reklamcılık rektörlük romancılık	Arapça vezirlik veznecilik yemenicilik yevmiyecilik zabıtalık zeytincilik ziraatçılık züccaciyecilik İngilizce barcılık basketçilik beyzbolculuk cazbantlık cazcılık dispeççilik dizayncılık egzozculuk formenlik futbolculuk greydercilik hentbolculuk hosteslik kolacılık marketçilik mayıncılık medyacılık ofsetçilik overlokçuluk radarcılık rallicilik rodeoculuk sandviççilik sörfçülük spotçuluk striptizcilik şovmenlik tostçuluk trampetçilik videoculuk voleybolculuk Venedikçe bastonculuk kaptanlık	Yunanca anahtarcılık armadorluk armatörlük bibercilik fenercilik fıçıcılık firçacılık gümrükçülük istifçilik kalafatçılık karidesçilik kenevircilik kestanecilik kiremitçilik kokoreççilik konsolosluk kuklacılık kutuculuk lakerdacılık lüfercilik mantarcılık marangozluk marulculuk midyecilik palamarcılık panayırcılık patatesçilik pidecilik semercilik süngercilik takunyacılık Moğolca belgecilik belgelikçilik belgeselcilik cebecilik Almanca hamburgercilik laboranlık otoparkçılık şilepçilik şvesterlik teknikerlik
---	--	---	--

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

<p>Türkçe kemik bilimcilik kendircilik kepekçilik kerpiçilik kesenekçilik kılıççılık kır bekçisi kırıkçılık kırkıcılık kırkımcılık kırmacılık kıskacılık kıyakçılık kıyıcılık kirişçilik koçancılık koçluk kolculuk koltukçuluk konukçuluk kopuzculuk koruculuk koşuculuk koşumculuk koyunculuk kömürcülük köprücülük körükçülük kurguculuk kurşunculuk kurtarmacılık kuru kahvecilik kurutemizleyicilik kuruyemişçilik kuş bilimcilik kuşçuluk kuyuculuk kuyumculuk kürekçilik marabacılık nahircilik ocakçılık odacılık odunculuk okçuluk</p>	<p>Fransızca rotatifçilik röntgencilik röportajçılık raportörlük rötuşçuluk saksafonculuk sambacılık sansürcülük santralcılık satranççılık seksologluk sekreterlik senaristlik senaryoculuk senatörlük sendikacılık seramikçilik servisçilik sinemacılık sismologluk smaçörlük sondajçılık sondalamacılık sosyologluk spikerlik sporculuk stilistik suflör sütyencilik şifrecilik şoförlük taksicilik tankercilik tankçılık taponculuk taşeronluk teknikçilik televizyonculuk telgrafçılık tenisçilik traktörcülük terapistlik tipoculuk trafikçilik trapezcilik</p>	<p>İtalyanca biletçilik biracılık bombacılık borsacılık çımacılık çikolatacılık çimentoculuk dümencilik fabrikacılık frezecilik fermenecilik filikacılık francalacılık gabyacılık gabyarlık gazetecilik gazinoculuk gırnatacılık ıstampacılık istimatorluk işportacılık kambiyoculuk antikacılık bandoculuk bankacılık bavulculuk bilardoculuk kampanyacılık kantoculuk kaportacılık kasacılık kaskoculuk krikoculuk kunduracılık laternacılık lavantacılık lavtacılık leksikologluk limonatacılık limonculuk litografyacılık lokantacılık lostracılık lostromoluk lotaryacılık</p>	<p>Bulgarca gaydacılık pullukçuluk şapkacılık</p> <p>Ermenice hanutçuluk pezevenkli zangoçluk</p> <p>Macarca mantıcılık sobacılık</p> <p>Japonca karatecilik</p> <p>İspanyolca amigoluk sigaracılık</p> <p>Rumca angaryacılık manavlık mandıracılık paçavracılık pantuflacılık peremecilik pırpıtçılık piskoposluk tırpancılık</p>
--	---	--	--

1.6: Tablo Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe	Fransızca	İtalyanca	
okutmanlık	turizmcilik	makarnacılık	
orakçılık	tuvaletçilik	makinecilik	
ormancılık	tüpçülük	manifaturacılık	
otacılık	türkologluk	marinacılık	
oyacılık	ürologluk	mızıkacılık	
oymacılık	vapurculuk	mobilyacılık	
oyuncakçılık	vitricilik	modacılık	
oyunculuk	viyolonselcilik	oltacılık	
öğretmenlik	vokalistlik	palyaçoluk	
öğretim görevlisi	zoologluk	pastacılık	
öğretim üyesi		piyangoculuk	
ölü yıkayıcılığı	Türkçe	piyanoculuk	
örgücülük	soğancılık	pizzacılık	
örücülük	son ütücülük	poğaçacılık	
paspasçılık	soygunculuk	postacılık	
pastırmacılık	soytarılık	propagandacılık	
pekmezcilik	söylevcilik	raspacılık	
reşmecilik	sözcük bilimecilik	salamuracılık	
saguculuk	sözlendiricilik	sedyecilik	
sağlıkçılık	sucukçuluk	seracılık	
sakızcılık	suculuk	sigortacılık	
salcılık	sunuculuk	soloculuk	
salıncakçılık	su topçuluk	şırıngacılık	
sandalcılık	sülükçülük	tabelacılık	
sarıkcılık	süpürgecilik	tenorluk	
saticılık	süreçlilik	tiyatroculuk	
satımcılık	sürücülük	tombalacılık	
satınalmacılık	süslemecilik	tornacılık	
savcılık	sütçülük	vardacılık	
savmacılık	şekercilik	viglacılık	
savunuculuk	şekerlemecilik	viyolacılık	
sayacılık	şakşakçılık		
sayıcılık	takacılık		
sayılamacılık	takatucacılık		
saymanlık	talancılık		
sergicilik	tapuculuk		
sepicilik	tarayıcılık		
sesçilik	tarakçılık		
sığırcılık	tarımcılık		
sığırtmaçlık	tartıcılık		
sınıkçılık	tasarımcılık		
sıracılık	taş baskıcılık		
sırtçılık	taş basmacılık		
sıvacılık	taşımacılık		
silmecilik	taşıyıcılık		
sofracılık	taşlamacılık		

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)

Türkçe tatlıcılık tavşancılık (I) tavşancılık (II) tavukçuluk tefecilik teğmenlik tekerlekçi tekneçilik telsizcilik temizlikçilik tenekeçilik terlikçilik tetikçi tırnakçı topaççılık topçuluk toplu taşımacı toptancılık top toplayıcılık tuğculuk tuğlacılık tulumculuk tutanakçılık tutkalcılık tuzculuk türkücülük tütüncülük unculuk urgancılık uzman çavuşluk üreticilik üstçavuşluk üsteğmenlik ütücülük üzümcülük vergicilik yağcılık yağlı boyacı yağlı güreşçi yakıcılık yakıtçılık yaldızcılık yangıncılık yapağcılık yapakçılık yapıcılık	Türkçe yapımcılık yapsatçılık yardımcı oyunculuk yargıcılık yargıçlık yarışçılık yatakçılık yatçılık yatırımcılık yayıncılık yayımcılık yaylacılık yazarlık yazıcılık yazımcılık yazıncılık yazmacılık yedekçilik yedek parçacılık yedek subaylık yelkencilik yemcilik yemekçilik yer bilimcilik yetkili yargıçlık yıkıcılık yıkımcılık yıkımacılık yılancılık yıldız bilimcilik yırtımcılık yoğurtçuluk		
--	--	--	--

Çizelge 5.2: Türkçe Sözlük'te Dillere Göre Meslek Adlarının Sayımı (devam)	
<u>Türkçe</u> : 498	<u>Arapça</u> : 236
<u>Fransızca</u> : 333	<u>Farsça</u> : 124
<u>İtalyanca</u> : 77	<u>Yunanca</u> : 31
<u>Bulgarca</u> : 3	<u>İngilizce</u> : 31
<u>Venedikçe</u> : 2	<u>Moğolca</u> : 4
<u>Ermenice</u> : 3	<u>Almanca</u> : 6
<u>Macarca</u> : 2	<u>Rumca</u> : 8
<u>İspanyolca</u> : 2	<u>İki Dilli</u> : 77
<u>Japonca</u> : 1	
Türkçe Sözlük'te Tespit Edilen Toplam Meslek Adı :1438	

6. SONUÇ

Türkçe Sözlük' te yaptığımız tarama sonucunda 1438 meslek adı tespit edilmiştir. Bu meslek adları içerisinde 498'i Türkçe kökenlidir ve Türkçe dilbilgisi kurallarına uygun olarak türetilmiştir. Geri kalan 940 meslek adından 77'si iki dilli, 863'ü ise yabancı kökenli olmasına rağmen çoğunluğu Türkçe meslek adı yapan eklerle karşılanabilmiştir. Türkçe Sözlük'te tespit edilen yabancı meslek adları Fransızca, Arapça, Farsça, İtalyanca, İngilizce, Yunanca, Moğolca, Almanca, İspanyolca, Ermenice, Bulgarca, Venedikçe, Rumca, Japonca ve Macarca kaynaklıdır. En fazla alıntı yapılan diller sırasıyla; Fransızca, Arapça, Farsça, İtalyanca, İngilizce ve Yunanca olmuştur. Bu altı yabancı dilden yapılan alıntılar genellikle Osmanlı Dönemine aittir. Üç kıtada geniş toprakları ve milletleri hâkimiyetine alan Osmanlı Devleti'nde alıntı meslek adlarının fazla oluşu öncelikle coğrafi, ekonomik ve siyasi şartlarla açıklanabilir. Arapça ve Farsçadan yapılan meslek adı alıntılarında ise dini etkinin rolü yadsınmaz. Çünkü yeni bir dini kabul eden halk, o dinin terminolojisini o dini kendisine aktaran toplumun dili üzerine kurar. Geçmiş toplumlarda bilimin din merkezli bir yapıya sahip olması da göz önünde bulundurulduğunda, Türkçe Sözlük'te Arapça ve Farsça meslek adlarının çokluğu anlaşılabilir. Fransızcadan alınan meslek adlarında durum biraz daha farklılık gösterir. Osmanlının son dönemlerinde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında Fransızcadan birçok kelime ve meslek adı Türkçe Sözlük'e girmiştir.

Tarihin çeşitli dönemlerinde, toplumlar arasında yaşanan kültürel etkileşimin devletlerin siyasal ve ekonomik güçleriyle doğru orantılı olduğunu görmekteyiz. Bununla birlikte dilbilim incelemelerinin sonuçları, herhangi bir dilin diğer dillerden daha gelişmiş olmasının mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Çünkü her dil konuşulduğu toplum için yeterlidir. Durum böyleyken diller arasında yaşanan etkileşimin, siyasal ve ekonomik şartlardan kaynaklandığı düşünülebilir. Dil toplumlar arasında yaşanan kültürel etkileşimin en yoğun hissedildiği alandır. Çünkü dil, günlük yaşamda en çok kullanılan araç ve en kolay etkilenen sistemdir. Diller yeni

bir kavramı karşılamak için, o dili kullanan toplumun siyasi ve sosyolojik durumu gibi benzeri ölçütlere göre yakından başlamak üzere, kültürel, siyasi, dini, coğrafi ve dil akrabalığı gibi nedenlerle diğer dillere müracaat eder. Türkçe Sözlük'te karşımıza çıkan yabancı kökenli meslek adlarının alıntılama sürecinde sosyal, siyasal, dini, ekonomik ve coğrafi hayattaki değişimler etkili olmuştur.

Batı dilleri içinde, Türkçeye en fazla kelime veren dil, Fransızcadır. 1789 Fransız Devrimi ve Tanzimat'la başlayan bu etkileşim birçok Fransızca kelimenin Türkçeye girmesine neden olmuştur. Burada belki de en önemli neden, Tanzimat Dönemi'nde gazete ve dergilerin Türk edebî hayatına girmesi ve o dönemin popüler kültürü olan Fransız kültürünün aydınlarımızı fazlaca etkileyip Fransızca kelimeleri bu yayın organlarında kullanmalarındadır. Türkçe Sözlük'te yabancı kökenli en fazla meslek adı Fransızcadan alınmıştır. Bu durum yukarıda zikrettiğimiz sosyal ve kültürel nedenlerin yanında Avrupa'da yaşanan sanayi devrimine de dayanmaktadır.

İtalyanca sözcükler, Türkiye Türkçesi sözvarlığı içinde tahmin edilebileceğinden daha fazla yer tutmaktadır. İtalyanca ile ilişkiler XV-XVI. yüzyıllarda denizcilik ve ticaret ağırlıklı kelimelerle Venedik ve Cenevizlilerle başlamıştır. Daha sonra, Cumhuriyet kurulduğu sıralarda ticaret kanunlarının İtalya'dan alınması, birçok İtalyanca terimin Türkçeye girmesine neden olmuştur. İtalyanca meslek adlarının yaşanan tüm bu süreçler dahilinde Türkçeye geçtiğini görmekteyiz. Türkçe Sözlük'te ticaret, moda ve yemek alanlarında birçok İtalyanca meslek adı tespit edilmiştir. (Durmuş, 2004).

İngilizce, Türkçe ve Dünya dilleri üzerinde II. Dünya Savaşından sonra etkili olmaya başlamış bir dildir. İngilizcenin tüm diller üzerinde etkili olmasının nedeni Amerika'nın 20. yüzyılın süper gücü olmasıdır. İngilizce, günümüzde internet, sinema ve müzik gibi araçlarla diğer diller üzerindeki etkisini arttırmaktadır. Türkçe Sözlük'te karşımıza çıkan İngilizce meslek adları genellikle popüler kültürün ürünleridir.

Türkçe ile Yunancanın ilişkileri Türklerin Anadolu'ya gelmeden önce başladığı tahmin edilmektedir. Yunancadan alınan kelimeler, genellikle bitki adları, coğrafi ve teknik terimlerdir. Rumlarla Türklerin tarih içinde Anadolu'nun çeşitli yerlerinde birlikte yaşamalarına bağlı olarak Yunanca kökenli kelimeler halk ağızlarında yoğun

olarak hayat bulmuştur. Türkçe Sözlük' te denizcilik ve yemek alanında birçok Yunanca meslek adı tespit edilmiştir.

Doğu dillerinde Türkçeyi en fazla etkileyen diller Arapça ve Farsçadır. Türkçe ile Arapçanın ilişkileri Türklerin Müslüman olmasıyla başlamıştır. Türkler, Araplarla ciddi anlamda ilk defa 751 yılında etkileşime girdiği tahmin edilmektedir. Türkler ve Araplar Talas Savaşında Çinlilere karşı birlikte savaşmışlardır. Bu tarihten itibaren ilk olarak Karluk, Yağma ve Çiğil boyları olmak üzere Türkler, İslamiyet'i seçmiş ve onu özümsemişlerdir. Türkler İslam kültürünün içine girdiklerinde ister istemez birçok Arapça kelime Türkçeye girmiştir. Bunda şüphesiz din dilinin Arapça olması etkilidir. Bunun neticesinde Arapçadan Türkçeye geçen ilk kelimelerin büyük çoğunluğu dini nitelikte olmuştur. Dini etkiyle birlikte bilim ve teknik alanında da Arapçadan Türkçeye birçok meslek adı girmiştir.

Farsça ile Türkçe ilişkileri, İslam'ın Türkler tarafından kabulünden önce coğrafi yakınlığa bağlı olarak başlamıştır. Türkçe, Farsçadan çok sayıda kelime almış; yine bu dile çok sayıda kelime vermiştir. Farsça ile Türkiye Türkçesinin ilişkilerine bakıldığında, sanat ve edebiyat dili olarak Selçuklular devrinde benimsenen bu dilin, Osmanlı Türkçesi devrinde varlığını yine sanat ve edebiyat alanında iyiden iyiye hissettirdiği görülmektedir.

Türkçede meslek adı yapan (-ci⁸, -ici⁴, -lık⁴, -man², -ar², -gıç⁴) ekleri ile Türkçe Sözlük'te yabancı kaynaklı olan ve meslek adı yapan (-î nispet eki, -dar eki, -kâr/-ger eki, -ist eki, -ör (Fr. *eur*, İng. *er*) ekleri ile ilgili örnekler incelenmiştir.

Türkçe Sözlük' te 1438 meslek adından 1067'si addan ad yapan -ci⁸ ekini almıştır. Dolayısıyla Türkçe Sözlük' teki meslek adlarının yaklaşık % 76' sı -ci⁸ ekini alabilmiştir. Türkçe olan meslek adlarının 454'ü -ci⁸ ekiyle türetilmiş, eylemden meslek adı yapan -ici⁴ eki ile ise 43 meslek adı türetilmiştir.

Türkçe Sözlük' te 1438 meslek adından 1424'üne -lık⁴ kavram eki getirilmiştir. Sadece söz dizimi kaynaklı olan ve ad tamlaması şeklinde kurulan: *at bakıcısı*, *at cambazı*, *diyet uzmanı*, *güvenlik görevlisi*, *ip cambazı*, *kamu görevlisi*, *kır bekçisi*, *ticaret ataşesi* vb. örnekleri -lık⁴ ekini yapıları bakımından almamıştır.

Türkçe Sözlük'te birçok meslek sahibi için birden fazla ad karşımıza çıkmıştır. Aynı mesleğin birden fazla adlandırılmayla karşımıza çıkması, toplumun o mesleğe yönelik kültürel birikiminin dile yansması şeklinde olabileceği gibi yabancı kökenli meslek

adlarını Türkçeleştirme çabalarının sonucu olarak toplum tarafından iki adında kullanılması şeklinde de olabilir. Ayrıca dilde bir kavramı karşılayan birden çok sözün bulunması o kavramın yerleşikliğini ve benimsenmişliğini de göstermesi bakımından önemlidir.

Bu çalışma kapsamında Türkçe Sözlük’te tespit edilen meslek adlarının sayısı, Türkiye’de icra edilen mesleklerin sayısını vermez. Çünkü Türkçe Sözlük’te bir mesleğin birden fazla adlandırması mevcuttur. Buna bağlı olarak bir mesleğin birden fazla adı sözlüğe alınmıştır. Bununla birlikte toplum hayatında olup da sözlükte olmayan, *antenci, frençi, istihbaratçı, kanocu, kaşeci, maydanozcu, mazotçu, tabutçu turpçu*, vb. meslek adları da mevcuttur.

Sonuç olarak, bu çalışma bize meslek adlarının insan, dil ve toplum ekseninde oldukça önemli bir yeri olduğunu göstermiştir. Bir toplumda yaşayan meslek adları bize o toplumun geçtiği yolları göstermesi bakımından önemlidir. Bu yönüyle meslek adları aynı sözlükler gibi toplumun geçtiği yolların bir bütünüdür. Türkçe Sözlük’te incelediğimiz meslek adlarının çeşitlilik göstermesi, Türklerin, geniş coğrafyalarda ve uzun devirler boyunca yüzün üzerinde devlet kurmaları ve hemen hemen sürekli yöneticilik yapmalarındandır. Türkçe Sözlük’te incelediğimiz meslek adları Türk tarihinin kronolojisi niteliğindedir.

Bu çalışmayla birlikte Türkçe Sözlük’te oldukça önemli bir alana sahip olduğunu gördüğümüz meslek adlarının gereken ilgi ve alakaya kavuşacağını, geri planda kalmış olan meslek adlarının daha görünür bir hal alacağını ümit etmekteyiz. Bu çalışma bize Türkçede bir meslek adları sözlüğü çıkarabilme yolunda da cesaret vermiştir.

Bu çalışma sonucunda meslek adlarıyla ilgili şu istatistiksel verilere ulaşılmıştır:

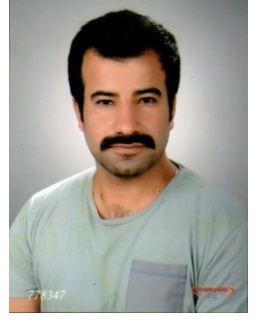
- Bu çalışma kapsamında Türkçe Sözlük’te 77.005 madde başa taranmış ve tespit edilen 1438 meslek adı incelenmiştir. Buna göre Türkçe Sözlük’teki madde başlarının yaklaşık % 1,9’u meslek adıdır.
- İncelenen 1438 meslek adının 498’inin Türkçe, 333’ünün Fransızca, 236’sının Arapça, 124’ünün Farsça, 77’sinin İtalyanca, 31’inin Yunanca, 31’inin İngilizce, 8’inin Rumca, 6’sının Almanca, 4’ünün Moğolca, 3’ünün Bulgarca, 3’ünün Ermenice, 2’sinin Macarca, 2’sinin Venedikçe, 2’sinin İspanyolca, 1’inin Japonca ve 77’sinin ise iki dilli olduğu tespit edilmiştir.

- Türkçe Sözlük'teki 1438 meslek adından 77'si iki dillidir. (Arapça + Farsça; Türkçe + Farsça; Türkçe + Fransızca vb.).
- Türkçe meslek adlarının 454'ü $-ci^8$ eki ile ad kökünden, 59'u ise $-ci^4$, $-man^2$, $-ar^2$ ve $-gıç^4$ eki ile eylem kökünden türetilmiştir.
- 1438 meslek adından 1424'ü $-lık^4$ kavram ekini alabilmiştir.
- 1438 meslek adından 126'sı söz dizimi yoluyla meslek adı yapılmıştır.
- 1438 meslek adından 153'ünde ek incelemesi yapılmamıştır.
- 1438 meslek adının eklere göre sayımının 1522 çıkması, söz dizimi kaynaklı meslek adlarının hem " $-ci^8$, $-ci^4$, $-man^2$ vb." eklerinin sayımına hem de söz dizimi kaynaklı meslek adlarının sayımına dahil edilmesindedir.

KAYNAKLAR

- Aksan D.** (2006) *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Engin Yayınevi, Ankara, 4. Baskı.
- Aksan D.** (2006), *Türkçenin Sözcük Varlığı*, Engin Yayınevi, Ankara, 4. Baskı.
- Atalay B.** (2007). *Divanı Lügati't Türk*, TDK yay. (5 cilt)., Ankara, 1. Baskı.
- Ayverdi İ.** (2008). *Kubbealtı Lügati Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, C. I-III İstanbul, 3. Baskı.
- Banguoğlu T.** (1986), *Türkçenin Grameri*, TDK, Ankara, 2. Baskı
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi** (1986). Gelişim Yayınları, (24 cilt)Ankara.
- Durmuş O.** (2004). *Alıntı Kelimeler Bakımından Türkçe Sözlük*, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 26, s. 1-21, Erzurum.
- Ercilasun A. B.** (2007). *Türk Lehçeleri Grameri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1. Baskı.
- Eren H.** (1999), *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- Ergin M.** (1992). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul,
- Gülensoy T.** (2007), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü I (A-N)*, TDK. Yay., Ankara.
- Gülensoy T.** (2007), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü II (O-Z)*, TDK. Yay., Ankara.
- Günşen A.** (2008), “Söz Varlığı Işığında Divânü Lügati't-Türk'te Çağının Türk İktisadi Hayatına Ait İzler”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 1-4, s. 242-267.
- Kafesoğlu İ.** (2005). *Türk Milli Kültürü*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 26. Baskı.
- Karaağaç G.** (1997). *Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler*, Türk Dili (sayı 552, s. 499- 511), Ankara.
- Karaağaç G.** (2013). *Anlam Bilimi ve İletişim*, Kesit Yayınları, İstanbul, 1. Baskı.
- Karaağaç G.** (2008). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, TDK yay., Ankara, 1. Baskı.
- Karaağaç G.** (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*, Akçağ yay., Ankara, 1. Baskı.
- Karaağaç G.**(2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, TDK yay., Ankara, 1. Baskı.

- Karaağaç G.** (2015). *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*, Ankara, 1. Baskı.
- Karaağaç G.** (2002). *Dil, Tarih ve İnsan*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Korkmaz Z.** (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri, (Şekil Bilgisi)*, TDK Yay. Ankara
- Kültür Bakanlığı** (1991). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara,
- Merçil E.** (2000), *Türkiye Selçukluları 'nda Meslekler*, TTK Yayınları, Ankara.
- Ögel B.** (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Kültür Bakanlığı yay.(9 cilt)., Ankara.
- Sami Ş.** (1316). *Kamus-ı Türkî*.
- Şen S.** (2007), *Orhun, Uygur ve Karahanlı Metinlerindeki Meslekler Bağlamında Eski Türk Kültürü*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Samsun.
- TDK**, (1993), *Derleme Sözlüğü I- XII*, TDK Yayınları, Ankara, 2. Baskı
- Tietze A.** (2002), *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı I (A-E)*, Simurg Yay., İstanbul, 1. Baskı.
- Tietze A.** (2009), *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı II (F-J)*, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Wien.
- Türkçe Sözlük**, (2011). TDK yay., Ankara, 11. Baskı.
- User Ş. H.** (2006), “*Eski Türkçede Bazı Ünvanların Yapısı Üzerine*”, Bilig, S. 39, s. 219-238.
- Zülfikar H.** (2007). *Meslek Adları ve CI Ekinin Türkçedeki İşlevleri*, TDK yay. (Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten C: I, s. 173-218.), Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

- Ad Soyad** : Hamit ÖZÇELİK
- Doğum Tarihi ve Yeri** : 01.06.1986 / PAZARCIK
- Eposta** : hamitozcelik@hotmail.com
- Öğrenim Durumu:**
- Lisans** : 2011, Gaziantep Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
- Yüksek Lisans** : 2016, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans
- Lisans Bitirme Tezi** : Şemseddin Sâmî, Kâmus'ul Âlâm
- Konu** : III. Cilt 'R' Harfi Çeviri
- Tez Danışmanı** : Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR
- Hazırlanma Yeri ve Yılı** : Gaziantep 2011